SVERIGES RIKSDAG

2018/19:KU20

Bilaga A
Utredningsmaterial

Innehållsförteckning

Utredningsmaterial 3
Bilaga A1.1.1 3
Bilaga A1.1.2 5
Bilaga A1.2.1 11
Bilaga A1.2.2 13
Bilaga A1.2.3 15
Bilaga A2.1.1 41
Bilaga A2.1.2 44
Bilaga A2.1.3 49
Bilaga A2.1.4 60
Bilaga A2.2.1 96
Bilaga A2.2.2 97
Bilaga A2.2.3 127
Bilaga A2.2.4 131
Bilaga A2.2.5 132
Bilaga A2.2.6 137
Bilaga A2.3.1 139
Bilaga A2.3.2 141
Bilaga A2.4.1 183
Bilaga A2.4.2 185
Bilaga A2.4.3 194
Bilaga A2.4.4 199
Bilaga A2.4.5 207
Bilaga A3.1.1 209
Bilaga A3.1.2 213
Bilaga A3.1.3 332
Bilaga A3.2.1 348
Bilaga A3.2.2 350
Bilaga A3.2.3 357
Bilaga A3.3.1 359
Bilaga A3.3.2 361
Bilaga A3.4.1 363
Bilaga A3.4.2 366
Bilaga A3.4.3 402
Bilaga A3.4.4 405
Bilaga A4.1.1 407
Bilaga A4.1.2 409
Bilaga A4.1.3 432
Bilaga A4.2.1 450
Bilaga A4.2.2 452
Bilaga A4.2.3 457
Bilaga A4.2.4 460
Bilaga A4.3.1 463
Bilaga A4.3.2 464
Bilaga A4.4.1 467
Bilaga A4.4.2 468
Bilaga A4.5.1 471
Bilaga A4.5.2 472
Bilaga A4.5.3 474
Bilaga A4.6.1 477
Bilaga A4.6.2 478

BILAGA A

Utredningsmaterial

Bilaga A1.1.1

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -08- 17
Dnr 2545-2017/18

SVERIGES RIKSDAG

Till Riksdagens Konstitutionsutskott

Den 12 december 2017 gav riksdagen, med bifall till Liberalernas motion därom, regeringen till känna att den bör förankra anskaffningen av ett nytt luftvärnssystem med medellång räckvidd i riksdagen. Under våren informerades Försvarsutskottet översiktligt av försvarsminister Peter Hultqvist, men eftersom de närmare detaljerna i anskaffningen vid tidpunkten inte var klarlagda önskade han återkomma till utskottet i början av augusti. Efter kontakter mellan utskottets kansli och regeringskansliet bestämdes ett extra försvarsutskott till den 1 augusti 2018 kl 13.00.

Strax innan utskottsmötet skulle ta sin början rapporterade flera medier om att försvarsministern redan uttalat att regeringen bestämt sig för att anskaffa luftvärnssystemet Patriot. Det är svårt att dra någon annan slutsats än att försvarsministern uppsåtligen lämnat information till massmedia om regeringens beslutsavsikt redan före det att förankringen slutförts och riksdagen ens hunnit informeras.

Försvarsministern har för utskottet klargjort att han avser att återkomma till riksdagen under hösten med en skrivelse gällande anskaffningen. Vid denna tidpunkt är Sverige dock redan bundet av regeringens beslut om anskaffning. Det beslutet fattades på regeringssammanträdet redan den 2 augusti 2018.

Riksdagen har vid olika tillfällen beslutat om att riksdagens inflytande över materielanskaffningen skall öka. Försvarsutskottet framhöll i betänkandet 2004/05:FöU4 (s. 197–199) om riksdagens inflytande på materielförsörjningen att utskottet vid flera tidigare tillfällen (bet. 1994/95:FöU4, bet. 1996/97:FöU4, bet. 2001/02:FöU11, bet. 2003/04:FöU6) har uttalat att riksdagen bör ha ett större inflytande när det gäller utveckling och anskaffning av viktigare materielprojekt. I betänkandet 2003/04:FöU6 (s. 22) anförde utskottet bland annat följande: ”Utskottet anser att regeringen – liksom hittills – bör besluta i alla löpande frågor som berör teknik, industrisamarbete, tidsplaner m.m., men att riksdagen skall ges större inflytande i sådana principiella utvecklings- och anskaffningsfrågor som får en betydande påverkan på Försvarsmaktens operativa effekt och därmed för Sveriges säkerhets- eller försvarspolitik samt för våra möjligheter att med olika typer av förband och system medverka i fredsfrämjande insatser”.

SVERIGES RIKSDAG

Både anskaffningen av stridsflygplanet Gripen E år 2012 och av ubåtar A 26 2015 innebar en långt mer omfattande förankring än den som föregått regeringens beslut att anskaffa luftvärnssystemet Patriot, och detta trots att riksdagen i det aktuella fallet underströk betydelsen av att anskaffningen skulle förankras i riksdagen.

Undertecknad önskar att Konstitutionsutskottet granskar om försvarsministerns hantering av ärendet står i överensstämmelse med den praxis som finns när det gäller riksdagens inflytande i sådana anskaffningsfrågor som får en betydande påverkan på Försvarsmaktens operativa effekt och därmed för Sveriges säkerhets- och försvarspolitik.

Malmö den 16 augusti 2018

Allan Widman (L)

Bilaga A1.1.2

Regeringskansliet

2019-02-21
SB2019/00304/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 21
Dnr 2545 - 2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 11 – Anskaffning av ett luftvärnssystem

Härmed överlämnas en promemoria med två bilagor från Försvarsdepartementet.

Observera att bilagorna har försetts med sekretessmarkering.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditions- och rättschefen Maria Hedegård, Försvarsdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2 bilagor

2019-02-21

Försvarsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 11 – Anskaffning av ett luftvärnssystem

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. En redogörelse önskas för hur regeringens beslut den 2 augusti 2018 om aktuellt luftvärnssystem förhåller sig till riksdagens bemyndigande hösten 2017 om anskaffning av ett nytt medelräckviddigt luftvärnssystem. Utskottet önskar ta del av regeringens beslut den 2 augusti 2018.

Riksdagens beslut över budgetpropositionen för 2018 om anslag, investeringsplan och bemyndigande om ekonomiska åtaganden för det under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap uppförda anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar, har möjliggjort en anskaffning av ett nytt luftvärnssystem med medellång räckvidd.

Regeringen har därutöver, i enlighet med den praxis som utvecklats inom utgiftsområde 6 för materielanskaffningar av större och mer strategisk betydelse, valt att begära ett särskilt bemyndigande från riksdagen för att besluta om anskaffningen. Ett sådant bemyndigande beslutades av riksdagen den 12 december 2017 (bet. 2017/18:FöU1, rskr 2017/18:101).

Regeringen fattade den 2 augusti 2018 två beslut om aktuellt luftvärnssystem, nr 1 (Fö2018/00864/MFU) och nr 2 (Fö2017/01219/MFU och Fö2018/00874/MFU). Enligt det förstnämnda beslutet bemyndigades Försvarsmakten, med ändring av regeringens beslut den 28 juni 2018, att under 2018 anskaffa det i bilagan tillförda materielobjektet (medelräckviddigt luftvärn). Kostnaderna ska belasta det under utgiftsområde 6 uppförda anslaget 1:3. Kostnaderna får uppgå till högst det belopp som anges i bilagan. Anskaffningen ska rymmas inom beslutade och beräknade ekonomiska ramar för anslaget och tilldelat beställningsbemyndigande.

Genom det andra beslutet bemyndigades Försvarets materielverk att med behörig myndighet i Amerikas förenta stater få ingå internationell överenskommelse avseende anskaffningen av luftvärnssystemet Patriot i enlighet med vad som framgår av bilagan till beslutet.

Kopior av regeringsbesluten bifogas, *bilaga 1 och 2*. Båda regeringsbesluten innehåller uppgifter som har bedömts omfattas av sekretess.

2. Vilken betydelse hade regeringens skrivelse Anskaffning av medelräckviddigt luftvärn (2017/18:290) för att tillgodose riksdagens beslut om förankring av anskaffningen av ett nytt medelräckviddigt luftvärnssystem i riksdagen? Vilka överväganden låg till grund för tidpunkten för överlämnandet av skrivelsen till riksdagen?

3. Utgjorde försvarsministerns information till försvarsutskottet den 1 augusti 2018 ett led i förankringen av anskaffningen av ett nytt medelräckviddigt luftvärnssystem i riksdagen? Om ja, hur förhåller sig försvarsministerns uttalanden i medierna till det faktum att utskottssammanträdet ännu inte hade ägt rum. Om nej, hade förankringen i riksdagen skett i ett tidigare skede och i så fall när?

Regeringen har genom riksdagens beslut över budgetpropositionen för 2018 fått riksdagens bemyndigande att besluta om anskaffning av ett luftvärnssystem med medellång räckvidd.

Riksdagen har vidare tillkännagett för regeringen att anskaffningen behöver förankras i riksdagen och att detta exempelvis skulle kunna ske genom en skrivelse till riksdagen (bet. 2017/18:FöU1, rskr 2017/18:101).

Riksdagen och försvarsutskottet har regelbundet informerats om anskaffningsprocessen. Efter det att regeringen den 14 september 2017 beslutade budgetpropositionen för 2018 har information lämnats vid följande tillfällen:

- i interpellationsdebatt den 20 oktober 2017,
- till Försvarsutskottet den 19 oktober, den 7 och 16 november 2017, samt den 27 mars, den 24 maj och den 1 augusti 2018,
- i svar på skriftlig fråga den 22 november 2017 (fråga 2017/18:261 Patriot-systemet),
- i interpellationsdebatt den 19 januari 2018,
- i riksdagens frågestund den 25 januari 2018,
- i interpellationsdebatt den 17 april 2018,
- i skrivelse den 16 augusti 2018 (skr. 2017/18:290).

I interpellationsdebatten den 20 oktober 2017 informerade försvarsministern om hur anskaffningen av ett luftvärnssystem av medellång räckvidd bidrar till balans inom luftförsvaret.

I svaret på den skriftliga frågan den 22 november 2017 informerades om ekonomiska förutsättningar.

I interpellationsdebatten den 19 januari 2018 informerades om Försvarsmaktens bedömning.

Vid frågestunden den 25 januari 2018 redogjordes för processen efter regeringsbeslutet den 7 november 2017.

I interpellationsdebatten den 17 april 2018 informerade försvarsministern om Patriotsystemet och tidig förvarning.

Vid sammanträdena i försvarsutskottet lämnades information om hur regeringen gick vidare i frågan om anskaffning av ett luftvärnssystem med medellång räckvidd och frågor från ledamöterna besvarades. Vid sammanträdet den 24 maj 2018 informerades utskottet bl. a. om innehållet i det skriftliga anbudet avseende luftvärnssystemet Patriot som Försvarets materielverk mottagit den 30 april 2018, när systemet planerades förbandssättas och vissa bedömningar avseende de ekonomiska förutsättningarna för anskaffningen. Vidare informerades utskottet om att anbudet gällde till den 10 augusti samma år, att regeringen avvaktade Försvarsmaktens kompletterande budgetunderlag och framställning och att ytterligare information avsågs att lämnas till utskottet innan regeringen beslutade i frågan. Dessutom informerades utskottet om att regeringen hade för avsikt att senast i september samma år inkomma till riksdagen med en skrivelse angående anskaffningen.

Den 1 augusti 2018 lämnades en redovisning för utskottet om erbjudandets innehåll, planerna för förbandssättning samt de ekonomiska förutsättningarna enligt Försvarsmaktens kompletterande budgetunderlag avseende bl.a. anskaffning och drift. Dessutom informerades om att regeringen hade för avsikt att dagen därpå fatta beslut om att bemyndiga Försvarsmakten att anskaffa Patriot och att låta Försvarets materielverk ingå nödvändig internationell överenskommelse för att genomföra anskaffningen. Utskottet informerades vidare på nytt om att regeringens avsikt var att inkomma till riksdagen med en skrivelse senast i september.

I skrivelsen, som regeringen beslutade den 16 augusti 2018, redogör regeringen för anskaffningen av ett nytt luftvärnssystem med medellång räckvidd. Genom regelbunden information och angiven skrivelse har regeringen tillgodosett riksdagens tillkännagivande om förankring av anskaffningen i riksdagen.

I samband med att information gavs till utskottet den 1 augusti 2018 gjordes ett uttalande till Sveriges radio. Uttalandet avsåg den beslutsavsikt som regeringen hade vid det aktuella tillfället.

4. Vilka kommentarer i övrigt ger anmälan och innehållet i denna promemoria anledning till?

Anmälan och promemorian ger inte anledning till några ytterligare kommentarer.

SVERIGES RIKSDAG

2019-05-27

Dnr 2545-2017/18

Anteckning inför tryckning av bet. 2018/19:KU20

Två bilagor från Försvarsdepartementet som kom in till konstitutionsutskottet den 21 februari 2019 innehåller uppgifter som omfattas av sekretess. Handlingarna tas därför inte med här.

Handlingarna förvaras i granskningsärendets akt (se ovan för ärendets diarienummer).

Konstitutionsutskottet

SVERIGES RIKSDAG 100 12 Stockholm • Telefon 08-786 40 00 • www.riksdagen.se

Bilaga A1.2.1

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 01
Dnr 1440-2018/19

SVERIGES RIKSDAG

Stockholm 2019-02-01

Granskning av dåvarande arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johanssons (S) agerande gällande den Europeiska arbetsmyndigheten

I sitt årliga tal i Europaparlamentet den 13 september 2017 om tillståndet i unionen aviserade EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker att kommissionen inom kort avsåg att föreslå att det inrättas en europeisk arbetsmyndighet. När arbetsmarknadsutskottet den 21 november 2017 överlade om det aviserade förslaget uttryckte en majoritet, bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna, att regeringen aktivt skulle motverka att en sådan arbetsmyndighet inrättas.

Majoriteten i utskottet motiverade sitt motstånd till idén om en europeisk arbetsmyndighet bland annat med att den nationella kompetensen i frågor som rör sysselsättning och sociala frågor inte bör inskränkas, vilket en EU-gemensam arbetsmyndighet skulle kunna innebära. Dessutom ifrågasatte utskottsmajoriteten mervärdet av en sådan myndighet.

Enligt 10 kap. 10 § i regeringsformen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i EU. En överläggning i utskott är ett viktigt moment i den förankringsprocessen och är en formell möjlighet för utskottet att lämna synpunkter på hur regeringen ska agera i EU, även vad gäller frågor som befinner sig i ett tidigt skede. Den parlamentariska EU-kommittén 2017/18:URF1 understryker betydelsen av utskottens överläggningar i EU-frågor. En fördel med överläggningsinstrumentet är enligt kommittén att de kan avse Sveriges agerande gentemot kommissionen under beredningen av nya initiativ och att överläggningarna inte är bundna till dokument. Kommittén framhåller även vikten av att regeringen hanterar överläggningar på ett sätt som innebär att de får ett mervärde.

Man kan notera att den aktuella överläggningen ägde rum innan det fanns en förordningstext om förslaget presenterad (förslag till förordning presenterades den 13 mars 2018, KOM(2018) 131). Inte sällan aviserar kommissionen en tid i förväg vilka initiativ institutionen i ett senare skede planerar att kodifiera i förslag till direktiv eller förordning. I det aktuella fallet gjordes denna avisering i formen av ett officiellt tal av kommissionens ordförande.

SVERIGES RIKSDAG

Perioden mellan det har aviserats att ett förslag kommer och fram till förslaget formellt presenteras är nog så viktig för den som har för avsikt att påverka kommissionens agerande i frågan och förslagets innehåll. EU:s medlemsstater kan på en rad olika sätt under denna tidiga "remissrunda" påverka kommissionen genom att göra sitt lands önskan tydlig även innan förslag formellt har presenterats. Kommissionen tar med andra ord intryck av medlemsstaternas reaktioner under framarbetandet av förslaget. I förordningsförslaget om arbetsmyndigheten hänvisar kommissionen exempelvis till att informella diskussioner med medlemsstaterna beaktades vid utarbetandet av förslaget.

Huruvida ministern efter den aktuella överläggningen agerade i linje med utskottsmajoritetens ståndpunkt är dock oklart. Det finns åtminstone två skäl till att tro att ministern inte omsatte utskottets ståndpunkt i praktisk handling. Dels var regeringen pådrivande för att den europeiska pelaren för sociala rättigheter, även kallad den sociala pelaren, nyligen kom på plats, vilken har bidragit till EU-kommissionens ökade aktivitet i frågor som rör sysselsättning och välfärd. Dels har ministern hittills inte lyckats förklara hur hon i enlighet med arbetsmarknadsutskottets vilja eventuellt har försökt att motverka att det inrättas en europeisk arbetsmyndighet.

I skriftlig fråga 2017/1018:1143 från den 4 april 2018 ber Karin Enström (M) ministern att redogöra för hur ministern har agerat i frågan om arbetsmyndigheten för att tillgodose den avvikande mening som vann majoritetsstöd i arbetsmarknadsutskottets överläggning. Ministern skriver i sitt svar att regeringen har framfört svenska ståndpunkter till kommissionen vid flera sammanhang på olika nivåer. Däremot skriver ministern inte att regeringen har försökt motverka att kommissionen presenterar ett förslag till EU-gemensam arbetsmyndighet, trots utskottets tydliga uppmaning.

Med anledning av vad som anförts bör konstitutionsutskottet granska om den dåvarande arbetsmarknads- och etableringsministern Ylva Johansson (S) följde den ståndpunkt som majoriteten i arbetsmarknadsutskottet uttryckte.

Jessika Roswall

Jessika Roswall, riksdagsledamot (M)

Bilaga A1.2.2

SVERIGES RIKSDAG

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 01
Dnr 1439-2018/19

Stockholm 2019-02-01

Granskning av dåvarande arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johanssons (S) brist på agerande i Europeiska unionens råd

Den 15 juni 2018 samrådde den dåvarande arbetsmarknads- och etableringsministern Ylva Johansson (S) med EU-nämnden om förslaget att inrätta den Europeiska arbetsmyndigheten. I de stenografiska uppteckningarna från EU-nämndens sammanträde framgår det att ministern förvisso inte förväntade sig att det skulle bli någon diskussion om frågan på det kommande ministerrådsmötet 21-22 juni 2018, utan att det ärendet skulle behandlas som en så kallad lägesrapport. Ministern lovade emellertid att framföra den svenska ståndpunkten, innehållandes bland annat betänkligheter om myndighetens påstådda mervärde, om det ändå skulle bli en diskussion vid rådsmötet.

Enligt återrapporten från rådsmötet blev det de facto en diskussion i rådet om förslaget. I återrapporten redovisas att elva medlemsstater tog till orda, varav tre av dem uttryckte tveksamheter kring inrättandet av en ny myndighet på det här området eller ifrågasatte dess mervärde. Enligt återrapporten valde dock Sveriges representant, Ylva Johansson (S), att sitta tyst, trots att hon hade försäkrat EU-nämnden om att hon skulle framföra den svenska ståndpunkten vid detta scenario. Att markera sin ståndpunkt vid varje givet tillfälle och att Sveriges representanter är aktiva i förhandlingsarbetet är viktigt, inte minst i syfte att stå upp för svenska intressen. Den uppgiften är kanske särskilt viktig när arbetsmarknadspolitiska frågor diskuteras på EU-nivån eftersom att Sverige på det området särskiljer sig betydligt i centrala delar från övriga medlemsstater, exempelvis med vår partsmodell.

Nästa tillfälle förslaget om en ny arbetsmyndighet behandlades i EU-nämnden, den 30 november 2018, frågade en moderat ledamot varför ministern inte tog till orda vid rådsmötet. Ministern svarade med att det var en rapportpunkt och att det vid det förgående sammanträdet i EU-nämnden, den 15 juni 2018, inte hade framförts krav på att hon borde yttra sig. Enligt de stenografiska uppteckningarna från nämndens sammanträde den 15 juni 2018 säger ministern dock: "... Jag tror inte att det blir någon diskussion om detta, men skulle det bli det får jag väl framföra den svenska ståndpunkten." Att EU-nämnden därefter skulle ställa krav på att ministern ska yttra sig vid händelse av diskussion vid dagordningspunkten om arbetsmyndigheten vore överflödigt och apart.

SVERIGES RIKSDAG

Enligt 7 kap. 14 § i riksdagsordningen ska regeringen rådgöra med EU-nämnden om hur förhandlingarna i rådet ska föras. Konstitutionsutskottet har i tidigare granskningar kritiserat statsråd för att ha agerat i strid med EU-nämndens mandat och har framhållit betydelsen av att en ståndpunkt som har förankrats i EU-nämnden fullföljs fullt ut i rådet.

Med anledning av vad som anförts bör konstitutionsutskottet granska om den dåvarande arbetsmarknads- och etableringsministern Ylva Johansson (S) agerande, eller snarare brist därav, står i strid med mandatet från EU-nämnden.

Karin Enström, riksdagsledamot (M)

Bilaga A1.2.3

Regeringskansliet

2019-03-07
SB2019/00364/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -03- 07
Dnr 1439 - 2018/19

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 16–17 – Arbetsmarknadsministerns agerande i fråga om Europeiska arbetsmyndigheten

Härmed överlämnas en promemoria med bilagor från Arbetsmarknadsdepartementet. Observera att fyra av bilagorna har försetts med sekretessmarkering.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditionschefen Susanne Södersten, Arbetsmarknadsdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-07

Arbetsmarknadsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 16–17 – Arbetsmarknadsministerns agerande i fråga om Europeiska arbetsmyndigheten

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat granskningsärende.

1. I svaret på den skriftliga fråga som redovisas i denna promemoria uppger arbetsmarknadsminister Ylva Johansson att regeringen framförde svenska ståndpunkter till kommissionen vid flera sammanhang på olika nivåer.
a. Avser detta uttalande den ståndpunkt som hade formulerats av arbetsmarknadsutskottets majoritet vid överläggningen den 21 november 2017?
b. I vilka sammanhang, på vilka nivåer och när framfördes de svenska ståndpunkterna? Utskottet önskar i förekommande fall dokumentation på sådana kontakter.
c. Hur förhåller sig detta agerande till den ståndpunkt som formulerats av arbetsmarknadsutskottets majoritet den 21 november 2017?

a) Ja.

b) Den 28 november 2017 hölls ett bilateralt möte i Bryssel mellan statssekreterare Irene Wennemo och generaldirektören för DG EMPL Michel Servoz där bl.a. det aviserade förslaget om inrättandet av en europeisk arbetsmyndighet togs upp. Minnesanteckningar från mötet bifogas, se *bilaga 1*.

Den 1 december 2017 hölls ett ordinarie möte i sysselsättningskommittén (EMCO) där bl.a. det aviserade förslaget togs upp. Sverige representerades på tjänstemannanivå. Mötespromemoria och rapport från mötet bifogas, se *bilaga 2* och *3*.

Den 6 december 2017 hölls ett möte om det aviserade förslaget i en arbetsgrupp under Europeiskt forum om odeklarerat arbete. Sverige representerades på tjänstemannanivå. Instruktion inför mötet och minnesanteckningar från mötet bifogas, se *bilaga 4* och *5*.

Den 13–14 december 2017 hölls ordinarie möte i Administrativa Kommissionen (AK) för samordningen av de sociala trygghetssystemen (förordning 883/2004) där bl.a. det aviserade förslaget togs upp. Sverige representerades på tjänstemannanivå. Instruktion inför mötet och minnesanteckningar från mötet bifogas, se *bilaga 6* och *7*.

Den 20 december 2017 skickade Sverige svar på ett frågeformulär till kommissionen inom ramen för expertgruppen för utstationering, tekniska kommittén för arbetskraftens fria rörlighet och den administrativa kommissionen för samordning av social trygghet. Svaret bifogas, se *bilaga 8*.

Därutöver har representanter för Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i flera informella sammanhang framfört de svenska ståndpunkterna.

Handlingarna i bilaga 1, 3, 6 och 7 innehåller uppgifter som har bedömts omfattas av sekretess.

c) Den 21 november 2017 överlade regeringen med arbetsmarknadsutskottet om kommissionens då aviserade förslag om en europeisk arbetsmyndighet. En majoritet av ledamöterna i utskottet såg ett behov av att förbättra samarbetet och samordningen mellan medlemsstaterna och deras myndigheter. Dock ansåg majoriteten att det inte behövde inrättas en särskild myndighet på EU-nivå för detta och att Sverige aktivt borde arbeta för att en sådan myndighet inte inrättades. Majoriteten av ledamöterna ansåg också att regeringen måste återkomma för överläggning när ett eventuellt förslag presenterades.

Regeringen har vid ovan nämnda tillfällen agerat i enlighet med den ståndpunkt som formulerats av arbetsmarknadsutskottets majoritet. Det aviserade förslaget har varit en fråga av högsta prioritet för EU-kommissionen. Möjligheten att påverka kommissionen i den utsträckning att den inte skulle lägga fram förslaget har bedömts närmast obefintlig.

2. Av återrapporteringen från rådsmötet den 21–22 juni 2018 framgår att Sverige inte yttrade sig i den diskussion som uppstod om förslaget om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten. Hur förhåller sig detta agerande till den samrådsskyldighet som följer av riksdagsordningen och till konstitutionsutskottets tidigare uttalanden?

Före sammanträdet i EU-nämnden den 15 juni 2018 hade regeringen den 21 november 2017 överlagt med arbetsmarknadsutskottet om svenska ståndpunkter avseende det aviserade förslaget och den 27 mars 2018 informerat arbetsmarknadsutskottet om förslagets innehåll. Vidare hade regeringen den 24 april 2018 överlagt med arbetsmarknadsutskottet om svenska ståndpunkter avseende kommissionens förslag om förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten. Det bör noteras att endast ett fåtal ledamöter i utskottet anmälde avvikande mening vid den sistnämnda överläggningen. Den 12 juni 2018 hade arbetsmarknadsutskottet informerats om punkterna på rådets dagordning för rådsmötet den 21 juni 2018.

Därutöver hade socialförsäkringsutskottet den 18 januari 2018 informerats om det aviserade förslaget.

Inför rådsmötet den 21 juni 2018 var kommissionens förslag om förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten uppsatt som en informationspunkt vid vilken ordförandeskapet i Europeiska unionens råd skulle informera om läget i förhandlingen om det aktuella förslaget. Inför rådsmötet hade ordförandeskapet tagit fram en skriftlig lägesrapport som återspeglade medlemsstaternas initiala reaktioner, t.ex. överväganden om myndighetens mervärde samt risken för ökad finansiell och administrativ börda för medlemsstaterna. Även om medlemsstaterna kan ha synpunkter på en lägesrapport från ordförandeskapet, så är den inte något som rådet formellt tar ställning till.

I den inför samrådet med EU-nämnden framtagna kommenterade dagordningen angavs ingen ståndpunkt vad gällde lägesrapporten om förhandlingarna om förslaget till förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten.

I den muntliga redogörelsen för dagordningspunkten vid EU-nämnden sade arbetsmarknadsminister Ylva Johansson ”Jag föreslår att Sverige helt enkelt noterar lägesrapporten. Jag tror inte att det blir någon diskussion om detta, men skulle det bli det får jag väl framföra den svenska ståndpunkten.” Det

blev ingen diskussion i EU-nämnden och vice ordföranden sammanfattade med ”Vi tackar för informationen om denna punkt”.

Vid rådsmötet den 21 juni 2018 noterade rådet ordförandeskapets lägesrapport. I enlighet med vad som hade framförts i EU-nämnden hade Sverige inget att tillägga. Vid rådsmötet uttalade sig 11 medlemsstater under dagordningspunkten i allmänna ordalag om kommissionens förslag.

Lägesrapporter är i normalfallet informationspunkter, för vilka det enligt praxis inte föreligger en samrådsskyldighet för regeringen. Med hänsyn till den i rådet uppkomna diskussionen och till arbetsmarknadsminister Ylva Johanssons uttalande i EU-nämnden, kan det dock likväl ha funnits skäl att framföra den svenska ståndpunkten i samband med att den aktuella dagordningspunkten behandlades vid rådsmötet den 21 juni 2018.

3. Vilka övriga kommentarer ger uppgifterna i anmälan och denna promemoria anledning till?

Uppgifterna i anmälningarna och promemorian ger inte anledning till några ytterligare kommentarer.

BILAGA 2
2

Regeringskansliet

Promemoria

29
A2017/

Arbetsmarknadsdepartementet
Arbetsmarknadsenheten
Enheten för EU- och internationella frågor

Mötes-PM inför EMCO den 1 december 2017 – slutversion

1. Opening Remarks of the Chair

2. Key Messages of the Joint Employment Report: presentation

Syfte

Presentation av huvudbudskapen från Sysselsättningsrapporten.

Dokumentbeteckning

Handlingslinje

SE bör lyssna in presentationen.

Ståndpunkt

SE välkomnar presentationen av nyckelbudskapen inför möjligheten att komma med skriftliga synpunkter till dessa senare i december. För det fall andra MS lyfter möjligheten att se över formatet på nyckelbudskapen i syfte att undvika överlappning med rådsslutsatserna om AGS och JER bör SE kunna stödja det.

Bakgrund

Kommissionen och rådet ska varje år, inom ramen för den europeiska terminen upprätta en gemensam rapport till Europeiska rådet om sysselsättningsläget och genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna. Utkastet till gemensam rapport publicerades samtidigt som den årliga tillväxtöversikten. Rapporten analyserar den sociala och sysselsättningsutvecklingen i unionen och presenterar på ett övergripande

plan sysselsättningsreformer som medlemsstaterna lagt fram det senaste året. I rapporten ingår också resultattavlan som syftar till att bättre synliggöra den sociala utvecklingen.

Till rapportens beskrivande del fogas ett antal nyckelbudskap som ska antas av EPSCO i mars. Rapporten behandlas formellt i EMCO men KST lämnar årligen sina synpunkter till EMCO på rapportens sociala delar. Vid detta möte väntas en första presentation av rapportens nyckelbudskap.

3. Labour Market and Wage Developments Report

Syfte

Presentation av KOM rapport

Dokumentbeteckning

Inga dokument väntas.

Handlingslinje

SE kan notera informationen.

Ståndpunkt

Ingen ståndpunkt krävs.

Bakgrund

KOM publicerar årligen ”Labour Market and Wage Developments Report” i vilken arbetsmarknaden ur ett makroekonomiskt perspektiv analyseras. Rapporten ger en analys av den senaste sysselsättnings- och löneutvecklingen, med fokus på euroområdet och EU som helhet jämfört med sina globala handelspartner. Årets rapport visar att skapandet av arbetstillfällen fortsatte under 2016 och första halvåret 2017 och orsakerna till denna förbättring analyseras. Rapporten fokuserar särskilt på de strukturella och institutionella faktorerna för segmenteringen av arbetsmarknaden inom EU, med inriktning på tillfälliga anställningar och egenföretagande utan anställda. Årets rapport publicerades den 13 oktober.

4. European Labour Authority

Syfte

Presentation och diskussion av den europeiska arbetsmarknadsmyndigheten.

Dokumentbeteckning

Handlingslinje

SE bör framföra följande, i annat sammanhang gemensamberedda, huvudbudskap:

- Although we generally support initiatives for improved cooperation, a central and principled starting point is the respect for national competence, for example in labour market and social security systems, as well as respect for different labour market models and the autonomy of the social partners and national collective agreements.

- Any improved cooperation should focus on questions concerning cross-border situations and labour mobility.

- It is important that any proposals on improved cooperation has a clear added value and contributes to increased efficiency for the governance and work being carried out in the area by for example simplifying, gathering and building on existing structures and processes.

- In this context, careful considerations should be made as regards the organisational structure for any proposals on improved cooperation.

- For us, it is also important that initiatives in this field are financed within a decreased financial framework and a reduced level of staff resources following Brexit. In this context and based on the information the Commission has provided on the objectives of the proposed authority, Sweden would like to hear more about the reasoning behind the proposal as regards the need for establishing a new authority and whether the Commission has considered if these objectives could be incorporated in any of the existing European structures, authorities or agencies?

Ståndpunkt

Regeringens ståndpunkt inför överläggning i AU den 21 november:

Det är viktigt att ett utvecklat samarbete mellan medlemsstaterna för att underlätta rättvis rörlighet på den europeiska arbetsmarknaden, såsom en ny myndighet på området, får ett tydligt mervärde och bidrar till effektivisering av arbetet på området genom att t.ex. förenkla och samla befintliga strukturer och system.

Regeringen menar att ett utvecklat samarbete bör inriktas på gränsöverskridande aspekter kopplade till rörlighetsfrågor på arbetsmarknaden, t.ex. genom att främja utbyte av information och erfarenheter eller genom att underlätta tolkning och praktisk tillämpning av relevant EU-rätt.

Regeringen anser inte att en europeisk myndighet på området ska ha mandat att utföra självständiga kontroller och inspektioner eller omfatta obligatoriskt gränsöverskridande samarbete på operativ nivå mellan medlemsstaternas nationella myndigheter. Regeringen anser vidare att en sådan myndighet inte ska ha någon roll i att tolka nationella kollektivavtal och inte heller ta egna initiativ till att föreslå ny lagstiftning på arbetsmarknadsområdet. Regeringen avser att söka förtydliganden när det gäller eventuella konsekvenser för berörda myndigheter och konsekvenser i övrigt.

En utgångspunkt för regeringen i de fortsatta diskussionerna om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet är att den inre marknaden, inklusive den fria rörligheten värnas. Det är en principiell och central ståndpunkt att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna, nationella arbetsmarknadsmodeller och sociala trygghetssystem och principerna om subsidiaritet och proportionalitet respekteras samt att finansiering sker inom de framtida minskade ramar som följer av EU:s minskade inkomster efter Brexit.

Regeringen kommer att arbeta aktivt för att vara med och påverka utformningen av de verktyg som krävs för att bidra till ett förbättrat samarbete inom arbetsmarknadsområdet.

Avvikande mening från överläggningen den 21 november av M, C, L, KD och SD:s ledamöter:

Frågor som rör sysselsättning och socialpolitik är fundamentala för alla medlemsstater. EU arbetar i många avseenden med dessa frågor. Exempelvis finns gemensamma regler för skydd av arbetstagare och medlemsstaterna samordnar sin politik på sysselsättningsområdet inom ramen för EU:s tillväxtstrategi, Europa 2020. I huvudsak tillhör dock dessa frågor medlemsstaternas kompetens.

Vi är positiva till att förbättra samvekran mellan medlemsländerna i syfte att motverka kringgående av lagstiftning, förbättra implementeringen, skydda arbetstagare och hantera gränsöverskridande frågor. Vi ser att behov av att förbättra samarbetet och samordningen mellan medlemsstatern och deras myndigheter men vi anser inte att det beöver inrättas en särskild myndighet på EU-nivå för att hantera sdessa frågor. En förbättrad samverkan bör i första hand ske genom att befintliga proecsser och strkuturer utnyttjas. Exempelvis har det s.k. tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet medfört nya bestämmelser om administrativt samarbete mellan myndigheter på utstationeringsområdet. Kommissionen har ännu inte presenterat konkreta förslag och vi menar att regeringen måste återkomma för överläggning när ett eventuellt förslag presenteras. Det är bra att regeringen anser att det är centralt att respektera nationalla rbetsmarknadsmodeller och medlemsstaternas kompetens på det sociala området och på sysselsättningsområdet. Och det är bra att regeringen anser att en europeisk myndighet inte ska ha mandat at utföra självständiga kontroller och inspektioner eller omfatta obligatoriskt gränsöverskridande samarbete på operativ nivå mellan medlemsstaternas nationella myndigheter. Vi anser dock, mot den bakgrunden att det kan ifrågasättas vilket mervärde en ny myndighet skulle ha. Till skillnad från regeringen anser vi därför att Sverige aativt bör arbeta för att en arbetsmarknadsmyndighet på EU-nivå inte inrättas.

Bakgrund

I sitt tal om tillståndet i unionen 2017 i Europaparlamentet meddelade EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker planer på ett förslag om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet som ska se till att EU:s bestämmelser om arbetskraftens rörlighet tillämpas rättvist, enkelt och effektivt.

Därefter har kommissionen den 24 oktober presenterat sitt arbetsprogram för 2018 och aviserar där ett förslag om inrättande av en europeisk arbetsmarknadsmyndighet. Förslaget planeras till andra kvartalet 2018.

5. Finalisation of EMCO Work Programme and Multilateral Surveillance Arrangements for 2018

Syfte

Syftet är att slutbehandla förlaget till EMCO:s arbetsprogram och de multilaterala förberedelserna för 2018.

Dokumentbeteckning

Draft EMCO Work Programme 2018

Handlingslinje

SE kan ställa sig bakom förslaget till arbetsprogram och upplägget för de multilaterala förberedelserna.

Ståndpunkt

SE övergripande ståndpunkt vad gäller EMCO:s arbetsprogram är att det bör ta sin utgångspunkt i EMCO:s fördragsfästa uppdrag och det bör tydligt framgå att prioriteringen måste vara att genomföra denna strategi genom dess instrument.

Bakgrund

EMCO antar årligen sitt arbetsprogram i början av samma år som programmet gäller. Programmet väntas också när det antagits presenteras kort för ministrarna i EPSCO-rådet.

I arbetsprogrammet för 2018 tas ett antal områden upp som kan väntas kräva arbete av EMCO. Det rör dels det löpande arbetet inom ramen för terminen och Europa 2020-strategin men också policyfrågor som kan komma att beröra EMCO, såsom pelaren för sociala rättigheter, fördjupningen av EMU, en eventuell tillväxtstrategi på längre sikt för EU (efterföljare till Europa 2020-strategin).

MS har haft möjlighet att inkomma med skriftliga kommentarer på ett första utkast till arbetsprogram. SE inkom med vissa kommentarer och önskemål om förtydliganden, bl.a. i relation till kommitténs arbete med att följa upp pelaren för sociala rättigheter och lyfte Agenda 2030 som relevant i samband med diskussionerna om en ev. efterföljare till Europa 2020-strategin.

BILAGA 4
4

Regeringskansliet

Instruktion

2017-12-05

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för arbetsrätt och arbetsmiljö

Instruktion inför möte i Europeiskt forum om odeklarerat arbete

1. Aktuellt möte

Möte i WP ELA – arbetsgruppen om KOM:s aviserade förslag om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet (European Labour Authority, ELA) den 6 december 2017 i Bryssel.

1.1 Syftet med behandlingen/aktuella frågeställningar

Ett mandat för arbetsgruppen ska beslutas. Arbetsgruppen ska ta fram en rapport som återspeglar forumets uppfattning. Rapporten ska beslutas av forumet i plenar, via skriftligt förfarande före årsskiftet. Ett antal frågor ska diskuteras; agendans fråga 1-5 ingår i det konsultationspapper som KOM har skickat till ett flertal EU-organ och kommittéer, fråga 6-8 är specifika för forumet om odeklarerat arbete.

1.2 Förhandlingsläget

-

1.3 Handlingslinje för aktuellt möte

SE ska lyssna in övriga deltagare och delta i diskussionerna utifrån nedan ståndpunkter (avsnitt 6).

2. Rättslig grund/beslutsförfarande

Enhällighet eftersträvas, men vid eventuell votering fattas beslut med enkel majoritet.

3. Prioriteringsgrad (hög, medel, låg)

Medel.

4. Svensk målsättning för det slutliga förhandlingsresultatet

-

5. Påverkansarbete

-

6. Svenska ståndpunkter

Agenda och mandat

- SE kan stödja att den föreslagna agendan och mandatet för arbetsgruppen beslutas.

Konsultationspapper med diskussionsfrågor (agendans fråga 1-5)

Följande kan användas vid SE:s inlägg i diskussionen.

General remarks

- The Swedish Government aims to support and facilitate the free movement of workers and services, but also to prevent fraud and systematic abuse. To this end we generally support initiatives for improved cooperation between Members States.

- The Commission's announced proposal on a European Labour Authority is currently being evaluated by the Swedish Government. At this point, we would like to provide some preliminary reflections.

- Any improved cooperation should focus on questions concerning cross-border situations and labour mobility. This also applies for the announced proposal on a European Labour Authority and should therefore direct the forthcoming discussions about this proposal.

- It is important that any proposals on improved cooperation has a clear added value and contributes to increased efficiency for the governance and work being carried out in the area by for example simplifying, gathering and building on existing structures and processes.

- A central starting point is the respect for national competence, for example in labour market and social security systems, as well as

respect for different labour market models and the autonomy of the social partners and national collective agreements.

- Careful considerations should be made about the form and structure of any proposals on improved cooperation as to avoid creating parallel structures and duplicating work already being carried out. It is further important that initiatives in this field are financed within a decreased financial framework and a reduced level of staff resources following Brexit.

Questions

1. Do you share the above analysis of the most significant challenges linked to improving cooperation at EU level on cross-border employment and social security matters?

- The Swedish Government generally supports initiatives of improved cooperation at EU level and between Member States that aim to facilitate free movement of workers and services, protect the workers, improve implementation and prevent circumvention and misuse of rules and manage cross-border situations and activities.

- Furthermore, cross-border cooperation between relevant national authorities can be challenging in practice and the EU could support Member States in this regard.

2. Drawing on existing structures, tools and legislation, how could the Authority effectively support cooperation at an operational level among Member States for the smooth handling of procedures and to become more effective in fighting cross-border fraud and abuse? Do you see the need to review any existing structures or tools to better achieve these goals?

- Improved coordination and increased efficiency in the governance and work being carried out in the area could be achieved by for example simplifying, gathering and building on existing structures and processes such as the networks and committees on free movement of workers, social security coordination, undeclared work, posting of workers and EURES.

- A possible European body in the area should respect national competence and the tasks and mandate of competent national authorities. It should therefore have a mandate neither to interfere in

national authorities' decision making, nor to initiate or carry out independent controls and inspections. Further we believe that any operational cross-border cooperation between competent national authorities should be of optional nature.

- Based on the information the Commission has provided on the objectives of the proposed authority it would handle issues related to i.e. labour law and social security in cross border situations. These areas are regulated differently in terms of national legislation as well as in EU law. The mandate of a possible Authority should therefore be adapted to meet the different needs of these policies.

3. How could the Authority improve the availability of information to individuals and organisations concerned with labour mobility (national controlling authorities, businesses, mobile workers or job-seekers who wish to work in another country) in an efficient and effective way? Which type of information should the Authority help exchanging as a priority and by which means?

- It is important to avoid duplicating work already being carried out and creating parallel structures and rather incorporate and draw on existing tools aiming to facilitate the free movement of workers and services as well as improving the availability of information, such as the European Services e-card, Single Digital Gateway, EURES portal, national contact points in the field of free movement of workers and posting, Electronic Exchange of Social Security Information (EESSI) and Internal Market Information (IMI).

4. How could the Authority provide added value in enhancing and extending current procedures and *fora* for addressing differences in the social security coordination and labour mobility areas?

- A guiding principle for any proposals on improved cooperation is that there should be a clear added value that contribute to a more efficient governance by for example supporting exchange of information and best practices.

- However, it is important that any initiatives respect national competence and different labour market models and social security systems in the Member States, including the mandate and role of national enforcement authorities as well as the role and autonomy of

the social partners to supervise collective agreements on terms of employment in the labour market.

5. Which organisational structure would you consider to best enable the Authority to efficiently carry out its tasks?

- Careful considerations should be made as to the organisational structure and added value if proposing the establishment of a new European body, especially in the context of a decreased financial framework and a reduced level of staff resources following Brexit.

- Furthermore, the Swedish Government would like to stress the importance of a thorough impact assessment for any proposals for improved cooperation that highlight economic and administrative efficiency and effectiveness, possible impacts for different stakeholders and impacts in general as well as considerations made about the organisational structure including the representation and involvement of other relevant stakeholders, such as the social partners.

Extra diskussionsfrågor (agendans fråga 6-8)

Följande kan användas vid SE:s inlägg i diskussionen av återstående frågor:

6. How could the future interaction between ELA and the Platform be most beneficial?

7. What is the specific added value of the cooperation within the Platform that should be kept or reinforced within ELA?

8. Which potential shortcomings of the cooperation within the Platform could be addressed within ELA?

- SE har varit positiva till inrättandet av ett europeiskt forum om odeklarerat arbete och har välkomnat möjligheten till ett ökat samarbete mellan medlemsstaterna när det gäller informations- och kunskapsutbyte, och till gränsöverskridande samarbeten och aktiviteter på frivillig basis.

- Det har varit viktigt för SE att forumet blir en meningsfull arena på europeisk nivå, där medlemsstaterna kan lära av varandras goda

exempel och få till stånd gränsöverskridande samarbeten som gör skillnad. Vår förhoppning har varit att forumet kommer bidra till

- ✓ att förekomsten av odeklarerat arbete och osund konkurens minskar,
- ✓ att fri rörlighet och social trygghet, ett högt arbetstagarskydd och goda arbetsvillkor för alla arbetstagare i större utsträckning går hand i hand och
- ✓ att skatter och avgifter betalas som de ska, för en ökad finansiell bärkraft i de sociala trygghetssystemen.

- SE anser att forumets arbete har varit värdefullt för det nationella arbetet för att motverka osund konkurrens, särskilt utifrån de framtagna goda exemplen och kunskapsutbyte. Forumet och dess arbetsprogram med tre huvudsakliga delar bidrar till

  - ✓ att genom ökad kunskap skapa större samsyn i och bland medlemsstaterna om vikten av att bekämpa odeklarerat arbete och om behovet av verktyg som underlättar informations-utbyte mellan dem (nationellt seminarium i Sverige, forumets seminarier och pågående diskussion om en IMI-modul är några exempel),
  - ✓ att genom ömsesidigt lärande inspirera och lära medlemsstaterna om möjliga strategier, metoder och arbetssätt (Norges peer review är ett exempel),
  - ✓ att genom samarbete och gemensamma insatser möjliggöra för medlemsstaterna att stötta varandra och, på frivillig basis, göra kontroller i gränsöverskridande situationer (de nordiska ländernas gemensamma ansökan om EaSI-medel är ett exempel).

- SE kan konstatera att det finns utmaningar i forumets arbete, som exempelvis

  - ✓ att medlemsstater prioriterar frågan olika högt – här är viktigt att vara medveten om att historisk och kulturell kontext har betydelse i sammanhanget och att därför samma ”framgångsrecept” kanske inte fungerar i samtliga medlemsstater,
  - ✓ att informationsutbyte stöter på hinder – vissa hinder kan vara fullt berättigade, t.ex. rättsliga regler om dataskydd och sekretess, men många hinder av praktisk och teknisk karaktär gör samarbetet onödigt besvärligt,

- ✓ att utveckla motiverande åtgärder och aktiviteter – möjligheten att söka gemensamma EaSI-medel är något som de nordiska länderna har använt sig av, EU-gemensamma informationskampanjer är ett annat sätt att sätta ljuset på en viss fråga i hela EU (jmf EU-OSHA),
- ✓ att skapa överblick för att möjliggöra strategisk analys av problematiken och lämpliga åtgärder/arbetssätt för att komma tillrätta med den, samt för att möjliggöra utvärdering av åtgärder och insatser.

7. Bakgrund

Genom ett EU-beslut inrättades i mars 2016 ett europeiskt forum för att förbättra medlemsstaternas samarbete när det gäller att bekämpa odeklarerat arbete. Den rättsliga grunden är en av EUF-fördragets bestämmelser om socialpolitik. Forumet ska bidra till effektivare åtgärder som syftar till att förbättra arbetsvillkor, att främja arbetsmarknadsintegration och social delaktighet, att minska förekomsten av odeklarerat arbete och att skapa formella arbetstillfällen.

Forumet består av representanter från medlemsstaterna, EU-kommissionen och arbetsmarknadens parter. Kommissionens företrädare är forumets ordförande. Ordföranden ska bistås av två medordförande som utses bland medlemsstaternas representanter. Forumet ska mötas minst två gånger per år och arbeta efter tvååriga arbetsprogram. Forumet kan inrätta arbetsgrupper för att undersöka specifika frågor.

Tjänstemän från Arbetsmiljöverket har utsetts att företräda Sverige i forumet. Arbetsmiljöverket bedriver nationellt arbete om osund konkurrens och har fått flera regeringsuppdrag som berör dessa frågor. Arbetsmiljöverket har tagit initiativ till samverkan med ett antal svenska myndigheter som också berörs av problematiken och samråder med arbetsmarknadens parter i dessa frågor. Tanken är att Arbetsmiljöverket ska ta med sig respektive hämta hem kunskaper och erfarenheter från arbetet på nationell nivå till och från det europeiska forumet om odeklarerat arbete.

8. Konsekvensanalyser

8.1 Förslagets förenlighet med grundlagarna

-

8.2 Gällande svenska regler i övrigt

-

8.3 Budgetära konsekvenser

-

9. Ärendeinformation

Dokumentbeteckning/KOM-nummer: -

Ansvarig handläggare, departement/enhet, mobiltelefon:
Jonna Jonsson, A/ARM, 0722-42 40 83

Arbetsmiljöverket representerar regeringen i forumet:
ordinarie företrädare Magnus Falk, senior analytiker, 0727-20 09 25
suppleant Kicki Höök, programledare osund konkurrens, 0705-80 38 25

Ansvarig på representationen, mobiltelefon: -

Andra berörda departement: FI, JU, N, S, SB, UD

Rådsformation: -

Rådsarbetsgrupp: -

Ansvarig kommissionär och generaldirektorat: Marianne THYSSEN, DG Employment

Ansvarigt EP-utskott: -

Faktapromemoria (läggs i förekommande fall som bilaga till instruktionen): -

Eventuella bilagor

-

BILAGA 5

ARBETSMILJÖ VERKET

Minnesanteckningar – Plattformen mot Odeklarerat arbete WG European Labour Authority (ELA)

Det ska inledningsvis sägas att detta arbetsgruppsmöte var ett av de livligaste sedan plattformens tillblivelse. Öppet, konstruktivt, vetgirigt och med många synpunkter som inte går att återge nedan. De svenska ståndpunkterna delas av många länder (de flesta) - men det finns också en förhoppning om att ELA (oavsett form) kan bidra till ett bättre samarbete mellan länder i syfte att motarbeta odeklarerat arbete, men även många av de andra utmaningarna som finns på den gemensamma arbetsmarknaden. Där Plattformen har svårt att komma vidare - längre än utbyte av information och goda exempel - så skulle ELA kunna innebära ett stöd för exempelvis strategisk analys. Mycket av diskussionerna kom att handla om vad egentligen ELA skulle ha för mandat och vad den egentligen tillför för mervärden, avgränsningar mot plattformen (är det plattformen?) samt hur den skulle kunna organiseras. Ett flertal av frågorna som lyftes kunde inte KOM besvara då det är mycket av ett pågående arbete. På fråga vid sidan av så fick SE höra att det aldrig kommer handla om något tvingande/obligatoriskt samt att "common principle" för upprättandet av europeiska byråer kommer följas.

Agenda och mandat
SE uttryckte stöd för det föreslagna mandatet - inga förändringar.

KOM gjorde därefter en kortare presentation av deras arbete hitintills, hur de tentativt ser på vad ELA ska göra samt processen framåt. I korthet så menar de att ELA ska:

- Öka samarbetet inom Europa för dessa frågor
- Förbättra tillgången till information och transparens
- Förbättra (rationalisera/strömlinjeforma) de existerande verktygen och strukturerna för samarbete

Viktigt att komma ihåg för det fortsatta arbetet är att det pågår en öppen konsultation till den 7 januari 2018 - det finns således fler möjligheter att framföra åsikter i denna fråga. Förslag på ELA kommer troligtvis finnas på plats kring 7 mars 2108.

Arbetsgruppen arbetade igenom samtliga frågeställningar som de skickats ut i förväg - efter varje diskussion gjorde ordförande en samlad redogörelse för slutsatser som samtliga därefter fick kommentera/godkänna.

Konsultationspapper med diskussionsfrågor
Nedan återges en del av de åsikter som framfördes samt de kortfattade slutsatser som gjordes. KOM kommer skicka ut underlaget för kommentarer i nästa vecka - jag har dock svårt att se att vi skulle behöva göra några justeringar då diskussioner och slutsatser följde till mångt och mycket det som SE framförde.

Do you share the above analysis of the most significant challenges linked to improving cooperation at EU level on cross-border employment and social security matters?

De flesta som uttryckte ståndpunkt under denna fråga höll med om det som KOM redogör för i underlaget. En del synpunkter om:

ARBETSMILJÖ VERKET

- Inte bara exempelvis utstationering, utan även fusk
- Viktigt med utbyte av information mellan myndigheter – och framförallt inom länder

Under denna punkt började flera länder hoppa vidare i frågelistan och ge uttryck för vad de tyckte allmänt och efterfråga mer information från KOM om struktur, mandat och finansiering för ELA. Diskussionen på denna första punkt tog nästan 1,5 timmar.

Slutsatser för diskussionen

- Alla håller med om analysen i stort
    - Stark fragmentering av vad som gör just nu
    - Rum för mer samarbete – utöver plattformen
- Mer informationsutbyte behövs
    - Sekretessproblemen lyftes fram återigen
- Det behövs ett tydligare ramverk för socialförsäkringsfrågorna
- En ny myndighet skulle kunna vara bra – beroende på dess mandat och utformning
- Viktigt med att hålla på subsidiaritetsprincipen och arbetsmarknadens parters roller
- Att det behövs mer analys om mervärden med ELA – Konsekvensanalys (som KOM sade ska göras)

Drawing on existing structures, tools and legislation, how could the Authority effectively support cooperation at an operational level among Member States for the smooth handling of procedures and to become more effective in fighting cross-border fraud and abuse? Do you see the need to review any existing structures or tools to better achieve these goals?

Slutsatser för diskussionen

- ELA skulle kunna utgöra den legala basen för IMI
- Allt som tas ombord och genomförs genom ELA ska vara frivilligt
- Tanke om "obligatory co-operation" framfördes av de fackliga representanterna – denna skulle gälla för samarbete mellan arbetsmiljömyndigheterna
- Återigen: det handlar om att utöka/förbättra samarbetet mellan länder
    - Definiera gemensamma prioriteringar – branscher etc.
    - Dela goda exempel och ta fram vägledningar
    - Det borde råda en samsyn om åtgärder mellan länder – samma åtaganden
    - Koordinering och underlättande av gemensamma aktiviteter

How could the Authority improve the availability of information to individuals and organisations concerned with labour mobility (national controlling authorities, businesses, mobile workers or job-seekers who wish to work in another country) in an efficient and effective way? Which type of information should the Authority help exchanging as a priority and by which means?

Slutsatser för diskussionen

- Tillhandahålla en hemsida för information till arbetsgivare och arbetstagare – en typ av "one stop shop"
    - En informationsportal
- Stor utmaning att sammanställa den rätta informationen
- Stor utmaning att hålla information aktuellt och rapportera in nytt material/underlag
- ELA skulle kunna ge mervärde med översättningar och sammanställningar

ARBETSMILJÖ VERKET

How could the Authority provide added value in enhancing and extending current procedures and fora for addressing differences in the social security coordination and labour mobility areas?

Slutsatser för diskussionen

- Utestående fråga: finns det behov för tvistlösning inom ELA? Kortare diskussion som inte var särskilt klargörande – det konstaterades att ELA skulle kunna spela en roll när det kommer till tvistlösning mellan arbetstagare och arbetsgivare (olika länder)
- Flera framförde behov av att kunna få hjälp mellan länder till att få företag att betala böter/sanktionsavgifter
- ELA skulle kunna samla och tillhandahålla information om arbetsrörlighet mellan länder

Which organisational structure would you consider to best enable the Authority to efficiently carry out its tasks?

Slutsatser för diskussionen

- Myndighet eller inte? Svar: mer av en byrå
- En permanent struktur kommer byggas upp – men hur ska exemeplvis personalsammansättningen se ut? Jämförelse med Europol gjordes utifrån att kunna hantera frågor över gränser
- Inga parallellstrukturer ska byggas upp – budgetaspekter lyftes
- Fråga till KOM om de europeiska byråer som redan finns – deras roll och hur ELA påverkar dem. Inget tydligt svar gavs

Extra diskussionsfrågor utifrån Plattformen
How could the future interaction between ELA and the Platform be most beneficial?
What is the specific added value of the cooperation within the Platform that should be kept or reinforced within ELA?
Which potential shortcomings of the cooperation within the Platform could be addressed within ELA?

För dessa frågor kom diskussionen mycket att föras samlat – korta noteringar:

- Plattformen saknar muskler och förmåga att komma vidare med att motarbeta odeklarerat arbete pga. av hur dess mandat ser ut – ELA skulle kunna hjälpa till
- Ovanstående innebär att ELA isåfall skulle ligga ovanför plattformen och övriga fora som finns och som har nämnts i underlaget – binda samman det arbete som görs på olika håll och ha ett "helikopterperspektiv"
- ELA får inte ta över plattformen – den ska få fortsätta kunna verka utifrån sitt mandat – samt i vissa fall stärkas av ELA. Plattformen kan säkerligen behöva omdefiniera sitt mandat framöver utifrån det samarbete som ska finnas
- Två val: ge plattformen mer "muskler" – eller skapa en ny myndighet. Återigen: hur kommer egentligen avgränsningarna se ut?

BILAGA 8

The Commission's note for targeted consultations on a European Labour Authority

General remarks

The Swedish Government fully supports and encourages free movement of workers and services while recognising and emphasising the need to prevent fraud and systematic abuse. To this end the Government generally support initiatives aiming at improved cooperation between Members States.

The Commission's announced initiative for a new "European Labour Authority" is currently being assessed by the Government Offices of Sweden. Considering the above, the Government Offices of Sweden would like to provide some preliminary reflections on the Commission's announced initiative.

Any improved cooperation, including any initiative on a European Labour Authority, should focus on questions concerning cross-border situations and labour mobility.

A central starting point is to respect the division of competences between the Union and its Member States as stated in the Treaty on European Union, for example as regards labour market issues and social security systems. Furthermore, different labour market models and the autonomy of the social partners and national collective agreements have to be respected.

It is important that any proposals on improved cooperation has a clear added value and contributes to increased efficiency and effectiveness. A starting point should, therefore, be simplifying, gathering and building on existing structures and processes.

Any proposals on improved cooperation should avoid creating parallel structures and duplicating work already being carried out. It is further important that initiatives in this field are financed within a decreased financial framework and a reduced level of staff resources following Brexit.

In this context and based on the initial information the Commission has provided on the objectives of the announced authority, careful consideration should be given to the need and added value of the possible establishment of a new Union body and to whether these objectives could instead be incorporated and developed in any of the existing European structures, authorities or agencies.

Questions

1. Do you share the above analysis of the most significant challenges linked to improving cooperation at EU level on cross-border employment and social security matters?

The Swedish Government generally supports initiatives of improved cooperation at EU level and between Member States that aim to facilitate free movement of workers and services, protect the workers, improve implementation and prevent circumvention and misuse of rules and manage cross-border situations and activities.

Furthermore, cross-border cooperation between relevant national authorities can be challenging in practice and the EU could support Member States in this regard.

2. Drawing on existing structures, tools and legislation, how could the Authority effectively support cooperation at an operational level among Member States for the smooth handling of procedures and to become more effective in fighting cross-border fraud and abuse? Do you see the need to review any existing structures or tools to better achieve these goals?

Improved coordination and increased efficiency in the governance and work being carried out in the area could be achieved by for example simplifying, gathering and building on existing structures and processes such as the networks and committees on free movement of workers, social security coordination, undeclared work, posting of workers and EURES. The relation between the announced authority, the Single Digital Gateway and the Forum of experts to overcome cross border obstacles needs to be clarified.

A possible Union body in the area should respect national competence and the tasks and mandate of competent national authorities. It should therefore have a mandate neither to interfere in national authorities' decision making, nor to initiate or carry out independent controls and inspections. Further we believe that any operational cross-border cooperation between competent national authorities should be of optional nature. The announced authority could provide strategic analysis and risk assessments on cross-border labour mobility and social security issues, for example from a gender perspective. It could also support digitalisation in member states.

Based on the information the Commission has provided on the objectives of the announced authority it would handle issues related to i.e. labour law and social security in cross-border situations. These areas are regulated differently in terms of national legislation as well as in EU law. The mandate and tasks of a possible authority should therefore be adapted to meet the different needs of these areas.

3. How could the Authority improve the availability of information to individuals and organisations concerned with labour mobility (national controlling authorities, businesses, mobile workers or job-seekers who wish to work in another country) in an efficient and effective way? Which type of information should the Authority help exchanging as a priority and by which means?

It is important to avoid duplicating work already being carried out and creating parallel structures and rather incorporate and draw on existing tools aiming to facilitate the free movement of workers and services, such as the European Services e-card, Single Digital Gateway, EURES portal, national contact points in the field of free movement of workers and posting, Electronic Exchange of Social Security Information (EESSI) and Internal Market Information (IMI). The announced authority could strengthen cross-border cooperation by technically supporting quick and precise exchange of information and thus help to overcome existing obstacles as for example privacy issues.

The announced authority could support further development of available information, aimed at various stakeholders such as experts, Member States' institutions, mobile workers and employers. Reports from various expert networks and information could be further developed and presented in a more user-friendly way to contribute to a more added value for stakeholders wishing to benefit from the free movement of workers and services.

4. How could the Authority provide added value in enhancing and extending current procedures and *fora* for addressing differences in the social security coordination and labour mobility areas?

A guiding principle for any proposals on improved cooperation is that there should be a clear added value that could contribute to a more efficient governance by for example supporting exchange of information and best practices.

The European Commission could draw on experiences from the Administrative Commission for the Coordination of Social Security Systems which can issue decisions, recommendations, guides and explanatory notes, and where a procedure for dialogue and conciliation between Member States is in place.

However, it is important that any initiatives respect national competence and different labour market models and social security systems in the Member States, including the mandate and role of national enforcement authorities as well as the role and autonomy of the social partners to supervise collective agreements on terms of employment in the labour market.

5. Which organisational structure would you consider to best enable the Authority to efficiently carry out its tasks?

The organisational structure should be based on the most efficient way of achieving the stated purposes and hence the added value of proposing a new Union body should be weighed against other possible means of enhancing existing European cooperation and coordination structures, authorities or agencies. This is important especially in the context of a decreased financial framework and a reduced level of staff resources following Brexit.

The Commission has stated that the purpose of the authority would be to strengthen administrative cooperation and mutual trust for a fair mobility in the Single Market. Considering this, the name of the announced authority can be misleading. We invite the Commission to reconsider the name in order to better reflect the objectives of the announced proposal to facilitate free movement of workers and services.

Furthermore, the Government Offices of Sweden would like to stress the importance of a thorough impact assessment on any proposals for improved cooperation that highlight economic and administrative efficiency and effectiveness, possible impacts for different stakeholders and impacts in general as well as considerations made about the organisational structure including the representation and involvement of other relevant stakeholders, such as the social partners.

Bilaga A2.1.1

SVERIGES RIKSDAG

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -04- 24
Dnr 1826-2017/18

2018-04-24

Hemställan om att Konstitutionsutskottet ska granska regeringens beredning och hantering av extra ändringsbudget för 2018 – Ny möjlighet till uppehållstillstånd.

Den 19 april lämnade regeringen över propositionen Extra ändringsbudget för 2018 – Ny möjlighet till uppehållstillstånd till riksdagen. I propositionen föreslås en ny möjlighet till uppehållstillstånd för ca 10 000, företrädesvis afganska män utan asylskäl. Propositionen innehåller dessutom långtgående förslag om att "anpassa" bestämmelserna om uppehållstillstånd för studier på gymnasienivå, så att studier på sammanhållna yrkesutbildningar inom vuxenutbildningen eller liknande utbildningar inom introduktionsprogram i gymnasieskolan kan ge samma möjlighet till uppehållstillstånd som studier på ett nationellt program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan. Regeringen föreslår även kraftigt höjda utgiftsramar och anslag med ca 700 miljoner kronor, från redan mycket höga ramar.

Enligt RO 9:6, första stycket får regeringen, med det undantag som anges i andra stycket, vid högst två tillfällen (i samband med BP och VÅP, se tilläggsbestämmelse 9.6.1) lämna en proposition med förslag till ändringar i statens budget för det löpande budgetåret. I andra stycket anges att endast om regeringen anser att det finns särskilda skäl får propositioner med förslag till ändringar i statens budget lämnas vid andra tillfällen.

Konstitutionsutskottet • Sveriges riksdag
SVERIGES RIKSDAG 100 12 Stockholm • Telefon 08-786 40 00 • www.riksdagen.se

SVERIGES RIKSDAG

Exempel på sådana skäl kan vara förändrade ekonomiska förutsättningar med anledning av en oväntad ekonomisk utveckling eller oförutsedda händelser, som enligt regeringens bedömning ställer krav på snabba åtgärder (prop. 2013/14:173 s. 32–33, se även s. 41–42). Vidare bör kravet på särskilda skäl innebära en skyldighet för regeringen att motivera varför förslaget inte väckts i samband med BP eller en tidigare proposition om ändringar i statens budget och varför förslaget måste lämnas före nästa proposition om budgeten.

Regeringen anför som skäl till att propositionen inte kunnat avlämnas tidigare att de påbörjade arbetet i november 2017, men att de pga. de regler som finns om beredning av lagförslag varit förhindrade att lämna förslaget inom ramen för den ordinarie processen för ändringar i statens budget.

Även om det finns mycket att säga om regeringens omvärldsbevakning, kan det knappast vara en nyhet ens för dem att det stora flertalet av de migranter som det nu aktuella förslaget avser att träffa anlände redan under 2015 och det har således funnits alla möjligheter för regeringen att utarbeta, bereda och avlämna denna typ av proposition betydligt tidigare.

Att interna förhandlingar inom regeringskansliet dragit ut på tiden kan knappast anses vara fullgott skäl för att vänta nära två år innan man bestämmer sig för att föreslå en omfattande amnesti för runt 10 000 afganska vuxna män utan asylskäl och dessutom försöka forcera igenom detta i grunden extremt dåligt beredda förslag.

Kritiken från Lagrådet, som annars brukar formulera sig med stor återhållsamhet, har varit allt annat än skonsam. Lagrådet går så långt som att konstatera att gränsen här har nåtts för vad som är acceptabelt i fråga om hur lagstiftning kan utformas.

Flera remissinstanser, inklusive lagrådet, slår fast att konsekvenserna av det nu aktuella lagförslaget blir svåra eller t.o.m. omöjliga att överblicka.

SVERIGES RIKSDAG

Lagrådet skriver vidare att det enligt lagrådsremissen är ca 2 000 av utlänningarna som redan fått lagakraftvunna utvisningsbeslut, medan de allra flesta av de övriga 7 000 inom gruppen för närvarande har pågående mål i domstol. För de nämnda 2 000 personerna innebär de nya reglerna att en ny ansökan kan göras, förutsatt att utlänningen alltjämt befinner sig i Sverige. För den som har en pågående process i domstol innebär de nya reglerna att målet alltjämt i första hand ska prövas mot tidigare regler, men därefter också, om utlänningen i rätt tid ansöker om detta, enligt den nya kompletterande regeln. Ett av rekvisiten för bifall för de nämnda 2 000 personerna är således att utlänningen inte rättat sig efter ett tidigare lagakraftvunnet utvisningsbeslut. Som flera remissinstanser påpekat kan det ifrågasättas vilken effekt detta har på upprätthållandet av prövningssystemets legitimitet i stort. Enligt Lagrådets mening bör detta belysas på ett mer övergripande plan.

Undertecknad menar också att detta bör ställas mot vad statsminister Stefan Löfven tidigare uttalat om att ”De med avslag ska lämna landet – Nej är ett nej” samt att ”Om man får avslag måste man åka hem – annars har vi ingen ordnad migration”.

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen framhållit att en självklar utgångspunkt är att uttalanden av statsråd ska vara korrekta. Då nuvarande proposition går tvärs emot andemeningen med dessa uttalanden bör utskottet således granska hur dessa uttalanden förhåller sig till de principer statsministern tidigare givit uttryck för så tydligt. Utskottet bör vidare granska beredningen av ärendet, hur regeringen förhållit sig till lagrådets yttrande samt de regler som finns i riksdagsordningen om extra ändringsbudget.

Mattias Karlsson

Mattias Karlsson
Sverigedemokraterna

Bilaga A2.1.2

Regeringskansliet

2019-02-12
SB2019/00201/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 12
Dnr 1826-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 7 – Regeringens beredning av förslag om en ny möjlighet till uppehållstillstånd

Härmed överlämnas en promemoria från Justitiedepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättschefen Katrin Hollunger Wågnert, Justitiedepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-02-12

Justitiedepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 7 – Regeringens beredning av förslag om en ny möjlighet till uppehållstillstånd

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. I den nu aktuella propositionen anför regeringen att den i slutet av november 2017 meddelade sin avsikt att lämna förslag om en ny möjlighet till uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå för en viss grupp ensamkommande unga och att ett arbete med att ta fram ett sådant förslag därefter bedrevs skyndsamt inom Regeringskansliet (prop. 2017/18:252 s. 23). När i slutet av november 2017 meddelade regeringen sin avsikt och i vilket sammanhang skedde det?

2. Vilka omständigheter låg bakom att regeringen initierade arbetet med att ta fram nämnda förslag och när hade dessa omständigheter blivit kända för Regeringskansliet?

Frågan om handläggningstider vid Migrationsverket har följts noga av Regeringskansliet (jfr svar på fråga 3) och inom regeringen har det pågått diskussioner om det fanns anledning att vidta åtgärder för den aktuella gruppen med anledning av de långa handläggningstiderna och vilka åtgärder som i så fall skulle vidtas.

Regeringen meddelade sin avsikt vid en presskonferens den 27 november 2017. Vid presskonferensen närvarade statsråden Ylva Johansson och Isabella Lövin samt dåvarande statsråden Heléne Fritzon och Gustav Fridolin. Regeringskansliets arbete med att ta fram förslaget initierades direkt därefter.

3. Togs det vid kontakter mellan Regeringskansliet och Migrationsverket under 2016 och 2017 upp frågor om handläggningstiderna vid Migrationsverket dels i allmänhet, dels för

den grupp av ensamkommande unga som sedermera kom att omfattas av den nya lagstiftningen? Vilken information framkom i så fall vid dessa kontakter och när?

Regeringskansliet höll sig under den aktuella perioden kontinuerligt informerat om handläggningstiderna vid Migrationsverket för samtliga typer av migrationsärenden, inklusive ärenden om ensamkommande barn som ansökt om asyl. Regeringskansliet fick information om handläggningstiderna på ett flertal sätt, bl.a. genom regelbundna möten mellan ansvarig statssekreterare och Migrationsverkets generaldirektör samt genom de prognoser som verket lämnar till Regeringskansliet fyra till fem gånger per år. Därutöver tog Regeringskansliet emot månadsvisa statistiksammanställningar från Migrationsverket där bl.a. handläggningstider ingick.

Den information Regeringskansliet fick gällde bl.a. längden på handläggningstiderna, förväntade handläggningstider och vilka åtgärder som vidtagits och planerades för att korta ned dessa. Av kontakterna med Migrationsverket framkom det bl.a. att handläggningstiderna för flertalet ärendetyper var betydligt längre än före den kraftiga ökningen av asylsökande under hösten 2015. Migrationsverket reviderade vid ett antal tillfällen bedömningen av när handläggningstiderna skulle komma ned till mer normala nivåer. Som skäl till att handläggningstiderna blev ännu längre än vad Migrationsverket förväntat angav myndigheten bl.a. att många ärenden var svårare att avgöra än vad myndigheten förutsatt.

4. Vilken beredning förekom – externt och internt – i ärendet om en ny möjlighet till uppehållstillstånd fram till regeringens beslut om propositionen den 19 april 2018?

Inom Regeringskansliet bereddes lagstiftningsärendet i enlighet med vad som anges i Statsrådsberedningens promemoria Samrådsformer i Regeringskansliet (SB PM 2012:1, rev 2018 II). Det innebär att såväl lagrådsremiss som proposition på sedvanligt sätt var föremål för gemensam beredning, delning och politisk samordning innan regeringsbeslut fattades. Den externa beredningen bestod i att ett utkast till lagrådsremiss remitterades och att ett remissmöte hölls. Utkastet till lagrådsremiss hade dessförinnan varit föremål för gemensam beredning och politisk samordning.

5. Vilka närmare överväganden låg till grund för regeringens ställningstagande att remittera en viss del av lagförslaget endast till Migrationsverket och varför framgår det inte av lagrådsremissen om verket anfört något och i så fall vad?

Den aktuella justeringen av lagförslaget fanns inte med i det utkast till lagrådsremiss som remitterades utan fördes in i lagrådsremissen efter synpunkter från bl.a. Migrationsverket inom ramen för remissförfarandet, vilket också redovisas i lagrådsremissen och den efterföljande propositionen. Bedömningen gjordes att justeringen i fråga inte innebar att någon ytterligare remissbehandling var nödvändig. Migrationsverket har därefter under hand fått ta del av såväl lagrådsremiss som proposition inom ramen för den gemensamma beredning och delning inom Regeringskansliet som på sedvanligt sätt föregick regeringens beslut i lagstiftningsärendet. Förfarandet bedömdes inte ge anledning till några justeringar i lagrådsremissen.

6. Vilka beredningsåtgärder vidtogs inom Regeringskansliet med anledning av att Lagrådet avstyrkte lagförslagen?

I propositionen redogörs för hur Lagrådets synpunkter har behandlats. Som framgår av svaret på fråga 4 bereddes lagstiftningsärendet i enlighet med vad som anges i Statsrådsberedningens promemoria. I promemorian anges att ärenden där Lagrådet har avstyrkt ett lagförslag i dess helhet eller allvarligt ifrågasatt det ska beredas med Statsrådsberedningens granskningskansli. Därutöver omfattas ärenden om propositioner av kravet på gemensam beredning, delning och politisk samordning.

7. Vilka överväganden gjordes vid bedömningen om tiden mellan överlämnandet av den aktuella propositionen och den föreslagna ikraftträdandedagen var tillräcklig? Föregicks överlämnandet av kontakter med aktuellt utskottskansli för att undersöka utskottets möjlighet att behandla propositionen?

Det bedömdes som angeläget att de föreslagna ändringarna i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige kunde träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedömdes vara den 1 juli 2018. Arbetet inom Regeringskansliet med att ta fram ett lagförslag bedrevs skyndsamt för att regeringen skulle kunna överlämna den aktuella propositionen till riksdagen så snart som möjligt. Propositionen överlämnades den 19 april 2018. Tidpunkten för överlämnandet hade dessförinnan stämts av med finansutskottets kansli.

8. I anmälan framhålls att del av lagförslagen i den nu aktuella propositionen bör ställas mot tidigare uttalanden av statsministern. Vilka kommentarer föranleder i detta avseende de i denna promemoria redovisade uttalandena av statsministern?

Uttalandena gjordes som ett led i den allmänna debatten och återspeglade bl.a. statsministerns generella syn på vikten av effektiv rättstillämpning på migrationsområdet. Uttalandena avsåg inte att utesluta framtida lagstiftningsåtgärder på området.

9. Vilka kommentarer i övrigt ger anmälan och innehållet i denna promemoria anledning till?

Anmälan och innehållet i promemorian föranleder inte några kommentarer i övrigt.

Bilaga A2.1.3

Regeringskansliet

2019-03-07
SB2019/00201/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -03- 07
Dnr 1826-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 7 – Regeringens beredning av förslag om en ny möjlighet till uppehållstillstånd

Härmed överlämnas begärda handlingar.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditionschefen Johan Danelius, Justitiedepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Förteckning över handlingar som lämnas över till konstitutionsutskottet

1. Månadsrapporter 2016 och 2017

Månadsvisa statistikrapporter över utfall i verksamheten (12 stycken per år).

2. Fördjupade bilagor till månadsrapporten 2016 och 2017

Pivot arbetskraftsinvandring (fr.o.m. nov 2016).
Pivot arbetskraftsinvandring yrken (fr.o.m. jan 2017).
Pivot arbetskraftsinvandring ärenden (fr.o.m. jan 2017).
Pivot uppehållsort och permanenta uppehållsort (fr.o.m. jan 2017).

3. Prognoser 2016 och 2017

Migrationsverkets prognoser (4 stycken per år).
Utdrag från kompletterande material till prognoserna avseende handläggningstider för asylärenden.

4. Årsredovisningar för 2015 och 2016

Årsredovisning för Migrationsverket för 2015 och 2016.
Svar på frågor med anledning av årsredovingen för 2016.

5. Återrapportering av uppdrag i regleringsbrevet

Migrationsverkets återrapportering av uppdrag i regleringsbrev att förkorta handläggningstiderna.

6. Svar på beställningar som rör ensamkommande barn och unga

Svar på beställningar om handläggningstider m.m. ang. ensakommande barn och unga.

7. Svar på beställningar angående studerandeärenden

Svar på beställningar av statistik över handläggningstider för studerandeärenden.

8. Beställningar med anledning av EU-pilot om handläggningstider för uppehållsort

Kommissionen inledde i februari 2016 en EU-pilot mot Sverige gällande avsteg från artikel 10 och artikel 20 i direktiv 2004/86/EG om rätten till fri rörlighet för EU-medborgare och deras anhöriga. Underlagen består av kompletterande beställningar till Migrationsverket ang. statistik för ärendekategorien.

9. Svar på övriga beställningar

Svar på diverse beställningar till Migrationsverket som rör handläggningstider.

Migrationsverket Verksamhets- och utfallsprognos April 2016

3.2.4 Mottagande av ensamkommande barn och ungdomar

Asylsökande ensamkommande barn inskrivna i mottagningssystemet, prognos

Idag finns drygt 31 000 ensamkommande barn med ett öppet asylärende inskrivna hos Migrationsverket. Det innebär att nästan alla de 35 000 ensamkommande barn som sökte asyl förra året väntar på beslut. Hittills i år har antalet ensamkommande barn som söker asyl i Sverige minskat kraftigt jämfört med i höstas. Till och med den 24 april i år har 1 060 ensamkommande barn sökt asyl. Den huvudsakliga anledningen är att den stängda västra Balkanrutten tillsammans med de svenska ID-kontrollerna gjort det betydligt svårare att ta sig till Sverige.

Prognosens samtliga tre beräkningsalternativ för antalet nya ensamkommande barn till Sverige är betydligt sänkta jämfört med februariprognosen. De aktuella beräkningsalternativen är för 2016 (A: 14 000, B: 7 000, C: 4 000) och för 2017 (A: 14 000; B: 7 000, C: 3 500). Beräkningsalternativen tar hänsyn till det två veckor långa uppehållet i svenska ID-kontrollerna från Danmark som inträffar i juli (se avsnitt 2.1.1).

Om utvecklingen följer planeringsscenariot B eller det lägre C kan antalet inskrivna asylsökande ensamkommande barn vara mellan 28 500 – 31 700 vid årets slut. Enligt planeringsscenario B så kommer omkring 17 000 finnas inskrivna i slutet av 2017. Migrationsverkets långa handläggningstider gör att antalet inskrivna inte kan minska påtagligt på kort sikt, även om färre barn skulle söka asyl. Bild 12 visar genomsnittligt antal inskrivna barn per månad enligt respektive beräkningsalternativ.

Alltfler ensamkommande barn riskerar att hinna fylla 18 år innan de får beslut på sin asylansökan. Vid årsskiftet var cirka 5 000 17-åringar inskriva. Kommunerna gör en individuell bedömning i varje fall om det finns ett fortsatt placeringsbehov enligt socialtjänstlagen. Vid fortsatt behov kan den asylsökande ungdomen vara fortsatt placerad upp till 21 års ålder. I annat fall ska Migrationsverket ordna plats åt ungdomen på anläggningsboende.

Bild 12. Utfall och prognos, Genomsnittligt antal inskrivna asylsökande ensamkommande barn i mottagningen 2014-2017, inkluderar både asylboende och släktingboende

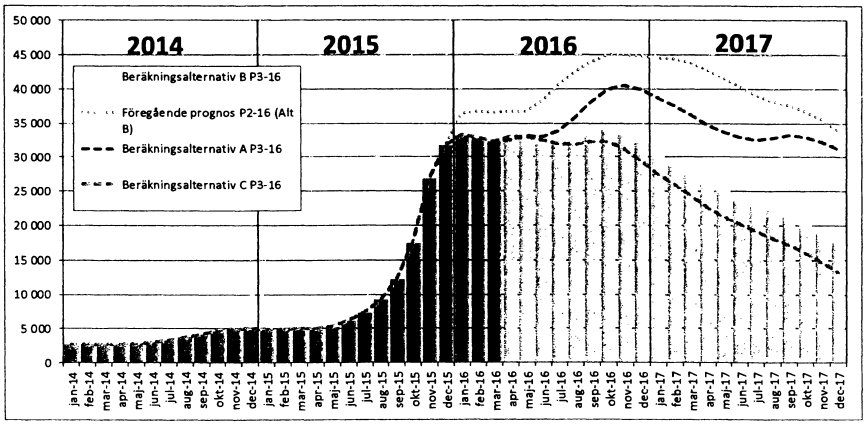

Fortsatt ansträngt läge i kommunernas mottagning

Enligt länsstyrelserna är bilden varierande i länen och kommunerna vad gäller boende, socialtjänst, utbildning och hälsa i mottagandet av ensamkommande barn. Vissa kommuner har byggt upp kapacitet för mottagande och platser står tomma i väntan på barn, medan andra håller på att bygga upp kapacitet för fler placeringsalternativ på hemmaplan. Då prognoserna om ensamkommande barn varierat den senaste tiden finns en farhåga bland kommunerna att stå med överkapacitet. Inom socialtjänsten, skolan och skolhälsovården är situationen generellt sett fortsatt ansträngd.

Ny anvisningsmodell för ensamkommande barn

Sedan den 1 april 2016 gäller en ny anvisningsmodell för ensamkommande barn. Modellen har tagits fram av Migrationsverket i samråd med länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) enligt uppdrag från regeringen. Den nya modellen innebär att varje kommun

Migrationsverket, verksamhets- och utfallsprognos Juli 2016

Många kommer att vara 18 år innan beslut

Bedömningen kvarstår från föregående prognos att Migrationsverket avgör cirka 9 400 ärenden år 2016 som gäller ensamkommande barn, vilket är mer än en fördubbling från 2015. Trots fördubblingen beräknas cirka 22 000 ärenden vara öppna vid ingången till 2017. Alltfler ensamkommande barn riskerar att hinna fylla 18 år innan de får beslut på sin asylansökan. Vid juli månads inträde 2016 var cirka 6 700 17-åringar inskrivna.

Det kan det röra sig om cirka 9 000 personer som under 2016 till 2017 hinner fylla 18 år innan de får sitt beslut, varav cirka 2 900 bedöms få sin ålder uppskriven till 18 år eller mer. Från det första kvartalet 2018 antas det öppna antalet ärenden ha minskat kraftigt och handläggningstiderna bedöms åter vara sådana att sökande kan få sitt ärende prövat i tid innan 18-årsdagen.

Till grund för beräkningarna har ett hypotetiskt antagande gjorts om att till 2018 finns ett system och en kapacitet för medicinska åldersbedömningar som motsvarar behovet med bättre och rättssäkra möjligheter att bedöma åldern. Antagandet är att andelen åldersuppskrivningar 2018 till 2020 antas öka med anledning av detta. Detta är som nämnt hypotetiska antaganden.

När ett ensamkommande barn med ett öppet asylärende eller återvändandeärende når myndig ålder gör kommunen en individuell bedömning i varje fall om det finns ett fortsatt placeringsbehov enligt socialtjänstlagen. Vid fortsatt behov kan den asylsökande ungdomen vara fortsatt placerad upp till 21 års ålder. I annat fall ska Migrationsverket ordna plats åt ungdomen på anläggningsboende. Utgångspunkten för prognosberäkningarna är att huvudelen inte kommer att vara föremål för kommunens fortsatta placering. Detta är ett förändrat antagande gentemot tidigare prognoser.

Bild 12 Utfall och prognos, Genomsnittligt antal inskrivna asylsökande ensamkommande barn i mottagningen 2014-2017, inkluderar både asylboende och släktingboende

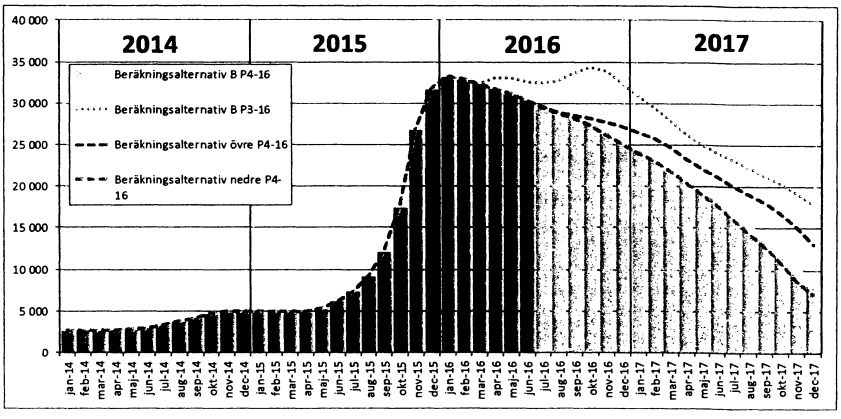

Ny anvisningsmodell för ensamkommande barn

Sedan den 1 april 2016 gäller en ny anvisningsmodell för ensamkommande barn. Modellen har tagits fram av Migrationsverket i samråd med länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) enligt uppdrag från regeringen. Den nya modellen innebär att varje kommun tilldelas en viss andel. Denna andel ska ställas i relation till totalt antal gjorda anvisningar från 1 januari 2016 och framåt, vilket kommer leda till att fördelningen av barn mellan landets kommuner på sikt blir jämnare. Beräkningen av respektive kommunandel baseras på folkmängd, tidigare mottagande av nyanlända, asyldygn, samt mottagande av ensamkommande barn och unga. Anvisning sker till den kommun som för tillfället har lägst måluppfyllelse av sin andel, såvida inte en annan kommun anmält ledig plats eller om barnet har anknytning till annan kommun. Alla anvisningar bidrar till måluppfyllelsen, vilket innebär att även barn som anvisas på grund av anknytning till en kommun räknas in i kommunens måluppfyllelse. Andelarna fastställs årligen i samband med Migrationsverkets februariprognos och börjar gälla 1 mars varje år (för 2016 gäller 1 april). Aktuella kommunandelar framgår av bilaga 9.

Migrationsverket, verksamhets- och utfallsprognos Oktober 2016

utformning, kommer dessa personer med hög sannolikhet beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Ett lyckat bosättningsarbete är därmed en nödvändig förutsättning för denna grupp.

Tabell 50. Prognos inkomna, avgjorda och öppna asylärenden

Prognos asylprövning, planeringsantagande	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nya grundärenden (förstagångsansökningar)	***162 877***	***29 000***	***36 700***	***40 000***	***46 000***	***46 000***
Förändring sedan föregående prognos		*-5 500*	*-14 500*	*-7 800*	*-1 800*	*-1 800*
Förlängningsansökningar	*38*	***0***	***15 100***	***13 300***	***29 700***	***29 800***
Förändring sedan föregående prognos		-	*+1 800*	*-5 700*	*+3 400*	*-800*
Totalt inkommande ärenden	***162 915***	**29 000**	**51 800**	**53 300**	**75 700**	**75 800**
Avgjorda ärenden totalt	***58 842***	**108 000**	**107 000**	**58 100**	**68 300**	**80 700**
varav förstagångsansökningar	***58 802***	***108 000***	***96 300***	***43 600***	***44 800***	***46 100***
Förändring sedan föregående prognos		-10 500	-5 100	-11 900	-2 600	-2 200
varav förlägningsansökningar	***40***	***0***	***10 700***	***14 500***	***23 500***	***34 600***
Förändring sedan föregående prognos		-	*+800*	*-5 500*	*-700*	*+3 100*
Öppna ärenden vid årets slut	***154 132***	**74 900**	**19 800**	**14 800**	**22 200**	**17 100**
varav förstagångsansökningar	***154 108***	***74 900***	***15 500***	***11 900***	***13 100***	***13 000***
Förändring sedan föregående prognos		+4 700	-4 500	-400	+400	+900
Öppna ärenden övre beräkningsalternativ		**77 200**	**41 600**	**25 700**	**31 600**	**25 900**
varav förstagångsansökningar		*77 200*	*37 500*	*21 400*	*21 600*	*21 000*
Öppna ärenden lägre beräkningsalternativ		**74 400**	**17 700**	**9 100**	**13 300**	**9 400**
varav förstagångsansökningar		74 400	13 200	7 000	6 900	5 500

Sannolikt med fler avslag i normalprocessen 2017

I och med att antaganden om antal avgjorda ärenden sänks för 2016 beräknas fler avslagsbeslut behöva avgöras år 2017 än vad som antogs i föregående prognos. Ärendesammansättningen i inkomna och avgjorda antas också se annorlunda ut jämfört med 2016 där ärenden med större komplexitet ökar, så som avslagsbeslut mot Afghanistan, Irak och Somalia. Fler personer än vad som tidigare var beräknat kommer troligen att skrivas upp till över 18 år och därmed prövas som ett normalärende. Det sker emellertid en individuell åldersbedömning i varje enskilt ärende och beräkningarna baseras på historiskt utfall.

Afghanistan blir sannolikt en stor återvändandegrupp

Vid ingången av 2017 antas cirka 23 000 ensamkommande barn vänta på beslut i sitt asylärende. Cirka en tredjedel av dessa beräknas få sitt beslut vid myndig ålder, majoriteten rör asylsökande från Afghanistan. I de fall då det saknas ett individuellt skyddsbehov kommer dessa personer sannolikt att utvisas om de är 17 år och sex månader eller äldre i och med ett nytt rättsligt ställningstagande från Migrationsverket som förtydligar hur prövningen av dessa ärenden ska gå till.[58] Är de yngre men samtidigt inte har familj, förmyndare eller sociala myndigheter som kan ta emot och sörja för omvårdnaden, är utgångspunkten att hen beviljas ett uppehållstillstånd på grund av praktiska verkställighetshinder fram till dess att barnet fyller 18 år. Migrationsverket har emellertid långa handläggningstider och det antas att cirka 9 000 personer under kvarvarande år samt under år 2017 hinner fylla 18 (17,5) år innan beslut, eller att de får sin ålder uppskriven till 18 år eller mer och därmed prövas som normalärenden. I kombination med den tillfälliga lagen som kraftigt har begränsat möjligheten att bevilja uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter antar Migrationsverket att det är fler personer som kommer att få beslut om utvisning alternativt få tillfälliga uppehållstillstånd år 2017 än vad det var 2016.

Från det första kvartalet 2018 beräknas antalet öppna antalet ärenden ha minskat kraftigt och handläggningstiderna bedöms då åter vara sådana att sökande kan få sitt ärende prövat i tid innan 18-årsdagen.

Handläggningstiderna antas öka innan de blir kortare

I den här prognosen bedömer Migrationsverket att cirka 13 500 fler avslagsärenden kommer avgöras i normalprocessen år 2017 än vad som beräknades i juliprognosen. Färre ärenden som avgörs i snabbprocess och det ökade antalet avgjorda ärenden i grupper som historiskt sett har haft en hög avslagsfrekvens samt förskjutningen av avslagsbeslut från 2016 till 2017 är faktorer som påverkar denna bedömning.

[58] Rättsligt ställningstagande angående praktiska verkställighetshinder, SR 25/2016

Migrationsverket, Verksamhets- och utfallsprognos Februari 2017

Asylsökande ensamkommande barn inskrivna i mottagningssystemet, prognos

Antalet inskrivna asylsökande ensamkommande barn har minskat i snabbare takt än vad som beräknades i oktoberprognosen. Den huvudsakliga förklaringen till skillnaden i antalet inskrivna är att andelen avslag varit lägre än bedömningen i oktoberprognosen, vilket ger en kortare tid i mottagningen efter beslut och färre inskrivna. Antaganden om bifall/avslag har i vanlig ordning justerats efter faktiskt utfall de senaste 15 veckorna. Vid årets början fanns 22 200 barn utan vårdnadshavare (BUV) inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem. Minskningen bedöms fortsätta under året och närma sig omkring 7 800 inskrivna vid årets slut (planeringsantagande). Det hänger samman med att betydligt färre ensamkommande barn söker asyl i Sverige idag jämfört med år 2015. En annan orsak är att Migrationsverket i år planerar att avgöra över 15 000 asylärenden för BUV, vilket kan jämföras med cirka 9 500 avgjorda BUV-ärenden 2016.

Bild 16. Utfall och prognos.

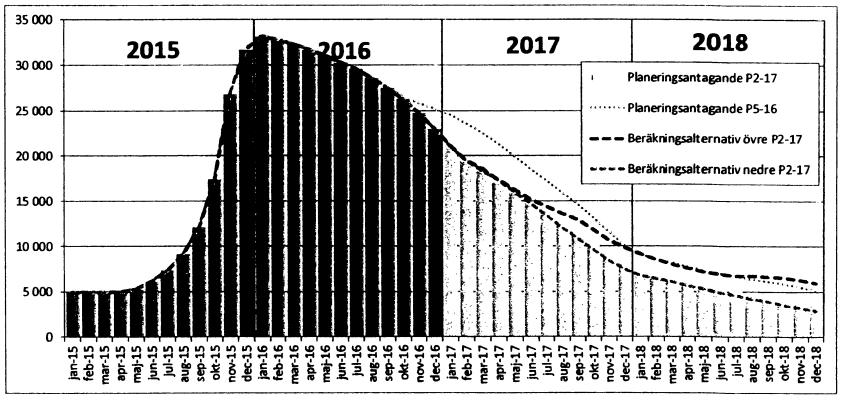

Många kommer att vara myndiga när de får ett beslut

Fortsatt många inskrivna ensamkommande barn bedöms hinna fylla 18 år eller få sin ålder uppskriven till över 18 år innan besked på sin ansökan och får då asylskälen prövad som vuxen. Detta berör uppskattningsvis cirka 5 500 individer under 2017.

Migrationsverket utgår från den ålder som den sökande uppger vid ansökningstillfället, såvida det inte är uppenbart att sökande är över 18 år. Slutlig ställning i åldersfrågan tas i samband med asylbeslutet. Regeringen har gett Rättsmedicinalverket i uppdrag att genomföra medicinska åldersbedömningar med planerad start under våren 2017[67]. Samtidigt förbereds en lagändring med innebörden att tillfälliga beslut om åldersuppskrivningar kan ske tidigare i asylprocessen, vilket föreslås träda ikraft 1 maj 2017.[68]

När ett ensamkommande barn med ett öppet asylärende eller återvändandeärende blir myndig gör kommunen en individuell bedömning om det finns ett fortsatt placeringsbehov enligt socialtjänstlagen, SoL. Vid behov av fortsatt placering har kommunen rätt till ersättning upp till 21 års ålder. I annat fall ska Migrationsverket ordna plats på anläggningsboende. Enligt det nya ersättningssystemet för ensamkommande barn och unga som väntas träda ikraft 1 juli 2017 har kommunerna enbart rätt till ersättning för fortsatt placering av unga om det finns ett omfattande vårdbehov med stöd av lagen om vård av unga, LVU eller motsvarande enligt SoL. Beräkningarna i denna, liksom i den förra prognosen, utgår därför från att kommunerna framöver kommer att i allra flesta fall föra över myndiga asylsökande till Migrationsverkets boende.

Revidering av kommunandelar för 2017 i anvisningsmodellen pågår

Sedan 1 april 2016 gäller en ny anvisningsmodell för ensamkommande barn som innebär att varje kommun ska ta emot en fastställd andel av det totala antalet barn. Modellen beräknar sedan hur stor måluppfyllelse respektive kommun har, det vill säga om det faktiska antalet anvisningar motsvarar kommunens fastställda andel i förhållande till samtliga anvisningar som skett till kommunerna sedan 1 januari 2016.

67 Rättsmedicinalverket, http://www.rmv.se/?id=462 2016-02-01.
68 Åldersbedömning tidigare i asylprocessen, DS:2016:37, Justitiedepartementet.

Migrationsverket, Verksamhets- och utsittsprognos April 2017

Åldersbedömningar

Fortsatt många inskrivna ensamkommande barn bedöms hinna fylla 18 år eller få sin ålder uppskriven till över 18 år innan besked på sin ansökan och får då asylskälen prövade som vuxen. Detta berör uppskattningsvis cirka 5 800 individer under 2017, vilket baseras på registrerad ålder samt ett antagande om samma andel åldersuppskrivna som under 2016.

Rättsmedicinalverket (RMV) har i uppdrag att genomföra medicinska åldersbedömningar i asylärenden och sedan början av mars erbjuder Migrationsverket sökande att genomgå detta för att göra sin ålder sannolik. Under mars har drygt 1 300 personer fått ett sådant erbjudande, varav de flesta har tackat ja. Upp till 14 000 sökande uppskattas bli aktuella för medicinsk åldersbedömning under 2017. Migrationsverket kan skicka upp till 500 beställningar per månad och region till RMV. I normalfallet ska det ta högst 1,5 månad från Migrationsverkets beställning till att RMV upprättar ett rättsmedicinskt utlåtande av ålder. Migrationsverket gör sedan en samlad bedömning av utlåtandet och annan bevisning, vilket tillsammans med de skyddsskäl som den sökande åberopat ligger till grund för beslut i asylärendet. Prognosantagandena förutsätter att processen för de medicinska åldersbedömningarna fungerar som planerat.

Den 1 maj träder en lagändring i kraft om tidig åldersbedömning av ensamkommande barn. Om det råder oklarhet om en sökande är under 18 år eller inte ska Migrationsverket så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om den sökandes ålder. Innan ett tillfälligt beslut fattas som innebär att den sökande bedöms vara över 18 år ska den sökande ges tillfälle att genomgå en medicinsk åldersbedömning. Migrationsverkets tillfälliga beslut om ålder ska kunna överklagas.[35]

Enligt det nya ersättningssystemet för ensamkommande barn och unga som träder ikraft den 1 juli 2017 har kommunerna enbart rätt till ersättning för fortsatt placering av ensamkommande asylsökande över 18 år upp till 21 års ålder om det finns ett mer omfattande vårdbehov med stöd av lagen om vård av unga, LVU eller motsvarande enligt SoL. Beräkningarna i denna, liksom i den förra prognosen, utgår därför från att kommunerna framöver kommer i de allra flesta fall föra över myndiga asylsökande till Migrationsverkets boende.

Nya kommunandelar för mottagandet av ensamkommande barn 2017

Sedan 1 april 2016 gäller en ny anvisningsmodell för ensamkommande barn som innebär att varje kommun ska ta emot en fastställd andel av det totala antalet barn. Sedan 1 mars 2017 gäller nya kommunandelar som beslutats av Migrationsverket i samråd med Länsstyrelserna (se bilaga 9).

Bakgrundsfakta om mottagande av ensamkommande barn och unga

Ett barn utan vårdnadshavare (BUV) eller så kallat ensamkommande barn är en person som är under 18 år och som vid ankomsten till Sverige är skild från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare.

Den kommun där ett ensamkommande barn ger sig till känna för svenska myndigheter blir enligt socialtjänstlagen ansvarigt för omhändertagandet av barnet, i första hand tillfälligt i avvaktan på att Migrationsverket anvisar barnet till en anvisningskommun. Sedan 2014 har Migrationsverket utvidgade möjligheter att anvisa en kommun oavsett om den har en överenskommelse om mottagande eller ej. Sedan 1 april 2016 gäller en ny anvisningsmodell som baseras på att varje kommun ska ta emot en andel av totala antalet anvisningar. Anvisning sker till den kommun som för tillfället har lägst måluppfyllelse av sin andel, såvida inte en annan kommun anmält ledig plats eller om barnet har anknytning till annan kommun. Andelarna revideras årligen i samband med Migrationsverkets februariprognos i samråd med länsstyrelserna. Migrationsverket har på uppdrag av regeringen sagt upp alla överenskommelser med kommunerna inför det nya ersättningssystemet som börjar gälla den 1 juli 2017.

Kommunen ansvarar för boende och att barnet får det stöd och hjälp den behöver enlighet med socialtjänstlagen SoL, såväl under tiden som asylsökande som under tiden efter beviljat uppehållstillstånd. Kommunerna och har rätt till statlig ersättning för mottagandet av ensamkommande barn vid behov upp till 21 års ålder.

Länsstyrelserna har i uppdrag att verkar för beredskap och kapacitet för mottagandet i länen, samt föra en dialog med kommunerna exempelvis avseende kommunandelar.

[35] Socialförsäkringsutskottets betänkande 2016/17:SfU18.

Migrationsverket, Verksamhets- och utsittoprognos Juli 2017

beslutet uppgå till cirka 14 000. Skillnaden förklaras främst av att fler barn nu uppskattas bli åldersuppskrivna till över 18 och få sitt beslut i vuxen ålder (se nedan).

Antalet inskrivna ensamkommande barn bedöms fortsätta minska från cirka 22 000 vid årets början till cirka 4 500 vid årets slut (planeringsantagande). Av dessa beräknas cirka 1 800 vara öppna BUV-ärenden som till största del avser sökande från 2017. Övriga inskrivna utgörs av ensamkommande barn som exempelvis fått ett avslag och väntar på ett avgörande i migrationsdomstol, har ett öppet återvändandeärende eller ungdomar över 18 år som inte hunnit flytta till anläggningsboende för vuxna. Jämfört med aprilprognosen bedöms antalet inskrivna vara något lägre i genomsnitt under resten av 2017 och 2018, då färre ensamkommande barn antas söka asyl i Sverige. Till slutet av 2018 bedöms antalet inskrivna barn minska till omkring 1 500 givet aktuella prognosantaganden.

Bild 14. Utfall och prognos.

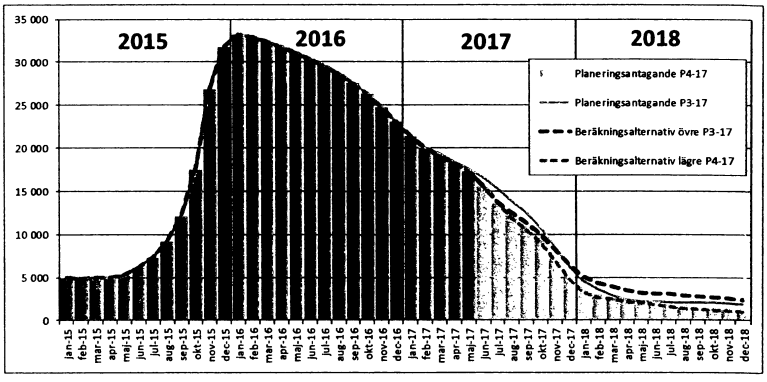

Åldersbedömningar

I varje enskilt fall gör Migrationsverket en samlad bedömning av det medicinska utlåtandet om ålder och annan bevisning, vilket tillsammans med de skyddsskäl som den sökande åberopat ligger till grund för beslut i asylärendet. Den slutliga åldersbedömningen sker således i samband med asylbeslutet. Sedan den 1 maj i år gäller en ny lag om tidig åldersbedömning av ensamkommande barn. Bestämmelserna avser personer som sökt asyl från och med februari i år. Om det råder oklarhet om en sökande är under 18 år eller inte ska Migrationsverket så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om den sökandes ålder. Innan ett tillfälligt beslut fattas ska den sökande erbjudas att genomgå en medicinsk åldersbedömning. För den enskilde är åldersfrågan av stor betydelse då bifallsandelen generellt sett är högre för minderåriga än vad den är för vuxna. Både ett tillfälligt beslut om ålder och ett beslut om ålder i samband med asylbeslutet kan överklagas.

Fortsatt många inskrivna ensamkommande barn bedöms hinna fylla 18 år eller få sin ålder uppskriven till över 18 år innan besked på sin asylansökan och får då asylskälen prövade som vuxen. Det är främst ett resultat av Migrationsverkets långa handläggningstider. Sedan i mars erbjuds sökande att genomgå en medicinsk åldersbedömning genom Rättsmedicinalverket (RMV) för att göra sin ålder sannolik. En stor majoritet som fått ett sådant erbjudande har tackat ja till detta. Migrationsverket kan skicka upp till 500 beställningar om medicinsk åldersbedömning per region och månad. Hittills har cirka 6 000 beställningar om åldersbedömning gjorts, vilket motsvarar ungefär hälften av alla utredda BUV-ärenden. Därutöver finns i dagsläget cirka 5 500 outredda ärenden och där medicinsk åldersbedömning kan bli aktuellt, liksom i nya ärenden som tillkommer under året.

Av de första knappt 600 utlåtanden som kommit in från RMV talar undersökningen för att personen är 18 år eller äldre i cirka 76 procent av fallen.[33] Underlaget är alltför begränsat för att kunna dra några säkra slutsatser framåt, men resultat indikerar att en något högre andel barn kan komma att ålderuppskrivas jämfört med tidigare bedömningar. Med anledning av detta uppskattas nu omkring 7 600 ensamkommande barn att få första asylbeslutet i vuxen ålder, till skillnad från 5 800 i föregående

[33] De första medicinska åldersbedömningarna klara, Rättsmedicinalverket 2017-05-30.

Migrationsverket, verksamhets- och utsiktsprognos oktober 2017

Bild 10. Asylsökande ensamkommande barn inskrivna i mottagningssystemet

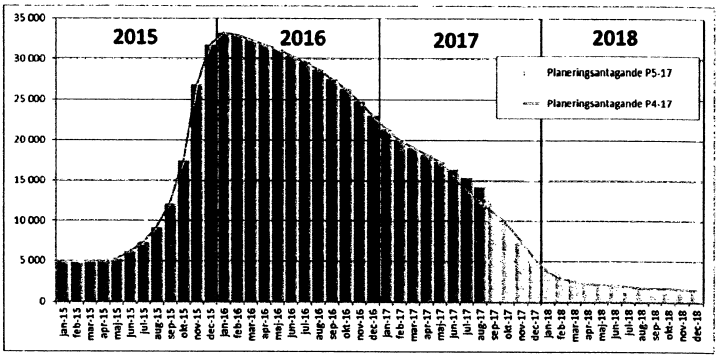

Medicinska åldersbedömningar

Fortsatt många inskrivna ensamkommande barn bedöms hinna fylla 18 år eller bedöms vara myndiga innan besked på sin asylansökan och får då asylskälen prövade som vuxen. Sedan i mars erbjuds sökande att genomgå en medicinsk åldersbedömning genom Rättsmedicinalverket (RMV) för att göra sin ålder sannolik. En stor majoritet som fått ett sådant erbjudande har tackat ja till detta. Migrationsverket kan skicka upp till 500 beställningar om medicinsk åldersbedömning per region och månad.

I början av oktober hade Migrationsverket skickat drygt 9 000 beställningar om åldersbedömning, vilket motsvarar cirka 70 procent av alla utredda BUV-ärenden. Ungefär 6 000 utlåtanden hade inkommit från RMV vid samma tidpunkt. Uppskattningsvis väntas ytterligare 1 500 beställningar tillkomma den närmsta tiden.

I juliprognosen redogjordes för att antalet ensamkommande barn som väntas få första asylbeslutet i vuxen ålder avgörs i vilken utsträckning som åldersbedömningar initieras i återstående utredningar och hur andelen utlåtanden som talar för att den sökande är 18 år eller äldre utvecklas. Som ovan nämnts har andelen utredda BUV-ärenden där medicinsk åldersbedömning blivit aktuell ökat från cirka 50 till 70 procent sedan föregående prognos. Andelen utlåtanden från RMV som talar för att sökande är 18 år eller äldre har samtidigt ökat till cirka 83 procent[26] jämfört med cirka 76 procent[27] initialt. Mot denna bakgrund uppskattas nu omkring 10 000 personer få första asylbeslutet i vuxen ålder under 2017, till skillnad från knappt 8 000 i föregående prognos. Liksom tidigare rör det sig om en bedömning baserad på aktuella antaganden. Ärenden som beräknas avgöras under 2018 ingår inte i beräkningsunderlaget.

Svarstiden för de utlåtanden som har kommit in från RMV har hittills i genomsnitt varit knappt tre månader från beställning, till skillnad från högst upp till 1,5 månad som det initialt planerats för. Andelen planerade undersökningar som av olika anledningar inte kunnat genomföras har ökat från cirka 10 till 17 procent. Migrationsverket har efterfrågat en prognos från RMV om hur många utlåtanden som kan väntas inkomma innan den 24 november 2017. I sitt svar skriver RMV att det inte är möjligt att ange en sådan siffra, men att myndigheten räknar med att ha gjort utlåtanden i alla de ärenden där både röntgenbilder och analyser inkommit från dess leverantörer.[28] Detta medför svårigheter för Migrationsverket att bedöma hur många ärenden som blir beslutsklara före årsskiftet 2017/2018. Enligt RMV beror den takt som ärenden hanteras i processen på hur snart god man bokar in tider för de två undersökningarna efter anvisning från RMV, när undersökningarna genomförs och när analyser rapporteras in av leverantörerna. Leverantörerna har förbundit sig att genomföra undersökning och leverera analysunderlag inom 30 dagar till RMV från det att sökande/god man bokar tid. Vidare uppger RMV att det finns flera orsaker till att processen kan bli lång, till exempel att god man byts ut, uppgift om region ändras, att adressuppgifter inte har uppdaterats, att sökande/god man bokar om tider, eller att den som ska genomgå undersökning saknar giltigt LMA-kort varför undersökningen får göras vid ett senare tillfälle. Efter att anvisningen gått iväg till sökande/god man för att beställa tid för undersökningar kan RMV inte kontrollera processen fram till att analysunderlag levereras från leverantörerna. Med andra ord uppstår ett vänteläge där flera parters

[26] Medicinska åldersbedömningar - statistik till och med 31 augusti (ca. 4 000 ärenden), RMV 2017-09-04

[27] De första medicinska åldersbedömningarna klara, RMV 2017-05-30.

[28] Ang. prognos för arbetet med medicinska åldersbedömningar (dnr X17-90998), RMV 2017-10-06.

Migrationsverkets årsredovisning för 2016

Figur 24 Ensamkommande barn – avgjorda 2016

Ålders-grupp	Avgjorda	Varav bifall	Varav avslag	Varav avskrivna	Varav ej materiellt prövade	Varav övriga	Snitt hdltid	Andel inom 3 mån	Bifalls-andel totalt	Bifallsandel relationen bifall avslag
0–6 år	182	138	18	14	11	1	343	4%	76%	88%
7–12 år	792	673	36	48	30	5	355	2%	85%	95%
13–17 år	8 517	6 042	1 067	1 198	76	134	353	4%	71%	85%
Totalt	**9 491**	**6 853**	**1 121**	**1 260**	**117**	**140**	**353**	**4%**	**72%**	**86%**

Vid ingången av 2016 fanns det drygt 33 000 öppna asylärenden rörande ensamkommande barn. Vid slutet av året hade antalet sjunkit till knappt 20 000. Migrationsverket har prioriterat ärenden för ensamkommande barn och särskilt 17-åringar samt utökat kapaciteten att hantera ärendena. Därför har en kraftig höjning skett under hösten 2016 av avgjorda ärenden. Totalt beslutades det i cirka 9 500 ärenden som rör ensamkommande barn. En anledning till att antalet öppna ärenden har sjunkit mer än antalet beslut beror delvis på att vissa barn hinner fylla 18 år och andra skrivs upp till 18 år. För mer information om åldersuppskrivningar se avsnitt 8.3 Åldersbedömning för ensamkommande barn vid registrering och prövning/höjd ambitionsnivå vad gäller åldersbedömningar.

Handläggningstiden från ansökan till beslut för ensamkommande barn följer handläggningstiderna för samtliga asylärenden. Från 2015 har den genomsnittliga handläggningstiden från ansökan till beslut ökat med 158 dagar under 2016. Detta beror som väntat på avarbetningen av gamla ärenden och det drar upp handläggningstiderna.

Majoriteten av alla ensamkommande barn får bifall på sin asylansökan. Under 2016 var det cirka 72 procent av det totala antalet avgjorda ärenden som slutade i ett bifall.

Figur 25 Inkomna ansökningar för ensamkommande barn 2016, nationalitet och kön

	Flickor	Pojkar	Totalt
Afghanistan	62	603	665
Somalia	154	267	421
Syrien	62	118	180
Marocko	0	144	144
Etiopien	36	97	133
Övriga	121	535	656
Totalt	**435**	**1 764**	**2 199**

5.2.4 DUBLIN

Dublinhanteringen är i en brytningstid. Hela systemet är ifrågasatt på EU-nivå och kommer att förändras. Till exempel medger inte Ungern överföringar enligt regelverket. Särskilt handläggningen av ärenden rörande ensamkommande barn påverkas negativt av att Ungern inte besvarar förfrågningar gällande ålder på den sökande. Detta har, utöver långa handläggningstider, lett till att de i Dublinförordningen stipulerade tidsfristerna inte kunnat hållas och flera av de asylsökande har därför fått sitt asylärende prövat i Sverige.

Antalet inkomna Dublinärenden till Migrationsverkets Dublinenheter har minskat kraftigt jämfört med 2015, men också jämfört med 2014. Den största förklaringen till det är att inte lika många människor har sökt asyl i Sverige som åren 2014 och 2015.

Figur 26 Inkomna ärenden till Dublinenheter och avgjorda (överföringsbeslut)

	2014	2015	2016
Inkomna ärenden	9 656	17 258	5 003
Avgjorda ärenden	6 424	5 790	9 901
Tid från ansökan till beslut	71 dgr	87 dgr	143 dgr
Öppna Dublinärenden	3 076	11 829	924

Hösten 2015 byggdes det upp en stor mängd öppna ärenden på Dublinenheterna då prioriteringar inom myndigheten låg på att registrera och skaffa boenden åt asylsökande. Därför fick Migrationsverket börja år 2016 med en avarbetning av Dublinärenden. Totalt avgjordes nästan 10 000 Dublinärenden under 2016 vilket är en ökning med drygt 4 000 ärenden jämfört med 2015.

Den genomsnittliga vistelsetiden från ansökan till utresa ökade under 2016, från 174 dagar 2015 till 204 dagar 2016. Orsakerna till det är just det stora antalet ärenden som inkom under 2015 och därmed hann bli gamla innan de avgjordes under 2016. Ytterligare faktorer som påverkar den genomsnittliga handläggningstiden från ansökan till utresa är som tidigare nämnts att Dublinsystemet i sin helhet står under prövning. Flera länder medgav under 2016 inte överföringar enligt förordningen. Under andra halvåret 2016 kom dock myndigheten i kapp det stora antalet

SVERIGES RIKSDAG

2019-05-27

Dnr 1826-2017/18

Anteckning inför tryckning av bet. 2018/19:KU20

Merparten av ingivet skriftligt material från Regeringskansliet som kom in till konstitutionsutskottet den 7 mars 2019 tas inte med här av utrymmesskäl.

Handlingarna förvaras i granskningsärendets akt (se ovan för ärendets diarienummer).

Konstitutionsutskottet

SVERIGES RIKSDAG 100 12 Stockholm • Telefon 08-786 40 00 • www.riksdagen.se

Bilaga A2.1.4

Regeringskansliet

2019-03-28
SB2019/00201/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -03- 28
Dnr 1826-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 7 – Regeringens beredning av förslag om en ny möjlighet till uppehållstillstånd

Härmed överlämnas en promemoria med bilagor från Justitiedepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättschefen Katrin Hollunger Wågnert, Justitiedepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

2 bilagor

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-28

Justitiedepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 7 – Regeringens beredning av förslag om en ny möjlighet till uppehållstillstånd

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

Vidtogs under april 2016–oktober 2017 några åtgärder i Regeringskansliet med anledning av de ovan redovisade uppgifterna om att alltfler ensamkommande unga riskerade att hinna fylla 18 år? Om ja – vilka åtgärder vidtogs i så fall och när? Om nej – av vilket skäl dröjde det till november 2017 innan arbetet inleddes med att ta fram förslag om ny möjlighet till uppehållstillstånd för ensamkommande unga?

Regeringen angav mål och uppdrag i Migrationsverkets regleringsbrev för 2016 och 2017 med syftet att direkt eller indirekt förkorta handläggningstiderna för asylärenden, inklusive ärenden rörande ensamkommande unga. Regleringsbreven bifogas, se bilaga 1–2.

REGERINGEN

Justitiedepartementet

Regeringsbeslut **I:24**

2015-12-17

Ju2014/03534/SIM
Ju2015/00706/SIM
Ju2015/01326/SIM m.fl.
Se bilaga 1

Migrationsverket
60170 Norrköping

Regleringsbrev för budgetåret 2016 avseende Migrationsverket

1 bilaga

Riksdagen har beslutat om Migrationsverkets verksamhet för budgetåret 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 8, bet. 2015/16:SfU4, rskr. 2015/16:71).

Regeringen beslutar att följande ska gälla under budgetåret 2016 för Migrationsverket och nedan angivna anslag.

VERKSAMHET

1 Mål och återrapporteringskrav

Mål för Migrationsverket
Under budgetåret 2016 ska Migrationsverket särskilt lägga vikt vid följande:

- I ökad utsträckning bedöma åldern för ensamkommande barn vid registrering och prövning.
- Antalet ogrundade ansökningar ska minska. Ärenden där avvisning med omedelbar verkställighet kan ske och ärenden avseende sökande från länder dit avvisning med omedelbar verkställighet sker i hög utsträckning, ska handläggas så snabbt som möjligt med målet att kostnadseffektiviteten i verksamheten ska öka. Detsamma ska gälla ärenden om överföring enligt Dublinförordningen.
- Vidta åtgärder för att ersättningar till asylsökande, kommuner och landsting sker i närmare anslutning till inkommen begäran om ersättning.
- Digitalisering av verksamheten ska ske för ökad effektivitet och minskad sårbarhet i verksamheten. Digitaliseringen ska medföra betydande produktivitetsökningar redan under 2016.

Postadress
103 33 Stockholm

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefonväxel
08-405 10 00

Telefax
08-20 27 34

E-Post
ju.registrator@regeringskansliet.se

- Fondmedel från asyl-, migrations- och integrationsfonden ska användas så långt som möjligt för att utveckla den egna verksamheten.

Återrapportering

Förutsebart och enhetligt beslutsfattande med hög rättslig kvalitet
Myndigheten ska särskilt redovisa:

- En bedömning av den rättsliga kvaliteten i myndighetens beslutsfattande, med hjälp av för ändamålet lämpliga bedömningsgrunder.
- Åtgärder och resultat av myndighetens arbete med jämställdhetsintegrering.

Kostnadseffektiv verksamhet som präglas av kontinuerlig utveckling
Myndigheten ska särskilt redovisa:

- I vilken omfattning och hur myndigheten har tagit tillvara de möjligheter som finns inom ramen för asyl-, migrations- och integrationsfonden för att utveckla den egna verksamheten.
- Resultatindikatorer för centrala delar av verksamheten för att mäta måluppfyllelse.

Ansvarig myndighet för asyl-, migrations- och integrationsfonden
Myndigheten ska särskilt redovisa:

- Hur resultatet av fondverksamheten bidragit till att uppnå målen och hur it-stödet för fondverksamheten utvecklats. I den mån det har varit möjligt att jämställdhetsintegrera verksamheten ska det redovisas.

Med hänsyn till ärendets beskaffenhet tillgodose sökandes och andra intressenters behov vid prövning
Myndigheten ska särskilt redovisa:

- Resultatet av vidtagna åtgärder för att förkorta handläggningstiden och öka produktiviteten vad avser ansökningar om uppehållstillstånd på grund av anknytning och studier samt ansökningar avseende arbetstillstånd.

Verksamhets- och utgiftsprognoser
Migrationsverket ska redovisa prognoser för 2016–2020 vid nedanstående tillfällen. Prognoserna lämnas i Hermes enligt instruktion från Ekonomistyrningsverket.

- 20 januari
- 19 februari
- 3 maj
- 1 augusti
- 26 oktober

Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Prognosen ska innehålla en analys av vilken verksamhet som kan bedrivas med tillgängliga medel och eventuella skillnader mellan tillgängliga medel och behov av medel ska förklaras. Myndigheten ska också i prognoskommentarerna redovisa olika utgiftsscenarier baserat på differentierade antaganden.

Migrationsverket ska lämna nödvändig information till och inhämta nödvändig information från samtliga berörda myndigheter för att kunna presentera en samlad analys.

Prognoskommentarerna ska lämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast kl. 12 den:

- 4 februari
- 27 april
- 25 juli
- 25 oktober

3 Uppdrag

Förkorta handläggningstiderna för asylansökningar
Migrationsverket ska redovisa en plan för hur handläggning av asylärenden kan förkortas genom bland annat produktivitetsökningar. En tänkbar åtgärd är tidig sortering av ärenden utifrån exempelvis följande kategorier; uppenbart ogrundade ansökningar, presumtiva bifall, presumtiva avslag och ärenden om överföring enligt Dublinförordningen. Planen ska innehålla åtgärder på kort och lång sikt och beskriva förväntade effekter av åtgärderna. Planen ska medge att effekter av åtgärderna kan börja realiseras under 2016. Planen ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) i samband med att myndigheten lämnar februariprognosen 2016. En bedömning av effekterna av vidtagna åtgärder ska redovisas i årsredovisningen för 2016.

Höjd ambitionsnivå vad gäller åldersbedömningar
Migrationsverket ska redovisa de åtgärder myndigheten har vidtagit för att i ökad utsträckning åldersbedöma asylsökande ensamkommande barn vid registreringen för att bl.a. kunna bedöma om kontroll i Eurodac ska göras och om Dublinförordningen ska tillämpas. Migrationsverket ska även redovisa åtgärder som vidtagits för att få bättre beslutsunderlag inför bedömningen av om sökanden har gjort sin identitet och ålder sannolik vid prövningen av asylärendet. Myndigheten ska delredovisa vidtagna och planerade åtgärder senast den 4 maj 2016.

Samverkan för att göra väntan på beslut meningsfull
Migrationsverket ska samverka med Folkbildningsrådet, idrottsrörelsen och andra organisationer inom civila samhället gällande insatser för att göra väntan på beslut meningsfull för asylsökande.

Myndighetsövergripande försöksverksamhet för effektivare återvändande
Migrationsverket och Polismyndigheten ska med bistånd av Kriminalvården genomföra en försöksverksamhet med syfte att effektivisera återvändandet. Målet är att vistelsetiden för personer som är inskrivna i mottagandet och har lagakraftvunna av- eller utvisningsbeslut påtagligt förkortas genom att fler avlägsnandebeslut verkställs.

Detta ska uppnås bl.a. genom att myndigheterna bättre tar tillvara sina olika kompetenser under hela asylprocessen, förstärker identitetsutredningen i initialskedet av processen och bidrar till att den enskilda får minskade incitament att stanna kvar efter ett beslut om avvisning eller utvisning som fått lagakraft. En plan för försöksverksamheten ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) den 3 februari 2016. Uppdraget ska redovisas den 23 november 2016. Av redovisningen ska åtgärder och förväntade effekter framgå. Därutöver kan konkreta åtgärdsförslag, t.ex. regeländringar, lämnas som ytterligare kan effektivisera återvändandearbetet.

Effektiv användning av it
Migrationsverket ska utveckla och införa it-stöd som kan medföra betydande produktivitetsökningar, stärka rättssäkerheten och minska sårbarheten inom asylprövning och prövning av övriga tillståndsärenden samt utbetalningar av ersättningar till asylsökande, kommuner och landsting under 2016 och 2017. En plan för arbetet ska lämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 6 april 2016 och en delredovisning av resultaten ska lämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 12 april 2017.

Verksamhetsstatistik
Migrationsverket ska, senast den 15 varje månad, lämna verksamhetsstatistik till Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Redovisningen bör där det är lämpligt vara uppdelad utifrån kön.

FINANSIERING

4 Anslag

4.1 Tilldelade anslag/anslagsposter (belopp angivna i tkr)

Utgiftsområde 8 Migration

1:1 Migrationsverket (Ramanslag)

Disponeras av Migrationsverket		*4 698 564*
ap.1	Migrationsverket (ram)	4 698 564

Villkor för anslag 1:1

ap.1 Migrationsverket
Anslagsposten får användas till Migrationsverkets förvaltningskostnader. Anslagsposten får också användas för utgifter för förvarslokaler och organiserad sysselsättning.

1:2 Ersättningar och bostadskostnader (Ramanslag)

Disponeras av Migrationsverket		*12 635 000*
ap.2	Ersättningar till asylsökande, kommuner och landsting (ram)	9 324 630
ap.3	Boende för asylsökande (ram)	3 310 370

Villkor för anslag 1:2

ap.2 Ersättningar till asylsökande, kommuner och landsting
Anslagsposten får användas till:

- ersättningar enligt förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.,
- ersättningar till landsting, kommuner och apotek enligt förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande,
- ersättningar till kommuner och landsting enligt förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.,
- ersättningar enligt förordningen (2008:778) om återetableringsstöd för vissa utlänningar samt
- ersättningar enligt förordningen (2010:1345) om särskild dagersättning till vissa nyanlända invandrare som vistas vid mottagningsenhet.

ap.3 Boende för asylsökande
Anslagsposten får användas till utgifter för boende för asylsökande och övriga kategorier som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. inklusive lokaler, drift och utrustning samt inköp av mat i vissa fall.

1:3 Migrationspolitiska åtgärder (Ramanslag)

Disponeras av Migrationsverket		*412 782*
ap.4	Återvandringsförberedelser (ram)	2 000
ap.5	Återvandringsbidrag (ram)	100
ap.6	Vidarebosättning m.m. (ram)	377 910
ap.7	Resor vid vidarebosättning m.m. (ram)	22 000

ap.8	Anhörigresor (ram)	10 772
Disponeras av Kammarkollegiet		*14 335*
ap.2	Migrationspolitiska projekt och bidrag (ram)	11 400
ap.13	Efterforskningsverksamhet (ram)	2 935

Villkor för anslag 1:3

ap.2 Migrationspolitiska projekt och bidrag
Anslagsposten får användas till utgifter för:

- migrationspolitiska projekt, studier och analyser inom det migrationspolitiska området,
- Sveriges deltagande i internationellt samarbete som syftar till att utveckla och tillämpa nya flykting- och migrationspolitiska strategier samt
- Sveriges bidrag till internationella organisationer inom det migrationspolitiska området.

Medlen får användas först efter beslut av regeringen.

ap.4 Återvandringsförberedelser
Anslagsposten får användas till utgifter för förberedelser inför återvandring eller tillfälligt återvändande samt för deltagande i återuppbyggnad och utveckling av ursprungslandet i samråd med företrädare för berörda grupper genom:

- inhämtning och spridning av information, råd och vägledning till enskilda, organisationer och kommuner,
- utbildningsinsatser samt
- insatser för reintegrering under en inledande period.

Även personer som ska återvända får omfattas av verksamheten.

ap.5 Återvandringsbidrag
Anslagsposten får användas till bidrag enligt förordningen (1984:890) om bidrag till utlänningars resor från Sverige för bosättning i annat land.

ap.6 Vidarebosättning m.m.
Anslagsposten får användas till omföringar av medel för flyktingmottagande av personer som vidarebosätts i Sverige.

I juni respektive december 2016 ska ett schablonberäknat belopp omföras till anslaget 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering. Beloppet ska beräknas genom att antalet organiserat överförda personer under första respektive andra halvåret 2016 multipliceras med 198 900 kronor.

ap.7 Resor vid vidarebosättning m.m.
Anslagsposten får användas till utgifter för:

- resor, inklusive omkostnader, för personer som organiserat överförs till Sverige för vidarebosättning,
- resor för personer som kan komma ifråga för uttagning,
- resor, traktamenten och övriga omkostnader för den personal som deltar i delegationsresor som syftar till sådan överföring samt
- information och förberedande insatser inför överföringen.

ap.8 Anhörigresor
Anslagsposten får användas till bidrag enligt förordningen (1984:936) om bidrag till flyktingar för kostnader för anhörigas resor till Sverige.

ap.13 Efterforskningsverksamhet
Anslagsposten får användas till bidrag till Svenska Röda Korset för dess verksamhet med efterforskning och familjeåterförening under fredstid, enligt avtal med Svenska Röda Korset. Medlen utbetalas efter rekvisition.

1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden (Ramanslag)

Disponeras av Migrationsverket		*434 000*
ap.2	Migrationsverket (ram)	434 000
Disponeras av Regeringskansliet/Justitiedepartementet		*150*
ap.1	Regeringskansliet (ram)	150

Villkor för anslag 1:6

ap.1 Regeringskansliet
Anslagsposten får användas till ersättning till offentliga biträden och tolkar.

Medlen disponeras av Regeringskansliet, Justitiedepartmentet.

ap.2 Migrationsverket
Anslagsposten får användas till utgifter för offentliga biträden.

1:7 Utresor för avvisade och utvisade (Ramanslag)

Disponeras av Kriminalvården		*251 000*
ap.2	Kriminalvården (ram)	251 000
Disponeras av Migrationsverket		*61 202*

ap.1 Migrationsverket (ram) 61 202

Villkor för anslag 1:7

ap.1 Migrationsverket
Anslagsposten får användas till utgifter vid utresa ut ur Sverige för:

- utlänningar som avvisats eller utvisats enligt beslut av regeringen, Migrationsverket, migrationsdomstolarna eller Migrationsöverdomstolen med stöd av utlänningslagen samt
- utlänningar som återtagit sina ansökningar om asyl eller vars tillstånd har upphört.

Utgifterna ska avse resor för de berörda utlänningarna såväl inom som utom Sverige, inklusive utgifter för resehandlingar samt resor, traktamenten och övriga omkostnader för personal från Migrationsverket som utan att bevaka utresan beledsagar utlänningar ut ur Sverige.

Av anslagsposten ska högst 11 miljoner kronor användas för åtgärder som enligt avtal med svenska, utländska och internationella organisationer vidtas i samband med utlänningars återvändande. Migrationsverket får med stöd av 6 kap. 1 § budgetlagen (2011:203) göra ekonomiska åtaganden upp till tio procent av anslaget, dock högst tio miljoner kronor för denna verksamhet.

ap.2 Kriminalvården
Anslagsposten får användas till utgifter vid utresa ur Sverige för utlänningar som avvisats eller utvisats enligt beslut av Migrationsverket, migrationsdomstolarna, Migrationsöverdomstolen, polismyndighet eller regeringen med stöd av utlänningslagen eller lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll där kostnaden avser:

- resor för de berörda utlänningarna såväl inom som utanför Sverige,
- löner, resor, traktamenten och övriga omkostnader för bevakningspersonal från Kriminalvården,
- löner, resor, traktamenten och övriga omkostnader för bevakningspersonal från polisväsendet samt
- administration hänförlig till den verksamhet som finansieras via anslaget.

Kriminalvården får inte göra ekonomiska åtaganden med stöd av 6 kap. 1 § andra stycket budgetlagen.

1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar (Ramanslag)

Disponeras av Migrationsverket *186 450*

ap.1	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar (ram)	186 450

Villkor för anslag 1:8

ap.1 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar
Anslagsposten får användas till utgifter för projekt som beviljats bidrag inom ramen för den Europeiska flyktingfonden III, den Europeiska återvändandefonden eller asyl-, migrations- och integrationsfonden. Anslagsposten får vidare användas för utgifter för administration enligt EU:s bestämmelser.

Anslagsposten får också användas till utgifter för statlig medfinansiering av projekt som beviljats bidrag inom ramen för den Europeiska flyktingfonden III, den Europeiska återvändandefonden eller asyl- och migrations- och integrationsfonden och för fondadministration utöver EU:s bestämmelser om tekniskt stöd. Högst 60 miljoner kronor får användas till dessa ändamål.

Bidrag från EU ska redovisas mot inkomsttitel 6911 Övriga bidrag från EU, undertitel 05 Bidrag från Europeiska flyktingfonden III, 07 Bidrag från Europeiska återvändandefonden, 010 Bidrag från asyl-, migrations- och integrationsfonden samt 012 Beviljat nödbistånd från asyl-, migrations- och integrationsfonden.

4.3 Finansiella villkor

4.3.1 Finansiella villkor för anslag/anslagsposter

Utgiftsområde 8 Migration

Anslag/ap	Anslagskredit	Anslagsbehållning som disponeras 2016	Indrag av anslagsbelopp
1:1 Migrationsverket			
ap.1	469 856	3 %	0
1:2 Ersättningar och bostadskostnader			
ap.2	932 463	Inget	0
ap.3	331 037	Inget	0
1:3 Migrationspolitiska åtgärder			
ap.2	342	Inget	0
ap.4	60	Inget	0
ap.5	3	Inget	0
ap.6	11 337	Inget	0
ap.7	660	Inget	0
ap.8	323	Inget	0
ap.13	88	Inget	0
1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden			
ap.1	5	Inget	0
ap.2	21 700	Inget	0
1:7 Utresor för avvisade och utvisade			
ap.1	1 836	Inget	0
ap.2	7 530	Inget	0
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar			
ap.1	5 594	Inget	0

Belopp angivna i tkr
Anslagssparandet prövas efter eventuell omfördelning av anslagssparande
Tabellen inkluderar anslagssparande och anslagskredit som i förekommande fall disponeras enligt 7 och 8 §§ anslagsförordningen (2011:223)

4.3.5 Beställningsbemyndiganden

Utgiftsområde 8 Migration

Anslag/ap	2016	2017	2018	2019 -	
	Bemyndigande	Infriade åtaganden	Infriade åtaganden	Infriade åtaganden	Slutår
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar					
ap.1	185 000	60 000	58 000	66 773	2023

Belopp angivna i tkr

5 Övriga villkor

5.1 Låneram och krediter

Låneram (enl. 7 kap. 1 § budgetlagen)	441 000
Räntekontokredit (enl. 7 kap. 4 § budgetlagen)	150 000

Belopp angivna i tkr

5.2 Utbetalningsplan

Till Migrationsverkets räntekonto i Riksgäldskontoret överförs enligt detta regleringsbrev medel enligt följande tabell:

Utbetalningsdatum	Belopp
2016-01-25	391 547
2016-02-25	391 547
2016-03-25	391 547
2016-04-25	391 547
2016-05-25	391 547
2016-06-25	391 547
2016-07-25	391 547
2016-08-25	391 547
2016-09-25	391 547
2016-10-25	391 547
2016-11-25	391 547
2016-12-25	391 547
Summa	**4 698 564**

Belopp angivna i tkr

Räntebärande anslag/anslagsposter som står till Migrationsverkets disposition enligt detta regleringsbrev är:

1:1 ap.1 Migrationsverket

6 Avgifter och bidrag

6.2 Beräknad budget för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras

Verksamhet	Ink. tit.	+/- t.o.m. 2014	+/- 2015	Int. 2016	Kost. 2016	+/- 2016	Ack. +/- utgå. 2016
Avgiftsbelagd verksamhet							
Beh inkomsttitlar	2511	0	0	203 960	0	203 960	203 960

Belopp angivna i tkr

6.4 Villkor för avgiftsbelagd verksamhet

Ansökningsavgifter och expeditionsavgifter erlagda vid Migrationsverket enligt utlänningsförordningen (2006:97) ska redovisas mot inkomsttitel 2511 Expeditions- och ansökningsavgifter.

UNDANTAG FRÅN EKONOMIADMINISTRATIVA REGELVERKET

Migrationsverket undantas från kravet att redovisa en treårsserie enligt 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag när det gäller redovisningen av grunder för beviljade tillstånd samt antalet utlänningar som ansökt om asyl fördelade efter medborgarskap, kön och ålder.

Migrationsverket undantas från kravet enligt 7 § avgiftsförordningen (1992:191) att samråda med Ekonomistyrningsverket om avgifter som myndigheten tar ut eller avser att ta ut.

Migrationsverket medges undantag från bestämmelserna i 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) samt 12 § anslagsförordningen (2011:223) för anläggningstillgångar som helt eller till väsentlig del finansieras från anslaget 1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar. Undantaget omfattar hela finansieringen av berörda anläggningstillgångar, även eventuell del som belastar annat än angivet anslag. Berörda anläggningstillgångar ska till sin helhet anslagsfinansieras. Anslaget ska avräknas det år anskaffning sker och med det belopp som motsvarar anskaffningsvärdet.

På regeringens vägnar

Morgan Johansson

Anna Roland-Anderson

Kopia till

Riksdagen, Socialförsäkringsutskottet
Riksrevisionen
Statsrådsberedningen, internrevisionen
Justitiedepartementet/PO, KRIM, DOM, LED, L2, L4, L7, EMA
Utrikesdepartementet/PLAN
Socialdepartementet/SAM
Finansdepartementet/BA, SFÖ
Näringsdepartementet/ITP
Arbetsmarknadsdepartementet/A, IU
Förvaltningsavdelningen, RK Ekonomi
Domstolsverket
Polismyndigheten
Kriminalvården
Kriminalvårdens transporttjänst
Länsstyrelserna
Riksgäldskontoret
Ekonomistyrningsverket
Kammarkollegiet
Arbetsförmedlingen
Röda Korset

Bilaga 1 till Regeringsbeslut I:24, 2015-12-17

Diarienummerförteckning

Ju2014/03534/SIM
Ju2015/00706/SIM
Ju2015/01326/SIM
Ju2015/01360/SIM
Ju2015/01881/SIM
Ju2015/07929/SIM
Ju2015/09413/SIM
Ju2015/09520/SIM

REGERINGEN

Justitiedepartementet

Regeringsbeslut **I:6**

2016-12-22

Ju2016/00961/SIM
Ju2016/00966/SIM
Ju2016/02856/SIM m.fl.
Se bilaga 1

Migrationsverket
60170 Norrköping

Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Migrationsverket

1 bilaga

Riksdagen har beslutat om Migrationsverkets verksamhet för budgetåret 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 8, bet. 2016/17:SfU4, rskr. 2016/17:91).

Regeringen beslutar att följande ska gälla under budgetåret 2017 för Migrationsverket och nedan angivna anslag.

VERKSAMHET

1 Mål och återrapporteringskrav

Mål för effektivare handläggningsprocesser
Handläggningstiderna för ansökningar på grund av asyl ska förkortas väsentligt i syfte att vistelsetiderna i mottagningssystemet ska bli så korta som möjligt. Handläggningstiderna för ansökningar på grund av anknytning, arbete och studier ska vara så korta som möjligt utifrån ärendets beskaffenhet. Därtill ska handläggningstiderna för utbetalning av ersättning till kommuner och landsting förkortas väsentligt. Handläggningsprocesserna ska göras mer kostnadseffektiva genom att servicen till och tillgängligheten för sökande och andra intressenter som t.ex. arbetsgivare blir ändamålsenlig. Utveckling av en gemensam processtandard utgör en grund (uppdrag 3).

Postadress
103 33 Stockholm

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefonväxel
08-405 10 00

Telefax
08-20 27 34

E-Post
ju.registrator@regeringskansliet.se

Återrapportering
Måluppfyllelsen och genomförda insatser för att uppnå målet inom respektive ärendeslag ska redovisas. Särskild redovisning ska ske av hur utvecklingen av ändamålsenliga servicekanaler bidrar till att öka kostnadseffektiviteten, tillgängligheten och kvaliteten i handläggningen av ansökningar.

Mål för digitalisering som innebär betydande produktivitetsökningar
It-utvecklingen ska i högre utsträckning än tidigare omfatta hela myndighetens verksamhet. It-stöd ska utvecklas och införas så att betydande produktivitetsökningar, stärkt rättssäkerhet och ett väsentligt utvecklat stöd till kärnverksamheten uppnås under 2017. Utveckling av en gemensam processtandard (uppdrag 3) ska utgöra en grund för utvecklingen av stödet.

Som ett led i att bättre kunna definiera, beräkna och jämföra it-kostnader ska myndigheten aktivt delta i det arbete som Ekonomistyrningsverket leder och som syftar till att ta fram ett för staten gemensamt ramverk för it-kostnader. Myndigheten ska även under 2017 ansluta till den nationella digitala tjänsten Mina meddelanden.

Återrapportering
Måluppfyllelsen och genomförda insatser för att uppnå målet ska redovisas. Särskild vikt ska läggas vid insatsernas konsekvenser för verksamheten i termer av effekthemtagning. Utgångspunkten är den plan för en effektiv användning av it, som enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2016, ska delredovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) den 12 april 2017.

Effekterna av anslutningen till Mina meddelanden ska redovisas. Effekter i form av förbättrad service till målgrupper och effektivitetsvinster i handläggningen ska särskilt beaktas. I återrapporteringen ska även tydliggöras vilka förutsättningar som krävs för att fler målgrupper ska kunna få information genom tjänsten.

Mål för medicinska åldersbedömningar
Myndigheten ska bidra till att medicinska åldersbedömningar kan genomföras i väsentligt högre utsträckning än vad som görs i dag.

Återrapportering
Myndigheten ska redovisa måluppfyllelsen och genomförda insatser för att uppnå målet.

Delredovisning

En redovisning av arbetet med åldersbedömningar ska lämnas senast den 15 november 2017 till Regeringskansliet (Justitiedepartementet). I redovisningen ska ingå en analys av varför andelen åldersuppskrivningar ökar eller minskar över tid samt antal beslut där åldern på ett ensamkommande asylsökande barn

- har skrivits upp till över arton år efter att en medicinsk åldersbedömning har gjorts,
- har skrivits upp till över arton år utan att en medicinsk åldersbedömning har gjorts samt
- inte har skrivits upp till över arton år efter att en medicinsk åldersbedömning har gjorts.

Mål för kostnadseffektivt och långsiktigt hållbart boendebestånd samt kostnadseffektiv tillämpning av bosättningslagen
Kostnadseffektiva boenden ska erbjudas under asyltiden och boendebeståndet ska ha en lämplig geografisk placering. Migrationsverket ska ha en väl fungerande intern styrning och kontroll av boendeverksamheten samt en beredskapsplan för situationer med ett oförutsägbart högt antal asylsökande. Kostnaden per boendeplats ska minska.

I syfte att skapa goda planeringsförutsättningar för kommunerna ska Migrationsverket föra en nära dialog med kommunerna avseende upprättande och avveckling av asylboenden samt avseende planering inför anvisning av nyanlända. Migrationsverket ska när det är möjligt, inom ramen för kommuntalen, anvisa personer till samma kommun som de bott i under asyltiden. Tiden från uppehållstillstånd till bosättning i kommun ska vara så kort som möjligt.

Återrapportering
Måluppfyllelsen och genomförda insatser för att uppnå målet ska redovisas. Här ska särskilt framgå hur myndigheten har arbetat för att uppnå en ökad kostnadseffektivitet i boendet, vad som legat till grund för den geografiska dimensioneringen av boenden och hur den interna styrningen och kontrollen av boendeverksamheten har skärpts samt hur myndighetens strategiska inköpsarbete har utvecklats.

Mål för återvändandet
Antalet av- och utvisningsbeslut kan under den närmaste tiden förväntas öka. Migrationsverket ska inom ramen för myndighetens uppgifter och mandat vidta de åtgärder som krävs för ett ökat återvändande. Särskilt fokus ska läggas på tidiga insatser och utvecklad samverkan med berörda myndigheter.

Återrapportering
Måluppfyllelsen och genomförda insatser för att uppnå målet i relevanta segment ska redovisas. Av redovisningen ska framgå hur myndigheten utvecklat arbetet med återvändadefrågor i utlandet, bl.a. genom återvändandesambandsmännens arbete och samverkan med utlandsmyndigheterna.

Jämställdhetsintegrering
Jämställdhetsarbetet ska integreras i den ordinarie verksamheten. Arbetet ska fortsatt utvecklas och en ökad systematisk uppföljning och analys ska ske.

Återrapportering
Myndigheten har i enlighet med tidigare uppdrag redovisat en plan för hur arbetet med jämställdhetsintegrering under 2015-2018 avses bedrivas i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetpolitiska målen (skr. 2016/17:10). Följande ska redovisas:

- åtgärder och resultat av arbetet med jämställdhetsintegrering i myndighetens årsredovisning för 2016-2018. En delredovisning med beskrivning och analys av resultatet av genomfört arbete 2015-2017 ska lämnas i särskild ordning den 22 februari 2018 samt
- vilka kompetenshöjande utbildningsinsatser som införts i syfte att uppnå en mer genusmedveten asylprövning.

Barnrättsperspektiv
Redovisning ska ske av de åtgärder som vidtagits inom ramen för kvalitetsarbetet med barnärenden i syfte att stärka barnets rättigheter. Myndigheten ska även redogöra för behov av ytterligare åtgärder.

Verksamhets- och utgiftsprognoser
Prognoser för 2017–2021 ska redovisas vid vid nedanstående tillfällen. Prognoserna lämnas i Hermes enligt instruktion från Ekonomistyrningsverket

- 18 januari,
- 17 februari,
- 3 maj,
- 31 juli samt
- 25 oktober.

Prognoserna ska baseras på operativa data där sådana är tillgängliga i myndighetens system. Prognoserna ska innehålla uppgifter om dygnskostnader per individ för ensamkommande barn och unga respektive övriga asylsökande, fördelat per kostnadspost och boendeform där detta är relevant. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten för respektive utgiftsområde och anslag. Vidare ska prognoserna

innehålla en analys av vilken verksamhet som kan bedrivas med tillgängliga medel och eventuella skillnader mellan tillgängliga medel och behov av medel ska förklaras. I prognoskommentarerna ska också redovisas olika utgiftsscenarier baserat på differentierade antaganden. Effekter på avräkning av utgifter ska integreras i prognoskommentarerna.

Myndigheten ska lämna nödvändig information till och inhämta nödvändig information från samtliga berörda myndigheter för att kunna presentera en samlad analys.

Prognoskommentarerna ska lämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast kl.12 den

- 7 februari,
- 26 april,
- 26 juli samt
- 25 oktober.

Tertialrapportering utifrån resultatindikatorer
Myndigheten ska tertialvis rapportera uppföljning av centrala delar av verksamheten i syfte att mäta måluppfyllelse av definierade och kvantifierade mål för effektivitet, rättssäkerhet respektive service. Rapportering ska ske utifrån resultatindikatorer som är mätbara och kvantifierade. Tertialrapporteringen ska lämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast

- i samband med årsredovisningen,
- 30 juni samt
- 30 oktober.

2 Organisationsstyrning

Effektiviseringsvinster genom koncentration
Myndigheten ska analysera och redovisa vilka effektiviseringsvinster som kan uppnås genom koncentration av de delar av verksamheten som inte kan anses ha en regional förankring.

Uppdraget ska redovisas för Regeringskansliet (Justitiedepartementet) i samband med att myndigheten lämnar sin prognos i april 2017.

3 Uppdrag

1. Ett kostnadseffektivt och långsiktigt hållbart boendebestånd
Myndigheten ska

- redovisa hur boendebeståndet är dimensionerat både geografiskt och utifrån olika former av boenden, samt i termer av dygnskostnader,
- utifrån ovan ta fram en plan för hur myndigheten avser att utveckla boendebeståndet utifrån myndighetens prognos på ett, två och tre års

sikt samt en analys av hur kostnadseffektiviteten i boendet kan utvecklas,
- ta fram en beredskapsplan där det fastställs hur myndigheten avser att agera vid ett oförutsägbart högt antal asylsökande. I planen ska ingå hur myndigheten avser att samverka med andra berörda myndigheter samt
- ta fram en plan för hur den interna styrningen och kontrollen ska utvecklas för att säkerställa att: a) alla boenden motsvarar myndighetens krav, b) samtliga villkor i ingångna avtal följs och c) risken för felaktiga utbetalningar minimeras

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 12 april 2017.

2. En effektiv övergång till nytt ersättningssystem för ensamkommande barn och unga

Med anledning av införandet av ett nytt ersättningssystem för ensamkommande barn och unga den 1 juli 2017 ska de åtgärder som vidtagits för att åstadkomma ett effektivt system för utbetalning till kommunerna redovisas. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 12 april 2017. Vidare ska myndigheten i samband med prognos särskilt redovisa utfallet av kostnader för ensamkommande barn per boendeform och utgiftsområde.

3. En myndighetsgemensam standard för handläggningsprocesser

En myndighetsgemensam standard för handläggningsprocesser ska tas fram. Standarden ska ligga till grund för effektivisering av verksamheten samt för en rättssäker och likformig handläggning och ska också utgöra grunden för it-utvecklingen inom myndigheten. Vidare ska en handlingsplan tas fram med tidpunkter för när respektive handläggningsprocess ska vara beslutad och införd i enlighet med den gemensamma processtandarden. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 3 maj 2017.

4. Strategi för ändamålsenlig tillgänglighet och service

Bristande information till sökande och intressenter, t.ex. företag, samt långa svarstider är exempel på faktorer som leder till ineffektivitet. En strategi ska därför tas fram för en mer ändamålsenlig tillgänglighet och service. Strategin ska svara på vilken information och vilka tjänster som ska tillhandahållas till respektive målgrupp samt lämpliga kanaler för detta. För ökad effektivitet ska särskild vikt läggas vid digitala lösningar och elektroniska tjänster. Strategin och en handlingsplan för dess genomförande ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 3 maj 2017.

5. Handlingsplan för förkortade handläggningstider för arbetstillstånd
En handlingsplan ska tas fram för hur handläggning av både nya ärenden och förlängningsärenden inom arbetstillstånd kan förkortas betydligt. Fokus ska vara på åtgärder som ökar produktiviteten och minskar tiden från det att ansökan lämnats in till beslut. Målet är att förkorta handläggningstiderna betydligt. Planen ska innehålla konkreta åtgärder, en tidplan för när dessa kommer att införas samt förväntade effekter av åtgärderna. Åtgärderna ska ge effekt under 2017.

Uppdraget, inklusive en bedömning av effekter av vidtagna åtgärder för både innevarande år och kommande år, ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) i samband med att myndigheten lämnar sin prognos i februari 2017.

6. Handlingsplan för förkortade handläggningstider för övriga tillståndsärenden
En handlingsplan ska tas fram för hur handläggning av studerandeärenden och andra tillståndsärenden kan förkortas genom produktivitetsökningar och effektiviseringar. Planen ska innehålla konkreta åtgärder, en tidplan för när dessa kommer att införas samt åtgärdernas förväntade effekter under innevarande och kommande år. Åtgärder ska ge effekt under 2017.

Planen ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) den 29 mars 2017. En bedömning av effekterna av vidtagna åtgärder ska redovisas den 4 oktober 2017.

7. Handlingsplan för hantering av tillstånd som löper ut
En handlingsplan ska tas fram för respektive tillståndsprocess avseende hur tillstånd som löper ut ska följas upp och hanteras. Planen ska innehålla tidpunkter för när respektive åtgärd ska vara genomförd. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 18 april 2017.

8. Regelförenkling
Bestämmelser på migrationsområdet som utgör hinder för en effektiv verksamhet ska identifieras och förslag ska lämnas på lösningar inklusive författningsförslag och ekonomiska konsekvenser. Uppdraget ska delredovisas senast den 18 april 2017 och slutredovisas senast den 1 oktober 2017 till Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

9. Kartläggning och analys av kostnaderna för ersättning till offentliga biträden i första instans
Kostnadsutfallet avseende ersättning till offentliga biträden i första instans (anslag 1:6) ska kartläggas och analyseras. Kartläggningen ska ge en tydlig bild av vilka faktorer som påverkar kostnaderna och dess olika beståndsdelar samt varför kostnaderna under den senaste tiden har ökat. En plan ska tas fram för hur kostnadsutvecklingen ska kunna hävas. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 31 mars 2017.

10. Utvecklad statistik på återvändandeområdet
Migrationsverket ska tillsammans med Polismyndigheten och Kriminalvården utveckla den statistik om återvändande och förvar som respektive myndighet rapporterar till Regeringskansliet så att den ger en enhetlig och korrekt bild över myndigheternas verksamhet samt möjliggör jämförelser mellan prognos och utfall på området. Successiva förbättringar av den statistik som myndigheterna redovisar ska framgå från och med aprilprognosen. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 14 december 2017.

11. Förvar och återvändande
Myndigheten ska analysera om förvarsinstitutet utnyttjas på ett sätt som bidrar till ett värdigt, humant, rättssäkert och effektivt återvändande och vilka åtgärder som kan vidtas för att öka effektiviteten. Det kan bl.a. gälla rutiner för samverkan med Polismyndigheten, kompetensförsörjning, resursfördelning och organisation. I tillämpliga delar ska Migrationsverket samverka med Polismyndigheten. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 1 juni 2017.

Migrationsverket ska vid samma tidpunkt redovisa en uppdaterad plan av det fortsatta arbetet med att utöka antalet förvarsplatser i landet (Ju2016/03872/SIM). Planen ska bland annat innehålla en redogörelse av placering av de nya förvarsplatserna, när platserna kan tas i bruk samt beräknade kostnader.

12. Stärkt säkerhetsskyddsarbete
Ett stärkt säkerhetsskyddsarbete hos bevakningsansvariga myndigheter, enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap, är av grundläggande betydelse för totalförsvaret. Migrationsverket ska, i egenskap av bevakningsansvarig myndighet, redovisa vilka övergripande åtgärder som vidtagits för att bedriva ett systematiskt säkerhetsskyddsarbete i enlighet med säkerhetsskyddslagen (1996:627)

och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633). Uppdraget ska redovisas tillsammans med uppdraget om Planeringsanvisningar för det civila försvaret (Ju2015/09669/SSK) till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 22 februari 2018.

13. Moderna beredskapsjobb
Myndigheterna ska bidra till regeringens satsning på moderna beredskapsjobb i staten som införs successivt fr.o.m. 2017 och som syftar till att sysselsätta minst 5 000 personer 2020. För 2017 bör omfattning uppgå till minst 500 personer. Myndigheterna ska eftersträva att anställa personer som står långt från arbetsmarknaden inklusive nyanlända för att utföra enklare arbetsuppgifter vid myndigheten. Migrationsverket ska lämna in en redovisning till Statskontoret senast den 1 augusti 2017 enligt instruktion från Statskontoret.

Regelverket och ersättningen för de moderna beredskapsjobben ska motsvara de villkor som gäller för den subventionerade anställningsformen extratjänster, som handläggs och betalas ut av Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen och Arbetsgivarverket har i uppdrag att bistå med stöd till myndigheterna inom sina respektive ansvarsområden i detta arbete.

14. Verksamhetsstatistik
Verksamhetsstatistik ska senast den 15 varje månad lämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Redovisningen ska i så stor utsträckning som möjligt vara uppdelad utifrån kön. En redovisning av Migrationsverkets utbetalningar och registrerad balans av ersättningar till kommuner och landsting ska bifogas till verksamhetsstatistiken.

I samband med årsredovisningen 2016 ska verksamhetsstatistik enligt ovan fördelad per månad, som möjliggör jämförelser över 10 år, lämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

FINANSIERING

4 Anslag

4.1 Tilldelade anslag/anslagsposter (belopp angivna i tkr)

Utgiftsområde 8 Migration

1:1 Migrationsverket (Ramanslag)

Disponeras av Migrationsverket		*5 904 447*
ap.1	Migrationsverket (ram)	5 904 447

Villkor för anslag 1:1

ap.1 Migrationsverket
Anslagsposten får användas till Migrationsverkets förvaltningskostnader. Anslagsposten får också användas för utgifter för förvarslokaler och resor som möjliggör asylsökandes deltagande i tidiga insatser.

Migrationsverket ska kunna använda och samverka genom det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Migrationsverket ska betala 361 000 kronor till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som abonnemangsavgift för detta system. Beloppet ska betalas efter fakturering från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

1:2 Ersättningar och bostadskostnader (Ramanslag)

Disponeras av Migrationsverket		*23 728 000*
ap.2	Ersättningar till asylsökande, kommuner och landsting (ram)	21 378 000
ap.3	Boende för asylsökande (ram)	2 350 000

Villkor för anslag 1:2

ap.2 Ersättningar till asylsökande, kommuner och landsting
Anslagsposten får användas till:

- ersättningar enligt förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.,
- ersättningar till landsting, kommuner och apotek enligt förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande,
- ersättningar till kommuner och landsting enligt förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.,
- ersättningar enligt förordningen (2008:778) om återetableringsstöd för vissa utlänningar samt
- ersättningar enligt förordningen (2010:1345) om särskild dagersättning till vissa nyanlända invandrare som vistas vid mottagningsenhet.

ap.3 Boende för asylsökande
Anslagsposten får användas till utgifter för boende för asylsökande och övriga kategorier som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. inklusive lokaler, drift och utrustning samt inköp av mat i vissa fall.

1:3 Migrationspolitiska åtgärder (Ramanslag)

Disponeras av Migrationsverket	*726 612*

ap.4	Återvandringsförberedelser (ram)	2 000
ap.5	Återvandringsbidrag (ram)	100
ap.6	Vidarebosättning m.m. (ram)	680 680
ap.7	Resor vid vidarebosättning m.m. (ram)	33 060
ap.8	Anhörigresor (ram)	10 772
Disponeras av Kammarkollegiet		*14 935*
ap.2	Migrationspolitiska projekt och bidrag (ram)	12 000
ap.13	Efterforskningsverksamhet (ram)	2 935

Villkor för anslag 1:3

ap.2 Migrationspolitiska projekt och bidrag
Anslagsposten får användas till utgifter för:

- migrationspolitiska projekt, studier och analyser inom det migrationspolitiska området,
- Sveriges deltagande i internationellt samarbete som syftar till att utveckla och tillämpa nya flykting- och migrationspolitiska strategier samt
- Sveriges bidrag till internationella organisationer inom det migrationspolitiska området.

Medlen får användas först efter beslut av regeringen.

ap.4 Återvandringsförberedelser
Anslagsposten får användas till utgifter för förberedelser inför återvandring eller tillfälligt återvändande samt för deltagande i återuppbyggnad och utveckling av ursprungslandet i samråd med företrädare för berörda grupper genom:

- inhämtning och spridning av information, råd och vägledning till enskilda, organisationer och kommuner,
- utbildningsinsatser samt
- insatser för reintegrering under en inledande period.

Även personer som ska återvända får omfattas av verksamheten.

ap.5 Återvandringsbidrag
Anslagsposten får användas till bidrag enligt förordningen (1984:890) om bidrag till utlänningars resor från Sverige för bosättning i annat land.

ap.6 Vidarebosättning m.m.
Anslagsposten får användas till omföringar av medel för flyktingmottagande av personer som vidarebosätts i Sverige.

I juni respektive december 2017 ska ett schablonberäknat belopp omföras till anslaget 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering. Beloppet ska beräknas genom att antalet organiserat överförda personer under första respektive andra halvåret 2016 multipliceras med 200 200 kronor.

ap.7 Resor vid vidarebosättning m.m.
Anslagsposten får användas till utgifter för

- resor, inklusive omkostnader, för personer som organiserat överförs till Sverige för vidarebosättning,
- resor för personer som kan komma ifråga för uttagning,
- resor, traktamenten och övriga omkostnader för den personal som deltar i delegationsresor som syftar till sådan överföring samt
- information och förberedande insatser inför överföringen.

ap.8 Anhörigresor
Anslagsposten får användas till bidrag enligt förordningen (1984:936) om bidrag till flyktingar för kostnader för anhörigas resor till Sverige.

ap.13 Efterforskningsverksamhet
Anslagsposten får användas till bidrag till Svenska Röda Korset för dess verksamhet med efterforskning och familjeåterförening under fredstid, enligt avtal med Svenska Röda Korset. Medlen utbetalas efter rekvisition.

1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden (Ramanslag)

Disponeras av Migrationsverket		*396 000*
ap.2	Migrationsverket (ram)	396 000
Disponeras av Regeringskansliet/Justitiedepartementet		*150*
ap.1	Regeringskansliet (ram)	150

Villkor för anslag 1:6

ap.1 Regeringskansliet
Anslagsposten får användas till ersättning till offentliga biträden och tolkar.

Medlen disponeras av Regeringskansliet, Justitiedepartmentet.

ap.2 Migrationsverket
Anslagsposten får användas till utgifter för offentliga biträden.

1:7 Utresor för avvisade och utvisade (Ramanslag)

Disponeras av Kriminalvården		*252 000*
ap.2	Kriminalvården (ram)	252 000
Disponeras av Migrationsverket		*81 202*

ap.1	Migrationsverket (ram)	81 202
Disponeras av Kammarkollegiet		*3 000*
ap.4	Regeringen (ram)	3 000
Disponeras av Polismyndigheten		*20 000*
ap.3	Polismyndigheten (ram)	20 000

Villkor för anslag 1:7

ap.1 Migrationsverket
Anslagsposten får användas till utgifter vid utresa ut ur Sverige för:

- utlänningar som avvisats eller utvisats enligt beslut av regeringen, Migrationsverket, migrationsdomstolarna eller Migrationsöverdomstolen med stöd av utlänningslagen samt
- utlänningar som återtagit sina ansökningar om asyl eller vars tillstånd har upphört.

Utgifterna ska avse resor för de berörda utlänningarna såväl inom som utom Sverige, inklusive utgifter för resehandlingar samt resor, traktamenten och övriga omkostnader för personal från Migrationsverket som utan att bevaka utresan beledsagar utlänningar ut ur Sverige.

Av anslagsposten ska högst 11 miljoner kronor användas för åtgärder som enligt avtal med svenska, utländska och internationella organisationer vidtas i samband med utlänningars återvändande inklusive förvarsvistelse. Migrationsverket får med stöd av 6 kap. 1 § budgetlagen (2011:203) göra ekonomiska åtaganden upp till tio procent av anslaget, dock högst tio miljoner kronor för denna verksamhet.

ap.2 Kriminalvården
Anslagsposten får användas till utgifter vid utresa ur Sverige för utlänningar som avvisats eller utvisats enligt beslut av Migrationsverket, migrationsdomstolarna, Migrationsöverdomstolen, polismyndighet eller regeringen med stöd av utlänningslagen eller lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll där kostnaden avser:

- resor för de berörda utlänningarna såväl inom som utanför Sverige,
- löner, resor, traktamenten och övriga omkostnader för bevakningspersonal från Kriminalvården,
- löner, resor, traktamenten och övriga omkostnader för bevakningspersonal från polisväsendet samt
- administration hänförlig till den verksamhet som finansieras via anslaget.

Kriminalvården får inte göra ekonomiska åtaganden med stöd av 6 kap. 1 § andra stycket budgetlagen.

ap.3 Polismyndigheten
Medel får användas efter beslut av regeringen.

ap.4 Regeringen
Anslagsposten får användas till åtgärder som enligt avtal med svenska, utländska och internationella organisationer vidtas i samband med utlänningars återvändande. Medlen får användas först efter beslut av regeringen.

Regeringen ska inte göra ekonomiska åtaganden med stöd av 6 kap. 1 § andra stycket budgetlagen.

1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar (Ramanslag)

Disponeras av Migrationsverket		*155 450*
ap.1	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar (ram)	155 450

Villkor för anslag 1:8

ap.1 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar
Anslagsposten får användas till utgifter för projekt som beviljats bidrag inom ramen för den Europeiska flyktingfonden III, den Europeiska återvändandefonden eller asyl-, migrations- och integrationsfonden. Anslagsposten får vidare användas för utgifter för administration enligt EU:s bestämmelser.

Anslagsposten får också användas till utgifter för statlig medfinansiering av projekt som beviljats bidrag inom ramen för den Europeiska flyktingfonden III, den Europeiska återvändandefonden eller asyl- och migrations- och integrationsfonden och för fondadministration utöver EU:s bestämmelser om tekniskt stöd. Högst 60 miljoner kronor får användas till dessa ändamål.

Bidrag från EU ska redovisas mot inkomsttitel 6911 Övriga bidrag från EU, undertitel 05 Bidrag från Europeiska flyktingfonden III, 07 Bidrag från Europeiska återvändandefonden, 010 Bidrag från asyl-, migrations- och integrationsfonden samt 012 Beviljat nödbistånd från asyl-, migrations- och integrationsfonden.

4.3 Finansiella villkor

4.3.1 Finansiella villkor för anslag/anslagsposter

Utgiftsområde 8 Migration

Anslag/ap	Anslagskredit	Anslagsbehållning som disponeras 2017	Indrag av anslagsbelopp
1:1 Migrationsverket			
ap.1	177 133	3 %	0
1:2 Ersättningar och bostadskostnader			
ap.2	1 068 900	Inget	0
ap.3	117 500	Inget	0
1:3 Migrationspolitiska åtgärder			
ap.2	0	Inget	0
ap.4	0	Inget	0
ap.5	0	Inget	0
ap.6	20 557	Inget	0
ap.7	918	Inget	0
ap.8	323	Inget	0
ap.13	0	Inget	0
1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden			
ap.1	5	Inget	0
ap.2	19 800	Inget	0
1:7 Utresor för avvisade och utvisade			
ap.1	0	Inget	0
ap.2	0	Inget	0
ap.3	0	Inget	0
ap.4	0	Inget	0
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar			
ap.1	0	Inget	0

Belopp angivna i tkr
Anslagssparandet prövas efter eventuell omfördelning av anslagssparande
Tabellen inkluderar anslagssparande och anslagskredit som i förekommande fall disponeras enligt 7 och 8 §§ anslagsförordningen (2011:223)

4.3.5 Beställningsbemyndiganden

Utgiftsområde 8 Migration

Anslag/ap	2017	2018	2019	2020 -	
	Bemyndigande	Infriade åtaganden	Infriade åtaganden	Infriade åtaganden	Slutår
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar					
ap.1	303 400	115 000	114 000	74 400	2023

Belopp angivna i tkr

5 Övriga villkor

5.1 Låneram och krediter

Låneram (enl. 7 kap. 1 § budgetlagen)	664 000
Räntekontokredit (enl. 7 kap. 4 § budgetlagen)	250 000

Belopp angivna i tkr

Villkor

Låneram (enl. 7 kap. 1 § budgetlagen)

Investeringsbudget

Följande gäller som riktlinje för angivna verksamhetsinvesteringar.

(tkr)	Totalt	Ack.utfall	2016 Prognos	2017 Budget	2018 Beräknat	2019 Beräknat	2020 beräknat
Digitalisering av asylprocessen	84 684	14 622	23 262	15 000	31 800	0	0
E-tjänster Statliga ersättningar	59 490	19 531	14 133	15 776	10 050	0	0
Digitalisering av handläggning inom ersättningshanteringen	60 000	0	7 500	22 500	20 000	10 000	
Digitala servicetjänster	34 653	0	8 594	15 530	10 530	0	0
Dokumenthantering	90 330	0	12 494	45 742	17 094	15 000	0
Digitalisering av tillståndsprocessen	93 302	51 472	17 730	10 100	12 000	2 000	0
Digitalt samarbete med Domstolsverket	35 000	0	2 000	11 000	11 000	11 000	0
Smart Border	36 000	0	0	2 000	12 000	11 000	11 000
It-stöd för att kunna anvisa enligt nya bosättningslagen	40 000	0	10 000	30 000	0	0	0
Summa utgifter för investeringar	**473 459**	**85 625**	**95 713**	**167 648**	**124 474**	**49 000**	**11 000**
Finansiering							
Lån i Riksgäldskontoret	473 459	85 625	95 713	167 648	124 474	49 000	11 000
Anslag							

Summa finansiering	**473 459**	**85 625**	**95 713**	**167 648**	**124 474**	**49 000**	**11 000**

5.2 Utbetalningsplan

Till Migrationsverkets räntekonto i Riksgäldskontoret överförs enligt detta regleringsbrev medel enligt följande tabell:

Utbetalningsdatum	Belopp
2017-01-25	492 037
2017-02-25	492 037
2017-03-25	492 037
2017-04-25	492 037
2017-05-25	492 037
2017-06-25	492 037
2017-07-25	492 037
2017-08-25	492 037
2017-09-25	492 037
2017-10-25	492 037
2017-11-25	492 037
2017-12-25	492 040
Summa	**5 904 447**

Belopp angivna i tkr

Räntebärande anslag/anslagsposter som står till Migrationsverkets disposition enligt detta regleringsbrev är:

1:1 ap.1 Migrationsverket

6 Avgifter och bidrag

6.2 Beräknad budget för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras

Verksamhet	Ink. tit.	+/- t.o.m. 2015	+/- 2016	Int. 2017	Kost. 2017	+/- 2017	Ack. +/- utgå. 2017
Avgiftsbelagd verksamhet							
Beh inkomsttitlar	2511	0	0	230 800	0	230 800	230 800

Belopp angivna i tkr

6.4 Villkor för avgiftsbelagd verksamhet

Ansökningsavgifter och expeditionsavgifter erlagda vid Migrationsverket enligt utlänningsförordningen (2006:97) ska redovisas mot inkomsttitel 2511 Expeditions- och ansökningsavgifter.

På regeringens vägnar

Morgan Johansson

Karin Hebert

Kopia till

Statsrådsberedningen, internrevisionen
Justitiedepartementet/PO, KRIM, DOM, LED, L2, L4, L7, EMA
Utrikesdepartementet/PLAN
Socialdepartementet/SAM
Finansdepartementet/BA, SFÖ
Utbildningsdepartementet/UH
Näringsdepartementet/HT
Arbetsmarknadsdepartementet/A, I
Förvaltningsavdelningen, RK Ekonomi
Riksdagen, Socialförsäkringsutskottet
Riksrevisionen
Arbetsförmedlingen
Domstolsverket
Kammarkollegiet
Kriminalvården
Kriminalvårdens transporttjänst
Länsstyrelserna
Polismyndigheten
Riksgäldskontoret
Röda Korset
Sveriges kommuner och landsting

Bilaga 1 till Regeringsbeslut I:6, 2016-12-22

Diarienummerförteckning

Ju2016/00961/SIM
Ju2016/00966/SIM
Ju2016/02856/SIM
Ju2016/06268/SIM
Ju2016/06485/SIM
Ju2016/07071/SIM
Ju2016/07088/SIM
Ju2016/08897/SIM
Ju2016/09039/SIM

Bilaga A2.2.1

SVERIGES RIKSDAG

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -05- 04
Dnr 1878-2017/18

Till konstitutionsutskottet

Förflyttningen av Försäkringskassans generaldirektör

Den 27 april fattade regeringen beslut om att förflytta Anne-Marie Begler från sitt uppdrag om generaldirektör för Försäkringskassan. I ett pressmeddelande samma dag meddelade Ann-Marie Begler att hon "naturligtvis sett fram emot att slutföra arbetet under den tid som mitt förordnande avsåg, det vill säga till 2021".

Möjligheten att förflytta en verkschef för med tidsbestämt förordnande regleras i 33 § lagen (1994:260) om offentlig anställning. Förflyttning kan ske om det är "påkallat av organisatoriska skäl eller annars nödvändigt av hänsyn till myndighetens bästa". Förflyttning som verkställs omedelbart kan bara bli aktuell om det finns "synnerliga skäl" (37 §).

Regeringen fattade sitt beslut fredagen den 27 april och förflyttningen trädde i kraft den 1 maj. Eftersom det bara förflöt en arbetsdag däremellan kan förflyttningen ansetts ha blivit verkställd så gott som omedelbart. Inga organisatoriska förändringar har gjort ett byte av generaldirektör nödvändig. Återstår då frågan om Ann-Marie Beglers ledning av Försäkringskassan uppvisat sådana brister att en förflyttning blivit nödvändig av den orsaken.

Av ansvariga statsrådet Annika Strandhälls presskonferens då förflyttningen meddelades framgår tydligt att så inte varit fallet. Begler fick tvärtom mycket starka lovord för sitt ledarskap. Det gör att frågan måste ställas om skälen för förflyttning är av den art som ryms inom 33 § LOA, eller om de i stället är av rent politisk art.

Det är av stor betydelse att rollen som myndighetschef inte urholkas. Rollen som generaldirektör medför ett stort ansvar och den som verkställer uppdraget måste kunna göra det med kraft och självständighet. Regeringen måste kunna tåla att generaldirektörer ger obekväma besked om konsekvenserna av regeringens politik. Generaldirektörer måste kunna leda sin myndighet utan att riskera att bli brickor i regeringens taktikspel inför en valrörelse. Om generaldirektörer när som helst kan förflyttas från sina poster på grund av politiska hänsynstaganden utan grund i lagstiftningen kommer det att skada svensk förvaltningskultur allvarligt. Integritet kommer att vändas i räddhågsenhet.

Jag hemställer därför att konstitutionsutskottet prövar om regeringens beslut att förflytta Ann-Marie Begler är förenligt med vad som föreskrivs i lagen om offentlig anställning och andra relevanta bestämmelser. Min anmälan riktar sig i första hand mot ansvariga statsrådet Annika Strandhäll, men eftersom regeringen fattade beslutet kollektivt kan även andra statsråd komma att beröras.

Stockholm den 4 maj 2018

Christer Nylander
Gruppledare (L)

Bilaga A2.2.2

Regeringskansliet

2019-02-21
SB2019/00303/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 21
Dnr 1878-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 8 – Förflyttningen av Försäkringskassans generaldirektör

Härmed överlämnas en promemoria med bilaga från Socialdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditionschefen Marianne Jenryd, Socialdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria 1 bilaga

2019-02-21

Socialdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 8 – Förflyttningen av Försäkringskassans generaldirektör

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. När, i vilket sammanhang och mot vilken bakgrund tog regeringen upp frågan om förflyttningen med Ann-Marie Begler? Om frågan om förflyttning har tagits upp vid flera tillfällen, önskas en redogörelse för vid vilka tidpunkter, i vilka sammanhang och mot vilken bakgrund frågan har tagits upp med Ann-Marie Begler.

Bedömningen var att Försäkringskassan under Ann-Marie Beglers ledning i väsentliga delar inte fullgjorde den samverkansskyldighet som anges i 30 kap. socialförsäkringsbalken.

Under perioden 21 juni 2017 – 25 april 2018 genomfördes ett antal myndighetsdialoger med Försäkringskassan och därtill några gemensamma myndighetsdialoger med andra myndigheter såsom Arbetsförmedlingen och Inspektionen för vård och omsorg. En central fråga vid dessa möten var Försäkringskassans uppdrag och det framfördes vid upprepade tillfällen kritik mot hur myndigheten hanterade sin samverkansskyldighet. De omständigheter som senare kom att utgöra grund för att anställa Ann-Marie Begler som generaldirektör i Regeringskansliet diskuterades således med generaldirektören vid ett antal tillfällen från mitten av 2017.

Den 10 april 2018 ägde ett enskilt samtal rum mellan statsrådet Annika Strandhäll och Ann-Marie Begler. Den 25 april ägde ytterligare ett samtal rum med statsrådet, statssekretaren Agneta Karlsson och Ann-Marie Begler. Vid båda dessa samtal framfördes på nytt kritik angående Försäkringskassans

samverkansskyldighet. Vid det senare samtalet förklarade statsrådet att hon inte såg någon annan lösning än att Försäkringskassan fick en ny ledning.

2. När och på vilket sätt fattade regeringen beslut om att förflytta Ann-Marie Begler från tjänsten som generaldirektör för Försäkringskassan till Regeringskansliet?

3. Vilka omständigheter utgjorde skäl för att förflytta Ann-Marie Begler enligt 33 § andra stycket LOA? Innebar regeringens beslut att förflytta Ann-Marie Begler att beslutet gavs omedelbar verkan? Om ja, vilka omständigheter utgjorde synnerliga skäl enligt 36 § LOA? Vilken dokumentation finns i ärendet när det gäller dessa omständigheter?

Regeringen beslutade den 27 april 2018 att från och med den 1 maj 2018 anställa Ann-Marie Begler som generaldirektör i Regeringskansliet.

Försäkringskassan är en stor myndighet med många anställda och med ett samhällsviktigt uppdrag. Det förhållandet att Försäkringskassan, trots upprepade samtal om detta, i väsentliga delar inte fullgjorde sin samverkansskyldighet gjorde det enligt regeringen nödvändigt att göra förändringar i myndighetens ledning.

4. Utskottet önskar ta del av dokumentationen från de möten som ägt rum mellan statsrådet eller statssekreterare och generaldirektören under 2017 och 2018.

En sammanställning över de möten som har ägt rum under den aktuella tiden med angivande av vilka som deltagit samt, i förekommande fall, dagordningarna till mötena bifogas, se bilaga.

5. Vilka kommentarer i övrigt ger anmälan och denna promemoria anledning till?

Anmälan och innehållet i promemorian ger inte anledning till några ytterligare kommentarer.

Regeringskansliet

Promemoria

Socialdepartementet

Möten under 2017-2018 mellan Socialdepartementet och Försäkringskassans generaldirektör Ann-Marie Begler

Mötestyp	Datum	Deltagare
Gemensamma myndighetsdialoger Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen	21 jun 2017	*Deltagare från regeringen* Statssekreterare Annica Dahl, Arbetsmarknadsdepartementet Statssekreterare Therese Svanström Andersson, Socialdepartementet Berörda tjänstemän *Deltagare från myndigheterna* Generaldirektör Mikael Sjöberg, Arbetsförmedlingen Generaldirektör Ann-Marie Begler, Försäkringskassan Medföljande tjänstemän
	19 sep 2017	*Deltagare från regeringen* Statssekreterare Annica Dahl, Arbetsmarknadsdepartementet Statssekreterare Therese Svanström Andersson, Socialdepartementet Berörda tjänstemän *Deltagare från myndigheterna* Generaldirektör Mikael Sjöberg, Arbetsförmedlingen Generaldirektör Ann-Marie Begler, Försäkringskassan Medföljande tjänstemän

	9 april 2017	*Deltagare från regeringen* Statsråd Annika Strandhäll Statsråd Ylva Johansson Statssekreterare Agneta Karlsson, Socialdepartementet Statssekreterare Annica Dahl, Arbetsmarknadsdepartementet Berörda tjänstemän *Deltagare från myndigheterna* Generaldirektör Ann-Marie Begler, Försäkringskassan Generaldirektör Mikael Sjöberg, Arbetsförmedlingen Medföljande tjänstemän
Gemensamma myndighetsdialoger Försäkringskassan och Inspektionen för vård och omsorg	18 apr 2017	*Deltagare från regeringen* Statssekreterare Agneta Karlsson, Statssekreterare Therese Svanström Andersson Statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson Berörda tjänstemän *Deltagare från myndigheterna* Generaldirektör Ann-Marie Begler, Försäkringskassan Generaldirektör Gunilla Backlund, inspektionen för vård och omsorg Medföljande tjänstemän
	27 okt 2017	*Deltagare från regeringen* Statssekreterare Agneta Karlsson, Statssekreterare Therese Svanström Andersson Statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson Berörda tjänstemän *Deltagare från myndigheterna* Generaldirektör Ann-Marie Begler, Försäkringskassan Generaldirektör Gunilla Backlund, inspektionen för vård och omsorg Medföljande tjänstemän

Mål- och resultatdialoger	8 maj 2017	*Socialdepartementet* Statssekreterare Therese Svanström Andersson Statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson Statssekreterare Agneta Karlsson Berörda tjänstemän *Försäkringskassan* Generaldirektör Ann-Marie Begler Styrelseordförande Birgitta Böhlin Medföljande tjänstemän
Möten på ss/sr/GD-nivå	25 jan 2017	*Socialdepartementet* Statssekreterare Therese Svanström Andersson Statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson och Agneta Karlsson Berörda tjänstemän *Försäkringskassan* Generaldirektör Ann-Marie Begler Medföljande tjänstemän
	13 mar 2017	*Socialdepartementet* Sr Annika Strandhäll Statssekreterare Therese Svanström Andersson Statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson och Agneta Karlsson Berörda tjänstemän *Försäkringskassan* Generaldirektör Ann-Marie Begler Styrelseordförande Birgitta Böhlin Medföljande tjänstemän
	25 apr 2017	*Socialdepartementet* Statssekreterare Therese Svanström Andersson Statssekreterare Agneta Karlsson och Madeleine Harby Samuelsson Berörda tjänstemän *Försäkringskassan* Generaldirektör Ann-Marie Begler Medföljande tjänstemän

	13 jun 2017	*Socialdepartementet* Sr Annika Strandhäll Statssekreterare Therese Svanström Andersson Statssekreterare Agneta Karlsson och Madeleine Harby Samuelsson Berörda tjänstemän *Försäkringskassan* Generaldirektör Ann-Marie Begler Medföljande tjänstemän
	30 aug 2017	*Socialdepartementet* Statssekreterare Therese Svanström Andersson Statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson Statssekreterare Agneta Karlsson Berörda tjänstemän *Försäkringskassan* Generaldirektör Ann-Marie Begler Medföljande tjänstemän
	25 okt 2017	*Socialdepartementet* Statssekreterare Therese Svanström Andersson Statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson Berörda tjänstemän *Försäkringskassan* Generaldirektör Ann-Marie Begler Medföljande tjänstemän
	22 nov 2017	*Socialdepartementet* Statssekreterare Therese Svanström Andersson Statssekreterare Agneta Karlsson Berörda tjänstemän *Försäkringskassan* Generaldirektör Ann-Marie Begler Medföljande tjänstemän

	15 dec 2017	*Socialdepartementet* Statssekreterare Therese Svanström Andersson Statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson Statssekreterare Agneta Karlsson Berörda tjänstemän *Försäkringskassan* Generaldirektör Ann-Marie Begler Styrelseordförande Birgitta Böhlin Medföljande tjänstemän
	24 jan 2018	*Socialdepartementet* Statssekreterare Therese Svanström Andersson Statssekreterare Agneta Karlsson och Madeleine Harby Samuelsson Berörda tjänstemän *Försäkringskassan* GD Ann-Marie Begler Medföljande tjänstemän
	21 feb 2018	*Socialdepartementet* Statssekreterare Therese Svanström Statssekreterare Agneta Karlsson och Madeleine Harby Samuelsson Berörda tjänstemän *Försäkringskassan* GD Ann-Marie Begler Medföljande tjänstemän
	10 apr 2018	*Socialdepartementet* Sr Annika Strandhäll *Försäkringskassan* Generaldirektör Ann-Marie Begler
	25 apr 2018	*Socialdepartementet* Sr Annika Strandhäll Statssekreterare Agneta Karlsson *Försäkringskassan* Generaldirektör Ann-Marie Begler

Regeringskansliet

Kallelse

2017-01-25

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten
Maria Söderberg
08-405 28 71
072-545 16 02
maria.soderberg@regeringskansliet.se

Dagordning vid möte mellan statssekreterare Therese Svanström Andersson och Försäkringskassans GD Ann-Marie Begler, den 25 januari 2017

Statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson och Agneta Karlsson deltar kl. 15.00-15.30.

Tid: kl. 15.00-16.30
Lokal: Socialdepartementet, Svealand, plan 5

1. Assistansrapporten (Ann-Marie)
2. Januariprognosen (Ann-Marie)
3. Årsredovisningen (Ann-Marie)
4. Mötesplatser (Ann-Marie)
5. Underhållsstödet (Therese)
6. Övriga frågor

Regeringskansliet

Kallelse

2017-03-13

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Dagordning vid möte mellan statsrådet Annika Strandhäll, statssekreterare Therese Svanström Andersson och Försäkringskassans GD Ann-Marie Begler, den 13 mars 2017

Styrelseordförande Birgitta Böhlin deltar även vid mötet. Sr Annika Strandhäll deltar kl. 13.00-13.30. Statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson och Agneta Karlsson deltar kl. 13.30-14.00.

Tid: kl. 13.00-15.00
Lokal: Socialdepartementet, Svealand, plan 5

1. Budgetunderlag och årsredovisning (Ann-Marie & Birgitta)
2. Omprövningar (Ann-Marie)
3. Lägesrapport om organisationsfrågan (Ann-Marie)
4. Former för kontakter (mellan handläggare på departementet och myndigheten) (Ann-Marie)
5. Assistansersättningen (Ann-Marie & Madeleine)
6. Internationell vård – lägesrapport (Ann-Marie)
7. Återkoppling VÅP/VÄB (Therese)
8. Föräldraförsäkringen (Ann-Marie)

9. Nya ledamöter till styrelsen (Therese)

10. Övriga frågor

Regeringskansliet

2017-04-05

Socialdepartementet

Dagordning för strategisk dialog med IVO och Försäkringskassan om tillsyn när det gäller assistansanordnare och vårdgivare inom tandvårdsområdet

Tid: Tisdag den 18 april 2017 kl. 13.30 – 15.00
Plats: Socialdepartementet, Fredsgatan 8, sammanträdesrum Lilla Tigern

Inledning

Ss Agneta Karlsson, Therese Svanström Andersson och Madeleine Harby Samuelsson inleder mötet

Tillsyn och samarbete mellan IVO och FK när det gäller assistansanordnare

1. IVO:s handlingsplan för tillsyn samt tillstånd av assistansanordnare
2. FK:s handlingsplan för förbättringar av administrationen av assistansersättningen
3. Utmaningar och behov av samverkan när det gäller oseriösa assistansanordnare (IVO och FK)

Tillsyn och samarbete mellan FK och IVO när det gäller tandvård

4. Efterhandskontroller vid FK av utbetalningar till tandvårdsgivare inom ramen för det statliga tandvårdsstödet (FK)
5. Tillsyn av vårdgivare inom tandvårdsområdet (IVO)
6. Utmaningar och behov av samverkan på området (IVO och FK)

7. Övriga frågor

Regeringskansliet

Kallelse

2017-04-25

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Dagordning vid möte mellan statssekreterare Therese Svanström Andersson och Försäkringskassans GD Ann-Marie Begler, den 25 april 2017

Statssekreterare Agneta Karlsson deltar kl. 9.00–9.30.

Tid: kl. 9.00–10.30
Lokal: Socialdepartementet, Norrland, plan 6

1. Verksamhetsläget (Ann-Marie)
2. Månadsuppgifter – status (Ann-Marie)
3. Bostadsbidrag – status (Ann-Marie)
4. Försäkringsmedicinska utredningar (Therese)
5. Uppdrag om att förbereda inordnande av etableringen (Therese)
6. Övriga frågor

Regeringskansliet

Kallelse

2017-05-08

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten
Maria Söderberg
08-405 28 71
072-545 16 02
maria.soderberg@regeringskansliet.se

Dagordning inför myndighetsdialog med Försäkringskassan den 8 maj 2017

Tid: Måndag den 8 maj kl. 13.30-15.30
Lokal: Svealand, plan 5, Socialdepartementet

Deltagare:
Försäkringskassan
Generaldirektör Ann-Marie Begler
Ekonomidirektör Sture Hjalmarsson
Styrelseordförande Birgitta Böhlin

Socialdepartementet
Statssekreterare Therese Svanström Andersson
Statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson (deltar kl. 13.30-14.10)
Statssekreterare Agneta Karlsson (deltar kl. 13.30-14.10)
Departementsråd Therese Karlberg
Kansliråd Maria Söderberg
Departementssekreterare Josefin Sandström

Dagordning

1. Verksamhetens resultat 2016 (Ann-Marie)
2. Tandvården (Agneta)
3. Assistansersättningen (Madeleine)
4. Samverkan med andra aktörer (samtliga)
5. Återkoppling verksamhetsresultat 2016 (Therese)
6. Sjukförsäkringen (Therese)

7. Barn- och familjeområdet (Therese)

8. Jämställdhetsintegrering (Therese)

9. Arbetsgivarpolitiska frågor (Therese)

10. Ekonomiska läget (Therese)

11. Internationella frågor (Therese)

12. Övriga frågor

Regeringskansliet

Kallelse

2017-04-25

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Dagordning vid möte mellan statssekreterare Therese Svanström Andersson och Försäkringskassans GD Ann-Marie Begler, den 13 juni 2017

Statsråd Annika Strandhäll deltar kl. 14.30-15.30. Statssekreterare Agneta Karlsson och Madeleine Harby Samuelsson deltar kl. 14.30–15.00.

Tid: kl. 14.30-16.00
Lokal: Socialdepartementet, Svealand, plan 5

1. Försäkringsmedicinska utredningar inom assistansen (Ann-Marie) och inom sjukförsäkringen (Therese)
2. Arbetet med sjukskrivningsprocessen (Ann-Marie)
3. Försäkringskassans erfarenheter från besök inom hälso- och sjukvården (Ann-Marie)
4. Försäkringskassans rapport om kompetensförsörjning (Ann-Marie)
5. Etableringsersättningen – Försäkringskassans förberedelsearbete (Ann-Marie)
6. Information om regeringsuppdrag till Försäkringskassan (Therese)
7. Övriga frågor

Regeringskansliet

2017-06-14

Deltagare från regeringen
Statssekreterare Annica Dahl, Arbetsmarknadsdepartementet
Statssekreterare Therese Svanström Andersson, Socialdepartementet

Deltagare från myndigheterna
Generaldirektör Mikael Sjöberg, Arbetsförmedlingen
Generaldirektör Ann-Marie Begler, Försäkringskassan
m.fl.

Arbetsmarknadsdepartementet

Socialdepartementet

Dagordning - dialog mellan regeringen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan om samverkan inom rehabiliteringsområdet

Datum: 21 juni 2017
Tid: 15.00 - 16.00
Plats: Socialdepartementet, plan 5, rum Svealand

- Hur ser myndigheterna att samarbetet fungerar överlag – vad fungerar bra och vad kan förbättras?
- Hur ser myndigheterna på resultaten och förutsättningarna för att uppnå målen för samarbetet?
- Har myndigheterna fungerande metoder och rutiner för att stötta individer i övergången från sjukförsäkringen till Arbetsförmedlingen?
- Resultaten av Supported Employment – hur tar myndigheterna tillvara erfarenheterna?
- Hur ser myndigheterna på förutsättningarna för samordningsförbunden att prioritera regeringens målgrupper för samarbetet?

Information om aktuella frågor på departementen.

Regeringskansliet

Kallelse

2017-08-30

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Dagordning vid möte mellan statssekreterare Therese Svanström Andersson och Försäkringskassans GD Ann-Marie Begler, den 30 augusti 2017

Statssekreterare Agneta Karlsson och Madeleine Harby Samuelsson deltar kl. 13.00–13.30.

Tid: kl. 13.00-14.30
Lokal: Socialdepartementet, Norrland, plan 5

1. Assistansersättningen – Effekter av HFD-domen från den 13 juni (Ann-Marie)
2. Status i budgetarbetet (Therese)
3. Status i omvårdnadsbidraget/merkostnadsersättning (Therese)
4. Uppdrag om samordnad it-drift – finansiering (Ann-Marie)
5. Samordningsförbunden (Ann-Marie)
6. FKs remissvar på Lövdénutredningen (Ann-Marie)
7. Övrigt

Regeringskansliet

2017-09-12

Arbetsmarknadsdepartementet
Socialdepartementet

Deltagare från regeringen
Statssekreterare Annica Dahl, Arbetsmarknadsdepartementet
Statssekreterare Therese Svanström Andersson, Socialdepartementet

Deltagare från myndigheterna
Generaldirektör Mikael Sjöberg, Arbetsförmedlingen
Generaldirektör Ann-Marie Begler, Försäkringskassan
m.fl.

Dagordning - dialog mellan regeringen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan om samverkan inom rehabiliteringsområdet

Datum: 19 september 2017
Tid: 09.00 - 10.00
Plats: Socialdepartementet, plan 5, rum Svealand

- Information om budgetpropositionen för 2018

- Myndigheterna presenterar nuläget gällande uppdraget att stötta individer i övergången från sjukförsäkringen till Arbetsförmedlingen då de inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen:
    - Finns metoder och fungerande rutiner på plats?
    - Har myndigheterna rätt förutsättningar för uppdraget?
    - Om inte, vad behöver göras?

- Myndigheterna presenterar utvecklingen av myndigheternas samarbete i samordningsförbunden:
    - Har myndigheterna samordnat sig kring regleringsbrevsuppdraget?
    - Vilka är de viktigaste utvecklingsområdena och hur arbetar man med dessa??

Regeringskansliet

Kallelse

2017-10-25

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Dagordning vid möte mellan statssekreterare Therese Svanström Andersson och Försäkringskassans GD Ann-Marie Begler, den 25 oktober 2017

Statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson deltar kl. 10.00–11.30.

Tid: kl. 10.00-11.30
Lokal: Socialdepartementet, Svealand, plan 5

1. Ersättningslagen (Ann-Marie)
2. Diskussion kring uppdraget om ökad kunskap för bättre stöd tillbaka från sjukskrivning (Therese)
3. Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning (Ann-Marie)
4. Lagändringar inom föräldraförsäkringen 2018 (Ann-Marie)
5. Information om utgiftsprognosen (Ann-Marie)
6. Information om uppdrag att analysera konsekvenserna av en hantering av lönegarantin (Therese)
7. Övrigt

Regeringskansliet

2017-10-27

Socialdepartementet

Dagordning för strategisk dialog med IVO och Försäkringskassan om tillsyn när det gäller assistansanordnare och vårdgivare inom tandvårdsområdet

Tid: Fredag den 27 oktober 2017 kl. 11.00 – 12.00
Plats: Socialdepartementet, Fredsgatan 8, sammanträdesrum Svealand

Inledning

Ss Agneta Karlsson, Therese Svanström Andersson och Madeleine Harby Samuelsson inleder mötet

Tillsyn och samarbete mellan IVO och FK när det gäller assistansanordnare

1. Hur har den strategiska samverkan utvecklats och på vilka nivåer?
2. Har myndigheterna identifierat vilken information som behöver utbytas?
3. Hur har samverkan fungerat?
4. Vilket behov av samarbete och informationsutbyte finns mellan myndigheterna framledes?
5. Övriga frågor

Tillsyn och samarbete mellan FK och IVO när det gäller tandvård

1. Hur har den strategiska samverkan utvecklats och på vilka nivåer?

2. Har myndigheterna identifierat vilken information som behöver utbytas?

3. Hur har samverkan fungerat?

4. Vilket behov av samarbete och informationsutbyte finns mellan myndigheterna framledes.

5. Övriga frågor

Regeringskansliet

Kallelse

2017-11-22

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Dagordning vid möte mellan statssekreterare Therese Svanström Andersson och Försäkringskassans GD Ann-Marie Begler, den 22 november 2017

Statssekreterare Agneta Karlsson och politisk sakkunnig Axel Ingvarsson deltar kl. 13.00–13.30.

Tid: kl. 13-14.30
Lokal: Socialdepartementet, Svealand, plan 5

1. Beredningsläge inom assistansersättningen (Axel)
2. Försäkringskassans rapport om anhöriga och assistansersättning (Ann-Marie)
3. Regleringsbrevet 2018 (finansiering av uppdrag, t.ex. tandvårdsinformation) (Ann-Marie)
4. Finansiering av nya uppdrag (it-uppdraget, Lövdén-uppdraget, lönegarantiuppdraget etc.) (Ann-Marie)
5. Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning (Ann-Marie)
6. Underhållstödet (Ann-Marie)
7. Övrigt

Regeringskansliet

Kallelse

2017-12-15

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Dagordning vid möte mellan statssekreterare Therese Svanström Andersson och Försäkringskassans GD Ann-Marie Begler, den 15 december 2017

Ordförande Birgitta Böhlin deltar. Statssekreterare Agneta Karlsson och Madeleine Harby Samuelsson deltar kl. 13.00–13.30.

Tid: kl. 13-14.30
Lokal: Socialdepartementet, Svealand, plan 5

1. Erfarenheter från landstingsbesöken (Ann-Marie)
2. Svar på regeringsuppdrag om komplettering av läkarintyg och assistansersättning (Ann-Marie/Madeleine/Therese)
3. Status i omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning (Therese)
4. Initiativ inom sjukförsäkringen inkl. status för uppdrag (Therese)
5. Status på skrivelse om sjukersättning och om styrelseledamöters och medarbetares aktieinnehav (Ann-Marie/Therese)
6. Uppdrag att samordna IT-drift inom staten (Ann-Marie)
7. Etableringsuppdraget (AFs ansvar och organisering inför överlämnandet) (Ann-Marie)
8. FKs arbete kopplat till Metoo (Ann-Marie)

9. Övrigt

Regeringskansliet

Kallelse

2018-01-24

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Dagordning vid möte mellan statssekreterare Therese Svanström Andersson och Försäkringskassans GD Ann-Marie Begler, den 24 januari 2018

Statssekreterare Agneta Karlsson och Madeleine Harby Samuelsson deltar kl. 09.30–10.00.

Tid: kl. 09.30-11.00
Lokal: Socialdepartementet, Svealand, plan 5

1. Initiativ inom sjukförsäkringen inkl. status för uppdrag om att förstärka arbetet med att stödja individen i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen (Therese)

2. Status när det gäller etableringsanställningar (Therese)

3. Skrivelsen om sjukersättning – fråga om status (Ann-Marie/Therese)

4. Skrivelse om bostadsbidrag – information om kommande skrivelse (Ann-Marie)

5. Tillkommande regeringsuppdrag – dialog om processen (Ann-Marie)

Handlar om att FK inte fått information om att beredning av följande uppdrag var klara och när regeringsbeslut skulle ske:
- Uppdrag till FK och PM om att ta fram förslag till bättre information för att upptäcka brott och fel i socialförsäkringssystemen

- *Uppdrag till Arbetsmiljöverket och FK m.fl. om metodutveckling för myndighetsgemensam kontroll för att motverka fusk m.m.*

6. Övrigt

Regeringskansliet

Kallelse

2018-02-21

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Dagordning vid möte mellan statssekreterare Therese Svanström Andersson och Försäkringskassans GD Ann-Marie Begler, den 21 februari 2018

Statssekreterare Agneta Karlsson och Madeleine Harby Samuelsson deltar kl. 09.30–10.00.

Tid: kl. 09.30-11.00
Lokal: Socialdepartementet, Svealand, plan 5

1. Brottsutredningar inom assistansersättningen – myndighetsdialog med Polisen? (Madeleine/Therese)
2. Försäkringskassans årsredovisning (Ann-Marie)
3. Försäkringskassans utgiftsprognos (Ann-Marie)
4. Bostadsbidraget – lägesrapport (Therese)
5. Etableringsanställningar (Therese)
6. Invigningar av nya servicekontor (Ann-Marie)
7. Lägesrapport - arbetet med ”riktade rekryteringar till vissa navorter i landet”(Ann-Marie)
8. Övrigt

Regeringskansliet

2018-04-04

Deltagare från regeringen
Statsråd Annika Strandhäll
Statsråd Ylva Johansson
Statssekreterare Agneta Karlsson, Socialdepartementet
Statssekreterare Annica Dahl, Arbetsmarknadsdepartementet

Deltagare från myndigheterna
Generaldirektör Ann-Marie Begler, Försäkringskassan
Generaldirektör Mikael Sjöberg, Arbetsförmedlingen
m.fl.

Dagordning - dialog mellan regeringen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan om förbättrad samverkan mellan myndigheterna

Datum: 9 april 2018
Tid: 12.00 - 13.00, lunch serveras under mötet
Plats: Socialdepartementet, plan 5, rum Svealand

Mötet syftar till diskutera samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Detta för att individen ska få det stöd den behöver och regeringens ambition om nolltolerans mot att individer faller mellan myndigheterna uppfylls. Under mötet kommer följande frågeställningar därför diskuteras:

- Vilket arbete pågår mellan myndigheterna för att säkerställa att individer som lämnar sjukförsäkringen för Arbetsförmedlingen får ett gott stöd?

- Finns behov av fler aktiviteter för att säkerställa att individen får det stöd den behöver och regeringens ambition om nolltolernas uppfylls? Hur kan myndigheterna, trots skilda uppdrag, säkerställa en gemensam bedömning av individers arbetsförmåga så att situationer undviks där myndigheterna gör olika bedömning?

- Finns det förändringar myndigheterna har identifierat, som ligger utanför vad som kan hanteras inom ramen för nuvarande regelverk, för att säkerställa ett gott stöd till individer som lämnar sjukförsäkringen för Arbetsförmedlingen?

Information om aktuella frågor på departementen.

Bilaga A2.2.3

Regeringskansliet

2019-03-21
SB2019/00303/RCK

Konstitutionsutskotte
Ink 2019 -03- 21
Dnr 1878 - 2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 8 – Förflyttningen av Försäkringskassans generaldirektör

Härmed överlämnas en promemoria från Socialdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditionschefen Marianne Jenryd, Socialdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-21

Socialdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 8 – Förflyttningen av Försäkringskassans generaldirektör

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Enligt 36 § LOA får ett beslut om förflyttning enligt 33 § andra stycket inte verkställas, förrän beslutet har prövats slutligt eller rätten till talan har förlorats. Beslutet får dock ges omedelbar verkan, om det finns synnerliga skäl för det. Mot denna bakgrund önskar utskottet ånyo svar på följande frågor:
a) Innebar regeringens beslut att förflytta Ann-Marie Begler att beslutet gavs omedelbar verkan?
b) Om ja, vilka omständigheter ansågs utgöra synnerliga skäl enligt 36 § LOA?
c) Vilken dokumentation finns i ärendet när det gäller dessa omständigheter?

I Regeringskansliets tidigare svar i ärendet angavs att regeringen den 27 april 2018 beslutade att från och med den 1 maj 2018 anställa Ann-Marie Begler som generaldirektör i Regeringskansliet. Det var inte något beslut om förflyttning enligt 33 § lagen (1994:260) om offentlig anställning och några överväganden om synnerliga skäl enligt 36 § samma lag aktualiserades alltså inte.

2. Enligt den dokumentation som utskottet har fått del av (se bilaga till svars-promemorian från Socialdepartementet) har frågan om samverkan varit upp vid flera gemensamma myndighetsdialoger med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Det gäller dialogerna den 21 juni 2017, den 19 september 2017 och den 9 april 2018.
a) Mot denna bakgrund önskar utskottet svar på frågan om det finns ytterligare handlingar från dessa möten? Om ja, önskar utskottet få del av dessa handlingar.

Det finns inga ytterligare handlingar från de aktuella mötena.

b) Framfördes vid något eller några av dessa möten kritik mot hur Försäkringskassan hanterade sin samverkansskyldighet? Om ja, vid vilka möten framfördes kritiken? Vad efterfrågades från departementets sida?

Bakgrunden till mötena var att det fanns en oro för att Försäkringskassan inte fullgjorde sin samverkansskyldighet. Vid de diskussioner som fördes under de aktuella mötena uttrycktes kritik mot hur samverkansskyldigheten hanterades. Diskussionerna utgick i första hand från de frågor som angavs i dagordningarna.

3. Med undantag för mål- och resultatdialogen den 8 maj 2017 återfinns frågan om samverkan inte på någon dagordning för möten på statsrådsnivå, statssekreterarnivå och generaldirektörsnivå under hela 2017 och våren 2018 (totalt 10 möten). Framfördes vid något eller några av dessa möten kritik mot hur Försäkringskassan hanterade sin samverkansskyldighet? Om ja, vid vilka möten framfördes kritiken? Vad efterfrågades från departementets sida?

Frågan om samverkan med och stöd till individen inom sjukförsäkringen togs upp vid mötet den 22 november 2017 (under punkten "övrigt") samt vid mötena den 15 december 2017 och den 24 januari 2018 (under punkten "initiativ inom sjukförsäkringen"). Vid de diskussioner som fördes under de aktuella mötena gavs det uttryck för en oro över och kritik mot hur Försäkringskassan fullgjorde sin samverkansskyldighet. Socialdepartementet efterfrågade återkommande information om hur Försäkringskassans samverkansuppdrag fullgjordes och frågan togs upp i dialogen med Försäkringskassan.

4. Har regeringen under 2017 och våren 2018 före den 10 april fattat några beslut i syfte att förbättra samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen?

På en övergripande nivå kan det konstateras att det i regleringsbrevet för 2017 anges att Försäkringskassan ska verka för att rätt ersättning ges till rätt person och att åtgärder ges i tid så att kvinnor och män ges förutsättningar att försörja sig genom förvärvsarbete. Vidare anges att Försäkringskassan, i samverkan med berörda aktörer, därigenom ska bidra till att uppfylla det övergripande målet om att frånvaron från arbete på grund av sjukdom ska

ligga på en långsiktigt stabil och låg nivå. I regleringsbrevet för 2018 anges därtill att Försäkringskassan ska verka för att rehabiliteringsbehovet för unga med aktivitetsersättning identifieras och vid behov kartläggs i samverkan med Arbetsförmedlingen i ökad utsträckning.

Utöver detta har regeringen lämnat flera uppdrag till Försäkringskassan i avsikt att förbättra myndighetens samverkan med andra aktörer. När det specifikt gäller förbättrad samverkan med Arbetsförmedlingen har följande uppdrag lämnats.

- Uppdrag om förstärkta insatser för personer som är sjukskrivna och för unga med aktivitetsersättning (uppdrag i Försäkringskassans regleringsbrev för 2018)
- Uppdrag om insatser genom samordningsförbunden (uppdrag i Försäkringskassans regleringsbrev för 2018)
- Uppdrag om förstärkt arbete med att stödja individen i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen (den 25 januari 2018)

Bilaga A2.2.4

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -04- 15
Dnr 1878-2017/18

Therese Svanström
Sickla Kanalgata 56
120 68 Stockholm
070 - 280 70 38

G8 – Förflyttningen av Försäkringskassans generaldirektör

Se nedan efterfrågade svar på KU:s frågor i ärendet G8.

Kom bristerna i Försäkringskassans uppfyllande av samverkansskyldigheten tydligt till uttryck från regeringens och statssekreterarens sida? Om ja, hur? När var första gången denna kritik påtalades för Försäkringskassans generaldirektör?

Samtal mellan undertecknad, departementets tjänstemän och GD med medarbetare från Försäkringskassan fördes kontinuerligt om myndighetens uppdrag och målsättningar vid de möten vi hade med regelbundenhet. Under framför allt andra halvåret 2017 och början av 2018 kom diskussionen att handla mer om den del av myndighetens uppdrag att minska sjuktalen som handlade om samordningen av insatser för den enskilde - så att den som behövde stöd för återgång i arbete från flera olika aktörer fick relevanta insatser. Och att berörda parter förmådde samarbeta på bästa möjliga sätt.

Mot slutet av året blev tydligheten och den uttryckta oron gentemot FK allt större i att myndigheten måste sätta samverkansuppdraget i fokus. Flera berörda myndigheter uttryckte också behov av bättre fungerande samarbete. Med anledning av den upplevda oron och det som också andra aktörer uttryckte kallades till och genomfördes också ett antal myndighetsdialoger under sen höst och tidig vår med Försäkringskassan och ytterligare berörda myndigheter såsom Arbetsförmedlingen och Inspektionen för vård och omsorg, för att få arbetet med samordningen att fungera bättre. Sammanfattningsvis fördes under en tid samtal om just frågan om samordningsuppdraget och dess genomförande, Försäkringskassans ansvar och arbete, samt uttrycktes oro för dåvarande resultat och behovet av insatser för en bättre utveckling.

Hur togs denna kritik emot av FKs GD?

Samtalen var tydliga och behovet av fokus på samordning kan inte ha missförståtts.

Bilaga A2.2.5

Ann-Marie Begler

1

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -04- 18
Dnr 1878-2017/18

Till KU

Ert nr 1878-2017/18
Svar på KU:s frågor i utskottets skrivelse 2019-04-11.

En redogörelse för innehållet i den kritik som framfördes från regeringskansliet avseende brister i Försäkringskassans samverkansskyldighet samt för när denna kritik framfördes och av vem.

Regeringskansliets kontakter med en myndighet som Försäkringskassan – stor med hög ekonomisk omsättning och politiskt betydelsefull – är frekventa och regelbundna och förekommer på flera nivåer. Jag har tjänstgjort i ledningen för andra myndigheter av liknande karaktär – Socialstyrelsen, Rikspolisstyrelsen och Skolinspektionen – där upplägget har varit likartat. Frekvensen och kretsen av deltagare vid kassans möten med socialdepartementet avvek inte från vad jag erfarit på andra ställen utan var alltså helt normal.

Jag och mina medarbetare hade möten med statssekreterare Therese Svanström ungefär var sjätte vecka. För dessa möten fanns i regel en upprättad dagordning. Jag noterar att utskottet fått del av en mängd sådana dagordningar. Primärt handlar mötena om ömsesidigt informationsutbyte. Den direkta styrningen ska ske och sker i andra former.

Vid möten av detta slag utväxlas också synpunkter på den andras verksamhet. Även detta utbyte är alltså ömsesidigt. Till exempel kunde vi från vårt håll ta upp vad vi tyckte var långsam hantering av kassans framställningar till regeringen om regeländringar. Ett exempel är att Försäkringskassan själv eller tillsammans med Arbetsförmedlingen flera gånger lämnat in förslag på regeländringar som skulle kunna göra myndigheternas samarbete smidigare men som inte lett till några åtgärder från departementet. Vidare har man från departementets sida tagit upp behovet av att arbetet med samordningen med Arbetsförmedlingen borde utvecklas vilket också Försäkringskassan bejakat bland annat i årsredovisningen och i sin

interna styrning. Det förekom också någon gång att departementet tog upp att man kände en politisk oro för reaktioner från enskilda som inte längre får sjukpenning. Detta tog sig dock inte uttryck i kritik av mig utan var ett fullt normalt inslag i våra dialoger, av samma slag som jag erfarit på ledande befattningar i andra stora och viktiga myndigheter. Även frågan om läkarnas irritation har diskuterats. Kassan har då redovisat de systematiska och positiva kontakterna som ägt rum med samtliga landsting samt att andelen läkarintyg där kassan begärt kompletteringar inte ökat. Ingen av dessa frågor kring samverkan med andra verksamheter är ny eller anmärkningsvärd.

Apropå senare ordval från departementets politiska ledning vill jag påpeka att det inte på ett enda av dessa möten har förekomit att jag skulle ha ”varnats”. När jag frågat personer från kassan som deltagit känner inte heller dessa igen att något sådant skulle ha förekommit.

Jag har också med jämna mellanrum ätit lunch med statssekreteraren. Någon kritik av min person eller någon ”varning” har inte heller då förekommit. Tvärtom har vi haft bra samtal om utmaningar och problem som Försäkringskassan stått inför.

Jag har haft personlig kontakt med statsrådet bara vid ett fåtal tillfällen. År 2016 var det två möten: 23 februari och 7 december. År 2017 var det ett möte 13 januari. Statsrådet Strandhäll var inledningsvis en kort stund med på mötet med statssekreterarna som ägde rum 17 mars 2017. Inte på något av dessa möten har det framförts kritik mot min person, än mindre har jag varnats. Statsrådet Strandhäll har inte haft lönesamtal/ utvecklingssamtal eller samtal med mig i samband med mål- och resultatdialogen eller vid lönesättning vare sig 2017 eller 2018. Det har däremot skett i ordnade former med statssekreterare Therese Svanström som därvid inte fört fram kritik mot mitt sätt att leda myndigheten. De revisioner som gjorts av min lön har inneburit genomsnittlig ökning av en mycket hög lön. Inte heller detta verktyg har alltså använts på ett sätt som skulle kunna tolkas som kritik mot hur jag skötte mitt jobb.

I mitten av mars 2018 gjorde en hög chef på Arbetsförmedlingen ett uttalande i media av innebörd att Försäkringskassan skickar sjuka personer till Arbetsförmedlingen. Den 23 mars kallades förmedlingens GD och jag till ett möte med statsråden Ylva Johansson och Strandhäll för att diskutera gemensamma frågor. Mötet ägde

rum 9 april. Vid mötet framfördes kritik mot båda myndigheterna. Statsråden framhöll att regeringen ville se ett bättre samarbete mellan myndigheterna. Förklaringar till varför antalet samordningsmöten minskat efterfrågades och man ville gärna ha förslag på lösningar.

Dagen därpå, 10 april, var jag kallad till möte med statsrådet Strandhäll och statssekreteraren Agneta Karlsson. Där uttryckte statsrådet en rad olika synpunkter på Försäkringskassan och i vissa delar hård kritik. Det handlade om två huvudfrågor: samordning kring den enskilde och samverkan med andra. Hon undrade också "hur jag kände" inför en förstärkning av samordningsuppdraget, om det var något som intresserade mig. Jag informerade om att jag inte hade något problem med det och att jag efter 25 år i olika myndighetsledningar även har arbetat med en rad olika typer av uppdrag. Jag hänvisade också till myndighetens lydnadsplikt i RF 12:1.

Statsrådet Strandhäll ansåg också att Försäkringskassan inte informerat departementet tillräckligt inför kommande beslut. Från departementet önskade man nämligen förhandsinformation från kassan inför till exempel redovisning av uppdrag och olika framställningar. Jag var ovillig att lämna sådant innan myndighetens egen beredning var färdig och innan materialet hade föredragits för mig inför myndighetens beslut. Min inställning väckte irritation i departementet.

I sammanhanget bör också nämnas att Försäkringskassan leds av en styrelse med så kallat fullt ansvar. Styrelsens ordförande Birgitta Böhlin säger enligt en intervju med Aftonbladet 30 maj 2018 att hon inte kan påminna sig att brister i myndighetens samverkan med andra myndigheter varit uppe till diskussion med departementets ledning.

Min uppfattning är att om departementet varit så missnöjt med generaldirektören att man hade gett henne upprepade varningar och man övervägde att flytta henne, borde departementsledningen rimligen ha tagit upp frågan med styrelsens ordförande vilket alltså inte tycks ha skett.

En redogörelse för när frågan om ändrad anställning från generaldirektör i Försäkringskassan till generaldirektör i

Regeringskansliet togs upp och hur ändringen motiverades från Regeringskansliets sida.

Jag kallades åter till ett möte med statsrådet Strandhäll och statssekreteraren Karlsson 25 april kl. 18.00. Då meddelade statsrådet att hon ville ha en annan ledning av myndigheten. Det var första gången den frågan togs upp med mig. Jag informerades om att jag skulle skiljas från mitt uppdrag. Statsrådet uttryckte att hon ansåg att jag gjort ett mycket bra jobb men att man nu var i behov av ett annat ledarskap. Jag fick också veta att beslutet skulle tas av regeringen 27 april på ett extra regeringssammanträde. Det var ett mycket kort samtal. Jag blev ombedd att återkomma dagen.efter med besked om hur jag såg på att bli GD på Pensionsmyndigheten.

Samma dag kl. 17.00 hade den blivande t.f. generaldirektören underrättats vilket hon meddelade mig med ett SMS.

26 april kl. 16.00 hade jag enligt överenskommelse en telefonkontakt med Agneta Karlsson. Hon ville då ha besked om jag var beredd att gå in som GD på Pensionsmyndigheten. Jag avböjde. Jag tog upp frågan om vad som var grunden för min förflyttning, Jag frågade uttryckligen vilka synnerliga skäl som fanns för att genomföra förflyttningen omedelbart. Statssekreteraren föreföll brydd av frågan och bad mig vänta lite. Efter en kort stund meddelade hon något i stil med att man var klar över den rättsliga grunden för det tänkta beslutet. Jag bad då att få del av det motiverade beslutet vilket statssekreteraren försäkrade att jag skulle få. Det har jag inte fått. Det enda jag fått är ett "blankt" beslut om att jag anställs som generaldirektör i Regeringskansliet.

I vad mån rådde samförstånd när det gäller dels kritiken mot hur Försäkringskassan uppfyllde sin samverkanskyldighet, dels motiveringen till beslutet om ändrad anställning. I vad mån skedde den ändrade anställningen på frivillig grund givet den anförda motiveringen från Regeringskansliets sida.

Sammanfattningsvis har vi varit helt överens om att arbetet med kassans samverkan med Arbetsförmedlingen kan och bör utvecklas. Här rådde samsyn. Detta framgår av såväl årsredovisning som budgetproposition och regleringsbrev. Någon mer kraftfull kritik har dock inte framförts förrän vid mötet tillsammans med Arbetsförmedlingen 9 april.

Jag informerades 25 april av statsrådet om att jag skulle skiljas från mitt uppdrag. Statsrådet Strandhäll uttryckte att hon ansåg att jag gjort ett mycket bra jobb men att man nu var i behov av ett annat ledarskap. Det var en mycket allmän motivering och ett kort samtal. Jag blev ombedd att återkomma dagen efter med besked om hur jag såg på att bli GD på Pensionsmyndigheten.

Det har hela tiden varit helt uppenbart att det besked jag fick av statsrådet den 25 april var att regeringen avsåg att förflytta mig från min tjänst omedelbart och enligt reglerna i LOA. Jag var på det klara med att regeringen har en sådan möjlighet, men det skedde mot min vilja.

Vid telefonsamtal med statssekreterare Karlsson 26 april kl. 16.00 meddelade jag min syn på detta. Jag bad även om att få motiveringen och att få veta vilka "synnerliga skäl" beslutet om att flytten skulle ske genast grundade sig på vilket också utlovades. Någon sådan motivering har alltså inte kommit mig till del.

Det var också vid detta samtal helt klart att det rörde sig om en förflyttning enligt reglerna i LOA och att förflyttningen skedde mot min vilja. Det är med viss förundran jag nu noterar uttalandet till KU i en promemoria från socialdepartementet 2019-03-21 att regeringens beslut 27 april inte var enligt 33 § LOA och jag undrar på vilken grund beslutet då fattades.

Jag har vid flera tillfällen uttryckt att jag ville fortsätta mitt uppdrag. Jag har inte någon gång uttryckt att min förflyttning skedde på frivillig grund. Det framgår bland annat av det pressmeddelande kassan gick ut med. Den massiva medierapporteringen tycks ha varit enig om att jag "fick sparken" och jag kan inte erinra mig att statsrådet Strandhäll eller någon annan företrädare för regeringen har dementerat den beskrivningen förrän i det underlag som nu har getts in till KU. För mig var det en total nyhet att vi var överens om beslutet och att jag skulle ha lämnat min anställning frivilligt.

Stockholm 17 april 2019
Ann-Marie Begler

Bilaga A2.2.6

Peder Nielsen

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -04- 23
Dnr 1878-2017/18

Från: Marianne Jenryd <marianne.jenryd@regeringskansliet.se>
Skickat: den 23 april 2019 15:50
Till: Peder Nielsen
Ämne: SV: KU:s granskningsärende 8: Begäran om handlingar

I enlighet med vad jag muntligt informerat dig om finns i Socialdepartementet inga andra handlingar, i enlighet med vad som anges nedan, än de handlingar som utskottet redan har fått del av. De handlingar som Försäkringskassan lämnat ut till media och som syftas på nedan är myndighetens ensidiga, interna minnesanteckningar som de fört på de dagordningar de fått från departementet inför respektive möte.

Med vänlig hälsning

Marianne Jenryd
expeditionchef
Socialdepartementet
Expeditionschefskansliet
Tfn 08-405 33 79
Mobil 070-24 533 52
marianne.jenryd@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

Regeringskansliet

Från: Peder Nielsen [mailto:peder.nielsen@riksdagen.se]
Skickat: den 23 april 2019 14:47
Till: Marianne Jenryd <marianne.jenryd@regeringskansliet.se>
Kopia: Per Hall <per.hall@regeringskansliet.se>; Charlotte Kugelberg <charlotte.kugelberg@regeringskansliet.se>; Kristina Örtenhed <kristina.ortenhed@riksdagen.se>; Maria Lindqvist <maria.lindqvist@riksdagen.se>
Ämne: KU:s granskningsärende 8: Begäran om handlingar

I granskningsärende 8 om förflyttningen av Försäkringskassans generaldirektör begärde utskottet den 31 januari 2019 genom en skrivelse till Regeringskansliet svar på vissa frågor. Utskottet önskade vidare ta del av dokumentation från de möten som ägt rum mellan statsrådet eller statssekreterare och generaldirektören under 2017 och 2018 (fråga 4). Som svar överlämnades den 21 februari 2019 en promemoria, inklusive en bilaga, som hade upprättats inom Socialdepartementet. Som svar på utskottets önskemål överlämnades en sammanställning över de möten som har ägt rum under den aktuella tiden med angivande av vilka som deltagit samt bifogades, i förekommande fall, dagordningarna till mötena (se bilaga till svarspromemorian).

Genom en skrivelse till Regeringskansliet den 28 februari 2019 beslutade utskottet att begära svar på vissa kompletterande frågor. I fråga 2 anförde utskottet följande:

> "Enligt den dokumentation som utskottet har fått del av (se bilaga till svarspromemorian från Socialdepartementet) har frågan om samverkan varit uppe vid flera gemensamma myndighetsdialoger med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Det gäller dialogerna den 21 juni 2017, den 19 september 2017 och den 9 april 2018.
> a) Mot denna bakgrund önskar utskottet svar på frågan om det finns ytterligare handlingar från dessa möten. Om ja, önskar utskottet få del av dessa handlingar."

Som svar översändes den 21 mars 2019 en svarspromemoria som hade upprättats inom Socialdepartementet. Som svar på utskottets nämnda begäran anfördes följande: "Det finns inga ytterligare handlingar."

I medierna (t ex DN den 15 april 2019) har det förekommit uppgifter om att Försäkringskassan har lämnat ut handlingar med Regeringskansliets logotype med anteckningar från möten som ägt rum under 2017 och 2018.

Utskottet har vid dagens sammanträde beslutat att inför utfrågningen med statsrådet Annika Strandhäll torsdagen den 25 april 2019 begära ut eventuell ytterligare dokumentation från möten som ägt rum mellan statsrådet eller statssekreterare och generaldirektören under 2017 och 2018, utöver den dokumentation som redan överlämnats till utskottet.

Vänliga hälsningar
Peder

Peder Nielsen, kanslichef
Konstitutionsutskottet
Sveriges riksdag
100 12 Stockholm
Tel: 08-786 40 72, 072-5859171
E-post: peder.nielsen@riksdagen.se

Tänk på miljön – skriv inte ut i onödan
Think sustainable – don't print unless you have to

Bilaga A2.3.1

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -01- 23
Dnr 1365-2018/19

Till konstitutionsutskottet:
2019-01-23

Granskning av försvarsministerns och statsministerns agerande och kunskap om en pressekreterares nära band till försvarsindustrin
Genom en granskning utförd av Dagens Nyheter har det framkommit att försvarsminister Peter Hultqvists pressekreterare har hjälpt lobbyorganisationer med koppling till försvarsindustrin och säkerhetsbranschen samtidigt som hon har arbetat för den socialdemokratiskt ledda regeringen. Bland annat hjälpte hon en lobbyorganisation med analys om hur de ska påverka politiker i försvars- och säkerhetsfrågor. Hon lät även sin familj driva vidare hennes lobbyföretag som arrangerat försvarspolitiska seminarier i Almedalen där försvarsminister Peter Hultqvist har närvarat. Försvarsdepartementets egen granskning visade att försvarsministerns pressekreterare hade brutit mot Försvarsdepartementets etiska riktlinjer. Pressekreteraren valde självmant att avgå, men försvarsministern kommenterade saken med orden "hon har under sina fyra år som pressekreterare gjort ett utmärkt arbete". Pressekreterarens ursprungliga anställningsavtal (så kallat politikeravtal) gav inte rätt till någon fallskärm eftersom hon avgick på eget initiativ. Det är högst anmärkningsvärt att statsrådsberedningen då upprättade ett nytt avtal som säkerställde att hon erhöll en klumpsumma (dvs ingen avräkning mot framtida lön, vilket är i motsats till politikeravtalet) på 636 000 kronor trots att hon brutit mot de etiska riktlinjerna. Agerandet väcker ytterligare frågor riktade till både försvarsministern och statsministern.

Olle Lundin, professor i förvaltningsrätt, uttryckte till Dagens Nyheter "det är klockrent jäv och ett brott mot förvaltningslagen." (Dagens Nyheter, *Professor om försvarsministerns medarbetare: "Korruption och klockrent jäv"*, 29/8-18) Utan att vare sig föregripa Konstitutionsutskottets granskning eller motsäga professor Lundins uttalanden kan man konstatera att den uppkomna situationen väcker åtskilliga allvarliga frågor. Inte minst i ljuset av försvarsministerns nonchalanta sätt att bemöta det som skett och Försvarsdepartementets ovilja att besvara medias frågor.

- Vad visste försvarsministern om hans pressekreterares kopplingar till lobbyorganisationer med anknytning till försvarsindustrin ?
- Kände försvarsministern till pressekreterarens agerande, t.ex. när det gäller föredraget för SACS?
- Kände försvarsministern till att pressekreterarens företag överlåtits inom familjen och då fortsatte att bedriva samma verksamhet som tidigare?
- Har försvarsministern försökt bringa klarhet i om det i själva verket var pressekreteraren som fortsatt drev företaget, även efter att det överlåtits inom familjen?
- Kände försvarsministern till att det var pressekreterarens tidigare företag som anordnade Försvarspolitisk Arena (FPA) i Almedalen, där försvarsministern har medverkat flera gånger?
- Har pressekreteraren på något sätt främjat påverkansarbete gentemot försvarsministern eller andra politiker? Vad kände försvarsministern i så fall till om detta?
- Har försvarsministerns agerande i en eller flera politiska frågor förändrats till följd av sådant påverkansarbete?
- När fick försvarsministern först kännedom om pressekreterarens agerande och vilka åtgärder vidtog han då?
- Har försvarsministern varit delaktig vid beredning eller beslut om ärenden vilka denna lobbyorganisation eller dess kunder har dragit nytta av?
- Vad visste statsministern och när fick han informationen, t.ex. att hans försvarsminister deltagit vid de aktuella arrangemangen?
- Finns det fler omständigheter som inte har uppdagats? Har det ägt rum fler lobbyarrangemang med försvarsministerns deltagande eller vetskap?

Enligt regeringsformen (1974:152) 6 kap 2 § 2 st får statsråd inte utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för honom eller henne. Syftet med lagrummet är både att värna om statsrådets integritet och att hans eller hennes verksamhet ska koncentreras till uppdraget som statsråd. Till detta kommer de regler som finns om jäv. Det är ett statsråds skyldighet att förvissa sig om att det vid ett visst regeringssammanträde inte kommer upp ärenden som statsrådet i ett annat sammanhang befattat sig med eller i vilka statsrådet av andra orsaker är att anse som jävig (Statsrådsberedningens skrift Förvaltningslagens tillämpning hos regeringen, s. 45–47,och promemoria från Statsrådsberedningen, SB PM 1987:2, reviderad 1998-06-30).

I Regeringskansliets etiska riktlinjer (beslutade den 15 april 2014) anges att ett klart fall av jäv är bl.a. att någon själv eller någon närstående är sökande i ärendet eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för någon själv eller någon närstående. Andra situationer som kan medföra att någon är jävig är att det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för någons opartiskhet i ärendet, t.ex. att någon är vän eller ovän med den som är part eller intressent i ärendet, ekonomiskt beroende av en part eller intressent eller engagerad i saken på ett sådant sätt att misstanke lätt kan uppkomma om att det brister i förutsättningarna för en opartisk bedömning.

När man bedömer frågor om förtroendeskadlig verksamhet och jäv måste man även väga in om det finns en person i statsrådets absoluta närhet som kan misstänkas ha andra lojaliteter än den gentemot statsrådet och regeringen och som därigenom har kunnat påverka handläggningen av ett ärende i en viss riktning. Att försvarsministern haft en pressekreterare med de ifrågavarande kopplingarna påverkar därmed självklart bedömningen av försvarsministerns handläggning av olika ärenden.

Beträffande frågan jäv har konstitutionsutskottet tidigare uttalat (2008/09:KU20) att det enligt utskottets mening är mycket viktigt att bestämmelserna för jäv följs i Regeringskansliet. Jävsreglerna gäller den person som ska ta sådan befattning med ärendet att han eller hon kan tänkas inverka på utgången genom att obehörigen gynna eller missgynna någon. Från jäv kan enligt förvaltningslagen bortses när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse. Om risk föreligger att det finns någon omständighet som kan rubba förtroendet för att ett ärende handläggs på ett opartiskt sätt är det enligt utskottets mening angeläget att Regeringskansliet vidtar åtgärder för att motverka detta.

Mot bakgrund av det ovanstående hemställer jag att konstitutionsutskottet granskar försvarsministerns och statsministerns hantering av och kunskap om den uppkomna situationen kring den dåvarande pressekreteraren vid Försvarsdepartementet.

Jan R Andersson, riksdagsledamot för Moderaterna

Bilaga A2.3.2

Regeringskansliet

2019-03-07
SB2019/00363/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -03- 07
Dnr 1365-2018/19

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 14 – Försvarsministerns agerande och kunskap om en pressekreterares nära band till försvarsindustrin

Härmed överlämnas en promemoria med bilagor från Försvarsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditions- och rättschefen Maria Hedegård, Försvarsdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

3 bilagor

2019-03-07

Försvarsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 14 – Försvarsministerns agerande och kunskap om en pressekreterares nära band till försvarsindustrin

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. a) Vem fattade beslut om anställning av pressekreteraren? Utskottet begär att få ta del av beslutet.

Beslut om anställning av pressekreteraren fattades av statsministerns dåvarande statssekreterare.

Kopia av beslutet bifogas, *bilaga 1*.

b) Fördes det några samtal om avveckling av pressekreterarens företag i samband med att hon anställdes?

c) Om ja, vilken information lämnades till pressekreteraren om avveckling, och vem lämnade den informationen?

d) Om ja, lämnade pressekreteraren uppgifter om avveckling och i så fall vilka?

e) Har det fattats något beslut om bisysslebesked avseende pressekreteraren? Utskottet begär i så fall att få ta del av beslutet.

I samband med att pressekreteraren anställdes kom det fram att hon var engagerad i och ägde det aktuella företaget. Omständigheterna diskuterades med expeditions- och rättschefen i Försvarsdepartementet, varvid pressekreteraren uppgav att hon skulle avveckla sitt ägande i företaget. Något beslut rörande bisyssla har inte fattats.

2. a) Har pressekreteraren under sin tid som försvarsministers pressekreterare deltagit i beredningen i någon typ av ärenden (regeringskansliärende och regeringsärende) som direkt avser eller har initierats av Försvarspolitisk Arena i Almedalen?
b) Om ja, vilka ärenden gäller det och under vilken period, och på vilket sätt har hon medverkat?
c) Om ja, har frågor om jäv aktualiserats och i så fall, vilken bedömning gjordes?

Pressekreterarens anställning i Regeringskansliet upphörde den 24 augusti 2018. Regeringskansliet har inga uppgifter om att pressekreteraren under sin tid som försvarsministerns pressekreterare har deltagit i beredningen av något regeringsbeslut eller regeringskanslibeslut som direkt avser eller har initierats av företaget i fråga.

3. a) Har Peter Hultqvist deltagit i beslut (regeringskansliärende och regeringsärende) som direkt avser eller har initierats av Försvarspolitisk Arena i Almedalen?
b) Om ja, vilka ärenden gäller det och under vilken period har besluten fattas?

Försvarsministern har inte deltagit i något sådant beslut.

4. a) Hade Peter Hultqvist kännedom om pressekreterarens fortsatta bindning till Försvarspolitisk Arena i Almedalen (FPA) genom att hennes make m.fl. familjemedlemmar övertagit bolaget och drev det vidare?
b) Om ja, vid vilken tidpunkt eller i vilket sammanhang fick han den kunskapen?

Försvarsministern fick kännedom om pressekreterarens fortsatta bindning till FPA i samband med att den uppmärksammades i media, dvs. i slutet av augusti 2018.

5. a) Är det riktigt att pressekreteraren deltog vid föreningen SACS (Swedish Association of Civil Security) vårkonferens i maj 2015?
b) Om ja, är det riktigt att pressekreteraren höll ett föredrag vid den konferensen?
c) Om ja, önskar utskottet en redogörelse för pressekreterarens föredrag.
d) Gjordes det, i samband med att pressekreteraren åtog sig att hålla föredraget, någon bedömning av hur hennes deltagande skulle förhålla sig till bestämmelserna om förtroendeskadliga bisysslor (7–7 c §§ LOA)? Om ja, vilket var resultatet av den bedömningen?

Pressekreteraren höll ett föredrag vid den aktuella konferensen. En kopia av en powerpointpresentation från föredraget bifogas, *bilaga 2*. Det gjordes inte

någon bedömning av hur pressekreterarens deltagande skulle förhålla sig till bestämmelserna om förtroendeskadliga bisysslor.

6. a) Hade Peter Hultqvist kännedom om pressekreterarens föredrag på SACS vårkonferens 2015?
b) Om ja, vid vilken tidpunkt eller i vilket sammanhang fick han den kunskapen?

Försvarsministern fick kännedom om föredraget i samband med att det uppmärksammades i media, dvs. i slutet av augusti 2018.

7. Vilka rutiner finns när det bestäms vilka evenemang som Peter Hultqvist ska delta i eller framträda vid?

Försvarsministern får en stor mängd förfrågningar om deltagande i eller framträdande vid olika evenemang. Den politiska staben gör i regel en första genomgång av sådana förfrågningar. Innan slutlig ställning tas till vilka evenemang som försvarsministern ska delta i eller framträda vid sker vanligen samråd mellan den politiska staben och försvarsministern. Det förekommer också att frågan tas upp med tjänstemannaorganisationen.

8. Utskottet önskar ta del av Regeringskansliets etiska riktlinjer i den lydelse som gällde 2015.

En kopia av de etiska riktlinjerna i den lydelse som gällde 2015 bifogas, *bilaga 3.*

9. Utskottet önskar ta del av den interna utredning där det konstaterats att pressekreteraren har agerat på ett sätt som inte är i enlighet med Regeringskansliets etiska riktlinjer (bl.a. DN 2018-08-27).

De uppgifter som kommit fram i media har undersökts och samtal förts med pressekreteraren. Detta har dock inte resulterat i någon rapport eller liknande handling.

10. En redogörelse önskas för de överväganden som låg till grund för överenskommelsen med pressekreteraren i samband med att hon slutade på Regeringskansliet.

Det inträffade ledde till att Regeringskansliet träffade en överenskommelse, genom vilken pressekreteraren sade upp sig från sin anställning. I överenskommelsen regleras de närmare villkoren kring detta.

11. Enligt uppgift har Dagens Nyheter den 17 augusti 2018 begärt att få ta del av pressekreterarens e-postlogg, men den 27 augusti 2018 ännu inte fått ut den (se artikeln Hultqvist vägrar svara - handlingar lämnas inte ut, som publicerats på DN:s webbplats den 27 augusti 2018.)
a) Har pressekreterarens e-postlogg lämnats ut till DN och i så fall när?
b) Om e-postloggen har lämnats ut, vilket eller vilka är skälen till tidsutdräkten?
c) Om e-postloggen inte lämnats ut, vilket eller vilka är skälen till detta?

En journalist vid Dagens Nyheter begärde den 17 augusti 2018 att få ta del av pressekreterarens e-postlogg för perioden den 3 augusti till den 17 augusti 2018. Innan e-postloggen lämnades ut gjordes det en prövning av om det i e-postloggen fanns uppgifter som omfattades av sekretess. E-postloggen lämnades ut den 27 augusti 2018.

12. Vilka kommentarer i övrigt föranleder anmälan eller denna promemoria?

Anmälan och promemorian ger inte anledning till några ytterligare kommentarer.

Bilaga 1

REGERINGSKANSLIET

Beslut § 217

2014-10-23

Statsrådsberedningen

Marinette Nyh Radebo
Pär Lagerkvists gata 26 lgh 1701
112 15 STOCKHOLM

Anställning som politiskt sakkunnig i Regeringskansliet

1 bilaga

Regeringskansliet anställer Marinette Nyh Radebo (631103-0164) som politiskt sakkunnig i Regeringskansliet med funktion som pressekreterare. Anställningen gäller fr.o.m. den 3 november 2014 tills vidare, dock längst till dess att Stefan Löfven lämnar sin befattning som statsminister.

Anställningen tidsbegränsas med stöd av 4 § Avtal om anställningsvillkor för politiskt sakkunniga samt politiskt timanställda brevsvarare eller talskrivare i Regeringskansliet (Politikeravtalet).

Följande anställningsvillkor ska tills vidare gälla för Marinette Nyh Radebo:

1. lön med 49 000 kronor per månad,

2. de övriga villkor som följer av avtalet den 24 maj 2013 om anställningsvillkor för politiskt sakkunniga samt politiskt timanställda brevsvarare eller talskrivare i Regeringskansliet, se *bilaga*.

Marinette Nyh Radebo ska tills vidare vara placerad i Statsrådsberedningen.

På Regeringskansliets vägnar

Emma Lennartsson

Kopians överensstämmelse med originalet intygas

Kopia till
Förvaltningsavdelningen, RK Ekonomi och lön

Postadress 103 33 Stockholm
Telefonväxel 08-405 10 00
E-post: fa.registrator@regeringskansliet.se
Besöksadress Mäster Samuelsgatan 70
Telefax 08-24 46 31

Bilaga 2

Hur fungerar politiken?

Marinette Nyh Radebo

Pressekreterare
Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet

REGERINGSKANSLIET

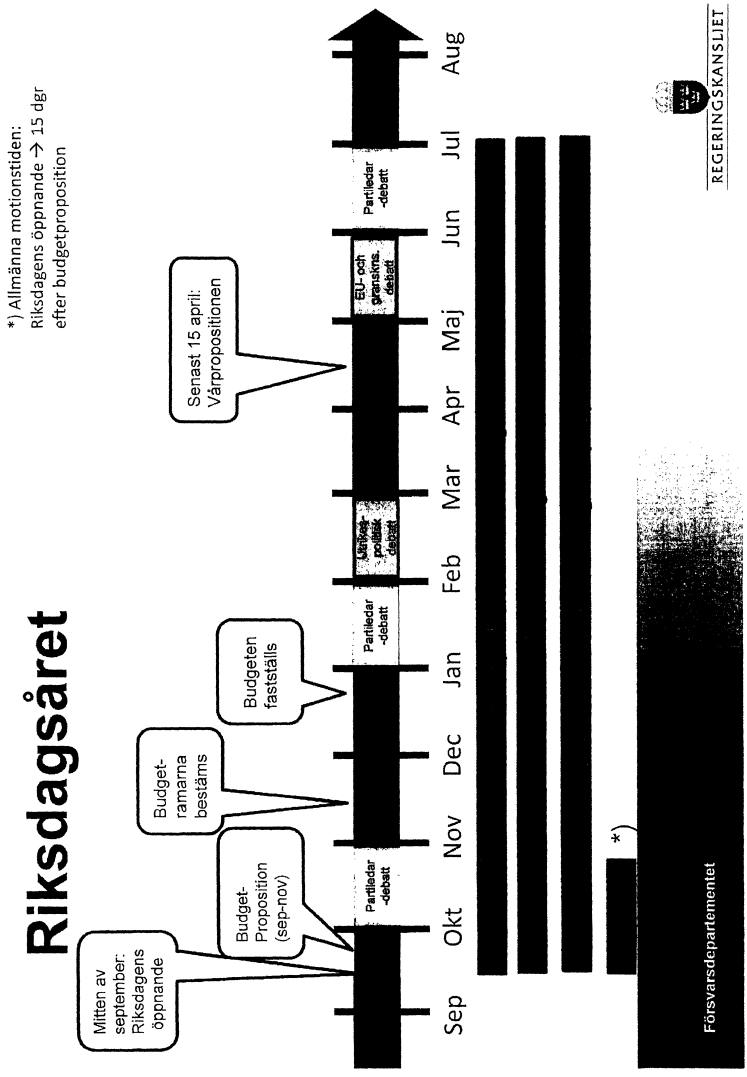
Riksdagsåret
*) Allmänna motionstiden:
Riksdagens öppnande → 15 dgr
efter budgetproposition
Mitten av
september:
Riksdagens
öppnande
Budget-
Proposition
(sep-nov)
Budget-
ramarna
bestäms
Budgeten
fastställs
Senast 15 april:
Vårpropositionen
Partiledar
-debatt
Partiledar
-debatt
Vårpro-
politisk
debatt
EU- och
granskns.
debatt
Partiledar
-debatt
Sep
Okt
Nov
Dec
Jan
Feb
Mar
Apr
Maj
Jun
Jul
Aug
*)
Försvarsdepartementet
REGERINGSKANSLIET

2018-08-30

En regeringsvecka kan se ut så här

Dag	Tid	Aktivitet
Måndag		Resor, besök, möten och förberedelser
Tisdag	Kl. 10–12	Departementsberedning
	Kl. 14–16.30	Interpellationsdebatter
	Kl. 16-18	Partigruppsmöten
Onsdag		Möten
Torsdag	Kl. 9–12	Regeringssammanträde
	kl. 14	Frågestund
Fredag	Kl. 9	Interpellationsdebatter
	Kl. 10	EU-nämnden sammanträder

Försvarsdepartementet

4

REGERINGSKANSLIET

2018-08-30

En regeringsvecka kan se ut så här

Dag	Tid	Aktivitet
Måndag		Resor, besök, möten och förberedelser
Tisdag	Kl. 10–12	Departementsberedning
	Kl. 14–16.30	Interpellationsdebatter
	Kl. 16-18	Partigruppsmöten
Onsdag		Möten
Torsdag	Kl. 9–12	Regeringssammanträde
	kl. 14	Frågestund
Fredag	Kl. 9	Interpellationsdebatter
	Kl. 10	EU-nämnden sammanträder

Propositioner

REGERINGSKANSLIET

Lättläst | Teckenspråk | Anpassa webbplatsen | Avancerad sökning | Lyssna
Jobba hos oss | Press | Kontakt | Andra språk | English startpage

Start Regeringen och departementen Regeringens politik EU Publikationer Så styrs Sverige Sök

Start : Publikationer

Propositionsförteckningen våren 2015

Utgiven: 19 januari 2015
Typ: Informationsmaterial
Avsändare: Statsrådsberedningen

Ladda ner

Propositionsförteckningen våren 2015 (pdf 117 kB)

Relaterat

- Tidigare Planerade propositioner och skrivelser

Sammanfattning

Riksmötet 2014/15

Propositioner avsedda att avlämnas från den 19 januari 2015 under återstoden av riksmötet.

Propositionerna redovisas i huvudgrupper som följer departementsindelningen och i undergrupper som visar vilka propositioner som avses bli slutbehandlade av riksdagen före sommaren och vilka som avses bli slutbehandlade efter sommaren men före utgången av 2015. För varje proposition anges en tidpunkt för avlämnandet. Avsikten är att avlämnandet ska ske senast vid den tidpunkten.

Även regeringens planerade skrivelser till riksdagen har tagits med i förteckningen.

Försvarsdepartementet

Riksdagsbehandling före sommaren

50.	Proposition om försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar för perioden 2016–2020	24 april

Försvarsdepartementet

REGERINGSKANSLIET

2018-08-30

Riksdagen - Resor och besök under sammanträdesfria veckor

- **Uppehåll i arbetet under sommaren, julen och påsken.**
- **Sammanträdesfritt i kammaren var fjärde vecka under höst och vår.**
- **Sammanträdesfria veckor åker ledamöterna ex.vis på:**
  - Studieresor
  - Besöker organisationer, företag och myndigheter.
- **De arbetar också hemma i valkretsen, träffar väljare och ägnar sig åt partiarbete.**

Utskott av intresse för SACS

- Försvarsutskottet
- Justitieutskottet
- Näringsutskottet
- Trafikutskottet
- Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet
- EU-nämnden
- ...

Försvarsdepartementet

REGERINGSKANSLIET

Politiska redskap

- Motioner med anledning av proposition
- Motioner under allmänna motionstiden (parti, kommitté, enskild och flerparti motion)
- Skrivningar i betänkanden, debatter
- Interpellationer, skriftliga frågor, frågestund
- Andra debatter; aktuell debatt, särskild debatt, allmänpolitisk debatt
- (Parlamentarisk kommitté, styrelseledamot etc…)

Interpellationsdebatt

Interpellation 2014/15:540

Tisdag 5 maj

08.00 Konstitutionsutskottet sammanträder

11.00 Försvarsutskottet sammanträder

11.00 Arbetsmarknadsutskottet sammanträder

11.00 Kulturutskottet sammanträder

11.00 Utbildningsutskottet sammanträder

11.00 Skatteutskottet sammanträder

11.00 Finansutskottet sammanträder

11.00 Utrikesutskottet sammanträder

12.30 Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet sammanträder

13.00 Interpellationsdebatter

Peter Hultqvist (S)

→ **Breddning av det nordiska försvarssamarbetet**
Interpellation 2014/15:540 av Hans Wallmark (M)
Webb-tv

Breddning av det nordiska försvarssamarbetet

Lyssna Dela Skriv ut

Interpellation Breddning av det nordiska försvarssamarbetet (pdf, 94 kbyte, nytt fönster)

av Hans Wallmark (M)
till Peter Hultqvist (S)

Interpellation 2014/15:540 Breddning av det nordiska försvarssamarbetet

av *Hans Wallmark (M)*

till Försvarsminister Peter Hultqvist (S)

.....

Hur avser försvarsministern att använda de erfarenheter vi får av det svensk-finska försvarssamarbetet och även av utbytet inom ramen för Nordefco för att på ett konkret sätt fördjupa samarbetet med andra viktiga länder i närområdet som Tyskland, Polen, Estland, Lettland och Litauen?

Försvarsdepartementet

REGERINGSKANSLIET

Skriftlig fråga

Skriftlig fråga 2014/15:447

Bostadsbyggande på regementsorter

Lyssna Dela Skriv ut

Skriftlig fråga Bostadsbyggande på regementsorter (pdf, 78 kbyte, nytt fönster)

Fråga 2014/15:447 Bostadsbyggande på regementsorter

av *Jan R Andersson (M)*

till Försvarsminister Peter Hultqvist (S)

.....

Med anledning av ovanstående vill jag fråga försvarsminister Peter Hultqvist:

Avser försvarsministern att verka för att Stiftelsen MHS-Bostäder får ett utökat uppdrag eller på annat sätt agera för att förbättra tillgången till bostäder för soldater och sjömän som genomför GSS-utbildning på orter där bostadssituationen är ett uppenbart rekryteringshinder även när dessa ligger utanför Stockholmsområdet?

Försvarsdepartementet

REGERINGSKANSLIET

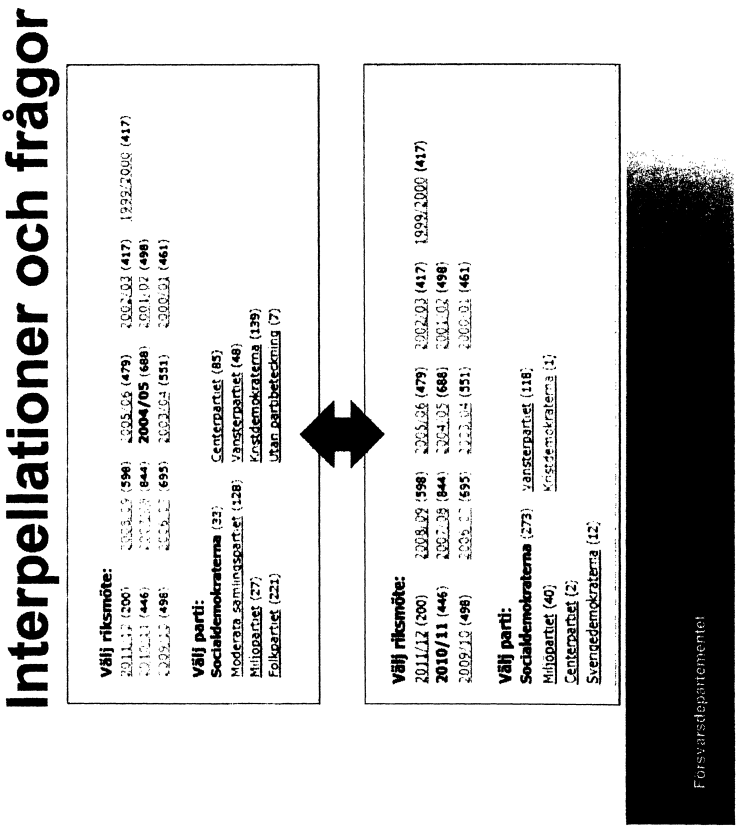

REGERINGSKANSLIET

Politikers Plattform

Partiet

Valkretsen

Riksdagen
Utskottet

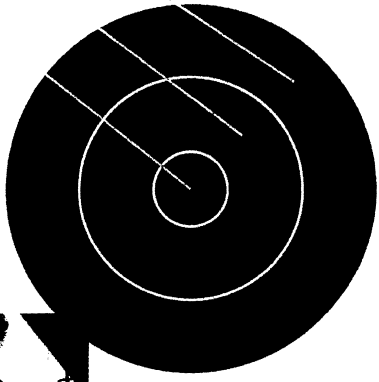

Ledamotens värld - drivkrafter

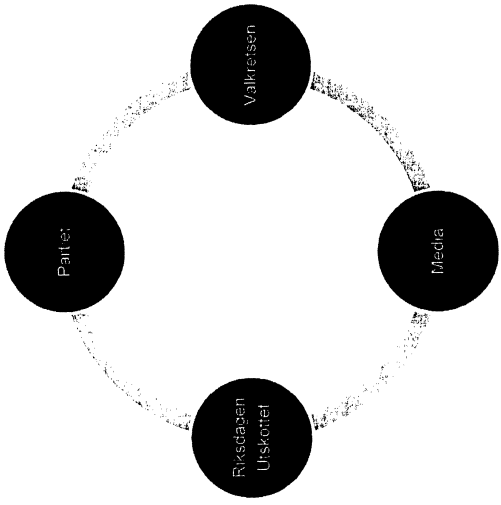

REGERINGSKANSLIET

Försvarsdepartementet

Ledamotens värld - drivkrafter

Partiet

- Partiet ger legitimitet
- Ska följa partiets beslut
- Kommunicera partiets budskap, kampanjer
- Stötta sitt parti i regeringsställning

Att vara partiets förlängda arm, att vara betydelsefull

REGERINGSKANSLIET

Försvarsdepartementet

Ledamotens värld - drivkrafter

Valkretsen

- Personval ”inkryssad”
- Säkrar din ställning inom partiet
- Lyssna på valkretsen
- Synas i lokaltidningar
- Företräda valkretsen (motioner, IP…)

Att stärka sin ställning gentemot andra kandidater
Att se valkretsen som en plattform för egen agenda

REGERINGSKANSLIET

Försvarsdepartementet

Ledamotens värld - drivkrafter

Riksdagen
Utskottet

- Profilera sig i utskottsfrågorna, profilera sig i sina ”hjärtefrågor”
- Utskottsbetänkande, Debatter
- Motioner, Interpellationer, Frågor
- Debattartiklar, studiebesök, bloggar, twitter

”Att göra skillnad”
Att bli omvald

Försvarsdepartementet

REGERINGSKANSLIET

Ledamotens värld - drivkrafter

Media

- Att se media som ett redskap att nå väljaren
- Redaktionell text, intervju, debatt artiklar, insändare
- Riksmedia, Regional- lokal media

Att synas i rätt frågor på rätt plats

REGERINGSKANSLIET

Försvarsdepartementet

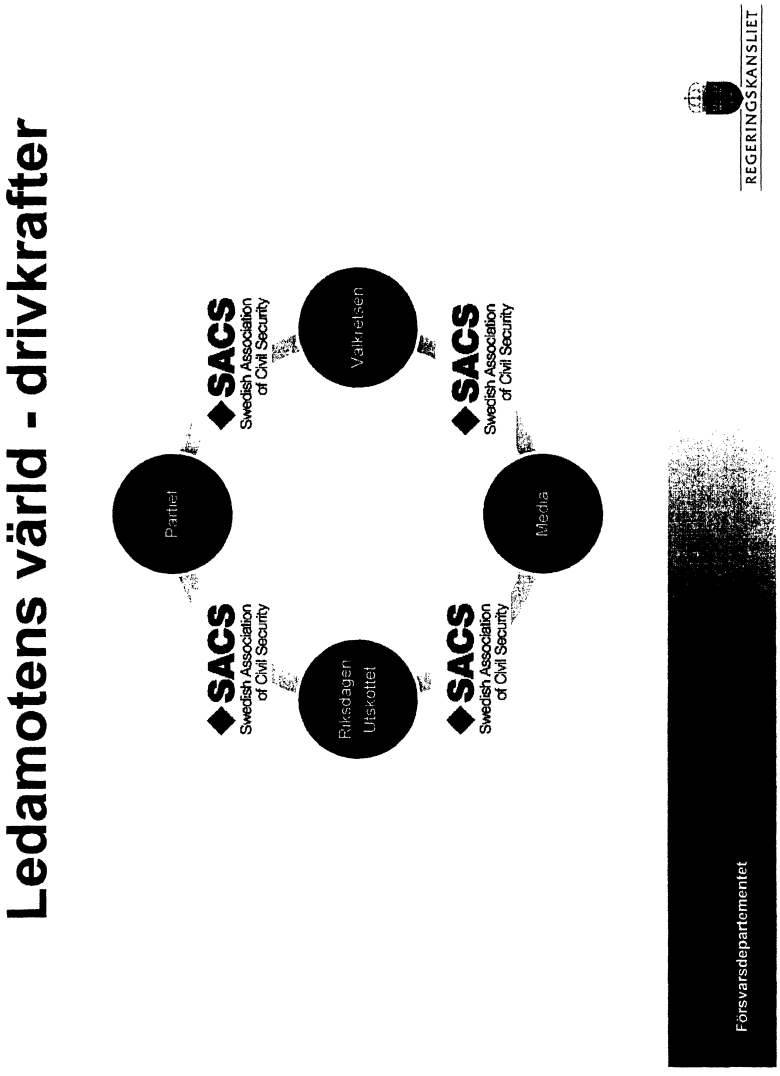
Ledamotens värld - drivkrafter
Partiet
SACS
Swedish Association of Civil Security
Valkretsen
SACS
Swedish Association of Civil Security
Riksdagen Utskottet
SACS
Swedish Association of Civil Security
Media
SACS
Swedish Association of Civil Security
REGERINGSKANSLIET
Försvarsdepartementet

REGERINGSKANSLIET

Tack!

Frågor?

Försvarsdepartementet

Bilaga 3

Regeringskansliets etiska riktlinjer

Innehåll

1. Varför etiska riktlinjer? 3
2. Etiska hörnstenar 4
3. Offentlighet och sekretess 5
4. Bisysslor 6
5. Förbud mot insiderhandel och skyldighet att anmäla innehav av finansiella instrument 9
6. Jäv och andra intressekonflikter 11
7. Gåvor och förmåner 13
8. Representation 15
9. Privat användning av arbetsgivarens utrustning 16

1. Varför etiska riktlinjer?

Vi som arbetar i Regeringskansliet ska visa integritet, gott omdöme och ha ett etiskt förhållningssätt som väcker respekt. Vad som sägs i dessa riktlinjer om Regeringskansliet gäller också i tillämpliga delar anställda i kommittéväsendet. Vad som sägs om departement gäller också Statsrådsberedningen (SB) och Regeringskansliets förvaltningsavdelning (FA) om något annat inte framgår av sammanhanget.

Alla förväntar sig att vi som arbetar i Regeringskansliet ska agera och uppträda så att allmänheten och politikerna känner förtroende för oss och det arbete vi utför. Självklart ska vi också som anställda i en ledande, normgivande myndighet motsvara högt ställda etiska krav. Det är alltså viktigt att i olika sammanhang fundera över hur vårt sätt att agera kan uppfattas av utomstående.

De bestämmelser som finns för statsanställda ger inte alltid enkla och tydliga svar på vad som är lämpligt handlande i en given situation. Vi ställs ofta inför problem som måste lösas genom eget omdöme och egen känsla för vad som är rätt eller fel, lämpligt eller olämpligt.

Därför har Regeringskansliets etiska riktlinjer utarbetats. De är inriktade på områden där etiska ställningstaganden ofta förekommer. Områdena är:

- offentlighet och sekretess,
- bisysslor,
- förbud mot insiderhandel och skyldighet att anmäla innehav av finansiella instrument,
- jäv och andra intressekonflikter,
- gåvor och andra förmåner,
- representation,
- privat användande av arbetsgivarens utrustning och
- tjänsteresor.

2. Etiska hörnstenar

Sättet vi arbetar på i Regeringskansliet bygger på fyra grundläggande begrepp:

Öppenhet	Omdöme
Integritet	Opartiskhet

Följande generella principer bör gälla på alla områden av Regeringskansliets verksamhet vid etiska ställningstaganden.

Det är viktigt att vi

- har ett öppet klimat och talar med varandra om vad som är lämpligt och olämpligt så att vi utvecklar förtroende och tydliga gemensamma värderingar i etiska frågor,
- visar gott omdöme,
- håller en tydlig rågång till det otillåtna och inser att allt inte är lämpligt även om det inte är uttryckligen förbjudet,
- visar integritet och opartiskhet och
- tänker på att med goda marginaler hålla ett avstånd till vad som skulle kunna uppfattas som ett otillbörligt utnyttjade av vår anställning.

3. Offentlighet och sekretess

Den grundlagsfästa offentlighetsprincipen innebär bl.a. att allmänheten och massmedier har en vidsträckt insyn i myndigheternas verksamhet.

Offentlighetsprincipen kommer till uttryck på olika sätt, bland annat genom bestämmelserna om *allmänna handlingars offentlighet* (2 kap. tryckfrihetsförordningen), *yttrandefrihet* (2 kap. regeringsformen) och *meddelarfrihet för tjänstemän m.fl.* (1 kap. tryckfrihetsförordningen).

Du är skyldig att känna till offentlighetsprincipen och vad den innebär för dig i ditt arbete. Det är i detta sammanhang också viktigt att du känner till de bestämmelser om sekretess som gäller för de uppgifter du hanterar.

Känner du dig tveksam om hur du bör hantera t.ex. en begäran om utlämnande av handlingar ska du kontakta din chef eller departementets expeditionschef. I Statsrådsberedningen och Utrikesdepartementet kontaktar du den tjänsteman som har att pröva frågor om utlämnande av allmänna handlingar och vid Regeringskansliets förvaltningsavdelning kontaktar du chefsjuristen.

LÄSA MER

– SB: s riktlinjer Registrering av allmänna handlingar i Regeringskansliet (PM 1982:3), Insidan/Administrativt/Riktlinjer och stöd.
– SB:s riktlinjer Elektronisk post (PM 1995:3), Insidan/Administrativt/Riktlinjer och stöd.
– FA:s riktlinjer och råd för utlämnande av allmän handling (Protokoll FA § 15, 2000-07-06) FAsidan/Administrativt/Utlämnande av allmän handling.
– Offentlighet och sekretess hos det allmänna, skrift framtagen av Justitiedepartementet ISBN 91-38-31556-4, Justitiesidan/Om Ju/Informationsmaterial/Skrifter.
– Regeringsformen
– Tryckfrihetsförordningen, 1 och 2 kap
– Yttrandefrihetsgrundlagen
– Sekretesslagen (1980:100)
– Personuppgiftslagen (1998:204)

4. Bisysslor

En bisyssla är i princip allt som en statsanställd ägnar sig åt vid sidan av sin anställning och som inte kan hänföras till privatlivet. En bisyssla kan vara avlönad eller oavlönad.

Två typer av otillåtna bisysslor behöver du som anställd i Regeringskansliet känna till:

- förtroendeskadliga bisysslor och
- arbetshindrande bisysslor.

Reglerna om förtroendeskadliga bisysslor finns i lagen (1994:260) om offentlig anställning (LOA). Arbetshindrande bisysslor regleras genom allmänt löne- och förmånsavtal (ALFA). Vägledande praxis i bisysslefrågan framgår av beslut och uttalanden av regeringen, Justitiekanslern och Justitieombudsmannen, Arbetsdomstolens domar och avgöranden av Statens ansvarsnämnd.

Förtroendeskadliga och arbetshindrande bisysslor

Förbudet mot *förtroendeskadliga bisysslor* innebär att du som arbetar i Regeringskansliet inte får ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för din eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada Regeringskansliets och i förlängningen regeringens anseende. Det ställs särskilt höga krav på objektivitet och integritet hos dem som arbetar i Regeringskansliet. Förbudet mot förtroendeskadliga bisysslor innebär också att en anställd inte får ha en bisyssla som medför risk för att jäv kan uppkomma mot den anställde i huvudanställningen.

För att ett uppdrag eller något annat "extraknäck" ska vara otillåtet behöver du alltså inte ha agerat eller ha för avsikt att agera på ett otillbörligt sätt. Om din bisyssla uppfattas som olämplig, kan den komma att bedömas som förtroendeskadlig.

Om en bisyssla är förtroendeskadlig beror på omfattningen, arbetsområdet och dina normala arbetsuppgifter. Av betydelse är också om bisysslan innebär ekonomiska förmåner för dig.

Arbetshindrande bisysslor kan vara otillåtna även om de inte rubbar allmänhetens förtroende för den offentliga förvaltningen. Arbetshindrande bisysslor är sådana som medför att du inte klarar av ditt ordinarie arbete på ett tillfredsställande sätt.

Föredrag och undervisning

Det händer att anställda i Regeringskansliet erbjuds att mot betalning medverka som föredragshållare eller lärare i ämnen som berör verksamhetsområdet för det departement där man arbetar. Om det gäller

en enstaka, kortare informations- eller utbildningsinsats som ligger i Regeringskansliets intresse och syftet med arrangemanget inte är av kommersiell natur, kan du efter samråd med din chef i regel få fullgöra uppdraget i tjänsten inom ramen för dina vanliga anställningsvillkor. Det innebär att något särskilt arvode inte ska tas ut.

Det kan ibland även ligga i Regeringskansliets intresse att mer omfattande uppdrag, någon gång också sådana med kommersiella inslag, fullgörs i tjänsten. I så fall kan det vara lämpligt att skäligt arvode tas ut. Ett sådant arvode tillfaller Regeringskansliet. Om uppdraget avser upprepad eller omfattande schemabunden verksamhet betraktas det som en bisyssla och risken för förtroendeskada och arbetshinder får tas upp till bedömning.

Politiska och ideella uppdrag

Många bisysslor t.ex. kommunala förtroendeuppdrag och förtroendeuppdrag i ideella föreningar är normalt tillåtna för alla anställda i Regeringskansliet. Det får från fall till fall bedömas om det rubbar förtroendet för en anställd att inneha ett visst uppdrag eller utöva en viss verksamhet.

Information till arbetsgivaren

Som anställd i Regeringskansliet ska du på arbetsgivarens begäran lämna de uppgifter som behövs för att arbetsgivaren ska kunna bedöma om bisysslan är tillåten eller inte. Innan du åtar dig en bisyssla eller om du redan har en bisyssla av något slag och är osäker på om bisysslan är tillåten bör du diskutera saken med din chef. Du kan också vända dig till departementets expeditionschef. I Statsrådsberedningen kan du vända dig till rättschefen och vid Regeringskansliets förvaltningsavdelning vänder du dig till chefsjuristen. Frågan om en bisyssla är tillåten eller inte aktualiseras också i samband med att du får nya arbetsuppgifter eller byter arbetsplats.

LÄSA MER
– Statsanställdas bisysslor – nya skyldigheter för myndigheter och anställda, Justitiedepartementets broschyr 2002, http://finans.regeringen.se/fragor/forvaltningspolitik/pp/arbetsrattsfragor.htm.
– Administrativ handbok för utlandsmyndigheter, avsnitt 6 Bisyssla, Utrikessidan/Administrativt/Handböcker.
– Arbetsgivarverkets Cirkulär 2002: A 8, Tema Bisysslor, www.arbetsgivarverket.se/Cirkulär och publikationer/Cirkulär och avtal.
– Ställningstaganden av regeringen, Justitiekanslern (JK), Justitieombudsmannen (JO) och Arbetsdomstolen, m.m., bilaga till Arbetsgivarverkets Cirkulär 2002: A 8, Tema Bisysslor,

8

www.arbetsgivarverket.se/Cirkulär och publikationer/Cirkulär och avtal.
– Praxisförteckningen i Bisyssleutredningens betänkande Offentligt anställdas bisysslor (SOU 2000:80).
– Lagen (1994:260) om offentlig anställning (LOA), 7 § samt 7a – 7d §§.

5. Förbud mot insiderhandel och skyldighet att anmäla innehav av finansiella instrument

Många anställda i Regeringskansliet har tillgång till information om förhållanden som kan påverka kursen på finansiella instrument och utvecklingen på värdepappersmarknaden. Vi som arbetar i Regeringskansliet kan bl.a. på grund av detta vara intressanta för massmedierna. Ett oriktigt eller olämpligt agerande kan väcka stor uppmärksamhet och få negativa konsekvenser för allmänhetens förtroende för Regeringskansliet. Det är därför nödvändigt att vi i vår privata ekonomi med god marginal håller ett avstånd till vad som skulle kunna uppfattas som att vi otillbörligt utnyttjar information som vi får i vår anställning.

Förbud mot insiderhandel

Anställda som har tillgång till information som i hög grad kan påverka kursen på finansiella instrument för vissa branscher eller företag bör helt avstå från att handla med aktier i dessa branscher eller företag.

För de tjänstemän som hanterar känslig information för värdepappersmarknaden bör ett eventuellt innehav av finansiella instrument vara långsiktigt. Normalt bör ett instrument behållas i minst tre månader. En kortare innehavstid kan godtas vid särskilda omständigheter. Blir detta aktuellt ska frågan tas upp med departementets expeditionschef. I Statsrådsberedningen och Utrikesdepartementet ska du ta upp frågan med rättschefen och vid Regeringskansliets förvaltningsavdelning ska du vända dig till chefsjuristen. Tjänstemän som hanterar känslig information bör också undvika att under de 30 dagar som närmast föregår offentliggörandet av väsentlig ekonomisk information, t.ex. budgetpropositionen eller den ekonomiska vårpropositionen, köpa och sälja värdepapper. Regelbundet sparande i aktier kan dock fortsätta i den mån rekommendationen i föregående stycke inte blir tillämplig.

Anmälningsskyldighet

Anmälningsskyldigheten för vissa innehav av finansiella instrument gäller – enligt särskilda beslut – vissa anställda i Regeringskansliet. Uppgift om vilka anställda som omfattas av anmälningsskyldigheten på respektive departement, Statsrådsberedningen och Regeringskansliets förvaltningsavdelning kan du få av departementets expeditionschef, rättschefen i Statsrådsberedningen och Utrikesdepartementet, respektive chefsjuristen vid Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

10

LÄSA MER

– SB: s riktlinjer Förbud mot insiderhandel och skyldighet att anmäla värdepappersinnehav (PM 1997:2), Insidan/Administrativt/Riktlinjer och stöd.
– Arbetsgivarverkets Cirkulär 2002: A 8, Tema Bisysslor, 4 kap. Insiderstrafflagen och lagen om anmälningsskyldighet för vissa innehavare av finansiella instrument, www.arbetsgivarverket.se/Cirkulär och publikationer/Cirkulär och avtal.
– Insiderstrafflagen (2000:1086).
– Lag (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument.

6. Jäv och andra intressekonflikter

Reglerna om jäv

Den som är jävig i ett ärende ska inte delta i beredningen eller avgörandet av ärendet.

Klara fall av jäv är exempelvis

- att du själv eller någon närstående är sökande i ärendet eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för dig eller någon närstående,
- att du eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,
- att du tidigare i en lägre instans har deltagit i den slutliga handläggningen av ett ärende som har kommit till regeringen genom ett överklagande,
- att du varit ombud i saken eller att du mot ersättning biträtt någon i saken,
- att du eller någon närstående är huvuddelägare i ett bolag som uppträder som part.

Andra situationer som kan medföra att du är jävig är att det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för din opartiskhet i ärendet t.ex. att du är

- vän eller ovän med den som är part eller intressent i ärendet,
- ekonomiskt beroende av en part eller intressent, eller
- engagerad i saken på ett sådant sätt att misstanke lätt kan uppkomma att det brister i förutsättningarna för en opartisk bedömning.

Regler om jäv finns i 11 § förvaltningslagen (1986:223). Reglerna är ett uttryck för den grundlagsfästa objektivitetsprincipen (1 kap. 9 § regeringsformen). Den principen innebär att myndigheterna ska vara observanta på intressekonflikter och behandla lika fall lika och inte påverkas av ovidkommande hänsyn.

Trots att regeringen formellt faller utanför förvaltningslagens tillämpningsområde är det praxis att även i regeringsärenden följa de principer som lagen ger uttryck för.

Riktlinjer i jävssituationer

Om du känner till någon omständighet som kan antas utgöra jäv mot dig ska du ge det till känna självmant genom att t.ex. ta upp saken med din chef.

Vid tvekan om vilka situationer som reglerna omfattar väljer vi i Regeringskansliet att tillämpa dem med säkerhetsmarginal.

När det gäller ägarintressen i bolag som är parter i regeringsärenden bör du känna till att statsråden för sin del håller ett mycket långt säkerhetsavstånd till vad som kan utgöra jäv. Även om ett statsråds ägarintresse är helt obetydligt eller symboliskt avstår han eller hon från att delta i behandlingen av regeringsärendet.

Goda skäl talar för att vi som arbetar i Regeringskansliet bör följa statsrådens exempel och hålla ett långt säkerhetsavstånd till jävssituationer. Om du äger aktier i ett bolag som är part i ett ärende, bör du alltså – oavsett aktieinnehavets storlek – rådgöra med din chef innan du deltar i beredningen av ärendet. På så sätt upprätthåller vi i frågor om intressekonflikter en praxis som är enhetlig, tydlig och lätt att kontrollera.

LÄSA MER

– Gula boken (Ds 1998:39), s. 14, Insidan/A-Ö/G/Gula boken.
– SB:s riktlinjer Jäv och bisysslor i tjänsten som statsråd (PM 1987:2), Insidan/Administrativt/Riktlinjer och stöd.
– Regeringens skrivelse 1996/97:56 Intressekonflikter för statsråd, s. 9, (Insidan/RK rättsdatabaser/Propositioner/Skrivelse)
– Förvaltningslagen – en grundval för rättssäkerhet och service, Faktablad Justitiedepartementet (Ju 99.04 april 1999), Justitiesidan/Om Ju/Informationsmaterial/Faktablad.
– Regeringsformen.
– Förvaltningslagen (1986:223), 11 och 12 §§.
– Förvaltningslagen med kommentarer (sjätte upplagan, september 2003) av Tryggve Hellners och Bo Malmqvist.

7. Gåvor och förmåner

Vi som arbetar i offentlig verksamhet har ett särskilt ansvar för att vi inte ens ska kunna misstänkas för att låta oss påverkas av ovidkommande önskemål eller hänsyn i vårt arbete. När du erbjuds en gåva eller annan förmån måste du vara mycket försiktig med hänsyn till reglerna om mutbrott och bestickning i brottsbalken (20 kap. 2 § respektive 17 kap. 7 §).

En förmån kan vara otillbörlig även om den inte förknippas med att mottagaren ska handla på ett visst sätt och även om risken är liten för att han eller hon i det enskilda fallet låter sig påverkas. Varje förmån som objektivt sätt är ägnad att påverka tjänsteutövningen på ett otillbörligt sätt är otillåten.

En förmån är otillbörlig om den inte ingår som ett naturligt led i mottagarens arbete eller inte är ett uttryck för allmänt godtagbara umgängesformer.

Arbetsmåltider av vardaglig karaktär kan du normalt acceptera. Ibland kan ett högre pris på måltiden godtas än vad en normal affärslunch kostar, exempelvis vid en branschförenings årsmöte eller en myndighets jubileumsmiddag.

Det kan förekomma att du i kontakter med företag eller andra leverantörer också erbjuds t.ex. resor, rabatter, jul- och födelsedagsgåvor. Det händer även att anställda i Regeringskansliet som tack för sin medverkan av något slag, t.ex. som föredragshållare, erbjuds gåvor eller andra förmåner.

Gåvor som är värda mer än 300–400 kronor bör inte tas emot. Oavsett hur mycket gåvan är värd, är också typen av gåva av betydelse för bedömningen av om den kan tas emot eller inte. Rena penninggåvor bör överhuvudtaget inte tas emot.

Skattelagstiftningens utgångspunkt är att alla ersättningar och förmåner som utgått för tjänsten är skattepliktig inkomst för mottagaren. Även förmåner från någon annan än arbetsgivaren kan alltså bli föremål för förmånsbeskattning.

Det kan inte uteslutas att du någon gång får en gåva som egentligen är för dyrbar för att tas emot men som du av artighetsskäl inte kan avböja. Du bör då snarast informera departementets expeditionschef respektive chefsjuristen på Regeringskansliets förvaltningsavdelning. I Statsrådsberedningen informerar du rättschefen. Dessa ser till att gåvan tas om hand för statens räkning.

LÄSA MER

– Administrativ handbok för utlandsmyndigheter, avsnitt 7 Muta och bestickning, Utrikessidan/Administrativt/Handböcker.
– Farliga förmåner, informationsskrift från Institutet Mot Mutor, www.chamber.se/imm.
– Vägledande etiska regler för kontakt- och relationsfrämjande förmåner i affärsverksamhet, informationsskrift från Institutet Mot Mutor, www.chamber.se/imm.
– Boken Mutbrott, bestickning och korruptiv marknadsföring (andra upplagan) av
Thorsten Cars (Nordstedts Juridik AB 2001).

8. Representation

Kapitlet om representation har ersatts av riktlinjer om representation, gåvor och vissa personalvårdsförmåner (RKFC 2013:11).

9. Privat användning av arbetsgivarens utrustning

Det finns inte någon lag som direkt reglerar frågan om på vilket sätt, i vilken utsträckning eller för vilka ändamål en anställd har rätt att för privata ändamål använda utrustning som arbetsgivaren tillhandahåller för tjänstebruk. Man får i stället utgå från allmänna äganderättsliga principer. Arbetsgivaren äger datorer, mobiltelefoner, skrivare och annan utrustning på arbetsplatsen. Det är arbetsgivaren som är ansvarig för sin egendom och för hur den används. Arbetsgivaren bestämmer över användningen av sin utrustning och avgör alltså om och i vilken utsträckning som arbetstagaren får använda utrustningen för privata ändamål.

Privat användning av arbetsgivarens utrustning kan omfattas av reglerna om förmånsbeskattning. Skattelagstiftningens utgångspunkt är att alla ersättningar och förmåner på grund av en tjänst ska tas upp till beskattning.

Utrustningen är arbetsverktyg

Utrustningen är avsedd för att användas i tjänsten och den är dimensionerad för Regeringskansliets behov. Det är tillåtet att använda utrustningen för privata behov i begränsad omfattning. Det gäller dock att använda den med sunt förnuft. Det går inte att en gång för alla ange exakt vad som är ett godtagbart privat användande. Det blir alltid en fråga om en skälighetsbedömning mot bakgrund av kostnaderna och andra omständigheter.

Att i stor omfattning utnyttja arbetsgivarens utrustning i privat syfte under eller utanför arbetstiden är att missbruka arbetsgivarens förtroende. Detta kan leda till att arbetsgivaren vidtar disciplinära åtgärder.

Datautrustning

Du bör tänka på att om du kommunicerar med Regeringskansliets utrustning uppfattas Regeringskansliet som användare eller avsändare även om meddelandena är av privat karaktär. Du ska naturligtvis inte besöka hemsidor med tvivelaktigt innehåll som exempelvis pornografi eller rasistiska budskap. På samma sätt som Regeringskansliet registrerar användningen av Internet och e-post kan de som ligger bakom besökta hemsidor registrera besökarna.

Det är brottsligt att befatta sig med innehållet på vissa hemsidor. Befattning med barnpornografi är ett exempel på detta (brottsbalken 16 kap. 10 a §).

Att t.ex. boka privata möten via e-post i enstaka fall är tillåtet.

Telefonsamtal

Det är acceptabelt att du vid behov ringer privata telefonsamtal från tjänstetelefonen under arbetstid om detta sker i begränsad omfattning. Att t.ex. ringa enstaka samtal till familjen eller till förskolan eller för att boka tid hos tandläkaren är tillåtet.

Du som reser i tjänsten kan behöva använda mobiltelefonen i något vidare omfattning än annars för att exempelvis hålla kontakt med familjen.

Bilaga A2.4.1

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -02- 22
Dnr 1275-2017/18

Till konstitutionsutskottet:
2018-02-22

Granskning av Utrikesdepartementets hantering av utvärderingen av Säkerhetsrådskampanjen

Tidigare FN-ambassadören Anders Lidén anlitades av Utrikesdepartementet, UD, för att skriva en utvärdering av Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd. I mars 2017 presenterades utvärderingen men dock endast 13 sidor vilka enligt Lidén utgjorde slutsatserna. Utrikesutskottet har tidigare begärt att få ta del av utvärderingen, men fick då endast slutsatserna i de 13 sidorna.

Till Dagens Nyheter sade chefen för enheten för FN-politik vid UD att det överhuvudtaget inte existerar någon utvärdering. (*Utvärdering av Sveriges FN-kampanj saknas*, Dagens Nyheter, den 16 februari, 2018) Men utvärderingens författare Anders Lidén lämnade enligt egen uppgift in utvärderingen i december 2016. Några mindre korrigeringar gjordes och den ändrade versionen lämnades in den 7 februari 2017, enligt Lidén både via e-post och i form av flera pappersexemplar.

Först några dagar efter att media uppmärksammat frågan om den försvunna rapporten uppgav UD för TT (den 21 februari 2018) att man skulle redovisa arbetsmaterial som är kopplade till den tidigare saknade FN-rapporten. I meddelandet skrev UD:

Under utvärderingens gång har det funnits annat material, inklusive arbetsmaterial och tidigare versioner som har granskats inom departementet. Slutsatserna som har presenterats och diarieförts är, i enlighet med uppdragsgivarens ställningstagande, det slutliga resultatet av utvärderingen.

Vidare tillkännagav UD att de på grund av visat intresse skulle bjuda in ledamöter i utrikesutskottet för att ge dem en närmare redovisning av utredningens arbetsmaterial.

Det förefaller utifrån vad som har framkommit av nyhetsrapporteringen som att UD först har förnekat utvärderingens existens och sedan valt att kalla den för "arbetsmaterial" för att slippa lämna ut den. Men oavsett rubrik som UD väljer att sätta ovanför de försvunna sidorna så tillför de sannolikt sådana sakuppgifter att de är att betrakta som allmänna handlingar. Genom att inte låta utrikesutskottet ta del av utvärderingen i sin helhet har UD dessutom riskerat att undergräva riksdagens kontrollmakt.

Enligt 2 kap. 12 § TF ska en allmän handling som får lämnas ut på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den som önskar ta del av handlingen. Om en handling inte kan tillhandahållas utan att en sådan del av handlingen som inte får lämnas ut röjs, ska den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden i en avskrift eller kopia. Utgångspunkten är således att handlingar ska lämnas ut i direkt anslutning till begäran, dvs. i princip omgående (Bohlin, Offentlighetsprincipen, 8 uppl., 2010, s. 131 f.).

Enligt 2 kap. 14 § TF ska begäran att få ta del av allmän handling göras hos den myndighet som förvarar handlingen och begäran prövas av myndigheten. Om det finns särskilda skäl får det dock föreskrivas att prövningen ska göras av en annan myndighet.
Enligt 6 kap. 3 § OSL är det i första hand den anställde vid en myndighet som enligt arbetsordningen eller ett särskilt beslut har ansvar för vården av en handling som ska pröva

om handlingen ska lämnas ut. I tveksamma fall ska den anställde låta myndigheten göra prövningen, om det kan ske utan onödigt
dröjsmål.

Konstitutionsutskottet har vid flera tidigare tillfällen granskat Regeringskansliets utlämnande av allmänna handlingar, särskilt mot bakgrund av tryckfrihetsförordningens krav på skyndsam handläggning. Utskottet har då betonat att rätten att ta del av allmänna handlingar är en hörnsten i den svenska rättsordningen och är av central betydelse för opinionsbildning, debatt och insyn i och granskning av myndigheternas verksamhet. En begäran om att få ta del av en allmän handling ska, enligt utskottet, behandlas med förtur, och inga obehöriga dröjsmål eller någon omfattande tidsutdräkt får förekomma (se t.ex. bet. 2003/04:KU20 s. 134 f., bet. 2009/10:KU10 s. 14 f. och bet. 2010/11:KU10 s. 31).

UD:s bristfälliga hantering av Sveriges kampanj till FN:s säkerhetsråd har återkommande varit föremål för medierapportering och konstitutionsutskottets granskning. Så sent som våren 2017 riktade ett enigt konstitutionsutskott kritik mot regeringen med anledning av UD:s hantering av allmänna handlingar i samband med kampanjen (2016/17:KU20 s. 169). Under hösten 2017 fann konstitutionsutskottet att ett större antal handlingar hade förkommit hos UD. Utskottet framhöll bland annat att det är oacceptabelt att handlingar i så stor utsträckning har kunnat förkomma. Dagens Nyheter följde upp och rapporterade den 4 december 2017 att 900 dokument hade undanhållits från allmänhetens insyn med hjälp av digitala myndighetsöverskridande arbetsytor. (*900 dokument doldes och UD dolde dokument om FN-kampanjen*, Dagens Nyheter, den 4 december 2017) Ytterligare en KU-anmälan har inkommit till konstitutionsutskottet för att utröna om det fanns information som var av intresse för utskottet i de förkomna handlingarna. Detta är en föga smickrande följetong för utrikesminister Margot Wallström som var en av de som framhöll att transparens skulle vara ett nyckelord för den svenska kampanjen och arbetet i säkerhetsrådet.

Mot bakgrund av detta hemställer jag att konstitutionsutskottet granskar UD:s och utrikesminister Margot Wallströms hantering av den aktuella utvärderingen samt mediernas och utrikesutskottet begäran om att ta del av den samma.

Jonas Jacobsson Gjörtler
Riksdagsledamot (M)

Jonas Jacobsson Gjörtler

Bilaga A2.4.2

Regeringskansliet

2019-01-18
SB2018/01740/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -01- 18
Dnr 1275-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 4 – Utrikesdepartementets hantering av en utvärdering av säkerhetsrådskampanjen

Härmed överlämnas en promemoria med bilagor från Utrikesdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är departementsrådet Maria Jonsson, Utrikesdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria 2 bilagor

2019-01-18

Utrikesdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 4 – Utrikesdepartementets hantering av en utvärdering av säkerhetsrådskampanjen

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Utskottet önskar ta del av eventuella ytterligare beslut och andra relevanta handlingar utöver vad som nämns i denna promemoria när det gäller UD:s uppdrag om utvärdering av arbetet med säkerhetsrådskampanjen.

Till denna promemoria bifogas ett beslut om ny anställning i Regeringskansliet (Nr 1224/2016/P), bilaga 1, samt avslutningspromemorian i ärende UD2018/17647/FN, bilaga 2.

2. Vilken ställning hade utvärderaren i förhållande till Regeringskansliet när han utförde arbetet med utvärderingen? Var utvärderaren anställd hos Regeringskansliet? Om ja, önskar utskottet ta del av eventuella anställningsbeslut eller beslut om förordnanden.

3. Vad var innebörden av att utvärderaren skulle utföra utvärderingsuppdraget på ett "självständigt vis"? Hur kom arbetet att bedrivas?

Den medarbetare som utförde utvärderingen hade en tidsbegränsad anställning i Regeringskansliet och var placerad i Utrikesdepartementet vid enheten för FN-politik (se bilaga 1).

Den medarbetare som utförde utvärderingen bestämde självständigt hur det praktiska arbetet skulle bedrivas, t.ex. i fråga om metod för intervjuer och informationsinhämtning. Han fick också obehindrad tillgång till departementets och utlandsmyndigheternas, inklusive FN-delegationens,

material. Han informerade vid några tillfällen chefen vid UD:s enhet för FN-politik om arbetets bedrivande.

Det praktiska arbetet utfördes alltså på ett självständigt sätt, men medarbetaren förfogade inte över det slutliga resultatet av utvärderingen, vilket också framgår av beslutet om finansiering av utvärderingen. Det var chefen för UD:s enhet för FN-politik som för departementets räkning, på grundval av vad som framkommit under beredningen av ärendet, hade ansvar för att fastställa det slutliga resultatet av utvärderingen. Enligt underlagspromemorian till beslutet om finansiering skulle slutsatserna i utvärderingen presenteras för departementsledningen och regeringen samt – i den utsträckning som medges med hänsyn till framförallt sekretesskrav – andra intressenter.

4. En redogörelse önskas för i vilket skede handlingar hänförliga till det aktuella utvärderingsuppdraget blev allmänna handlingar hos UD. Av redogörelsen bör framgå vilken bedömning som har gjorts i förhållande till 2 kap. 6–9 §§ TF.

5. Utskottet önskar också en redogörelse för när handlingar hänförliga till det aktuella utvärderingsuppdraget diarieförades. Har någon eller några av de allmänna handlingarna bedömts omfattas av sekretess?

Utrikesdepartementet beslutade den 7 oktober 2016 om finansiering av en utvärdering av det svenska kandidaturarbetet för en icke-permanent plats i FN:s säkerhetsråd 2017–2018. Beslutsprotokollet samt en tillhörande underlagspromemoria blev i samband med det att betrakta som upprättade allmänna handlingar enligt 2 kap. 7 § TF i dess lydelse före den 1 januari 2019[1] och registrerades samma dag i ärende UD2016/17647/FN.

Handlingen med utvärderingens slutsatser färdigställdes den 2 mars 2017 och blev då att betrakta som en upprättad allmän handling enligt 2 kap. 7 § TF i bestämmelsens lydelse före den 1 januari 2019. Handlingen registrerades samma dag i ärende UD2017/03734/FN. Den 3 mars 2017 publicerades slutsatserna från utvärderingen på regeringens hemsida, med undantag för de uppgifter som då bedömdes omfattas av sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

[1] En motsvarighet till bestämmelsen återfinns sedan den 1 januari 2019 i 2 kap. 10 § TF

I en avslutningspromemoria redovisades bl.a. utvärderingens medelsanvändning och resultat (se bilaga 2). Promemorian färdigställdes den 29 juni 2017 och blev därmed att betrakta som en upprättad allmän handling enligt 2 kap. 7 § TF i dess lydelse före den 1 januari 2019. Den registrerades samma dag i ärende UD2016/17647/FN.

Den medarbetare som utförde utvärderingen överlämnade sitt utkast till utvärdering till chefen för enheten för FN-politik. Medarbetaren hade inte en sådan självständig ställning som avses i bestämmelsen om överlämnande av handlingar mellan självständiga myndighetsorgan i 2 kap. 8 § TF i bestämmelsens lydelse före den 1 januari 2019.[2] Följaktligen betraktades utkastet inte som en till Regeringskansliet inkommen allmän handling enligt 2 kap. 6 § TF i bestämmelsens lydelse före den 1 januari 2019.[3] Utkastet har inte heller expedierats eller tagits om hand för arkivering.

Den 18 maj 2018 överlämnades en kommenterad kopia av utkastet till riksdagens utrikesutskott. Denna handling blev genom expedieringen en upprättad allmän handling enligt 2 kap. 7 § TF, i bestämmelsens lydelse före den 1 januari 2019, och registrerades samma dag i ärende UD2018/08165/FN. Vissa uppgifter i handlingen har bedömts omfattas av sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

6. Vad var anledningen till att det var först i maj 2018 som andra handlingar, utöver slutsatserna från utvärderingen av arbetet med säkerhetsrådskampanjen, överlämnades till utrikesutskottet?

Den handling med slutsatser som publicerades på regeringens hemsida den 3 mars 2017 utgör den slutliga utvärderingsrapporten. Eftersom ledamöter i riksdagens utrikesutskott visade intresse för ytterligare material kopplat till UD:s interna utvärdering, gavs ledamöterna den 7 mars 2018 tillfälle att ta del av departementets interna arbetsmaterial, trots att detta inte utgjorde allmänna handlingar. Den 27 mars 2018 återkom riksdagens utrikesutskott med en begäran om utlämnande av delar av detta material. Med anledning av denna begäran överlämnade Utrikesdepartementet den 18 maj 2018 den kommenterade kopia av utkastet som nämnts i svaret på fråga 4 och 5.

---

[2] En motsvarighet till bestämmelsen återfinns sedan den 1 januari 2019 i 2 kap. 11 § TF

[3] En motsvarighet till bestämmelsen återfinns sedan den 1 januari 2019 i 2 kap. 9 § TF

7. Vilka kommentarer föranleder påståendena om att missvisande uppgifter har lämnats från UD till utrikesutskottet och massmedierna när det gäller utvärderingen av arbetet med säkerhetsrådskampanjen och förekomsten av ytterligare handlingar – utöver slutsatserna – hänförliga till utvärderingen?

UD:s uppfattning har varit att det slutliga resultatet av utvärderingen är de slutsatser som presenterades i mars 2017. Den medarbetare som utförde utvärderingen var av en annan uppfattning, vilket framgick när medarbetaren deltog vid ett sammanträde med utrikesutskottet den 21 mars 2017 och i en intervju som publicerades i Dagens Nyheter den 17 februari 2018. Medarbetarens uppfattning föranledde dock inte departementet att ändra sin uppfattning.

8. I vilket skede informerades utrikesminister Margot Wallström om det som förevarit mellan å ena sidan företrädare för UD och å andra sidan utrikesutskottet respektive massmedierna när det gäller utlämnande av och hantering av handlingar hänförliga till utvärderingen av arbetet med säkerhetsrådskampanjen? Vilken information lämnades till statsrådet?

Statsrådet informerades löpande.

9. Vilka kommentarer i övrigt ger anmälan och denna promemoria anledning till?

Anmälan och konstitutionsutskottets promemoria ger inte anledning till några övriga kommentarer.

Bilaga 1

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

BESLUT Nr 1224/2016/P

2016-10-10

Anders Lidén
Götgatan 102
118 62 Stockholm

Ny anställning i Regeringskansliet

Regeringskansliet anställer ambassadören Anders Lidén (490102-3012) på ett uppdrag i Regeringskansliet.

Anställningen är tidsbegränsad och ska gälla fr.o.m. den 13 oktober 2016 och t.o.m. den 12 december 2016.

Följande anställningsvillkor ska tills vidare gälla för Anders Lidén:

1. anställning med stöd av 5 §, andra punkten LAS,

2. lön med totalt 90 000 kr för hela perioden som utbetalas två gånger à 45 000 kr,

3. de övriga villkor som följer av Villkorsavtal/Villkorsavtal-T,

4. med anställningen följer skyldigheten att tjänstgöra i utrikesrepresentationen.

Samtliga lönekostnader ska belasta 4226, 52413, 125360.

Anders Lidén ska tills vidare vara placerad i Utrikesdepartementet, FN-politik, sekretariatet för säkerhetsrådskanditaturen (UD FN SRK).

På Regeringskansliets vägnar

Elinor Hammarskjöld
Personalchef

Kopia till:
CH UD FN SRK
RK Ekonomi och Lön/Betalningar

Exp 161020/bsjh

Postadress 103 39 STOCKHOLM
Telefon 08 - 405 10 00
E-post: ud-p@gov.se
Besöksadress Malmtorgsgatan 3
Telefax 08 - 723 11 76

Bilaga 2

Regeringskansliet

Promemoria

2017-06-29
Till UD2016/17647/FN
6.2

Utrikesdepartementet
Enheten för FN-politik
Kansliråd
Karin Bolin
08-4053643
Karin.bolin@gov.se

Avslutningspromemoria för utvärdering av det svenska kandidaturarbetet för en icke-permanent plats i FN:s säkerhetsråd 2017-2018 som finansierats av sakanslag via avsättning

Enheten för konfliktfrågor och humanitär politiks beslut

Enheten för konfliktfrågor och humanitär politik beslutar i samråd med enheten för FN-politik att slutrapportering av utvärdering av det svenska kandidaturarbetet för en icke-permanent plats i FN:s säkerhetsråd 2017-2018 godkänns.

1. Medelsanvändning, prestationer och måluppfyllelse

Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) beslutade den 7 oktober 2016 att avsätta 170 000 kronor för finansiering av en utvärdering av det svenska kandidaturarbetet för en icke-permanent plats i FN:s säkerhetsråd. Utvärderingen skulle utföras mellan den 10 oktober och den 12 december 2016.

Utvärderingen omfattade en kvantitativ och kvalitativ analys av organisationen för kandidaturarbetet, dels en kvantitativ och kvalitativ analys av det röststöd Sverige erhöll vid omröstningen till en icke-permanent plats i FN:s säkerhetsråd. Utvärderingen har grundats på skriftligt källmaterial på Utrikesdepartementet i Stockholm och svenska FN-delegationen i New York. Utvärderaren har också genomfört en lång rad intervjuer med personal på Utrikesdepartementet i Stockholm och på FN-delegationen i New York samt med relevanta diplomater från tredje länder. För dessa ändamål genomförde utvärderaren resor till New York och Haag.

Utvärderaren överlämnade utvärderingen och dess slutsatser till chefen för Enheten för FN-politik på Utrikesdepartementet den 28 februari 2017. Slutsatserna i utvärderingen har därefter presenterats för Utrikesdepartementets ledning och andra intressenter däribland riksdagen och media. Slutsatserna har också publicerats på regeringens hemsida. Förseningen av överlämnandet av utvärderingen föranleddes av att utvärderaren, bland annat på grund av fakta efterfrågade mer tid för att slutföra uppdraget.

Utvärderingen och dess slutsatser gav en tydligare bild av varför, och med vilka förväntningar, Sverige blev invalt i säkerhetsrådet. Utvärderingen och dess slutsatser bidrar därigenom till en fördjupad kunskap om hur Sverige och svensk utrikesförvaltning uppfattas av tredje land. Mot bakgrund ovan bedöms målen med insatsen ha uppnåtts.

Utförd verksamhet bedöms ha bidragit till att uppnå regeringens mål inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan ramanslag 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet, anslagspost 4 Utrikesdepartementet – Särskilda insatser, delanslagsposten 1 del till Utrikesdepartementet.

1.1 Medelsförbrukning

Enligt beslutet skulle Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) finansiera samtliga kostnader inklusive resor avseende utvärderarens uppdrag. Utvärderingen bekostades enbart med medel från Regeringskansliet (Utrikesdepartementet). Budgeten för utvärderingen uppgick till 170 000 kronor. Medlen har förbrukats för avsett ändamål och inom den tid utvärderingen genomfördes (mellan den 10 oktober 2016 och den 28 februari 2017)

Den slutliga medelsförbrukningen uppgår till 187 964 kronor. Avvikelsen om 17 964 kronor mellan det faktiska utfallet och budgeten föranleds främst av kostnader för semesterersättning vilket av misstag inte togs med i den ursprungliga budgeten. 16 081 kronor bokfördes först i januari 2017 och belastade därmed anslagsposten 1:2.4.1 budgetåret 2017.

2. Riskuppföljning

En av de risker som angavs i underlagspromemorian var att utvärderaren inte skulle hinna slutföra uppdraget under den stipulerade tiden. Om så var fallet kunde uppdraget ev. förlängas. Då utvärderaren signalerade att mer tid skulle behövas för att slutföra uppdraget förlängdes detsamma med bibehållen budget.

Denna risk bedöms inte ha inträffat utan utvärderaren anses, utifrån sin gedigna bakgrund och kunskap om utrikesförvaltningen, FN och säkerhetsrådet ha utfört uppdraget på ett självständigt och opartiskt vis.

3. Resultatanalys

Kandidaturarbetet för en icke-permanent plats i FN:s säkerhetsråd 2017-2018 innebar en kraftsamling för i princip hela den svenska utrikesförvaltningen. En utvärdering av kandidaturarbetet är central för den lärande kunskapsorganisationen och viktig för att förstå varför, och med vilka förväntningar, Sverige blev invalt i säkerhetsrådet. Utvärderingen av det svenska kandidaturarbetet för en icke-permanent plats i FN:s säkerhetsråd 2017-2018 resulterade i slutsatser och lärdomar av utrikesförvaltningens arbete under kandidaturperioden. Resultatet utgör ett viktigt arbete till utvecklingen av utrikesförvaltningens arbetsmetoder i allmänhet och inför framtida kandidaturer i synnerhet.

4. Underskrift

2017-06-29

Datum

Handläggarens underskrift

KARIN BOLIN

Namnförtydligande

Datum

Enhetschefens underskrift

Karin Johanson

Namnförtydligande

Kopia till:

Bilaga A2.4.3

Regeringskansliet

2019-02-14
SB2018/01740/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 14
Dnr 1275-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 4 – Utrikesdepartementets hantering av en utvärdering av säkerhetsrådskampanjen

Härmed överlämnas en promemoria med bilaga från Utrikesdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är departementsrådet Maria Jonsson, Utrikesdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria 1 bilaga

2019-02-14

Utrikesdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 4 – Utrikesdepartementets hantering av en utvärdering av säkerhetsrådskampanjen

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. I DN:s artikel med rubriken Utvärdering av Sveriges FN-kampanj saknas (bilaga 2 i utskottets promemoria) anges bl.a. att DN den 22 januari 2018 fick ett skriftligt besked från Utrikesdepartementet att det utöver slutsatserna om 13 sidor inte fanns några ytterligare handlingar som kunde lämnas ut och att det "inte heller fanns några icke allmänna handlingar i ärendet, alltså papper som inte behöver lämnas ut". Enligt artikeln uttalade även en chefstjänsteman för departementets enhet för FN-politik bl.a. att "från utvärderingen i skriftlig form finns bara slutsatserna". Hur förhåller sig uppgifterna att det i ärendet inte fanns handlingar som inte var allmänna och att "från utvärderingen i skriftlig form finns bara slutsatserna" till den information som framgår av de pressmeddelanden som publicerades på regeringens webbplats (bilagorna 7, 9 och 11 i utskottets promemoria), nämligen att det – utöver slutsatserna om 13 sidor – funnits arbetsmaterial/annat material under utvärderingens gång som granskats inom departementet?

Den 22 januari 2018 lämnade en tjänsteman vid Utrikesdepartementet ett skriftligt besked till en journalist på Dagens Nyheter med anledning av dennes förfrågan om att få ta del av handlingar kopplade till utvärderingen, se bilaga. Den mening som citeras i utskottets fråga, "inte heller fanns några icke allmänna handlingar i ärendet, alltså papper som inte behöver lämnas ut", är inte hämtad från tjänstemannabeskedet och återger inte heller innebörden av detta. Det finns ingen motsättning mellan den information

som lämnades i beskedet och den som publicerades på regeringens webbplats.

Enligt underlagspromemorian till beslutet om finansiering av utvärderingen skulle slutsatserna i utvärderingen presenteras för departementsledningen och regeringen samt – i den utsträckning som medges med hänsyn till framförallt sekretesskrav – andra intressenter. Handlingen med slutsatserna upprättades den 2 mars 2017 och blev då en allmän handling. Under utvärderingens gång hade det funnits arbetsmaterial som granskats inom departementet. Arbetsmaterialet utgjorde dock inte allmänna handlingar. Det finns ingen motsättning mellan departementets förhållningssätt avseende handlingarna i ärendet och den information som publicerades på regeringens webbplats.

2. Utskottet upprepar fråga nr 8 i utskottets promemoria. Utskottet önskar en redogörelse för vilken information som lämnades till utrikesminister Margot Wallström och när i tiden informationen lämnades.

Statsrådet informerades löpande enligt sedvanliga rutiner, bl.a. om utvärderingens innehåll, kontakterna med riksdagen och medierapporteringen.

Regeringskansliet

2018-01-22
UD2017/21376/RS

Utrikesdepartementet
Rättssekretariatet
Departementssekreterare
Amanda Gåre
08-405 52 29
amanda.gare@gov.se

Mikael Holmström
mikael.holmstrom@dn.se

Begäran att få ta del av allmän handling

3 bilagor

Du fick den 5 januari 2018 delbesked avseende din begäran att få ta del av handlingar kopplade till Anders Lidéns utvärdering av Sveriges kampanj för en plats i FN:s säkerhetsråd.

De delar av din begäran som återstår att besvaras i detta andra och sista delbesked avser:

- Handlingar som inkommit, avsänts och upprättats inom ramen för Lidéns utvärdering.
- Reseräkningar och annan dokumentation från utvärderingens genomförande.
- Upplysning om det finns andra handlingar rörande utvärdering som UD inte bedömer är allmänna handlingar.

I en av bilagorna till detta besked får du ta del av ett nytt utdrag från ekonomisystemet som kompletterats med en kolumn som anger vad de olika kostnaderna avser. Den andra bilagan innehåller verifikationerna för de kostnader som angetts i utdraget. Ett fåtal uppgifter i verifikationerna i den andra bilagan rör Sveriges förhållande till annan stat eller rör i övrigt annan stat. Då det kan antas att det stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet om dessa röjs omfattas de av 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). De sekretessbelagda uppgifterna har maskerats i den aktuella bilagan.

I en ytterligare bilaga får du vidare ta del av beslut av den 14 oktober 2016 om förändring av arbetsgrupp kring Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd (ingår i ärende UD2014/80489/FN). Av detta beslut framgår

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 76
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 39 Stockholm
Besöksadress: Tegelbacken 2
E-post: ud.registrator@regeringskansliet.se

att Anders Lidén under sin tid som utvärderare beretts tillgång till den arbetsyta som användes under det löpande kampanjarbetet och som delades mellan Regeringskansliet och FN-representationen i New York.

Vad i övrigt gäller handlingar som inkommit, avsänts och upprättats inom ramen för utvärderingen eller annan dokumentation från utvärderingens genomförande så har det vid eftersökningar inte påträffats några ytterligare allmänna handlingar utöver de som du redan fått ta del av den 5 januari 2018 samt de som bilagts detta besked.

När det till sist gäller din begäran om att få ta del av upplysning om det finns andra handlingar rörande utvärderingen som departementet bedömt inte är allmänna handlingar kan jag meddela följande. Enskilda har rätt att få ta del av allmänna handlingar (2 kap. 1 § Tryckfrihetsförordningen). En myndighet har också under vissa förutsättningar en skyldighet att på begäran från enskild lämna uppgift ur en allmän handling som förvaras hos myndigheten (5 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen). I departementet förvaras inte någon allmän handling som innehåller uppgifter om handlingar rörande Lidéns utvärdering som bedömts vara ej allmänna handlingar. Din begäran kan därför inte efterkommas i denna del.

Om du inte är nöjd med utfallet av denna prövning kan du vända dig till Utrikesdepartementet och begära att frågan ska prövas av myndigheten genom beslut av ett statsråd. Ärendet kan även komma att direkt överlämnas till regeringens prövning.

En begäran enligt ovan kan ställas till Utrikesdepartements registrator vars kontaktuppgifter du finner längst ned på beskedets första sida. Du kan också ställa din begäran direkt till Utrikesdepartementets rättssekretariat på e-postadress ud-rs@gov.se.

Med vänliga hälsningar,

Amanda Gåre
Departementssekreterare

Bilaga A2.4.4

Regeringskansliet

2019-03-07
SB2018/01740/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -03- 07
Dnr 1275-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 4 – Utrikesdepartementets hantering av en utvärdering av säkerhetsrådskampanjen

Härmed överlämnas en promemoria med bilaga från Utrikesdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är departementsrådet Maria Jonsson, Utrikesdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria 1 bilaga

2019-03-07

Utrikesdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 4 – Utrikesdepartementets hantering av en utvärdering av säkerhetsrådskampanjen

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Utskottet önskar ta del av den begäran om utfående av allmän handling som föranledde det skriftliga besked som en tjänsteman hos Utrikesdepartementet lämnade till en journalist den 22 januari 2018.

Begäran bifogas, se bilaga.

2. Har den aktuella begäran om att få ta del av allmän handling prövats av Utrikesdepartementet eller regeringen? Om ja, önskar utskottet ta del av myndighetens eller regeringens beslut.

Den aktuella begäran har inte prövats av Utrikesdepartementet eller regeringen.

Bilaga

From: Sara Forsman
Sent: den 29 december 2017 11:34
To: DL RK UD RS SG Sekretessgruppen
Cc: Lars J Nilsson
Subject: VB: Begäran att få ta del av allmän handling - Dnr UD2017/21164/RS

Follow Up Flag: Följ upp
Flag Status: Completed

Från: Mikael Holmström (DN) [mailto:mikael.holmstrom@dn.se]
Skickat: den 29 december 2017 11:32
Till: Sara Forsman <sara.forsman@gov.se>
Ämne: SV: Begäran att få ta del av allmän handling - Dnr UD2017/21164/RS

Hej,

tack för Ditt svar. Det föranleder mig dessvärre att begära utlämning och besked på följande punkter.

Betyder Ditt svar att den fullständiga rapporten med utvärderingen från ambassadör Lidén är förkommen inom UD? Har det i så fall upprättats något PM eller motsvarande om att handlingen är borta och när är detta dokument så fall daterat? I så fall begär jag utlämning av denna handling.

Då jag ändock betvivlar att en utvärdering rörande en fråga som varit så högprioriterad för regeringen och Sverige (kandidaturen till FN:s säkerhetsråd) skulle kunna försvinna så begär jag härmed åter att ta del av hela utvärderingens slutrapport i det skick den upprättades inom UD och överlämnades till UD-företrädare i samband med att utvärderingen avslutades.

Ert svar föranleder mig också att begära utlämning av följande allmänna handlingar.

1. Det uppdrag som gavs till ambassadör Lidén med beslut och uppdragsgivare.
2. Direktiven om uppdragets omfattning och begränsningar.
3. Tidplan för uppdraget.
4. Kostnadsram för uppdraget
5. Handlingar som visar anställningsförhållanden och lön för Lidén och andra eventuellt anlitade personer.
6. Handlingar som visar eller upplyser om var inom UD:s eller andra myndigheters lokaler som arbetet med utvärderingen bedrevs.
7. Handlingar som inkommit, avsänts och upprättats inom ramen för Lidéns utvärdering.
8. Handling eller uppgift om sammanlagda kostnader för utvärderingen.
9. Reseräkningar och annan dokumentation från utvärderingens genomförande.

10. Handling som visar vem som tog emot utvärderingens slutrapport.
11. Upplysning om det finns andra handlingar rörande utvärderingen som UD inte bedömer är allmänna handlingar.

Med vänlig hälsning
Best regards
Mikael Holmström

Mikael Holmström
Säkerhetspolitisk reporter
Security Policy Correspondent
mikael.holmstrom@dn.se
Direkt: 08-738 10 64 · Mobil: 070-571 65 11
Direct: +46 8 738 10 64 Mobile: + 46 70 571 65 11
mikael.holmstrom@dn.se
Twitter: @MikaelHolmstr

Dagens Nyheter, 105 15 Stockholm ·
Besöksadress: Gjörwellsgatan 30
Växel: 08-738 10 00. +46 8 738 10 00
Adress: Dagens Nyheter, 105 15 Stockholm, Sweden
Visiting adress: Gjörwellsgatan 30, Stockholm Sweden

DN.se · Twitter: @dagensnyheter · Facebook: facebook.com/dn.se

---

Från: Sara Forsman <sara.forsman@gov.se>
Skickat: den 22 december 2017 16:39
Till: Mikael Holmström (DN)
Ämne: Begäran att få ta del av allmän handling - Dnr UD2017/21164/RS

Dnr UD2017/21164/RS

Hej,

Efter förnyade eftersökningar får jag meddela följande. Av handlingar i ärende med diarienummer UD2017/03734/FN med ärendemening "Slutsatser från UD:s interna utvärderingen av Sveriges kandidaturarbete för en icke-permanent plats i Förenta Nationernas säkerhetsråd 2017-2018" framgår att den rapport som publicerats på regeringens hemsida är de slutsatser från den interna utvärderingen av kandidaturarbetet som Anders Lidén lämnade över till chefen för UD:s enhet för FN-politik i samband med att Lidéns uppdrag avslutades. I ärendet finns ingen annan rapport registrerad, och någon annan allmän handling som motsvarar din begäran har inte påträffats i UD.

Din begäran kan mot den bakgrunden inte efterkommas. Om du inte är nöjd med utfallet av denna prövning kan du begära att frågan ska prövas av myndigheten genom beslut av ett statsråd. Ett beslut av myndigheten kan överklagas till regeringen. Ärendet kan också komma att direkt överlämnas till regeringens prövning. Om du önskar att ärendet prövas av myndigheten är du välkommen att kontakta mig.

Med vänlig hälsning

Sara Forsman
Departementssekreterare
Rättssekretariatet
Utrikesdepartementet
Regeringskansliet
103 39 Stockholm
08-405 34 65
sara.forsman@gov.se
www.regeringen.se

Från: Mikael Holmström (DN) [mailto:mikael.holmstrom@dn.se]
Skickat: den 21 december 2017 18:09
Till: Sara Forsman <sara.forsman@gov.se>
Ämne: SV: Begäran om utlämning av allmän handling - dnr UD2017/20869/RS

Hej Sara,

det dokument ni har skickat är inte vad jag begärt utan en sammanfattning av den fullständiga rapporten som är på 40-talet sidor.

Om du inte hittat den fullständiga rapporten, betyder ju inte detta att den inte finns på UD.

Rapporten ifråga bör ha upprättats i januari 2017 och föredrogs lite senare under året också för Riksdagens utrikesutskott. Utskottet orienterades i vart fall enligt mina uppgifter om dess existens och omfattning.

Jag begär alltså nu för tredje gången utlämning av rapporten i sin helhet. Givetvis står det UD fritt att maskera de partier som kan skada rikets relationer till främmande makt.

Med förnyade vänliga hälsningar

Mikael Holmström

Mikael Holmström
Säkerhetspolitisk reporter
Security Policy Correspondent
mikael.holmstrom@dn.se
Direkt: 08-738 10 64 · Mobil: 070-571 65 11
Direct: +46 8 738 10 64 Mobile: + 46 70 571 65 11
mikael.holmstrom@dn.se
Twitter: @MikaelHolmstr

Dagens Nyheter, 105 15 Stockholm ·
Besöksadress: Gjörwellsgatan 30
Växel: 08-738 10 00. +46 8 738 10 00
Adress: Dagens Nyheter, 105 15 Stockholm, Sweden
Visiting adress: Gjörwellsgatan 30, Stockholm Sweden

DN.se · Twitter: @dagensnyheter · Facebook: facebook.com/dn.se

---

Från: Sara Forsman <sara.forsman@gov.se>
Skickat: den 21 december 2017 17:40
Till: Mikael Holmström (DN)
Ämne: SV: Begäran om utlämning av allmän handling - dnr UD2017/20869/RS

Hej,

Ursäkta om jag var otydlig i mitt tidigare mail. Såvitt kunnat utredas är det dokument som tidigare offentliggjorts på regeringens hemsida den utvärdering som skrivits av Anders Lidén, dvs. den slutliga rapporten. Utrikesdepartementet har med anledning av din begäran gjort en prövning av de uppgifter som maskerats i dokumentet på hemsidan, och funnit att dessa uppgifter omfattas av sekretess.

Med vänlig hälsning

Sara Forsman
Departementssekreterare
Rättssekretariatet
Utrikesdepartementet
Regeringskansliet
103 39 Stockholm
08-405 34 65
sara.forsman@gov.se
www.regeringen.se

Från: Mikael Holmström (DN) [mailto:mikael.holmstrom@dn.se]
Skickat: den 21 december 2017 16:52
Till: Sara Forsman <sara.forsman@gov.se>
Ämne: SV: Begäran om utlämning av allmän handling - dnr UD2017/20869/RS

Hej Sara,

oj nu blev det visst fel!

Min begäran gällde ju "ambassadör Anders Lidéns utvärdering av Sveriges kampanj för en plats i FN:s säkerhetsråd".

Länken i mitt mejl var endast avsedd att underlätta Ditt och UD:s arbete att återfinna rapporten ifråga (tanken var givetvis ej att orsaka Er onödigt arbete genom begära ut något som redan är offentliggjort och tillgängligt sedan nio månader på regeringens hemsida).

Jag begär alltså för tydlighets skull ännu en gång utlämning i sin helhet av de 40-talet sidor som rapporten utgör, och i den mån detta inte kan ske med sekretessbelagda uppgifter på sidorna maskerade.

Med förnyad vänlig hälsning.

Mikael Holmström

Mikael Holmström
Säkerhetspolitisk reporter
Security Policy Correspondent
mikael.holmstrom@dn.se
Direkt: 08-738 10 64 · Mobil: 070-571 65 11
Direct: +46 8 738 10 64 Mobile: + 46 70 571 65 11
mikael.holmstrom@dn.se
Twitter: @MikaelHolmstr

Dagens Nyheter, 105 15 Stockholm ·
Besöksadress: Gjörwellsgatan 30
Växel: 08-738 10 00. +46 8 738 10 00
Adress: Dagens Nyheter, 105 15 Stockholm, Sweden
Visiting adress: Gjörwellsgatan 30, Stockholm Sweden

DN.se · Twitter: @dagensnyheter · Facebook: facebook.com/dn.se

Från: Sara Forsman <sara.forsman@gov.se>
Skickat: den 21 december 2017 14:31
Till: Mikael Holmström (DN)
Ämne: Begäran om utlämning av allmän handling - dnr UD2017/20869/RS

Dnr UD2017/20869/RS

Du har hos Utrikesdepartementet begärt att få ta del av ambassadör Anders Lidéns utvärdering av Sveriges kampanj för en plats i FN:s säkerhetsråd. I handlingen förekommer uppgifter som rör Sveriges förbindelser med en annan stat eller som i övrigt rör annan stat eller mellanfolklig organisation. Vissa av dessa uppgifter har bedömts omfattas av sekretess enligt 15 kap 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) då det kan antas att det stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet om dessa uppgifter röjs. Sekretessbelagda uppgifter har maskerats i bifogad bilaga.

Om du inte är nöjd med utfallet av denna prövning kan du höra av dig till mig och begära att frågan ska prövas av myndigheten genom beslut av ett statsråd. Ärendet kan också komma att direkt överlämnas till regeringens prövning.

Med vänlig hälsning

Sara Forsman
Departementssekreterare
Rättssekretariatet
Utrikesdepartementet
Regeringskansliet
103 39 Stockholm
08-405 34 65
sara.forsman@gov.se
www.regeringen.se

Bilaga A2.4.5

G4: Svar från Anders Lidén

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -04- 04
Dnr 1275-2017/18

Svar till KU

1. Kort tid efter att jag gått i pension och lämnat min anställning i UD blev jag av UD ombedd att göra en utvärdering av Sveriges kampanj för en plats i FN:s säkerhetsråd 2017-18. Jag anställdes för att under två månader göra utvärderingen. Jag fick fri tillgång till UD:s personal och allt skriftligt material som jag kunde finna om kampanjen. Metodologin för utvärderingen var helt min egen liksom upplägget att den till stor del skulle bygga på vad andra länders representanter i New York ansåg om vår kampanj. Jag beviljades de resurser jag själv begärt för att resa till New York liksom till våra konkurrentländer Nederländerna och Italien. Någon resa till Italien blev dock aldrig av. Rapporten skulle belysa hur den svenska kampanjen bedrevs och även hur kampanjer går till vid FN i New York samt hur detta uppfattas.

UD-personalens samarbetsvilja var stor och någon inblandning från UD:s sida förekom inte vare sig när det gällde metodval eller hur arbetet skulle bedrivas. När min anställning upphörde i december 2016 överlämnade jag till UD 10 exemplar av en färdig rapport på 44 sidor, som på mitt initiativ faktagranskats av två i kampanjen centralt placerade personer. Jag betraktade i och med detta mitt uppdrag som avslutat.

Jag begärde alltså inte någon förlängning av min anställning. Inget nytt anställningsbeslut togs och jag fick självklart inte heller lön för någon tid efter den 12 december. I stället meddelade UD att man ville göra en egen faktagranskning. Först den 30 januari 2017 återkom departementet med förslag till ändringar de önskade se i rapporten. Jag beaktade några av dessa som t ex ett fel på ett datum för ett tal eller sådant som kunde göras tydligare. Det mesta var dock synpunkter av åsiktskaraktär och sådant som inte stämde med vad jag kommit fram till, varför jag inte beaktade sådana ändringsförslag. Enhetschefen Gomez på UD uttryckte då förståelse för att den typen av ändringsförslag inte beaktades. Statssekreterare Ulrika Modéer bad mig också göra några mindre förtydliganden för att undvika missförstånd. Det mesta av detta tog jag till mig och beaktade.

Den 7 februari 2017 lämnade jag den nya versionen i tio exemplar till chefen för FN-enheten (fortfarande 44 sidor inklusive slutsatser på 13 sidor, vilka följde av den övriga texten. Det rörde sig med andra ord om en helhet och inte om arbetsmaterial och slutstatser.) Den nya versionen av rapporten överlämnades alltså inte den 28 februari, vilket felaktigt uppges i UD:s promemoria 2017-06-29. Att det var en fullständig utvärdering och inte bara slutsatser som överlämnats framgår också av samma promemoria. Däremot föreslog jag för departementsrådet Gomez - inför den pressträff om utvärderingen som planerades till i början av mars 2017 - att åtminstone utvärderingens slutsatser skulle kunna överlämnas till media. Resultatet blev till min förvåning att en delvis övermålad version av mina slutsatser överlämnades. Jag utgick fortfarande ifrån att hela rapporten skulle registreras och föredras för utrikesutskottet och inte bara dess slutsatser.

Vid några tillfällen under våren 2017 redogjorde jag för min rapport inför grupper i UD eller riksdagens utrikesutskott. Jag var då mycket öppen med att min rapport innehöll 44 sidor inklusive slutsatser på 13 sidor.

2. Av UD:s beslut om anställning 2016-10-10 framgår att jag anställdes för tiden 13 oktober 2016 till 12 december 2016. Sådan tidsbegränsad anställning är vanlig när före detta tjänstemän används för att göra utredningar. På så sätt kan regler för upphandling undvikas. Jag fick tillgång till en arbetsplats på UD och sekreterarhjälp. Jag ingick inte i någon UD-hierarki, även om jag administrativt

var placerad vid UD:s sekretariat för säkerhetsrådskandidaturen, där min arbetsplats och sekreterare fanns. Jag begärde aldrig någon förlängning av min anställning eller extra tid för att fullfölja uppdraget och hade varken anställning eller lön efter den 12 december 2016. För att vara tillmötesgående accepterade jag att utan att vara anställd införa några ändringar i min rapport som föreslagits och som jag tyckte var befogade. Den 7 februari 2017 inlämnades denna slutliga version.

I UD:s underlagspromemoria 2016-10-07 framgår att utvärderingen skulle utföras på ett ”självständigt vis”. Där framgår också att resultatet skulle tillhöra UD. Det betyder att UD kunde besluta om hur rapporten skulle delges samt om eventuell hemligstämpling. Ingenting framfördes till mig eller i någon underlagspromemoria att min rapport skulle ”tvättas” och godkännas av UD. Om så varit fallet hade jag inte åtagit mig uppdraget.

Jag fick självständigt utföra uppdraget utan inblandning från UD:s sida. Metod och upplägg bestämdes av mig. De resurser jag ansåg mig behöva beviljades. Jag lät också genomföra en oberoende faktagranskning. Allt detta bekräftade för mig att UD önskade en självständig och oberoende utvärdering.

Anders Lidén

Bilaga A3.1.1

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -01- 31
Dnr 1428-2018/19

SVERIGES RIKSDAG

Stockholm 2019-01-31

Regeringens styrning av Svenska kraftnät

Svenska kraftnät är en myndighet som drivs i form av ett statligt affärsverk och har i uppdrag att underhålla och utveckla det svenska stamnätet för el. Svenska kraftnät är också en av landets beredskapsmyndigheter. Myndighetens uppdrag – att underhålla och utveckla stamnätet för elförsörjningen – fyller en viktig roll inom totalförsvaret. Om elsystemet slås ut skulle konsekvenserna bli omfattande.

Enligt uppgifter i Dagens Nyheter har en rad allvarliga missförhållanden förekommit på Svenska Kraftnät. Uppgifterna är så omfattande att de väcker frågor inte bara om myndighetens ledning utan även om hur myndighetens styrts och vad ansvarigt statsråd känt till av missförhållandena. Eftersom uppgifterna även rör brister i säkerhetsskyddet vid myndigheten, aktualiseras även frågor om hur regeringen agerat vad gäller egna rutiner och styrningen av myndigheternas arbete efter säkerhetskrisen vid Transportstyrelsen.

De missförhållanden som uppdagats har gällt flera områden. Bland annat ska det gälla uppgifter om jävssituationer vid upphandlingar.[1] En högt uppsatt chef vid myndigheten ska under åren 2015-2016 ha medverkat till att ett större uppdrag för över en miljon konor gavs till en av hennes vänner. En annan chef ska under hösten 2018 ha anlitat en tidigare samarbetspartner och bekant för ett större konsultuppdrag för närmare 700 000 kronor. Därefter ska hon ha raderat ett stort antal mejl för att undvika att de lämnades ut som en allmän handling.[2]

En annan del av granskningen gör gällande att uppgifter om en större prishöjning i stamnätet ska ha skjutits upp i förhållande till den tid då myndigheten vanligtvis skulle ha kommunicerat den till elbolagen.[3] Senareläggningen ska ha motiverats av att myndighetsledningen var orolig över att informationen skulle läcka ut från elbolagen och få påverkan på valet. Detta då regeringen haft som valfråga att elnätspriserna skulle sjunka. Att en myndighet skulle agera i syfte att påverka valutgången är mycket allvarligt och skulle strida mot grundläggande bestämmelser i regeringsformen om förvaltningsmyndigheternas saklighet och

[1] https://www.dn.se/nyheter/sverige/myndighetschef-anlitade-van-som-konsult-reste-till-rio-ihop-veckan-efter-avtalet/

[2] https://www.dn.se/nyheter/sverige/toppchef-pa-svenska-kraftnat-raderade-handlingar-for-att-undkomma-granskning/

[3] https://www.dn.se/nyheter/sverige/generaldirektor-ville-fordroja-information-om-elprishojning-till-efter-valet/

SVERIGES RIKSDAG

opartiskhet. Att försöken till valpåverkan dessutom påstås motiveras av regeringens politiska agenda väcker av naturliga skäl frågor om vilka kontakter som förevarit mellan ansvarigt statsråd och myndighetens ledning.

Vidare har även rapportering förekommit om allvarliga avsteg från gällande bestämmelser om säkerhetsskydd. Flera personer har enligt uppgift börjat arbeta och fått tillgång till Svenska kraftnäts lokaler och IT-system trots att det inte har gjorts en korrekt säkerhetsprövning. Bland annat ska en tillförordnad avdelningschef för IT-driften enbart ha genomgått en vanlig registerkontroll istället för den extra omfattande prövning som föreskrivs för befattningar som av regeringen placerats i den högsta säkerhetsklassen – säkerhetsklass 1.[4] Placering i säkerhetsklass 1 beslutas av regeringen. Säkerhetsklassen för en tjänst som personaldirektör, som regeringen beslutat till säkerhetsklass 1, ska också av Svenska kraftnät, i strid med regeringens beslut, ha ändrats säkerhetsklass till klass 2 på grund av tidsbrist. Den korrekta säkerhetsprövningen, enligt klass 1, blev klar först två månader senare. Detta trots att korrekt säkerhetsprövning krävs för att en anställning överhuvudtaget ska kunna påbörjas. Svenska kraftnät har dementerat bristerna gällande säkerhetslagstiftningen i de fall som rapporterats i Dagens Nyheter, men har vid en översyn upptäckt andra fall som lett till att myndigheten gjort en anmälan till Säkerhetspolisen.[5] På interna möten ska även de avsteg som dementerats senare ha bekräftats.[6] Enligt rapporteringen ska myndighetens internrevisor ha informerat styrelseordföranden på Svenska kraftnät om allvarliga bristerna i säkerhetsprövningarna i tre fall redan i oktober 2018, som i sin tur informerade generaldirektören.[7] I två av fallen vidtogs inga åtgärder med anledning av larmet.

I den fortsatta granskningen har sedermera framgått att den dåvarande säkerhetsskyddschefen vid myndigheten redan under våren 2018 uppmärksammade Säkerhetspolisen på risker i Svenska kraftnäts säkerhetsskyddsarbete. Detta ska ha varit känt på högsta nivå inom Svenska kraftnät och ha föranlett vidare kontakter mellan myndigheten och Säkerhetspolisen.[8]

Sammantaget vittnar Dagens Nyheters rapportering om allvarliga brister hos Svenska kraftnät och väcker frågor om vad regeringen känt till och hur den agerat. Svensk grundlag slår fast att det är regeringen som styr riket. Därmed är

---

[4] https://www.dn.se/nyheter/sverige/svenska-kraftnat-gav-obehoriga-chefer-tillgang-till-hemlig-information-utan-sakerhetsprovning-/

[5] https://www.svk.se//om-oss/nyheter/allmanna-nyheter/kommentar-till-medias-granskning-om-sakerhetsprovning/ samt https://www.svk.se/om-oss/nyheter/allmanna-nyheter/rutiner-for-sakerhetsprovning-och-inpassering-vid-anstallning-har-inte-foljts/

[6] https://www.dn.se/nyheter/sverige/generaldirektoren-lamnade-oriktiga-uppgifter-om-sakerhetsprovningar/

[7] https://www.dn.se/nyheter/sverige/internrevisor-slog-larm-om-brister-till-svenska-kraftnats-styrelse-redan-i-hostas/

[8] https://www.dn.se/nyheter/sverige/sakerhetsskyddschefen-larmade-sapo-om-brister-pa-svenska-kraftnat/

SVERIGES RIKSDAG

det också regeringen som är ytterst ansvarig för myndigheterna och att arbetet där utförs på ett korrekt sätt. I regeringens styrande funktion ingår en skyldighet att leda den statliga förvaltningens verksamhet, vilket förutsätter att regeringen följer myndigheternas verksamhet och vid behov vidtar de åtgärder som är nödvändiga från ett styrningsperspektiv.

Konstitutionsutskottet har i flera tidigare granskningar understrukit regeringens och statsrådens ansvar för myndigheternas verksamhet. Våren 2002 uttalande bland annat utskottet i en granskning av Centrala studiestödsnämndens (CSN) förutsättningar att genomföra sina uppgifter att regeringen, och framför allt utbildningsministern, bar ansvaret för att tillräckliga åtgärder inte vidtagits för att åstadkomma en tillfredsställande verksamhet inom CSN. Våren 2006 granskade utskottet migrationsministerns ansvar för myndighetskulturen inom Migrationsverket och konstaterade att regeringen bär ett ansvar för att Migrationsverkets verksamhet präglas av rättssäkerhet, humanitet och respekt för individens rättigheter. Ett särskilt ansvar bars av migrationsministern, och det föll på henne att sörja för att regeringen vid behov vidtar sådana åtgärder som kan erfordras för att avhjälpa brister i myndighetens verksamhet. Liknande uttalanden gjordes även våren 2008 avseende Integrationsverkets utbetalning av schablonersättning till kommuner i strid med gällande författning. Våren 2012 uttalade utskottet vidare att regeringen och ansvariga statsråd har ett övergripande ansvar för att säkerställa att myndigheter informerar regeringen om den aktuella situationen inom sina respektive områden och underströk vikten av väl fungerande kontakter mellan förvaltningsmyndigheter och Regeringskansliet.

Konstitutionsutskottet granskade så sent som förra våren regeringens agerande mot bakgrund av brister inom säkerhetsskyddsarbetet vid Transportstyrelsen som i det fallet resulterat i en omfattande säkerhetskandal. Detta borde ha föranlett skärpta rutiner och åtgärder inom Regeringskansliet. Att en myndighet som är central i det svenska totalförsvaret har så omfattande brister i sitt säkerhetsskyddsarbete som dessutom uppkommer efter så kort tid är därför anmärkningsvärt. Den dåvarande infrastrukturministern Anna Johansson fick i ett mycket sent skede information bristerna trots att informationen fanns i departementet. Konstitutionsutskottet beskrev det då som uppseendeväckande att en fråga av detta slag inte tagits upp mellan statsrådet och hennes dåvarande statssekreterare och anförde att den bristfälliga relationen dem emellan åvilade Anna Johansson. Motsvarande bör rimligen även kunna sägas angående relationen mellan ett statsråd och myndigheterna inom dennes ansvarsområde. Omfattande brister i säkerhetsskyddet bör inte under lång tid kunna vara kända inom för totalförsvaret centrala myndigheters ledning utan att Regeringskansliet uppmärksammas på detta.

Jag hemställer därför till konstitutionsutskottet att granska huruvida regeringen, och för Svenska kraftnät ansvariga statsrådet Ibrahim Baylan i tillräcklig omfattning agerat för att förhindra de missförhållanden som uppdagats vid myndigheten när det gäller bland annat jäv i upphandlingssituationer, eventuellt

SVERIGES RIKSDAG

agerande i syfte att påverka valutgången i höstens riksdagsval samt myndighetens säkerhetsskyddsarbete. Även de åtgärder som vidtagits för att utreda och hantera de uppgifter som framkommit bör bli föremål för utskottets granskning. Som regeringschef och chef för Regeringskansliet har statsministern det övergripande ansvaret för regeringens och Regeringskansliets arbete och att lämpliga rutiner fastställs och efterlevs, vilket innebär att även statsministerns ansvar i dessa avseenden bör klargöras.

Lars Hjälmered, riksdagsledamot (M)

Bilaga A3.1.2

Regeringskansliet

2019-03-12
SB2019/00367/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -03- 12
Dnr 1428-2018/19

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 15 – Regeringens styrning av Svenska kraftnät

Härmed överlämnas promemorior med bilagor från Miljö- och energidepartementet och Justitiedepartementet.

Observera att två bilagor har försetts med sekretessmarkering.

Regeringskansliets kontaktpersoner i ärendet är expeditions- och rättschefen Lena Ingvarsson, Miljö- och energidepartementet, och rättschefen Daniel Ström, Justitiedepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

14 bilagor

2019-03-12

Miljö- och energidepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 15 – Regeringens styrning av Svenska kraftnät

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor 1–15 och 17–23.

1. Vid vilka tillfällen under 2016–2018 genomfördes myndighetsdialog med Svenska kraftnät? Utskottet begär att få ta del av dokumentation från dessa tillfällen.

Årlig myndighetsdialog med Svenska kraftnät har under 2016–2018 genomförts den 27 maj 2016, den 14 juni 2017 och den 12 juni 2018. Dagordning för respektive dialog bifogas, bilagorna 1–3.

2. Har frågor om säkerhetsskyddet vid Svenska kraftnät tagits upp vid myndighetsdialoger eller vid andra tillfällen? Har outsourcing av säkerhetskänslig verksamhet eller situationer där leverantörer fått del av säkerhetskänslig information tagits upp särskilt?

Säkerhetsfrågor ingår som en del i den löpande dialogen med Svenska kraftnät. Säkerhetsskydd och informationssäkerhet togs upp vid de årliga myndighetsdialogerna den 14 juni 2017 och den 12 juni 2018. Vidare ägde ett möte om informationssäkerhet rum den 29 augusti 2018 vid vilket Svenska kraftnät redogjorde för hur de arbetar med frågan.

Säkerhetsprövning av styrelseledamöter diskuterades vid ett kvartalsmöte den 19 september 2017 och vid ett strategiskt möte den 2 oktober 2017. Säkerhetsprövning av ledamöter i insynsrådet för elberedskap diskuterades vid ett kvartalsmöte den 23 mars 2018. Styrelseledamöterna är nu säkerhetsprövade. Säkerhetsprövning av ledamöter i insynsrådet för elberedskap bereds inom Regeringskansliet.

Sommaren 2017 inhämtades information om det IT-säkerhetsarbete som bedrevs hos de myndigheter som Miljö- och energidepartementet ansvarar för, inklusive Svenska kraftnät. I samband med att en ny statssekreterare med ansvar för energifrågor tillträdde hösten 2017 fick han del av en sammanställning av den inhämtade informationen. Av sammanställningen framgår att Svenska kraftnät uppgett: "Huvuddelen av Svenska kraftnäts datahantering sker i verkets egen datormiljö. Det gäller alla verksamhetskritiska system och sådana som innehåller uppgifter som är känsliga med hänsyn till rikets säkerhet.".

Frågor om outsourcing av säkerhetskänslig verksamhet från Svenska kraftnät eller situationer där leverantörer fått del av säkerhetskänslig information från Svenska kraftnät har inte tagits upp.

3. Föregicks Svenska kraftnäts anskaffning av ett nytt styr- och övervakningssystem från General Electric av några kontakter med Miljö- och energidepartementet? Om ja, vad togs upp vid dessa kontakter? Utskottet begär att få ta del av dokumentation från eventuella kontakter och skriftväxling med Svenska kraftnät inför anskaffningen.

Behovet av ett nytt styr- och övervakningssystem har varit en del av Svenska kraftnäts investerings- och finansieringsplaner som redovisats för riksdagen under avsnitt Förslag avseende Affärsverket svenska kraftnäts verksamhet i budgetpropositionerna (BP UO21 för åren 2009-2016).

Miljö- och energidepartementet informerades inför att Svenska kraftnät i maj 2014 sa upp kontraktet med leverantören av styr- och övervakningssystemet (Alstom) då de efterfrågade tjänsterna inte kunde levereras. Svenska kraftnät informerade om att de avsåg att göra en direktupphandling med den tidigare leverantören (General Electric) om uppgradering av det dåvarande systemet. Miljö- och energidepartementet fick ingen information om säkerhetsfrågor med koppling till upphandlingen. Den dokumentation som finns om anskaffning av styr- och övervakningssystemet bifogas, bilaga 4 och 5.

4. När fick Miljö- och energidepartementet information om att det funnits brister hos Svenska kraftnät i hanteringen av säkerhetsskyddsavtal i samband med anskaffningen av ett nytt styr- och övervakningssystem? Vad innehöll informationen och varifrån härrörde den? Vilka kontakter har därefter ägt rum mellan Miljö- och energidepartementet och Svenska kraftnät samt eventuella andra myndigheter i frågan? Utskottet begär att få ta

del av dokumentation från dessa kontakter och den skriftväxling som förekommit mellan Miljö- och energidepartementet och myndigheterna.

Miljö- och energidepartementet fick den 30 januari 2019 information från Svenska kraftnät om brister i säkerhetsskyddsavtal i samband med anskaffningen av ett nytt styr- och övervakningssystem 2014. Svenska kraftnät informerade om att det mellan 2014 och 2018 saknats säkerhetsskyddsavtal med leverantören av styr- och övervakningssystemet och att det genomfördes säkerhetskontroll i Amerikas förenta stater. Ett säkerhetsskyddsavtal tecknades den 31 maj 2018 och en begäran om registerkontroll av personal hos leverantören lämnades i januari 2019. Det har inte förts några formella minnesanteckningar vid kontakter mellan Miljö- och energidepartementet och Svenska kraftnät. Miljö- och energidepartementet har inte tagit kontakt med några andra myndigheter i frågan.

5. När fick Miljö- och energidepartementet information om att rutinerna för säkerhetsprövning inte har följts vid Svenska kraftnät? Vad innehöll informationen och varifrån härrörde den? Vilka kontakter har därefter ägt rum mellan Miljö- och energidepartementet och Svenska kraftnät samt eventuella andra myndigheter i frågan? Utskottet begär att få ta del av dokumentation från dessa kontakter och den skriftväxling som förekommit mellan Miljö- och energidepartementet och myndigheterna.

6. När fick Miljö- och energidepartementet information om att medarbetare vid Svenska kraftnät kan ha haft tillgång till information som motiverar en placering i en högre säkerhetsklass än den de varit placerade i? Vad innehöll informationen och varifrån härrörde den? Vilka kontakter har därefter ägt rum mellan Miljö- och energidepartementet och Svenska kraftnät samt eventuella andra myndigheter i frågan? Utskottet begär att få ta del dokumentation från dessa kontakter och den skriftväxling som förekommit mellan Miljö- och energidepartementet och myndigheterna.

Information om brister i rutinerna för säkerhetsprövning gavs den 8 januari 2019 av dåvarande generaldirektören Ulla Sandborgh till dåvarande statssekretaren med ansvar för energifrågor och därefter av ställföreträdande generaldirektören och av representanter för krisledningsorganisationen hos Svenska kraftnät till Miljö- och energidepartementet. Svenska kraftnät informerade då om att säkerhetsprövningen som gjordes vid anställningen av en av Svenska kraftnäts chefer i februari 2018 inte följde det regeringsbeslut om placering av befattningar vid Svenska kraftnät i säkerhetsklass som

fattades den 24 januari 2013. Svenska kraftnät angav att personen säkerhetsprövades i april 2018 i enlighet med den klass som följer av regeringsbeslutet. Svenska kraftnäts bedömning är att det inte har förelegat någon säkerhetsrisk. En sammanställning av Miljö- och energidepartementets kontakter med Svenska kraftnät bifogas, bilaga 6 och 7. Det har inte förts några formella minnesanteckningar vid kontakter mellan Miljö- och energidepartementet och Svenska kraftnät. Miljö- och energidepartementet har inte tagit kontakt med några andra myndigheter i dessa frågor.

7. När fick Miljö- och energidepartementet information om att Svenska kraftnät beslutat att begära att Säkerhetspolisen genomför en tillsyn med anledning av de brister i säkerhetsskyddet hos Svenska kraftnät som framkommit? Vad innehöll informationen och varifrån härrörde den? Vilka kontakter har därefter ägt rum mellan Miljö- och energidepartementet och Svenska kraftnät samt eventuella andra myndigheter i frågan? Utskottet begär att få ta del dokumentation från dessa kontakter och den skriftväxling som förekommit mellan Miljö- och energidepartementet och myndigheterna.

Vid ett möte den 11 januari 2019 mellan dåvarande samordnings- och energiministern Ibrahim Baylan och dåvarande generaldirektören för Svenska kraftnät Ulla Sandborgh informerade Ulla Sandborgh om att Svenska kraftnät avsåg att ta hjälp av tillsynsmyndigheten (Säkerhetspolisen) för att värdera arbetet med säkerhetsprövning av personal och för att få hjälp med ytterligare bedömningar och överväganden. Den 15 januari 2019 informerade Svenska kraftnät om att myndigheten hade skickat in en begäran till Säkerhetspolisen om att utöva tillsyn över Svenska kraftnäts säkerhetsskyddsarbete. Den 12 februari 2019 fick Miljö- och energidepartementet besked från Svenska kraftnät om att Säkerhetspolisen hade fattat beslut om att utöva tillsyn.

Miljö- och energidepartementet fick den 15 januari 2019 kopia på den begäran som Säkerhetspolisen i juni 2018 sände till Svenska kraftnät med anledning av den då pågående omorganisationen vid verket.

Det har inte förts några formella minnesanteckningar vid kontakter mellan Miljö- och energidepartementet och Svenska kraftnät. Miljö- och energidepartementet har inte tagit kontakt med några andra myndigheter i dessa frågor.

8. Förde Miljö- och energidepartementet vidare den information som avses i frågorna 4–7 till andra departement eller Statsrådsberedningen? När och hur skedde det i så fall?

Den 10 januari 2019 informerades Statsrådsberedningen på tjänstemannanivå av Miljö- och energidepartementet om vad som då framkommit gällande Svenska kraftnäts säkerhetsskyddsarbete. Därefter har dåvarande statssekreteraren med ansvar för energifrågor och dåvarande samordnings- och energiministern löpande informerat Statsrådsberedningen om vad som framkommit. Dåvarande statssekreteraren med ansvar för energifrågor informerade också Justitiedepartementet löpande. Det har inte förts några formella minnesanteckningar vid kontakterna med andra departement eller Statsrådsberedningen.

9. När fick den dåvarande samordnings- och energiministern Ibrahim Baylan del av den information som avses i frågorna 4–7?

Dåvarande samordnings- och energiministern Ibrahim Baylan informerades löpande om den information som lämnades till Miljö- och energidepartementet.

10. Har den information som avses i frågorna 4–7 föranlett några beslut eller andra åtgärder av regeringen? Om ja, vilka beslut har fattats eller vilka åtgärder har vidtagits?

Informationen har föranlett dåvarande samordnings- och energiministern Ibrahim Baylan att kalla dåvarande generaldirektören för Svenska kraftnät Ulla Sandborgh till ett möte den 11 januari 2019.

Regeringen beslutade den 7 februari 2019 att anställa Ulla Sandborgh som generaldirektör i Regeringskansliet och utsåg en tillförordnad generaldirektör för Svenska kraftnät.

11. Har Regeringskansliet tagit del av de säkerhetsanalyser Svenska kraftnät upprättat 2016—2018 enligt 5 § säkerhetsskyddsförordningen? Om ja, har säkerhetsanalyserna föranlett några åtgärder av Regeringskansliet? Vilka åtgärder har i så fall vidtagits?

Nej, Regeringskansliet har inte tagit del av de säkerhetsanalyser Svenska Kraftnät upprättat 2016–2018 enligt 5 § säkerhetsskyddsförordningen.

12. Utskottet begär att få ta del av Svenska kraftnäts risk- och

sårbarhetsanalyser enligt förordningen om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap som lämnats till Regeringskansliet 2016–2018. Vilka bedömningar har Miljö- och energidepartementet gjort av risk- och sårbarhetsanalyserna? Har Miljö- och energidepartementet återkopplat något till Svenska kraftnät med anledning av analyserna eller vidtagit några andra åtgärder med anledning av dem? Vilken information om Svenska kraftnäts risk- och sårbarhetsanalyser fördes vidare till Justitiedepartementet?

Risk- och sårbarhetsanalyserna bifogas, bilagorna 9–12. År 2017 lämnades inte någon risk- och sårbarhetsanalys i enlighet med ändringar i 8 § förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap.

Miljö- och energidepartementet har haft möten på tjänstemannanivå med Svenska kraftnät i samband med överlämnandet av risk- och sårbarhetsanalyserna. Miljö- och energidepartementet har bedömt att några särskilda åtgärder inte varit nödvändiga med anledning av de aktuella risk- och sårbarhetsanalyserna. Justitiedepartementet har fått en kopia av dessa samt Miljö- och energidepartementets bedömningar.

13. På vilket sätt har Svenska kraftnät i 2015 års risk- och sårbarhetsanalys särskilt beaktat och analyserat informationssäkerheten i enlighet med det uppdrag regeringen gett de bevakningsansvariga myndigheterna att i sina risk- och sårbarhetsanalyser 2015 särskilt beakta och analysera informationssäkerheten?

I risk- och sårbarhetsanalysen gjordes med anledning av regeringsuppdraget en fördjupad analys inom området informationssäkerhet. Risk- och sårbarhetsanalysen bifogas, bilaga 8. Bilagan innehåller uppgifter som har bedömts omfattas av sekretess.

14. Hade regeringen åren före uppdraget som avses i fråga 13 fått några signaler om brister i Svenska kraftnäts arbete med säkerhetsskydd och informationssäkerhet? Om ja, när fick regeringen signalerna?

Miljö- och energidepartementet har inte fått några signaler om brister i Svenska kraftnäts arbete med säkerhetsskydd och informationssäkerhet under den aktuella perioden.

15. Vilka övergripande åtgärder för att bedriva ett systematiskt säkerhetsskyddsarbete har Svenska kraftnät redovisat enligt uppdraget i regleringsbrevet för 2017?

Rapporten bifogas, bilaga 13.

17. För vilka befattningshavare vid Svenska kraftnät har regeringen fattat beslut om placering i säkerhetsklass?

Regeringen fattade beslut om placering av befattningar i säkerhetsklass för befattningshavare vid Svenska kraftnät den 24 januari 2013. Beslutet bifogas, bilaga 14. Bilagan innehåller uppgifter som har bedömts omfattas av sekretess.

18. Brukar det förekomma kontakter mellan Svenska kraftnät och Miljö- och energidepartementet inför att Svenska kraftnät ska fastställa stamnätstarifferna? Vid vilken tid på året brukar i så fall dessa kontakter äga rum?

Det förekommer inga kontakter mellan Svenska kraftnät och Miljö- och energidepartementet inför att Svenska kraftnät fastställer stamnätstarifferna. Svenska kraftnät offentliggör normalt de nya tarifferna i slutet av augusti och Miljö- och energidepartementet brukar få ta del av informationen i nära anslutning till offentliggörandet. År 2018 kommunicerade Svenska kraftnät tarifferna den 7 september. Miljö- och energidepartementet fick information om de nya tarifferna samma dag.

19. Föregicks Svenska kraftnäts fastställande 2018 av stamnätstarifferna av några kontakter med Miljö- och energidepartementet? Om ja, vad togs upp vid dessa kontakter? Utskottet begär att få ta del av dokumentation från eventuella kontakter och skriftväxling med Svenska kraftnät inför fastställandet.

Nej, Svenska kraftnäts fastställande 2018 av stamnätstarifferna föregicks inte av några kontakter med Miljö- och energidepartementet.

20. Vilken information avseende Svenska kraftnät mottog Regeringskansliet från Riksrevisionen i samband med Riksrevisionens granskning 2016 om informationssäkerhet vid nio myndigheter (RiR 2016:8)?

Utöver Riksrevisionens granskningsrapport mottog Regeringskansliet ingen information från Riksrevisionen.

21. Av Svenska kraftnäts styrdokument Anvisning för hantering av anmälan om misstänkta oegentligheter och korruption på Svenska kraftnät framgår att i början av varje år tas inom myndigheten fram en rapport för det föregående året med en sammanställning av misstankar om oegentligheter och korruption. Har innehållet i dessa rapporter tagits upp vid kontakter mellan Miljö- och energidepartementet och Svenska kraftnät under 2015—2018? Vilken information har i så fall delgetts departementet och har informationen föranlett några beslut eller åtgärder och i så fall vilka?

Nej, innehållet i dessa rapporter har inte tagits upp vid kontakter mellan Miljö- och energidepartementet och Svenska kraftnät under 2015–2018.

22. Har Miljö- och energidepartementet under 2015–2018 fått några signaler om att det hos Svenska kraftnät förekommit brister i hanteringen av jäv?

Miljö- och energidepartementet har före december 2018 inte fått några signaler om att det skulle ha förekommit brister i hanteringen av jäv hos Svenska kraftnät. Den 4 december 2018 översändes till Miljö- och energidepartementet det underlag som hade skickats till Svenska kraftnäts styrelse inför sitt möte den 28 november 2018. I det materialet fanns bl.a. en rapport som hade tagits fram av konsulter på initiativ av Svenska kraftnäts internrevisor benämnd "Granskning av det förebyggande arbetet mot oegentligheter och korruption". Svenska kraftnät kommenterade inte detta särskilt och ingen dialog ägde rum mellan Svenska kraftnät och Miljö- och energidepartementet i frågan. Den 19 och 20 december 2018 fick Miljö- och energidepartementet uppgift om att det skulle ha förekommit brister kopplade till jäv vid konsultupphandling.

23. Vilka ytterligare kommentarer föranleder anmälningarna och denna promemoria?

Anmälan och promemorian ger inte anledning till några ytterligare kommentarer.

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-12

Justitiedepartementet

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 15 — Regeringens styrning av Svenska kraftnät

Härmed lämnas Justitiedepartementets svar på konstitutionsutskottets fråga 14 och 16 i rubricerat ärende.

14. Hade regeringen åren före uppdraget som avses i fråga 13 fått några signaler om brister i Svenska kraftnäts arbete med säkerhetsskydd och informationssäkerhet? Om ja, när fick regeringen signalerna?

Justitiedepartementet har inte fått några signaler om brister i Svenska kraftnäts arbete med säkerhetsskydd och informationssäkerhet under den aktuella perioden.

16. Innehöll Säkerhetspolisens redovisning av det uppdrag som regeringen gav den i april 2017, att identifiera och redovisa åtgärder som kunde bidra till att ytterligare utveckla arbetet för att skydda de mest skyddsvärda verksamheterna i Sverige, några åtgärder som särskilt gällde Svenska kraftnät?

Säkerhetspolisens redovisning av det aktuella regeringsuppdraget innehöll inte några åtgärder som särskilt gällde Svenska kraftnät.

bilaga 1

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2016-05-19

Miljö- och energidepartementet

NV

Energienheten
Departementssekreterare
Åsa Persson
Telefon 08-405 24 40
E-post asa.persson@regeringskansliet.se

Dagordning Svenska kraftnäts myndighetsdialog 27 maj 2016 kl 9-12

Tid: kl 9-12 den 27 maj 2016 **Plats:** Post Festum

Deltagare:
Miljö- och energidepartementet: statssekreterare Nils Vikmång, expeditionschef Lena Ingvarsson, enhetschef Robert Andrén, gruppchef Magnus Blümer, myndighetshandläggare Åsa Persson, budgetsamordnaren Daniel Waluszewski

Svenska kraftnät: generaldirektör Mikael Odenberg och styrelseordförande Bo Netz

kl. 09.00–11.00:

1. **Statssekreterarens reflektion på verksamhetens resultat**

2. **Statssekreterarens återkoppling på myndighetens styrkor och svagheter**

3. **Myndighetens redovisning av**
   - hur de utifrån sitt uppdrag ser att de kan bidra i arbetet att genomföra regeringens politik i ett framåtperspektiv
   - sin omvärldsanalys
   - hur myndigheten arbetar alt. hur myndigheten kan arbeta strategiskt med jämställdhetsintegrering av kärnverksamheten (där det är relevant)

4. **Övriga väsentliga frågor**
   Än så länge inga frågor som har aviserats från SvK

kl. 11.00–12.00:
Enskilda samtal: 2 x 30 min

bilaga 2

Regeringskansliet

Promemoria

2017-05-27
M2017/

Miljö- och energidepartementet
Energienheten
Fredrik Norlund
fredrik.norlund@regeringskansliet.se

Nils Vikmång

Dagordning för myndighetsdialog med Svenska kraftnät

Tid: 14 juni 9.00 – 11.30 (10.30 - 11.00 Statssekr. + Gd enskilt; 11.00 – 11.30 Statssekr. + Styrelseordf. enskilt)

Plats: Miljö- och Energidepartementet, Post Festum

Deltagare: Nils Vikmång, statssekreterare
Lena Ingvarsson, exp. och rättschef
Robert Andrén, enhetschef
Magnus Blümer, gruppchef
Fredrik Norlund, myndighetshandläggare

Ulla Sandborgh, generaldirektör
Bo Netz, styrelseordförande
Bo Krantz, stabschef

1. Statssekreterarens reflektion på verksamhetens resultat (ca 10 min)

2. Statssekreterarens återkoppling på myndighetens styrkor och svagheter (ca 5 min)

3. Myndighetens redovisning av: (ca 20 min)

- hur den utifrån sitt uppdrag ser att den kan bidra i arbetet att genomföra regeringens politik i ett framåtperspektiv

- sin omvärldsanalys

4. Strategiska framtidsfrågor (ca 50-60 min)

4.1 Svk:s roll i genomförandet av energiöverenskommelsen (ca 10 min)

4.2 Civilt försvar och säkerhetsskydd (ca 10 min)

- Hur arbetar Svk i sin roll som bevakningsansvarig myndighet? Hur beaktar Svk säkerhetsskyddsfrågor i sin verksamhet?

4.3 Investeringar (ca 10 min)

4.4 Kompetensförsörjning (ca 10 min)

4.5 RSC/ROC, centralisering av driftansvar (ca 10 min)

5. Summering och övriga frågor

10.30 - 11.00 Statsekreterarens och generaldirektörens enskilda samtal

11.00 - 11.30 Statsekreterarens och styrelseordförandens enskilda samtal

bilaga 3

Regeringskansliet

Promemoria

2018-05-29
M2017/

Deltagare
Emil Högberg, statssekreterare
Lena Ingvarsson, exp. och rättschef
Robert Andrén, enhetschef
Magnus Blümer, gruppchef
Eva Centéno Lopez, myndighetshandläggare
Fredrik Norlund, myndighetshandläggare
Ulla Sandborgh, generaldirektör
Bo Netz, styrelseordförande

Myndighetsdialog Affärsverket svenska kraftnät 2018

Tid: 12 juni 9.00 – 11.30 (10.30 - 11.00 Statssekr. + Gd enskilt; 11.00 – 11.30 Statssekr. + Styrelseordf. enskilt)

Plats: Miljö- och Energidepartementet, Post Festum

Dagordning

Godkännande av dagordning

Statssekreterarens reflektion (ca 10 min)

- Verksamhetens resultat
- Budgetunderlag och myndighetens prioriteringar

Statssekreterarens återkoppling (ca 15 min)

- Myndighetens styrkor och svagheter (SWOT)

Myndighetens redovisning av: (ca 30 min)

- Hur Svenska kraftnät utifrån sitt uppdrag ser att myndigheten kan bidra i arbetet att genomföra regeringens politik i ett framåtperspektiv och sin roll i energiomställningen
- Omvärldsanalys

Strategiska framtidsfrågor (ca 25 min)

- Process för nätanslutning
- Långa projektgenomförandetider
- Vattenkraft
- Säkerhetsskydd och informationssäkerhet

- Åtagandet om elområden

Övriga frågor (ca 10 min)

- Frågor med koppling till diskrimineringslagen
- Intern styrning och kontroll

Summering

Statssekreterarens och generaldirektörens enskilda samtal (ca 30 min)

Statssekreterarens och styrelseordförandens enskilda samtal (ca 30 min)

bilaga 4

Åsa Persson

Från: Krantz, Bo <Bo.Krantz@svk.se>
Skickat: den 19 mars 2014 16:08
Till: Åsa Persson
Ämne: SV: två beställningar

Åsa,

Svar på HUDS, se nedan.

Hälsningar

BO KRANTZ
TEL 08 475 8136
MOBIL 070 311 74 72
BO.KRANTZ@SVK.SE

Från: Åsa Persson [mailto:asa.persson@regeringskansliet.se]
Skickat: den 19 mars 2014 13:38
Till: Krantz, Bo
Ämne: två beställningar

Hej Bosse,

Daniel ska träffa energiministern från Mecklenburg-Vorpommern i nästa vecka. Jag antar att ni fortfarande planerar att skriva under MoU:et tillsammans med 50 Hertz vid det tyska besöket. Vårt internationella sekretariat som håller i besöket vill gärna veta vilka från er som kommer att delta vid undertecknandet? Skulle behöva veta detta senast i morgon.

Vi har ju pratat om förseningen i SCADA/HUDS och jag vet att Mikael och Daniel också har pratats vid om detta. Jag håller på att sätta ihop ett underlag till den politiska ledningen om de skulle få några frågor om detta. Med anledning av det vill jag gärna få svar på följande frågor för att få den senaste bilden av läget:

Vad har ni bestämt er för att göra? Bryta kontraktet med Alstom
Vad blir konsekvenserna av detta? Omstart genom direktupphandling med den gamla leverantören (General Electric) om uppgradering av det nuvarande systemet. Nedlagda kostnader i projektet kommer att belasta årets resultat genom nedskrivning.
Hur mycket har ni redan investerat i systemet? Ca 180 mnkr, varav ca 150 mnkr kommer att behöva skrivas av.
Vem står för kostnaderna för förseningen/leverantörsbytet? Svenska kraftnäts kunder och/eller ägare
Extra kostnader för SvK - tas dessa kostnader ut som ökade tariffer eller genom minskat resultat/utdelning till ägaren? De kostnader som resultatförs i år slår givetvis i motsvarande mån mot resultatet.
Kan SvK göra anspråk på skadestånd från Alstom för utebliven leverans? Ja. Men vad slutresultatet kan bli – med eller utan domstolstvister – är naturligtvis omöjligt att säga.
När skulle leveransen ha skett enligt upphandlingen? 2012
Kommer driftsäkerheten påverkas på något sätt med anledning av förseningen? Vår bedömning är att driftsäkerheten hotas om vi inte gör något p.g.a. den betydande osäkerheten om och när Alstom lyckas leverera.

Tacksam för svar på dessa frågor och om det finns något att som vi bör känna till under denna vecka.

[Sida]

Med vänlig hälsning

Åsa Persson
Departementssekreterare
Energi
Näringsdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm
08-405 24 40
asa.persson@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

bilaga 5

Åsa Persson

Från:	Klingvall, Olof <Olof.Klingvall@svk.se>
Skickat:	den 27 maj 2014 13:14
Till:	Jonas Johansson; Åsa Persson
Ämne:	Pressmeddelande: Nytt driftövervakningssystem upphandlat
Bifogade filer:	140527 PRM Nytt driftövervakningssystem upphandlat.pdf

Hej,

Bifogar er för kännedom det pressmeddelande som strax går ut med anledning av att Svenska kraftnät träffat avtal om nytt driftövervakningssystem.

2014-05-27

Svenska kraftnät upphandlar nytt system för driftövervakning

Affärsverket svenska kraftnät har träffat avtal med General Electric Company om en uppgradering av verkets SCADA-system för drift och övervakning av det svenska stamnätet för el.

Kontraktssumman är på drygt 50 miljoner kronor. Det nya driftövervakningssystemet ska vara fullt levererat 2016.

För mer information kontakta Svenska kraftnäts presstjänst på tel. 010-475 80 10.

Hälsningar,
Olof Klingvall

OLOF KLINGVALL

PRESSEKRETERARE
PRESS & KOMMUNIKATION

SVENSKA KRAFTNÄT
BOX 1200
172 24 SUNDBYBERG
STUREGATAN 1

TEL 010 475 84 92
MOBIL 070 361 70 78
PRESSTELEFON 010 475 80 10

OLOF.KLINGVALL@SVK.SE

WWW.SVK.SE

[Sida]

bilaga k

Regeringskansliet

Promemoria

2019-01-09
M2019/

Miljö- och energidepartementet
Energienheten, Säker tillförsel och marknader
Kansliråd
Eva Centeno López
eva.centeno-lopez@regeringskansliet.se

Tjänsteanteckning dialog med Affärsverket svenska kraftnät

På förmiddagen tisdagen den 8 januari 2019 kontaktade Svenska kraftnäts generaldirektör, Ulla Sandborgh, statssekreterare Emil Högberg per telefon och informerade om DN:s pågående granskning av Svenska kraftnät. En fråga som generaldirektören tog upp var att säkerhetsprövningen av en av affärsverkets chefer inte hade gått rätt till. Som uppföljning av det samtalet kontaktade Energienheten (kanslirådet Eva Centeno López, departementssekreterarna Fredrik Norlund och Åsa Persson) samma dag Svenska kraftnäts ställföreträdande generaldirektör, Bo Krantz, i syfte att få ytterligare information om vad frågan om säkerhetsprövning gällde.

Vid telefonsamtalet uppgav Bo Krantz att den säkerhetsprövning som gjordes vid anställningen inte följde det regeringsbeslut om placering av befattningar vid Svenska kraftnät i säkerhetsklass som fattades den 24 januari 2013. Bo Krantz angav att personen säkerhetsprövades enligt rätt klass först i april 2018. Under perioden mellan februari och april fick den aktuella chefen, enligt uppgift från Bo Krantz, inte tillgång till några handlingar som krävde annan säkerhetsprövning än den som hade gjorts vid anställningen i februari 2018. Vid samtalet framkom att Svenska kraftnät i vissa fall tagit in chefer utan att säkerhetsprövningen var klar. Dessa personer har dock inte getts tillgång till mejl, telefon eller hemlig information eller kunnat röra sig fritt i lokalerna. Bo Krantz uppgav att identifierade brister inte har inneburit någon säkerhetsrisk men att Svenska kraftnät ändå behöver skärpa rutinerna kring säkerhetsprövning i samband med rekryteringar.

Energienheten ställde frågan huruvida det regeringsbeslut om placering av befattningar vid Svenska kraftnät i säkerhetsklass från 2013 behöver ersättas av ett nytt beslut i och med omorganisationen av Svenska kraftnät. Bo

Krantz uppgav att verket redan övervägde att skicka in en hemställan om revidering av beslutet.

Under samtalet framkom även att vid en upphandling som generaldirektören hade beslutat för flera år sedan i sin tidigare roll som avdelningschef, hade en av de konsulter som anlitats en privat relation till henne. Enligt uppgift från Bo Krantz stämde Ulla Sandborgh av ärendet med dåvarande generaldirektör, Mikael Odenberg, före beslut. Bo Krantz uppgav att Mikael Odenberg ansåg att beslut om att utse den konsult som Ulla Sandborgh kände kunde fattas. Vidare framkom under samtalet att efter cirka två månader gjordes en ny bedömning och det beslutades att samarbetet med den aktuella konsulten skulle avslutas.

Energienheten har den 8 januari informerat Expeditions- och rättschefen på Miljö- och energidepartementet, Lena Ingvarsson, om samtalet mellan Svenska kraftnäts generaldirektör och statssekreterare Emil Högberg samt den 9 januari om samtalet mellan Energienheten och Svenska kraftnäts ställföreträdande generaldirektör Bo Krantz.

Energienheten informerade översiktligt per telefon genom departementsrådet Magnus Blümer, även statssekreterare Emil Högberg den 8 januari om samtalet mellan Energienheten och Svenska kraftnäts ställföreträdande generaldirektör Bo Krantz.

bilaga 7

Regeringskansliet

Promemoria

2019-01-14
M2019/00048/Ee

Miljö- och energidepartementet
Energienheten, Säker tillförsel och marknader
Kansliråd
Eva Centeno López
eva.centeno-lopez@regeringskansliet.se

Tjänsteanteckning den 14 januari om fortsatt dialog med Affärsverket svenska kraftnät

Energienheten (departementsrådet Magnus Blümer, ämnesrådet Anna Törner, kanslirådet Eva Centeno López samt departementssekreterarna Fredrik Norlund och Åsa Persson) informerade statssekreterare Emil Högberg, pressekreterare Sami Mashial samt politisk sakkunnig Therese Knapp vid ett möte den 10 januari mer utförligt om samtalet den 8 januari med Svenska kraftnäts ställföreträdande generaldirektör Bo Krantz.

Energienheten (kanslirådet Eva Centeno López samt departementssekreterarna Fredrik Norlund och Åsa Persson) kontaktade Svenska kraftnäts ställföreträdande generaldirektör Bo Krantz på eftermiddagen den 10 januari med anledning av Svenska kraftnäts pressmeddelande samma dag rörande rutiner för säkerhetsprövning och inpassering vid anställning. Bo Krantz hänvisade vidare till Svenska kraftnäts krisorganisation. Vid telefonsamtal samma eftermiddag med krisorganisationen (tf avdelningschef för strategisk utveckling Malin Stridh) framkom att Svenska kraftnät under eftermiddagen haft möte med Säkerhetspolisen. Vidare uppgav Malin Stridh att det finns flera fall där personer har placerats i fel säkerhetsklass i förhållande till regeringsbeslutet från 2013 och att Svenska kraftnät för närvarande utreder tre fall närmare.

När det gäller frågan om tillgång till lokalerna innan slutförd säkerhetsprövning uppgav Malin Stridh att det rörde sig om två personer som senare blev anställda samt några konsulter. Dessa personer har då fått röra sig i lokalerna som besökare med besöksbrickor och ledsagare. De har inte fått tillgång till dator, IT-system eller känslig information och det har vid möten informerats om deras avsaknad av säkerhetsprövning.

Energienheten informerade pressekreterare Sami Mashial samt expeditions- och rättschefen Lena Ingvarsson om samtalet med Svenska kraftnäts krisorganisation samma eftermiddag. Lena Ingvarsson informerade senare på eftermiddagen rättschefen på Statsrådsberedningen, Per Hall, samt Regeringskansliets säkerhetschef Ari Stenman om den pågående granskningen och särskilt vad som uppkommit gällande Svenska kraftnäts säkerhetsarbete.

Med anledning av den artikel som DN publicerade senare under eftermiddagen samma dag kontaktade Energienheten (kanslirådet Eva Centeno López samt departementssekreterarna Fredrik Norlund och Åsa Persson) Svenska kraftnäts krisorganisation med kompletterande frågor. Svenska kraftnäts krisorganisation (tf avdelningschef för strategisk utveckling Malin Stridh och säkerhetsskyddschefen Erik Nordman) uppgav att de inte delar bilden som DN ger i artikeln om att chefer har fått tillgång till information som krävde högre säkerhetsklassning än den som de hade. Energienheten och Svenska kraftnäts krisorganisation kom överens om ett telefonmöte fredagen den 11 januari klockan 11 i syfte att få svar på de frågor som Svenska kraftnäts krisorganisation inte kunde svara vid telefonmötet den 10 januari.

På förmiddagen den 11 januari träffade den politiska ledningen (statssekreterare, pressekreterare samt politisk sakkunnig) energienheten (departementsrådet Magnus Blümer, ämnesrådet Anna Törner, kanslirådet Eva Centeno López samt departementssekreterarna Fredrik Norlund och Åsa Persson) samt expeditions- och rättschef Lena Ingvarsson och informerade om det möte som samordnings- och energiministern hade kallat Svenska kraftnäts generaldirektör till på eftermiddagen samma dag.

Energienheten (kanslirådet Eva Centeno López samt departementssekreterarna Fredrik Norlund och Åsa Persson) följde upp samtalet med Svenska kraftnäts krisorganisation (tf avdelningschefen för strategisk utveckling Malin Stridh samt säkerhetsskyddschefen Erik Nordman) på förmiddagen den 11 januari som överenskommet. Vid samtalet framkom att när det gäller de exempel på fel placering i säkerhetsklass som DN tog upp i sin artikel från den 10 januari hade Svenska kraftnät åtgärdat bristerna och berörda medarbetare är nu klara med säkerhetsprövningarna. Vidare uppgav Svenska kraftnät att flera fall hade identifierats där placering i säkerhetsklass inte stämmer överens med

regeringsbeslutet. Svenska kraftnät gör dock bedömningen att i de allra flesta fall har detta inte inneburit någon säkerhetsrisk men att Svenska kraftnät utreder två fall för att se om det kan ha inneburit någon säkerhetsrisk. Svenska kraftnät uppgav vidare att dessa två fall är anmälda till Säkerhetspolisen.

Energienheten (departementsrådet Magnus Blümer, kanslirådet Eva Centeno López samt departementssekreterarna Fredrik Norlund och Åsa Persson) informerade vid möte med den politiska ledningen (samordnings- och energiministern, statssekreteraren, pressekreterare) samt expeditions- och rättschef Lena Ingvarsson om samtalet den 11 januari med Svenska kraftnät.

På eftermiddagen den 11 januari hölls ett möte mellan den politiska ledningen (samordnings- och energiministern, statssekreteraren), expeditions- och rättschef samt enhetschefen för Energienheten på Miljö- och energidepartementet och Svenska kraftnäts generaldirektör, säkerhetsskyddschef samt tillförordnad kommunikationschef.

bilaga 9

SVENSKA KRAFTNÄT

2016-10-31 2015/1294

Risk- och sårbarhetsanalys

SVENSKA KRAFTNÄT

Förord

Svenska kraftnät ska enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap göra risk- och sårbarhetsanalyser i syfte att stärka krisberedskapen inom myndighetens ansvarsområde. Vart annat år ska analysen redovisas till regeringen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

I årets rapport görs fördjupningar inom tre områden, nämligen störningar i försörjning av drivmedel, exponering av skyddsvärda informationsresurser mot osäkra nätverk samt höga flöden i reglerade vattendrag.

Syftet med analysen är att bedöma faktorer som kan påverka förmågan att förebygga, motstå och hantera konsekvenser av ovan nämnda riskkällor för elförsörjningen. Fokus har legat på att identifiera eventuella brister och ta fram åtgärdsförslag.

Ett drygt tiotal elföretag inom distribution och produktion har lämnat viktiga bidrag till analysunderlaget.

I rapporten redovisas även en sammanfattning av den bedömning av myndighetens generella krisberedskap som gjorts utifrån de indikatorer som MSB har tagit fram.

Sundbyberg den 31 oktober 2016

Mikael Odenberg
Generaldirektör

Innehåll

Förord ... 3

1 Svenska kraftnäts ansvarsområde ... 7

2 Beskrivning av arbetsprocess och metod ... 9

2.1 Uppdraget ... 9
2.2 Förutsättningar ... 9
2.3 Mål och syfte ... 10
2.4 Mottagare ... 10
2.5 Sekretess ... 10
2.6 Metod och genomförande ... 10
2.6.1 Arbetet under 2016 ... 10
2.6.2 Bedömningsgrunder ... 13
2.6.3 Kommande arbete ... 14

3 Identifierad samhällsviktig verksamhet som är av nationell betydelse ... 15

4 Identifierade kritiska beroenden för identifierad samhällsviktig verksamhet ... 17

5 Identifierade och analyserade hot och risker ... 19

5.1 Hotbildsanalys ... 19
5.2 Störningar i försörjning av drivmedel ... 21
5.3 Exponering av skyddsvärda informationsresurser mot osäkra nätverk ... 23
5.4 Höga flöden i reglerade vattendrag ... 26

6 Bedömning av myndighetens generella krisberedskap enligt indikatorer i bilaga 1 ... 29

6.1 Ledning och krishantering *29*
6.2 Informationssäkerhet *29*
6.3 Planering och övning *29*
6.4 Samverkan och kommunikation *29*
6.5 Resurser *30*

7 Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskapen 31

7.1 Sårbarheter och brister kopplade till störningar i försörjning av drivmedel *31*
7.2 Sårbarheter och brister kopplade till exponering av skyddsvärda informationsresurser *31*
7.3 Sårbarheter och brister kopplade till höga flöden i reglerande vattendrag *32*

8 Genomförda, pågående och planerade åtgärder sedan föregående rapportering 33

8.1 Störningar i försörjning av drivmedel *33*
8.2 Exponering av skyddsvärda informationsresurser mot osäkra nätverk *34*
8.3 Höga flöden i reglerade vattendrag *36*
8.4 Behov av ytterligare åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat *37*

9 Bilaga 1 37

1 Svenska kraftnäts ansvarsområde

Affärsverket svenska kraftnät har till uppgift att på ett affärsmässigt sätt förvalta, driva och utveckla ett kostnadseffektivt, driftsäkert och miljöanpassat kraftöverföringssystem (stamnät), sälja överföringskapacitet och bedriva verksamheter i övrigt som är knutna till stamnätet.[1]

Utöver ansvaret för stamnätet har Svenska kraftnät också ett antal systemövergripande myndighetsuppgifter. Svenska kraftnät är systemansvarig myndighet för det nationella elsystemet[2], elberedskapsmyndighet[3], bevakningsansvarig myndighet[4], säkerhetsskyddsmyndighet[5] för elförsörjningen samt främjande[6] och tillsynsvägledande myndighet för dammsäkerhet[7]. Svenska kraftnät är även en av de myndigheter som är utpekad som särskilt ansvarig för krisberedskapen inom sin sektor.[8]

Vid en allvarlig händelse inom elförsörjningen ska Svenska kraftnät samverka med berörda aktörer och kunna lämna en samlad lägesbild för elförsörjningen till Regeringskansliet och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Vid krig ska Svenska kraftnät tillgodose samhällets behov av elkraft genom att planera, leda och samordna elförsörjningens resurser. Vid en fredstida allvarlig händelse krävs det ett regeringsbeslut för att Svenska kraftnät ska få motsvarande mandat.[9]

[1] Förordning (2007:1119) med instruktion för Affärsverket Svenska kraftnät
[2] Ellag (1997:857) och Förordning (1994:1806) om systemansvaret för el
[3] Elberedskapslag (1997:288) och Förordning (1997:294) om elberedskap
[4] Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap
[5] Säkerhetsskyddslag (1996:627) och Säkerhetsskyddsförordning (1996:633)
[6] Förordning (2007:1119) med instruktion för Affärsverket Svenska kraftnät
[7] Miljötillsynsförordningen (2011:13) Rapportering till regeringen om utvecklingen av dammsäkerheten i landet görs årligen. Se dammsäkerhetsutvecklingen i Sverige 2015, Dnr: 2015/2441
[8] Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap
[9] Förordning (2007:1119) med instruktion för Affärsverket Svenska kraftnät

2 Beskrivning av arbetsprocess och metod

2.1 Uppdraget

Svenska kraftnät ska, som särskilt ansvarig myndighet för krisberedskapen, analysera hot och risker inom myndighetens ansvarsområde som synnerligen allvarligt kan försämra förmågan till verksamhet inom området. I analysen ska särskilt beaktas

- situationer som uppstår hastigt, oväntat och utan förvarning, eller en situation där det finns ett hot eller en risk att ett sådant läge kan uppstå,
- situationer som kräver brådskande beslut och samverkan med andra aktörer,
- att de mest nödvändiga funktionerna kan upprätthållas i samhällsviktig verksamhet, samt
- förmågan att hantera mycket allvarliga situationer inom myndighetens ansvarsområde.

Analysen ska värderas och resultatet sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.[10] Svenska kraftnät, förutom att analysera hot, risker och sårbarheter inom sin egen verksamhet, upprättar en nationell risk- och sårbarhetsanalys för elsektorn (produktion av, distribution av och handel med el) enligt elberedskapslagen.[11] Dessa båda aspekter sammanställs i en samlad risk- och sårbarhetsanalys.

2.2 Förutsättningar

Ändringar i elberedskapslagen (1997:288) som trädde i kraft den 1 juli 2012 innebär bland annat att elproducenter, nätföretag och elhandelsföretag har en skyldighet att genomföra risk- och sårbarhetsanalys avseende säkerheten i den egna verksamheten. Företagen har också en skyldighet att på begäran lämna in de uppgifter till Svenska kraftnät som krävs för upprättandet av den nationella risk- och sårbarhetsanalysen inom elsektorn.[12]

Företag inom elsektorn har eget ansvar för att vidta åtgärder för att undvika störningar som företaget rimligen kan förutse och som ligger inom ramen för vad det rimligen kan förebygga. Svenska kraftnät är elberedskapsmyndighet och ansvarar för fördelning av elberedskapsanslag för åtgärder som genomförs enligt elberedskapslagen.

[10] Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap, § 8
[11] Elberedskapslag (1997:288) 4 §
[12] Elberedskapslagen (1997:288) 4 §, Affärsverket svenska kraftnäts föreskrifter och allmänna råd om elberedskap SvKFS 2013:2, § 5-9

2.3 Mål och syfte

Målet med den samlade risk- och sårbarhetsanalysen är att Svenska kraftnät ska ha en god kännedom om hot, risker och sårbarheter som kan orsaka störningar av en sådan karaktär att de kan medföra svåra påfrestningar på samhället.[13]

Arbetet med risk- och sårbarhetsanalys syftar till att öka medvetenheten och kunskapen om vilka hot, risker och sårbarheter som föreligger. Analysen ska ligga till grund för åtgärder inom myndigheten och elsektorn med syfte att förebygga, motstå och hantera störningar som kan medföra svåra påfrestningar på samhället, både i fredstid och vid höjd beredskap och krig.[14]

2.4 Mottagare

Föreliggande rapport är en sammanställning av Svenska kraftnäts risk- och sårbarhetsanalys för elsektorn. Rapporten redovisas till Regeringskansliet och MSB. Även bedömning av myndighetens generella krisberedskap redovisas i samband med att rapporten redovisas.

Rapporten delges de myndigheter som ingår i Samverkansområde Teknisk infrastruktur, och görs tillgänglig för företag inom elsektorn. Rapporten publiceras på myndighetens hemsida.

2.5 Sekretess

Svenska kraftnät gör bedömningen att innehållet i denna rapport inte föranleder sekretess.

Uppgifter i myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser kan under vissa omständigheter beläggas med sekretess enligt Offentlighets- och sekretesslagen.[15] Utgångspunkten i rapporten är dock att sammanställningen av arbetet med risk- och sårbarhetsanalys ska vara offentlig. Uppgifter som är av den karaktären att de bör omfattas av sekretess presenteras inte i rapporten.

2.6 Metod och genomförande

2.6.1 Arbetet under 2016

Utveckling av processen för risk- och sårbarhetsanalys

Under 2016 har processen för risk- och sårbarhetsanalys utvecklats så att den kan bedrivas i samverkan med säkerhetsanalysen samt utgöra ett mer systematiskt stöd till

[13] Händelser som kan medföra svåra påfrestningar på samhället är ofta extrema situationer som är svåra att förutse, som kräver samordning mellan flera aktörer i samhället för att klara konsekvenserna (till exempel elföretag, Svenska kraftnät, kommun och länsstyrelse, frivilligorganisationer) och som uppstår när en eller flera händelser utvecklar sig eller trappas upp. Jfr rapport Skyldigheter och befogenheter vid svåra påfrestningar på samhället i fred, Ds. 1998:32. Hur allvarligt samhället drabbas av störningar inom elförsörjningen beror på omfattning av händelsen eller en kombination av händelser.

[14] Jfr förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap, Förberedelser för och verksamhet under krissituationer § 8 och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder inför och vid höjd beredskap, § 16 punkt 2.

[15] Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) 15 kap. 2 §, 18 kap. 13 §

inriktning av elberedskapsmyndighetens verksamhet samt Svenska kraftnäts interna verksamhet. I detta arbete beaktas MSB:s nya föreskrifter för statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser[16] som trädde i kraft i augusti 2016.

Fortsatt arbete efter 2015 års särskilda regeringsuppdrag om informationssäkerhet

Svenska kraftnät fick i 2015 års regleringsbrev ett särskilt uppdrag av regeringen att beakta och analysera informationssäkerheten i de delar av verksamheten och i de tekniska system som är nödvändiga för att affärsverket ska kunna utföra sitt arbete.[17]

Under 2016 har arbetet inom området fortsatt dels genom de åtgärder som vidtagits (se kapitel 8.2), dels genom fortsatt analys inom området (se kapitel 5.1.3).

Begäran om uppgifter till arbetet med nationell risk- och sårbarhetsanalys för elsektorn

Som framkom i 2015 års risk- och sårbarhetsanalys är riskbilden kopplad mot elförsörjningen bred. I årets arbete har tre fördjupningsområden valts ut, delvis med utgångspunkt i föregående års analys.

Underlag till 2016 års analys har inhämtats både från berörda verksamhetsdelar hos myndigheten och från berörda elnäts- och produktionsföretag. [18]

Fördjupning: Störningar i försörjning av drivmedel

Drivmedel och bränsle identifierades som kritisk materiel i Svenska kraftnäts risk- och sårbarhetsanalys för år 2015.[19] I 2015 års RSA identifierades också behovet av att se över bränsleförsörjningen under störda förhållanden och uthållighet vid krissituationer. Samhällsviktiga aktörers behov av att kunna samverka och leda under störda förhållanden i samhället, t.ex. vid osäker tillgång till drivmedel nämns i Försvarsmaktens och MSB:s gemensamma grunder för en sammanhängande planering för totalförsvaret.[20]

Syftet med årets analys är att analysera faktorer som kan påverka förmågan att förebygga, motstå och hantera de negativa konsekvenserna av störningar i försörjning av drivmedel som i sin tur kan påverka förmågan till reparation, transporter, övervakning samt styrning av lokalt viktiga anläggningar inom elförsörjningen. Övergripande sammanfattning redovisas i kapitel 5.2 samt 7.1.

I årets arbete har vi tittat på hur beroendet till drivmedel ser ut i situationer inom elförsörjningen vid normala driftförhållanden samt vid omfattande störningar. I

---

16 Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser MSBFS 2016:7

17 Regleringsbrev för budgetåret 2015 avseende Affärsverket svenska kraftnät inom utgiftsområde 21 Energi

18 Uppgiftsinhämtning från elföretag har genomförts med stöd i Svenska kraftnäts föreskrifter och allmänna råd om elberedskap (SvKFS 2013:2, § 9).

19 Svenska kraftnät: Risk- och sårbarhetsanalys för år 2015, dnr. 2015/1763

20 Försvarsmakten och Myndighetens för samhällsskydd och beredskaps redovisning av regeringsuppdrag om gemensamma grunder för en sammanhängande planering för totalförsvaret, FM2016-13584:3, MSB 2016-25

arbetet omfattar begreppet drivmedel diesel till underhållsfordon, entreprenadmaskiner och bränsle i form av diesel till fast installerade eller mobila reservkraft verk som försörjer viktiga anläggningar inom elförsörjningen. Särskilda fokusområden är dieselförbrukning, uthållighet för reservkraft samt planer och avtal för att tillgodose behovet av drivmedel.

I framtida arbetet är det viktigt att tillsammans med berörda aktörer beakta utmaningar kopplade till drivmedelsförsörjning utifrån hela försörjningskedjan och hur dessa kan påverka elförsörjningen. Exempel på identifierade åtgärdsbehov redogörs i kapitel 8.1.

Fördjupning – Exponering av skyddsvärda informationsresurser mot osäkra nätverk

Under 2015 analyserades informationssäkerheten inom myndigheten och dess ansvarsområde utifrån ett antal risker och hot av olika karaktär avseende tillgänglighet, riktighet, konfidentialitet och spårbarhet.[21] I analysen lyftes bland annat fram exponering av skyddsvärda resurser mot mindre säkra system/nät som en eventuell risk. Även minskad förmåga till egen kontroll över säkerheten i styr- och kontrollsystem i samband med utkontraktering och/eller användning av molntjänster identifierades i analysen. Årets analys fortsätter i dessa två spår och är avgränsad till att omfatta frågor kring säkerheten i IT-infrastruktur (inkl. IT-system, -tjänster och kommunikationsnät).

Syftet med årets analys är att analysera faktorer som kan påverka förmågan att förebygga, motstå och hantera de negativa konsekvenserna av omfattande störningar i/angrepp mot kritisk IT-infrastruktur. Övergripande sammanfattning redovisas i kapitel 5.3 samt 7.2. Exempel på identifierade åtgärdsbehov redogörs i kapitel 8.2.

Fördjupning – Höga flöden i reglerade vattendrag

Svenska kraftnät genomförde år 2015 kartläggningar av objekt som kan översvämmas vid höga flöden och dammhaveri i de stora svenska kraftverksälvarna. Detta underlag har delgetts berörda dammägare, länsstyrelser m.fl. aktörer inom krisberedskapen. Med stöd av detta underlag vill vi nu även undersöka konsekvenserna för elförsörjningen vid olika översvämningsscenarier.

Majoriteten av vattendragen i Sverige är reglerade, vilket innebär att flödet i älvar till stor del kommit att styras av människan. Vattenstånd och vattenföring i kraftverksmagasinen och vattendragen varierar under året, och påverkas av faktorer som nederbörd, temperatur och snösmältning, samt driften av vattenkraftanläggningarna. I allmänhet innebär regleringen att höga flöden i älven (t.ex. vårfloden i Norrlandsälvarna) dämpas eftersom vatten kan magasineras. Men i vissa situationer, när magasinen är fyllda, behöver tillrinningen släppas förbi dammarna och flödena kan då till och med

[21] Svenska kraftnät: Risk- och sårbarhetsanalys för år 2015

bli högre än under naturliga förhållanden. Om man inte kan släppa fram vattnet så hotar dammhaverier.

Även om höga flöden i reglerade vattendrag inträffar sällan så kan konsekvenserna bli svåra när det väl händer. Omfattningen av skador och störningar beror i stor utsträckning på de geografiska förhållandena och samhällsplaneringen i det område som ligger i riskzonen för en översvämning. Vid mycket höga vattenflöden då den vanligtvis torrlagda marken kring vattendragen översvämmas riskerar byggnationer och infrastruktur i området att påverkas, med skador, förstörelse och störningar som följd.

Syftet med årets analys är att analysera faktorer som kan påverka förmågan att förebygga, motstå och hantera de negativa konsekvenseran på elförsörjningen vida höga flöden och dammhaveri i reglerade vattendrag. Övergripande sammanfattning redovisas i kapitel 5.4 samt 7.3.

I årets arbete har vi avgränsat analysen till att omfatta ett begränsat antal kraftverksälvar i södra, mellersta respektive norra delen av Sverige, samt tre flödesscenarier: 100-årsflöde,[22] klass I-flöde[23] och dammhaveri[24]. Analysen omfattar påverkan på elnätet, med fokus på stationer, på regionnät- och stamnätsnivå.

Årets analys är översiktlig och har utgått från översvämningskartor som visar vattenutbredning vid de tre flödesscenarierna. Hänsyn har till exempel inte tagits till specifika vattennivåer, strömningsförhållanden eller tidsförlopp. I framtida arbete bör konsekvenser utredas och åtgärdsbehov konkretiseras ytterligare, med stöd av mer detaljerat underlag som nu finns tillgängligt. I årets analys ligger fokus på konsekvenser för elnätet, i framtida arbete bör påverkan på kraftstationer och konsekvenserna av detta inkluderas. Exempel på identifierade åtgärdsbehov görs i kapitel 8.3.

2.6.2 Bedömningsgrunder

Skalan för bedömning av konsekvenser

I myndighetens interna riskanalys har en fyrgradig kvalitativ skala använts som utgångspunkt.

En liknande skala finns i vår vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser för sektorn.[25]

Det förekommer osäkerhet i bedömningen av hur allvarliga konsekvenserna kan bli för olika riskkällor. Några gemensamma faktorer som kan påverka bedömningen är

[22] Flöde med återkomstid på 100-år.

[23] Högsta möjliga flödet för vattendrag

[24] Scenariot beskriver ett värsta scenario och visar vilket område längs vattendraget som skulle kunna översvämmas som en följd av att någon av dammarna brister och uppdämt vatten strömmar ut okontrollerat.

[25] Svenska kraftnät och Svensk Energi: Vägledning för risk-och sårbarhetsanalyser för elsektorn. Finns tillgänglig online på < http://www.svk.se/siteassets/gemensamt/dokument/vagledningar/vagledning-for-risk-och-sarbarhetsanalyser.pdf>

> händelsens omfattning, geografiska läge och varaktighet,
> tiden innan reparations- och återställningsinsatser kan sättas in,
> vilka och hur stora delar av verksamheten (t.ex. viktiga anläggningar som kan vara utspridda i ett stort geografiskt område) är drabbade,
> huruvida överliggande nät/kraftsystemet är drabbat, samt
> eventuella andra sammanfallande händelser/en upptrappning av händelsen.

För varje fördjupningsområde görs det sammanfattande konsekvensbedömningar. Sammanfattningarna är av övergripande karaktär och inkluderar svar från både myndigheten och av analysen berörda elföretag. Konsekvenser förekommer i varierande grad inom verksamheter inom elförsörjningen.

I arbetet ska "situationer som uppstår hastigt, oväntat och utan förvarning"[26] beaktas. För de riskkällor där det sällan (eller inte alls) finns statistik över frekvensen görs det inga kvantitativa/kvalitativa sannolikhetsbedömningar i denna rapport.

2.6.3 Kommande arbete

Framtida fokusområde – outsourcing av för elförsörjningen viktiga verksamheter

Under året har även fokusområdet outsourcing framkommit som ett område där det finns behov av ytterligare utredning och analys. När aktörer inom elförsörjningen outsourcar delar av sin verksamhet medför det ändrade förutsättningar inom sektorn som är viktiga att studera närmare.

Outsourcing är det förhållande som uppstår när en organisation överlåter till en annan aktör att utföra en verksamhet som organisationen skulle kunna ha i egen regi. Outsourcing är på så sätt ett brett begrepp, och kan handla om allt från utläggning av enstaka tjänster eller resurser till hela affärsprocesser eller driftsmiljöer. För elförsörjningen kan detta innebära exempelvis utläggning av reparations- och underhållsarbete, IT-relaterade tjänster, kundsupport etc.

Anledningarna till att välja en outsourcinglösning kan vara flera, till exempel

> ökat fokus på företagets kärnverksamhet,
> möjlighet att tillgå expertkompetens,
> effektiviserad resursanvändning,
> möjlighet till ökad redundans genom större utbud av säkerhets- och kontinuitetslösningar, samt
> ökad möjlighet till snabb utveckling av tjänster[27]

26 Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap, § 8, punkt 1

Men outsourcing kan även medföra nya risker för verksamheten. Inom elförsörjningen innebär outsourcinglösningar till viss del bildandet av nya beroenden, där kritiska tjänster som tidigare hållits inom elföretagen läggs ut på externa leverantörer. Det blir i dessa fall viktigt att företagens kontinuitetshanteringsplaner och riskanalyser även omfattar externa leverantörer, och att det ställs krav på, och följs upp, att outsourcinglösningen inte har en negativ på verkan på verksamhetens förmåga att förebygga, motstå och hantera svåra påfrestningar.

Det kan även innebära att sådan verksamhet som tillhör elförsörjningen (underhåll/reparation/vissa IT-tjänster) utförs av aktörer som inte omfattas av den lagstiftning som gäller för elföretag (elberedskapslagen och säkerhetsskyddslagen[28]). Detta kan bland annat innebära

- att möjligheten att bedriva tillsyn av för elförsörjningen viktig verksamhet minskar (då leverantörer till företag inom elsektorn inte omfattas av lagstiftning),
- att beredskapsåtgärder inte kan utföras i verksamhet som bedrivs av aktörer som inte omfattas av elberedskapslagen, samt
- att möjligheten att ställa adekvata säkerhetskrav minskar.

De säkerhetskrav som Svenska kraftnät kan ställa på verksamhet som bedrivs i Sverige är inte alltid möjliga att ställa för verksamhet som bedrivs utomlands. Det gäller t.ex. säkerhetsprövning av personal. Detta blir särskilt problematiskt om verksamheten finns utanför EU.

3 Identifierad samhällsviktig verksamhet som är av nationell betydelse

Med samhällsviktig verksamhet avses en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor.

- Ett bortfall av eller en svår störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter kan leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.[29]

Elförsörjningen består av aktörer som producerar, distribuerar och handlar med el och är en av de samhällsviktiga verksamheter som är helt avgörande för samhällets funkt-

[27] Jfr FSPOS: Appendix G – kontinuitetshantering för outsourcad verksamhet, version 2.0
[28] Elberedskapslagen (1997:288), Säkerhetsskyddslagen (1996:627)
[29] Jfr Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser MSBFS 2016:7

ionalitet. Ett elavbrott påverkar bland annat elektroniska kommunikationer, transporter, kommunalteknisk försörjning, vård- och omsorg, energiförsörjning och finansiella tjänster. Flera samhällsviktiga verksamheter avstannar omedelbart vid ett elavbrott om de saknar reservkraft.

Verksamhet inom elförsörjningen vars bortfall kan leda till att en allvarlig kris inträffar.

Operativ driftverksamhet för elnät och storskalig elproduktion (vattenkraft och kärnkraft)
Möjlighet till styrning och övervakning av stamnät och distributionsnät av el och elproduktion är grundläggande för ett fungerande elsystem. Inom detta faller till exempel att reglera elproduktion samt att styra elnätet.

Balanshållning i kraftsystemet
Det måste finnas balans i elsystemet, det vill säga mellan den el som produceras och förbrukas i elsystemet. Om denna balansinte kan regleras, är risken att det blir stora störningar i elnätet med allvarliga konsekvenser som följd. Svenska kraftnät tillsammans med övriga nordiska systemoperatörer ansvarar för att balansen hålls.

Verksamhet inom elförsörjningen som behövs för att hantera en redan inträffad kris.

För att kunna hantera redan en inträffad kris, behövs en förmåga att minimera konsekvenser samt återställa verksamhet, genom exempelvis:

Reparationsberedskap
Om en viktig del av den tekniska infrastrukturen inom elförsörjningen skadas måste det finnas en verksamhet med effektiva rutiner som möjliggör avhjälpning av fel, inom både distribution och produktion av el.

Verksamhet för att starta elsystemet
För att minimera konsekvenserna för samhället och för att underlätta en driftåteruppbyggnad efter ett totalt elbortfall är det viktigt att det finns en strategi, utrustning och rutiner för att återstarta elsystemet. I dessa situationer kan det med vissa produktionsanläggningar finnas möjlighet att starta upp små delar av elsystemet. Ett sådant driftläge innebär att ett regional-, lokalnät eller en enskild anläggning försörjs med elkraft från en eller flera produktionsanläggningar inom ett avgränsat ödriftområde utan elektrisk förbindelse med omkringliggande nät.

4 Identifierade kritiska beroenden för identifierad samhällsviktig verksamhet

För den identifierade samhällsviktiga verksamheten på nationell nivå i kapitel 3 har följande kritiska beroenden identifierats[30]:

- Elektroniska kommunikationer
- Teknisk infrastruktur
- Kritisk materiel
- Framkomlighet
- Personella resurser
- Samverkan
- Krisberedskapsorganisation
- Information

[30] Se Svenska kraftnät: Risk- och sårbarhetsanalys för år 2015 för mer information

5 Identifierade och analyserade hot och risker

I detta kapitel redovisas de tre riskkällor som analyserats särskilt under 2016.

Kapitlet inleds med en hotbildsanalys med fokus på antagonistiska hot. Därefter följer övergripande konsekvensbeskrivningar inom årets tre fördjupningsområden.

5.1 Hotbildsanalys

Inom ramen för arbetet med myndighetens säkerhetsanalys har Svenska kraftnät tagit fram hotbildsanalyser, baserade till stor del på öppna källor i form av rapporter från Försvarsmakten och Säkerhetspolisen samt det senaste årets nyhetsflöde. Syftet med hotbildsanalyser är att tillhandahålla ett stöd i arbetet med att identifiera och värdera de risker och hot som elförsörjningen exponeras för. Nedan redovisas en aktuell bedömning för hot inom delområdena terrorism, kriminalitet, sabotage och spionage/underrättelseverksamhet.

Inom arbetet med hotbildsanalysen har även delområdet militärt angrepp beaktats. Den säkerhetspolitiska situationen i Europa har försämrats. Rysslands annektering av Krim och intervention i östra Ukraina 2014 visar, liksom invasionen av Georgien 2008, på Rysslands ökande benägenhet att med militära medel ta ensidiga strategiska initiativ på grannländers territoriella bekostnad. Den militära övnings- och underrättelseverksamheten i Östersjöområdet har ökat, och kränkningar av Östersjöländers territoriella integritet har skett. [31]

Återupptagen totalförsvarsplanering utgår från ett väpnat angrepp mot Sverige,[32] inklusive angrepp mot civil infrastruktur av särskild betydelse (däribland elförsörjningen). Cyberattacker och informationskrigföring kan också vara en del i krigföringen. Detta innebär att inom arbete med hotbildsanalysen är det viktigt att även beakta delområdet militärt angrepp och följa den utveckling inom området som kan ha bäring på elförsörjningen.

Terrorism

Terrorhotet mot Sverige består främst av våldsbejakande islamistiska grupper. Hotet motiveras främst av upplevda kränkningar av islam men även av svensk och annan nordisk trupp utomlands. Hotet har minskat med tillbakadragandet från Afghanistan men kan med andra nya åtaganden öka igen.[33]

[31] Jfr Försvaret av Sverige – Starkare försvar för en osäker tid, Ds 2014:20 och Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016-2020, Prop. 2014/15:109, Regeringsbeslut 10 december 2015

[32] Försvarsmaktens och Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps redovisning av regeringsuppdrag om gemensamma grunder för en sammanhängande planering för totalförsvaret, FM2016-13584:3. MSB 2016-25

[33] MUST Årsöversikt 2015

De terrorhandlingar som utförts av ovan nämnda grupper i västvärlden under senare tid bedöms rikta sig i första hand mot allmänheten, militära anläggningar, polis och rättsväsendet. Några allvarliga terrorhandlingar riktade mot kritiska infrastrukturer i västvärlden utförda av dessa grupper har inte förekommit. Med detta som grund bedöms risken för större organiserade terrorattacker mot elförsörjningen för närvarande som liten. Däremot kan risken för enskilda attacker från ensamagerande komma att öka. Dessa kan agera på uppdrag av en större organisation eller på egen hand. Sannolikheten bedöms dock som låg för att elförsörjningen ska drabbas av denna sorts antagonistiska hot med allvarliga konsekvenser.

Bedömningen är att risken för denna sorts hot mot elförsörjningen är förhöjd men låg.

Kriminalitet/organiserad brottslighet

Den grova organiserade brottsligheten bedöms sakna både avsikt och förmåga till att utgöra ett hot mot rikets säkerhet och den kritiska infrastrukturen i samhället. Hos denna typ av organisationer kan det finnas en latent avsikt och även en hög generell förmåga till att skada samhällsfunktioner eller demokratiska processer. Dessa processer är dock främst kopplade till rättsväsendet, varför hotet mot den svenska elförsörjningen bedöms som låg. Kopparstölder utgör dock ett problem som kan påverka person- och driftsäkerhet.

Bedömningen är att risken för denna sorts hot mot elförsörjningen är oförändrat låg.

Sabotage

Sabotage är ett antagonistiskt hot där aktörerna främst drivs av olika former av aktivism. Denna kan grupperas i olika inriktningar. Huvudsakligen i vitmakt rörelsen och autonoma grupperingar som till exempel djurrättsaktivister och/eller miljöaktivister. Grupperingarna skiljer sig ideologiskt och politiskt från varandra och sprider sig på hela höger-vänsterskalan.

Bedömningen är att risken för denna sorts hot mot elförsörjningen är oförändrat låg men kan komma att öka de närmaste åren.

Spionage/underrättelseverksamhet

Dagens teknikutveckling och tekniksprid ning talar för att framtida konflikter i högre grad kommer att utnyttja fjärrstridsmedel. Det innebär att risk och kostnad för väpnade attacker minskar, vilket i sin tur innebär att både statliga och icke-statliga aktörer kommer att använda sig av cyberkrigföring.

Då vårt moderna samhälle i hög utsträckning förlitar sig på IT-system, är cyberattacker en naturlig del av framtida konflikter. Cyberattackerna kommer att utföras enskilt eller i kombination med kinetiska attacker. Det finns redan exempel på hur SCADA-system har manipulerats för att orsaka skada.

Statsunderstödd underrättelseverksamhet har i detta scenario intresse av att tillskansa sig uppgifter om svenska elsystemet. Det bedöms även finnas ett intresse för att förbereda cyberattacker mot IT-system i allmänhet och SCADA-system i synnerhet.

Elsystemet är helt grundläggande för att upprätthålla samhällets funktionalitet. Försök till kartläggning och förberedelser för att kunna störa elförsörjningen vid en konflikt ter sig därför sannolika.

Bedömningen är att resursstarka aktörer med stor förmågebredd utgör det dimensionerade hotet när ansvariga för viktiga elinfrastrukturer utformar och kravställer informations- och IT-säkerhetsfunktioner.

5.2 Störningar i försörjning av drivmedel

På den nationella nivån fastställer Energimyndigheten årligen vilka aktörer (importörer, säljare och stora förbrukare av olja) i Sverige som är lagringskyldiga och vilka lagringsbränslen och mängder som respektive aktör måste hålla för att trygga tillgången av oljeprodukter såsom diesel under svåra försörjningskriser för olja i samhället.[34] Sverige ska under varje lagringsår ha ett beredskapslager som motsvarar minst 90 dagars genomsnittlig daglig nettoimport under referensåret.[35] Diesel utgör ungefär hälften av lagret.[36]

Inom elförsörjningen behövs drivmedel bland annat för att säkerställa reparationsarbeten och transporter av materiel, personal och utrustning. Drivmedel behövs också för fasta eller mobila reservelverk till viktiga anläggningar inom elförsörjningen, t.ex. reservkraft till mottagningsstationer för att bibehålla skyddsfunktioner och styrningsmöjligheter. Tillgången till drivmedel är i sin tur beroende av fungerande logistik.

Utöver den ordinarie verksamheten kan det vid omfattande störningar i elförsörjningen tillkomma extra reparationsresurser i form av förstärkningsresurser som också behöver försörjas med drivmedel. Långvariga omfattande elavbrott kan i sig själva även störa den ordinarie logistiken för drivmedels- och bränsleförsörjning.[37]

Tillgång till reservkraft och försörjning av drivmedel under normala förhållanden (då det finns tillgång till drivmedel) ligger inom aktörernas eget ansvar. För särskilda förhållanden då det är störningar i försörjning av drivmedel (till exempel på grund av begränsad tillgång/höjd beredskap/krig etc.) kan det behövas särskild planering från aktörernas sida för att tillgose behoven inom elförsörjningen. Vid särskilda förhållan-

34 Lag (2012:806) om beredskapslagring av olja där skyldigheter regleras för importörer, säljare och stora förbrukare av olja

35 Referensåret är det kalenderår som varit närmast nästa lagringsår. Ex 2016 är referensåret för lagringsåret 2017/2018.

36 Energimyndigheten: Ansvar och roller för en trygg energiförsörjning. ER2013:25. Sveriges lagringsskyldighet är knuten till EU-lagstiftning samt till åtaganden i enlighet med IEP-avtalet, som är en överenskommelse mellan 29 länder om ett gemensamt energiprogram. www.energimyndigheten.se

37 Se även: MSB: Vägledning för hantering av Reservkraftprocessen, MSB784

den går det inte att räkna med att vanliga försörjningsled, som till exempel bensinstationer, fungerar.

Som referens för uthållighet har "Vägledning för el-och teletekniskt utförande i stationsanläggningar i elnät[38]" använts där krav ställs på minst 96 timmars drift utan bränslepåfyllning för fast installerad reservkraft.

Övergripande sammanfattning

Elförsörjningen har stor erfarenhet av störningar så omfattande att förstärkningsresurser har använts, att reservkraft använts för viktiga anläggningar och att stationer har bemannats och styrts lokalt. Några av aktörerna i analysen har vidtagit åtgärder eller har för avsikt att vidta åtgärder för att förbättra beredskapen inför eventuella störningar i försörjning av drivmedel.

Förbrukning av diesel under omfattande störningar i elförsörjningen där externa förstärkningsresurser används och reservkraft körs till viktiga anläggningar är högre än under vanliga driftförhållanden. Utifrån analysen bedöms de berörda aktörerna och verksamheterna har en viss förmåga att hantera störningar men den egna förmågan räcker inte alltid i 96 timmar. Förutom att kunna uppfylla detta krav även under omfattande störningar i elförsörjningen bör aktörer inom elförsörjningen ha en plan[39] för hur de ska tillgodose behovet av drivmedel i en störningssituation med en längre varaktighet.

Analysen visar på svårigheten att i vissa fall teckna avtal med entreprenörer och underleverantörer som garanterar försörjning av drivmedel under bristsituationer/force majeure. Dessutom har inte alla verksamheter särskilda avtal med leverantörer av diesel, utan förlitar sig på att det finns diesel tillgänglig på marknaden. Därför är det viktigt att i verksamhetens kontinuitetsplanering beakta hantering av sådana situationer, och även omfatta eventuella beroendet av drivmedelsleverantör.

Tillgången till personella (t.ex. för reservdrift och reparationer samt underhåll) och materiella resurser (t.ex. reservdelar till reservkraftverk) är varierande, och i många fall är det leverantörer som försörjer med resurser vid längre avbrott och komplicerade fel.

Inom elförsörjningen bedrivs för närvarande samverkan kring försörjning av diesel vid störningar i drivmedelförsörjningen i låg grad. En bidragande faktor kan vara att det inte skett så omfattande störningar i drivmedelsförsörjning på nationell nivå som hade föranlett aktiv samverkan i frågan.

38 Svenska kraftnät och Svensk energi "Vägledning för el-och teletekniskt utförande i stationsanläggningar i elnät" Dnr: 956/2008/BE40 <http://www.svk.se/siteassets/aktorsportalen/vagledningar/120327-vagledning-el-och-teletekniskt-utforande-stationsanlaggningar.pdf?_t_id=1B2M2Y8AsgTpgAmY7PhCfg==&_t_q=teleteknisk&_t_tags=language:sv,siteid:40c776fe-7e5c-4838-841c-63d91e5a03c9&_t_ip=192.121.1.150&_t_hit.id=SVK_WebUI_Models_Media_OfficeDocument/_aea78a5a-7e82-4881-8daa-7f32051c350f&_t_hit.pos=1>

39 Jfr SvKFS 2013:2 § 3

Konsekvenser för aktörers egen verksamhet

Om störningar i elförsörjningen inträffar samtidigt som störningar i försörjning av drivmedel kan det bli allvarliga eller till och med oacceptabla konsekvenser för verksamheten om för kärnverksamheten viktiga anläggningar, funktioner och system påverkas. Planerade underhållsåtgärder och felavhjälpning kan påverkas och prioritering av vilka verksamheter som bör ha tillgång till reservkraft kan komma att bli aktuellt.

Nedan presenteras exempel på faktorer som kan påverka omfattningen av konsekvenser (utöver för verksamheten särskilda tekniska lösningar).

> Tillgängliga drivmedelsreserver till reservkraftverk och fordon.
> Möjlighet att fylla på bränsle (pumpar) vid störningar inom elförsörjningen.
> Tillgång till reservdelar och reparationsresurser till reservkraftverk (även under kvällar och helger).

Konsekvenser för samhällets elförsörjning

Konsekvenser för samhällets elförsörjning beror delvis på hur snabbt enskilda aktörer lyckas återställa sin verksamhet, om deras verksamhet har betydelse för elförsörjningen på den nationella nivån. Stopp i enskilda produktionsanläggningar medför inga konsekvenser för samhällets elförsörjning om tillgång till el är säkrad från andra håll och om den kan levereras (vilket förutsätter ett fungerande elnät).

Vid omfattande störningar i elförsörjningen som inte kan avhjälpas på grund av störningar i drivmedelsförsörjning kan även andra samhällsviktiga verksamheter, såsom värmeförsörjning, transporter, kommunikationer etc. påverkas i de drabbade områdena. Detta kan även innebära sekundära konsekvenser för infrastruktur och miljö i samhället, t.ex. genom skador på väg- och elnätet samt avloppssystemet.

5.3 Exponering av skyddsvärda informationsresurser mot osäkra nätverk[40]

Det moderna elsystemet och det IT-stöd som används för att uppnå automation av produktion, transmission, distribution, handel och all därtill löpande förvaltning (arbetsordersystem, kartsystem, inventarie- eller planeringssystem, etc.) är förutsättningen för att skapa ett effektivt arbetsflöde hos de olika aktörerna inom elsystemet. På så vis skapas en intrikat sammankoppling mellan komponenter, system och processer. I praktiken kan detta innebära gemensamma system, delade kommunikationsflöden, likadan programvara/hårdvara då man vill uppnå effektiviseringsvinster och konsolidering.

[40] Med osäkra nätverk menas nätverk utanför den egna organisationens kontroll vars beroenden/relation till andra nätverk och system inte är kända. Detta innebär att organisationen inte har en direkt insyn, påverkan eller annan kontroll över tjänster eller resurser som tillhandahålls genom dessa nätverk. Det kan vara tjänster eller IT-resurser som tillhandahålls av en tredjepartsleverantör, till exempel tjänster som rör kommunikation, IT-drift, övervakning, installation, med mera. Exponering innebär i detta sammanhang att öka risken för att obehöriga får åtkomst till informationsresurser (system, filer, kommunikationsutrustning med mera), behöriga användare överträder sin normala behörighet och lyckas få åtkomst till sådant som de normalt sett inte haft behörighet till.

Verksamheters egna känsliga data och system kan kopplas ihop med andra aktörer för utbyte för att tillgodose både driftoptimerande så väl som marknadsmässiga behov. Exempelvis så kan flera aktörer ha samma leverantör av driftövervakningssystem, alternativt kan en aktör sköta ett system som används av flera. Ett annat exempel är att en aktör skapar system utifrån behov av kommunikationsutbyte med en eller flera andra aktörer.

Denna typ av lösningar kan dock medföra vissa risker. Felaktigheter i såväl upphandling, projektering, utveckling eller löpande drift kan leda till exponering av skyddsvärda eller kritiska informationsresurser. Ett angrepp mot, eller en omfattande störning i, kritiska IT-system som har långtgående beroenden och utbyten med andra nätverk kan innebära att stora delar av IT- miljön drabbas om det inte vidtagits riskreducerande åtgärder.

Övergripande sammanfattning

De av analysen berörda aktörerna och verksamheterna bedöms till stor del ha ett systematiskt arbetssätt gällande informations- och IT-säkerhet inom den egna verksamheten.

Majoriteten av aktörer har i enlighet med SvKFS 2013:1[41] samrått med Svenska kraftnät inför val av tekniska lösningar och IT-tjänster vid skapande, införande eller förändringar av kritiska IT-system.[42]

Majoriteten anger också att de gör risk- och sårbarhetsanalyser avseende de kritiska IT-systemens egenskaper, användning och underhåll/förvaltning, dock omfattar dessa i de flesta fallen inte tjänsteleverantörers interna risker som kan vara relevanta för säkerheten i och kring leverans av tjänsten. I de fallen där outsourcing av IT-drift och IT-relaterade tjänster kopplade till de kritiska IT-systemen är aktuellt, beaktas detta i varierande grad i risk- och sårbarhetsanalyser och säkerhetsanalyser. Enligt Svenska kraftnäs föreskrifter och allmänna råd om säkerhetsskydd (SvKFS 2013:1) ska säkerhetsrisker och sårbarheter som kan finnas i och kring vissa IT-system[43] analyseras, även i sådana fall där drift eller förvaltning av ett sådant IT-system upplåts till en annan part i utlandet.

Mer än hälften av de berörda aktörerna klassificerar information i sina kritiska system, helt eller delvis. Risken med bristfällig klassificering är att i vissa fall kan klassificerad information blandas med icke-klassificerad information i de viktiga systemen, vilket kan försvåra en korrekt hantering av information.

---

[41] § 15-16

[42] Aktuellt för system som införts efter juli 2013 då föreskrifterna trädde i kraft.

[43] Se § 15, Med sådana IT-system avses system som är avsedda för behandling av uppgifter som rör rikets säkerhet eller som särskilt behöver skyddas mot terrorism.

Kunskap om och en lägesbild kring tekniska sårbarheter, nya attacker, attacktrender mm. kan uppnås genom aktiv omvärldsbevakning inom området. Majoriteten av aktörer tar del av omvärldsbevakning, i många fall genom leverantörer och andra aktörer såsom MSB, och genom att delta i olika fora för informationsutbyte. Det är dock oklart om omvärldsanalys alltid bedrivs som ett dedikerat uppdrag eller om den drivs vid sidan av ordinarie arbetsuppgifter.

Konsekvenser för aktörers egen verksamhet

Omfattande störningar i/angrepp mot kritisk IT-infrastruktur kan leda till upp till oacceptabla konsekvenser om för kärnverksamheten viktiga system drabbas och om sårbarhetsreducerande åtgärder inte vidtagits i förebyggande syfte.

Nedan presenteras exempel på faktorer som kan påverka graden av konsekvenser av en omfattande störning i/ett angrepp mot företagets kritiska IT-infrastruktur. (Utöver dessa faktorer påverkas konsekvenserna av hur viktiga IT-system som utsätts för störningar/angrepp är).

> Hur väl segmenterade IT-miljöerna (kontors-IT och kritiska system) är för att begränsa otillbörlig åtkomst.

> Tillgång till ev. reservdriftställe som är separerat från ordinarie driftställe vid händelse av otillgänglighet (t.ex. utslagen dc).

> Hur säkert fjärraccessanslutningar är utformade (i de fall där fjärråtkomst bedöms nödvändig).

> Att det finns backuper för de för verksamheten kritiska systemen där återläsningen är verifierad.

> Hur väl och snabbt behov av personella resurser (för att t.ex. bemanna anläggningar/stationer för felavhjälpning och att kunna köra stationer lokalt) och reservdelar kan tillgodoses. Detta omfattar även beroendet av leverantörs- och entreprenörer som tillhandahåller tjänster och reservdelar. Även i återställning av system kan hjälp av konsulter och systemleverantörer behövas.

> Aktuella driftläget och eventuella andra sammanfallande störningar som kräver personella resurser.

> Fungerande talkommunikation för drift- och underhållspersonal på fältet att leda driften och för reparationsarbete samt kommunikation med Svenska kraftnät.

Konsekvenser för samhällets elförsörjning

Samhällets elförsörjning kan på olika sätt drabbas av omfattande störningar i/angrepp mot kritisk IT-infrastruktur på grund av det direkta beroendet av IT som elförsörjning har.

Beroende av typ av störning och årstid kan det bli kännbara avbrott t.ex. i el- och värmeleveranser samt el- och värmeproduktion, vilket också kan påverka andra sam-

hällsviktiga verksamheter, särskilt om dessa inte har vidtagit robusthöjande åtgärder såsom reservkraft.

Dock kan enskilda verksamheter i vissa fall vidta åtgärder som lokaldrift, ö-drift och genomföra andra omkopplingar i näten alternativt fortsätta styra anläggningar lokalt så att konsekvenserna på elförsörjningen och/eller samhället i stort reduceras något.

5.4 Höga flöden i reglerade vattendrag

Höga eller extrema flöden i reglerade vattendrag inträffar sällan, men konsekvenserna kan bli svåra när de väl inträffar. Vid mycket höga vattenflöden då den vanligtvis torrlagda marken kring vattendragen översvämmas riskerar byggnationer och infrastruktur i översvämningsområdet att skadas eller förstöras helt.

För elförsörjningen kan höga flöden innebära att viktiga anläggningar ställs delvis under vatten, med skador och störningar som följd. Skador kan även uppkomma pga. det bråte som kan följa med flödet, detta kan även allvarligt försvåra återställnings- och reparationsarbete.

Övergripande sammanfattning

Bedömningen av konsekvenser på elnät inkl. nätstationer vid höga flöden i reglerade vattendrag beror i hög grad på yttre faktorer såsom vattennivå och strömningsförhållanden, tid på året och hur övrig samhällsviktig verksamhet och infrastruktur påverkas.

Inom ramen för denna analys har framkommit att påverkan vid 100-årsflöden[44] generellt bedöms som liten för de aktörer som berördes av årets analys. Vissa mindre anläggningar kan komma att påverkas av översvämningen, men ingen uppger att denna typ av flöden i de berörda vattendragen skulle medföra stora negativa konsekvenser för verksamheten eller elförsörjningen i stort. Ett flertal aktörer gör bedömningen att anläggningarna i hög grad skulle klara av höga vattennivåer, men att vissa delar av systemet är mer känsliga, så som till exempel kontrollutrustning, stolpar och luftledningar.

100-årsflödet är ett flöde som ofta beaktas i de berörda elföretagens risk- och sårbarhetsanalyser och vid projektering av nya anläggningar. Konsekvenserna vid denna nivå på flöden blir främst för mindre samhällen, och bedömningen är generellt att det finns en god beredskap inom organisationerna för att hantera detta.

Klass I-flöde[45] och dammhaveri [46]i större kraftverksdammar är de scenarier som bedöms ge allvarliga, upp till oacceptabla konsekvenser för verksamheterna och för sam-

[44] Flöde med återkomstid på 100-år.

[45] Högsta möjliga flödet för vattendrag

[46] Scenariot beskriver ett värsta scenario och visar vilket område längs vattendraget som skulle kunna översvämmas som en följd av att någon av dammarna brister och uppdämt vatten strömmar ut okontrollerat.

hället. Erfarenheten av dessa typer av scenarier är av naturliga skäl mindre än för 100-års flöden, och analysen visar att dessa inte i lika hög grad omfattas av aktörernas planer och analyser.

Risk finns att ett stort antal större och mindre samhällen skulle drabbas hårt av elavbrott, och att reparationsarbetet skulle försvåras av brist på framkomlighet för personal och materiel, samt behovet av att låta vattnet sjunka undan och genomföra röjningsarbete innan arbetet kan genomföras. Vid denna typ av extrema fall är framkomlighet och möjligheten till kommunikation avgörande för hur snabbt elnätet kan återställas, och osäkerhet kring dessa faktorer bidrar till svårigheter i konsekvensbedömningarna. Vid omfattande störningar av detta slag kan även behovet av att prioritera resurser och att samverka med andra aktörer bli stort, då stora områden drabbas.

På grund av ovan nämnda osäkerheter är återställningstider svåra att ange, och kan variera mellan några dagar upp till flera veckor eller mer.

Konsekvenser för aktörers egen verksamhet

Konsekvenserna av höga flöden kan, beroende på scenario och geografiskt läge, variera stort från obetydliga till oacceptabla. Nedan presenteras exempel på faktorer som kan påverka omfattningen av konsekvenser.

> Förvarningstid och vattnets stighastighet – dvs. förutsättningar för att förutse vad som komma ska genom väderprognoser, vädervarningar, larmning vid dammhaveri etc. samt om vattnet stiger långsamt eller snabbt vid skadeobjektet. Ett förutsebart alternativt långsamt förlopp kan ge tid och möjlighet till att vidta skyddsåtgärder och t.ex. stänga av viss apparatur och göra eventuella omkopplingar.
> Vattnets nivå – vilka delar av anläggningar som hamnar under vatten, och med vilket vattendjup.
> Följdeffekter som ras och jordskred längs vattendraget, stora mängder träd och bråte mm. som följer med vattnet kan orsaka skador på anläggningar och försvåra återställningsarbetena.
> Flödets/översvämningens påverkan på väg- och järnvägsnät samt broar som i sin tur påverkar framkomligheten i reparationsarbetet.
> Flödets/översvämningens påverkan på kommunikationsnätet som är viktigt i hanterings- och återställningsarbetet.
> Tillgänglighet till reparationsresurser och reservkraft, särskilt i situationer där ett större geografiskt område och flera samhällsviktiga verksamheter påverkas och det därmed finns behov av samverkan om resurser.

Konsekvenser för samhället

Konsekvenser för samhällets elförsörjning blir vid lägre flöden lindriga, men kan vid klass I-flöden och dammahaverier i större kraftverksdammar bli oacceptabla. Sådana

scenarier kan i vissa älvar leda till att stationer och/eller stolpar och luftledningar skadas, eller måste sättas ur funktion, och att överföringskapaciteten mellan norra och södra Sverige därmed begränsas.

En omfattande översvämning av detta slag resulterar troligen även i störningar och skador på övrig infrastruktur och påverkar till exempel transporter och telekommunikation, som behövs i återställningsarbetet. I svåra fall kan infrastrukturen vara skadad längs en hel älvsträcka, och reparationsarbetet ta många veckor eller mer i anspråk.

Värt att notera är att denna analys fokuserar på påverkan på stationer i elnätet, vid till exempel dammhaveri skulle elproduktionen i en älv vara utslagen under mycket lång tid, vilket kan innebära påfrestningar på elförsörjningen.

6 Bedömning av myndighetens generella krisberedskap enligt indikatorer i bilaga 1

Bedömning av myndighetens generella krisberedskap redovisas i sin helhet i bilaga 1. Här redovisas enbart en sammanfattning utifrån ett urval indikatorer som MSB beslutar och som ligger till grund för bedömningen.

Den övergripande bedömningen är att myndighetens generella krisberedskap är god och där svagheter och brister har identifierats håller det på att vidtas åtgärder.

6.1 Ledning och krishantering

Det finns framtagna arbetssätt och rutiner för arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.[47] Berörda verksamheter inom Svenska kraftnät involveras vid behov i arbetet. Risk- och sårbarhetsanalys används som underlag vid planering och beslut om åtgärder i syfte att stärka krisberedskapen inom myndigheten och dess ansvarsområde.

6.2 Informationssäkerhet

Systematiskt säkerhetsarbete bedrivs vid Svenska kraftnät i enlighet med MSB:s föreskrifter (MSBFS 2009:10) om statliga myndigheters informationssäkerhet. Det finns kunskap om beroenden mellan verksamhetens kritiska system. Myndigheten ställer krav på informationssäkerhet när informationshantering (nya IT-system och -tjänster) upphandlas av en extern leverantör.

6.3 Planering och övning

Delar av planeringen för att förebygga risker och sårbarheter samt plan för att hantera kriser är framtagen i samverkan med andra aktörer. För den operativa driften finns kontinuitetsplaner samt handlingsplaner för situationer där en kritisk resurs faller bort eller där uppbemanning krävs. För reparationsberedskapen inom Svenska kraftnät finns dokumenterade rutiner och arbetssätt.

Övnings- och utbildningsplan för krisledningsorganisationen ses över årligen och uppdateras vid behov. Enligt övnings- och utbildningsplanen ska organisationen övas minst en gång per år. Rutiner för att ta till vara erfarenheter från inträffade händelser och övningar finns dokumenterade i stabsinstruktion för krisledningsorganisationen.

6.4 Samverkan och kommunikation

Genom att stödja Elsamverkan (störningsberedskap för lokala och regionala störningar i elnät) samt utveckling och förvaltning av det webbaserade nationella verktyget SUSIE (som används för att underlätta samverkan mellan elnätsföretag under stör-

[47] Avseende risk- och sårbarhetsanalys som myndigheten årligen ska redovisa enligt förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap

ningar) har Svenska kraftnät tagit initiativ till att aktörer inom ansvarsområdet samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet inför hantering av kriser. Samverkan sker även med nordiska systemoperatörer på en operativ nivå och inom det nordiska samarbetet Nordic Asset Management Forum (NordAM) har de nordiska systemoperatörerna slutit ett avtal om ömsesidigt bistånd vid stora driftstörningar, som innebär att reparationsresurser kan avropas.

Inom ramen för arbetet med Svenska kraftnäts krisledningsorganisation och TiB-organisation pågår det ett arbete för att fastställa rutiner för att upprätta och förmedla en samlad lägesbild inom ansvarsområdet avseende kriser. I SUSIE visas en aggregerad lägesbild över störningar hos huvuddelen av elnätsverksamheten. Samverkan på den operativa nivån är dock mer utvecklad än på krisledningsnivå.

RAKEL används som en alternativ lösning för talkommunikation, både internt inom myndigheten och externt med aktörer inom elförsörjningen samt gentemot andra krisberedskapsaktörer. Svenska kraftnät har även ett drifttelefoninät som har en mycket god tillgänglighet.

För information till allmänheten finns det en särskild föreberedd webbplatsstartsida som kan aktiveras vid krissituationer. Det finns också en rutin för utökad bevakning av telefonväxelfunktionen i Svenska kraftnäts krisledningsorganisation.

6.5 Resurser

Svenska kraftnät har rollen bland annat som stamnätsförvaltare och elberedskapsmyndighet. För båda dessa verksamheter har det genomförts behovsanalyser av vilka materiella och personella resurser som krävs för att hantera kriser utifrån olika scenarier.

Avseende personella resurser finns det avtal med Försvarsmakten, avtal med ett antal frivilligorganisationer (FRO, FFK, FAK och Bilkåren), frivilligavtal för f.d. civilpliktiga linjemontörer samt avtal med ett antal elnätsföretag och elentreprenörer

När det gäller materiella resurser finns det rutiner för att genomföra underhåll och kontrollera funktionalitet på fordon och utrustning som underhålls och besiktigas.

7 Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskapen

Nedan redovisas de sårbarheter och brister i förmåga som framkommit vid analys av risker inom myndigheten och dess ansvarsområde (elsektorn). Bristerna är dock av övergripande karaktär och förekommer i varierande grad inom elförsörjningen.

7.1 Sårbarheter och brister kopplade till störningar i försörjning av drivmedel

Hos enskilda aktörer/verksamheter

> Brister i kunskap om anläggningar har reservkraft och om uthålligheten

> Bristande kontinuitetsplaner avseende hantering av bristsituationer av drivmedel.

> Brister i avtal och överenskommelser med entreprenörer/underleverantörer. Avtalen är inte alltid reglerade så att det säkerställs att den egna verksamhetens behov av personella och materiella resurser tillgodoses.

> Avsaknad av utvecklade samverkansformer inom/utom elförsörjningen kring försörjning av drivmedel

På den nationella nivån

> Oklarhet i tillgång till drivmedel på den nationella nivån i bristsituationer– det är i dagsläget oklart om elförsörjningen kommer att prioriteras framför andra samhällsviktiga verksamheter.

> Entreprenörers och underleverantörers skyldigheter regleras inte i elberedskapslagen, vilket innebär ett beroende av avtal och överenskommelser hos aktörer inom elförsörjningen.

7.2 Sårbarheter och brister kopplade till exponering av skyddsvärda informationsresurser

> Brister i analyser av sådana risker och sårbarheter inom tjänsteleverantörers verksamheter och/eller outsourcade verksamheter som har bäring på den egna verksamheten.

> Delvis bristfälliga kontinuitetshanteringsplaner i det avseendet att det saknas ett helhetsperspektiv för verksamhetens alla kritiska system (vilket innebär att eventuella kopplingar mellan de kritiska systemen kan vara okända utifrån ett kontinuitetshanteringsperspektiv).

> Avsaknad eller bristfällig informationsklassning, vilket kan medföra att säkerhetsklassificerad information blandas med icke-klassificerad information i de viktiga systemen.

> Brister i regelverk för och kontroll av åtkomst till viktiga system och tillträde till anläggningar.

7.3 Sårbarheter och brister kopplade till höga flöden i reglerande vattendrag

> Risk- och sårbarhetsanalyser genomförs i olika hög grad, och tar ofta inte hänsyn till mer extrema scenarier. Det finns brister i kunskap om hur olika flöden påverkar den egna verksamheten, vilket kan bero delvis på bristande kännedom om tillgängliga översvämningskarteringar, delvis på den osäkerhet i konsekvensbedömning som nämnts tidigare.

> Tidigare analyser som inte hänsyn till höga flöden har lett till placering av viktiga anläggningar i översvämningsområden.

> Det framkommer bitvis eftersatt kunskap om vattnets skadeverkan på anläggningsdelar, vilket kan vara viktigt för att kunna upprätta ev. relevanta reservdelslager.

8 Genomförda, pågående och planerade åtgärder sedan föregående rapportering

I detta kapitel redogörs för åtgärder kopplade till årets fördjupningsområden.

Dels redovisas specifika åtgärder som har eller ska genomföras, dels redovisas exempel på åtgärder av mer generell karaktär, som kan komma att ligga till grund för eventuella elberedskapsåtgärder och åtgärder inom myndigheten framöver. Dessa kan också komma att utgöra rekommendationer till aktörer inom elförsörjningen.

De sårbarheter och brister, kopplade till informationssäkerhet, som redovisades i 2015 års risk- och sårbarhetsanalys har legat till grund för arbetet med åtgärder inom området. Dessa redovisas i delkapitel 8.2 under "Genomförda och pågående elberedskapsåtgärder".

8.1 Störningar i försörjning av drivmedel

Genomförda och pågående elberedskapsåtgärder
I tidigare genomförda förmågebedömningar har ett behov av att öka kompetensen för att underhålla och köra reservkraft inom branschen identifierats. Med anledning av detta har en komplett utbildningsmiljö för reservkraft anskaffats. Svenska kraftnät har också tecknat avtal med frivilliga organisationer och står för utbildning för att de ska tillhandahålla 30 reservkraftsoperatörer.

Även personal från elförsörjningen utbildas till reservkraftsoperatörer.

Exempel på åtgärder för att kunna förebygga och hantera störningar i försörjning av drivmedel

> Tillgång till mobila tankstationer som är dimensionerade för att klara av eventuella störningar i drivmedelsförsörjning
> Regelbunden provkörning av reservkraftaggregaten och service av utrustning
> Upprättade rutiner och störningsplaner för hur hantera en bristsituation inklusive prioritering av anläggningar och plan för bemanning av anläggningar
> Övningar för hur hantera störningar i försörjning av drivmedel i den egna verksamheten
> Se över hållbarheten för lagrat drivmedel
> Möjlighet att pumpa drivmedel från tankställe utan tillgång till ordinarie elförsörjning.
> Hybridbilar (el/diesel) som kan användas som montörsbilar (minskar bränsleförbrukning, kräver tillgång till el.)
> Utreda behovet av mobil reservkraft till elförsörjningens egna anläggningar

Exempel på åtgärder för att kunna återställa verksamheten efter störningar i försörjning av drivmedel

> Regelbunden tillsyn och lagerhållning av förbrukningsmateriel för reservkraften samt tillgång till snabb påfyllning av både drivmedel och reservdelar

> Säkrad lokal produktion av alternativa bränslen med reservkraft så att bränsle kan produceras även under störningar i elförsörjningen.

Identifierade behov för Svenska kraftnät att arbeta med framöver tillsammans med berörda aktörer

I framtida arbetet är det viktigt att tillsammans med berörda aktörer beakta utmaningar kopplade till drivmedelsförsörjning utifrån hela försörjningskedjan på en nationell nivå och hur dessa kan påverka elförsörjningen. Arbetet bör bland annat behandla olika alternativ för hur tillgodose behovet av drivmedel inom elförsörjningen i bristsituationer, inklusive logistiken kring distribution av drivmedel.

8.2 Exponering av skyddsvärda informationsresurser mot osäkra nätverk

Genomförda och pågående elberedskapsåtgärder

Uppdateringar och utökningar av befintliga vägledningar

Arbete med att utöka och uppdatera Svenska kraftnäts befintliga vägledningar inom säkerhetsområdet avseende rutiner och funktioner för säkerhetskopiering och återställning av system som är kritiska för elförsörjningen (inklusive exempel på logg- och larmhantering i system) har påbörjats under året. Inom ramen för det arbetet kommer det utredas hur ytterligare förtydliga och exemplifiera hur Svenska kraftnäts föreskrifter kan uppfyllas av elföretagen.

En vägledning för drift- och styrcentraler som adresserar hela säkerhetsproblematiken omfattande säkerhet, beredskap och säkerhetsskydd håller på att tas fram.

En bilaga till "Vägledning för IT-säkerhetsarkitektur för elsektorn"[48] (som ger exempel på hur en IT-arkitektur kan utformas för att uppnå en god säkerhetsnivå) som kommer att innehålla ett antal krav som kan användas vid upphandlingar håller på att tas fram.

[48] Svenska kraftnät: IT-säkerhetsarkitektur. En vägledning för elbranschen med typexempel på referenslösningar. 2015.

Genomförande av säkerhetshöjande åtgärder

Under året har ett antal elföretag fått utbildning/information om risker kopplade till brister i säkerhetsprövning av personal som tar del av skyddsvärd information eller kan påverka skyddsvärda resurser.

Exempel på åtgärder för att kunna förebygga och hantera omfattande störningar i/angrepp mot kritisk IT-infrastruktur[49]

> Risker inom tjänsteleverantörers verksamhet och/eller outsourcad verksamhet som har bäring på den egna verksamheten inkluderas i organisationens egen risk- och sårbarhetsanalys/säkerhetsanalys.

> Krav på säkerhetsanalys, säkerhetsorganisation och kontinuitetsplanering i entreprenörsavtal

> Helhetsperspektiv på kontinuitetshantering för att säkerställa att eventuella kopplingar/beroenden mellan olika system omhändertas i analysen.

> Krav från ledningen på ett systematiskt säkerhetsarbete (inkl. incidentrapportering och – hantering) som omfattar alla för kärnverksamheten viktiga system och tjänster.

> Regelbundna utbildningar i IT-säkerhet samt övningar inklusive manuella rutiner.

> Ändamålsenliga rutiner som reglerar åtkomsten till viktig utrustning på anläggningar.

> Ändamålsenlig IT-säkerhetsarkitektur som svarar mot aktuella risker, omfattande bland annat åtkomststyrning med möjligheter till spårbarhet av systemanvändare, segmentering av kritiska resurser från kontorsmiljön, adekvata lösningar för fjärraccessanslutningar och reservdriftställe (i de fall de bedöms nödvändiga)

Exempel på åtgärder för att kunna återställa de kritiska systemen efter en omfattande störning i/ett angrepp mot kritisk IT-infrastruktur

> Rutiner för redundanstester och regelbunden kontroll av att backupen för de kritiska systemen (inklusive reservsystem och dess uppdateringar) körs. Rutiner för regelbunden återskapning/återläsning av data i backupen

> Rutiner för att bemanna stationer lokalt. Kartlägg personalresurser inom IT i fall av storstörning. Personalen ska vara säkerhetsprövad och skyddsklassad.

> Reservkapacitet avseende viktig IT-utrustning.

[49] Se även: IT-säkerhetsarkitektur – en vägledning för elbranschen med typfall och referenslösningar. 2015. <http://www.svk.se/siteassets/aktorsportalen/sakerhetsskydd/dokument/vagledning-it-sakerhetsarkitektur-final.pdf?_t_id=1B2M2Y8AsgTpgAmY7PhCfg%3d%3d&_t_q=V%c3%a4gledning+IT-S%c3%a4kerhetsarkitektur&_t_tags=language%3asv&_t_ip=192.121.1.150&_t_hit.id=SVK_WebUI_Models_Media_OfficeDocument/_93732dd1-1c90-40e3-9908-68e1b7403bc0&_t_hit.pos=1>

Identifierade behov för Svenska kraftnät att arbeta med framöver tillsammans med berörda aktörer

> I det framtida arbetet är det viktigt att fortsätta ställa krav på aktörers säkerhetsarbete och följa upp att elsektorns aktörer efterlever de regler som följer av säkerhetsskyddslagen med tillhörande förordning och föreskrifter.

> Det finns ett behov av information om "best practices"- lösningar/metodstöd inom området informationssäkerhet, t.ex. avseende stöd för tydlig kravställning vid upphandlingar och outsourcing av tjänster knutna till kritisk infrastruktur inom elförsörjningen.

> Det finns också ett behov av samverkansforum för säkerhetsfrågor och för att tydliggöra roller och ansvar mellan företagen och myndigheten.

8.3 Höga flöden i reglerade vattendrag

Exempel på åtgärder för att kunna förebygga och hantera konsekvenser till följd av höga flöden

> Vid projektering (inkl. placering) av nya anläggningar ta hänsyn till tillgängliga kunskapsunderlag om höga flöden/översvämningsområden

> Genomföra konsekvensanalyser för befintliga anläggningar och öka kännedomen/medvetenheten om risker kopplade till höga flöden

> Utveckling av planer för hantering av höga flöden

> Storstörningsorganisation som är övad för att hantera krissituationer

> Regelbunden kontroll av kritisk materiel, personella resurser och entreprenöravtal

> Redundanta kommunikationssystem

Exempel på åtgärder för att kunna återställa verksamheten efter störningar på grund av höga flöden

> Tillgång till kritisk materiel och maskiner, så som stolpar, pumpar och reservelverk.

> Tillgång till personella resurser (inom företagen och/eller reglerat genom avtal med entreprenörer).

Identifierade behov för Svenska kraftnät att arbeta med framöver tillsammans med berörda aktörer:

> I framtida arbete finns behov av fortsatta fördjupning av konsekvenser, brister och åtgärdsbehov av höga flödens påverkan på elförsörjningen. Det behövs ett helhetsperspektiv för elförsörjningen, omfattande både produktion och nät, för att öka förståelsen för risker kopplade till höga flöden, framförallt sådana mer extrema än 100-årsflöden. Ett sådant arbete kan till exempel ligga till grund för bättre planer för att hantera denna typ av störningar, och fortsatta utredningar om till exempel materiella resursbehov kopplade till scenarierna.

8.4 Behov av ytterligare åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat

Enligt MSB ska i detta kapitel redovisas ytterligare identifierade åtgärdsbehov som ligger utanför myndighetens mandat eller uppdrag.

Svenska kraftnät har i årets arbete inte identifierat sådana åtgärder som ligger utanför myndighetens ansvar, utan har fokuserat på att identifiera och redovisa åtgärder som ligger inom myndighetens ansvarsområde.

9 Bilaga 1

Formulär för bedömning av myndighetens generella krisberedskap (bifogas separat)

bilaga 1C

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps författningssamling

Utgivare: Key Hedström, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
ISSN 2000-1886

MSBFS 2015:3
Utkom från trycket den 5 februari 2015

Bilaga

Indikatorer för bedömning av statliga myndigheters generella krisberedskap

Syftet med en bedömning av de statliga myndigheternas generella krisberedskap är att få en övergripande bild av de förutsättningar myndigheterna har att förebygga och hantera kriser oavsett händelse.

Ledning

Riskhantering

1. Ledningen har fattat beslut om hur arbetet med risk- och sårbarhetsanalys ska bedrivas.

Motivering: Det finns arbetssätt och rutiner kring hur vi arbetar med risk- och sårbarhetsanalys enligt förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap.	Ja ☒	Nej ☐

2. Samtliga delar av myndighetens verksamhet beaktas och vid behov involveras i arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser.

Motivering: Berörda delar av myndighetens verksamhet beaktas och vid behov involveras i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.	Ja ☒	Nej ☐

3. Redovisningen av risk- och sårbarhetsanalysen fastställs av myndighetens ledning.

Motivering: Ja, av generaldirektören.	Ja ☒	Nej ☐

4. Risk- och sårbarhetsanalysen används som underlag vid planering och beslut om åtgärder för att stärka myndighetens krisberedskap.

MSBFS 2015:3

Exempel: myndigheten beslutar hur de risker som identifierats i risk- och sårbarhetsanalysen ska hanteras.

Motivering: Risk- och sårbarhetsanalysen används som underlag vid inriktning och planering av elberedskapsåtgärder som syftar till att stärka elförsörjningens förmåga att motstå, förebygga och hantera sådana störningar som kan medföra svåra påfrestningar på samhället. Underlaget används även i den interna verksamheten för att stärka myndighetens krisberedskap.	Ja ☒	Nej ☐

5. Relevanta delar av redovisningen från risk- och sårbarhetsanalysen görs tillgänglig för
   - beslutsfattare och anställda inom myndigheten, Ja ☒ Nej ☐
   - berörda aktörer inom ansvarsområdet. Ja ☒ Nej ☐

Motivering: Redovisningen publiceras på vår hemsida och aktörer inom elförsörjningen informeras om relevanta delar. Risk- och sårbarhetsanalysen delges också för myndigheter inom samverkansområdet Teknisk infrastruktur (SOTI).	Ja ☒	Nej ☐

6. Det finns en övad och utbildad Tjänsteman i Beredskap (TiB) som har beredskap dygnet runt alla dagar på året.

Motivering: Vår vakthavande ingenjör är tillika TiB och finns tillgänglig dygnet runt, året runt.	Ja ☒	Nej ☐

7. Myndigheten bedriver omvärldsbevakning i syfte att tidigt kunna identifiera och varna för kriser.

Motivering: Fokus i omvärldsbevakningen ligger på faktorer som har en direkt påverkan på elförsörjningen. Omvärldsbevakning gällande händelser som kan ha en mer indirekt påverkan på elförsörjningen har dock förbättrats, t.ex. genom deltagande i MSB:s veckovisa samverkanskonferenser och bevakning av händelser som MSB Omvärldsbevakning 2015 i WIS. En för verket heltäckande omvärldsanalys görs inom ramen för verkats verksamhetsplanering och riskanalys enligt Förordning om intern styrning och kontroll.	Ja ☒	Nej ☐

MSBFS 2015:3

Planering

8. Myndigheten har en fastställd plan för hur de ska hantera kriser som beskriver

- hur myndigheten ska organisera sig under en kris (krishanteringsorganisation),	Ja ☒	Nej☐
- hur myndighetens krishanteringsorganisation leder, samordnar, samverkar samt säkerställer samband för att hantera en kris,	Ja ☒	Nej☐
- vilka lokaler för ledning och samverkan som disponeras vid en kris.	Ja ☒	Nej☐

Motivering: Det finns en av generaldirektören beslutad krisledningsorganisation vars styrande dokument har reviderats under 2016. De styrande dokumenten behandlar aspekter som organisation, ledning, samordning och samverkan, samband och vilka lokaler som ska nyttjas för krisledning.	Ja ☒	Nej☐

9. Myndighetens planering för att förebygga risker och sårbarheter samt plan för att hantera kriser är framtagen i samverkan med andra aktörer, såväl offentliga som privata.

Motivering: Delar av planeringen för att hantera kriser är framtagen i samverkan med andra aktörer. Myndigheten deltar aktivt i arbetet för planering inför höjd beredskap, vilket bidrar till att öka samverkan med framförallt bevakningsansvariga myndigheter. Svenska kraftnät stödjer även Elsamverkan som är elnätsföretagens frivilliga överenskommelse om att samarbete vid större störningar. Stödet består av en treårig utbildnings- och övningsplan samt av stödsystemet Susie för gemensam lägesbild och resurshantering.	Ja ☒	Nej☐

10. Det finns dokumenterade rutiner för att aktivera krishanteringsorganisationen.

Motivering: Ja, det finns en anvisning för larm och inkallning av krisledningsorganisationen. Det genomförs inkallningsprov två gånger per år.	Ja ☒	Nej☐

11. Det finns en beslutsordning och mandat för krishanteringsorganisationen.

Motivering: I vår riktlinje för krisledning fastställs att	Ja ☒	Nej☐

MSBFS 2015:3

ordinarie delegationsordning gäller även vid kris. Mandat specifikt för krisledningsorganisationen, t.ex. för beslut om aktivering och ledning av organisationen, behandlas i organisationens styrande dokumentation.		

12. Inom krishanteringsorganisationen finns möjlighet att bedriva

- operativ ledning Ja ☒ Nej ☐
- samverkan Ja ☒ Nej ☐
- omvärldsbevakning Ja ☒ Nej ☐
- framtagande av lägesbild Ja ☒ Nej ☐
- kriskommunikation Ja ☒ Nej ☐
- analys av händelseutvecklingen av en händelse på kort och lång sikt Ja ☒ Nej ☐

Motivering: I vår organisation finns förberedda och bemannade funktioner med ansvar för operativ ledning, samverkan, omvärldbevakning, framtagande av lägesbild, kriskommunikation och analys av händelsen.	Ja ☒	Nej ☐

13. Det finns rutiner och planer för att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter som myndigheten bedriver eller ansvarar för. *Exempelvis kontinuitetsplaner. De samhällsviktiga verksamheter som myndigheten bedriver eller ansvarar för ska vara beskrivna inom risk- och sårbarhetsanalysen.*

Motivering: För den operativa driften finns kontinuitetsplaner samt handlingsplaner för situationer där en kritisk resurs faller bort eller där uppbemanning krävs. För reparationsberedskapen inom Svenska kraftnät finns dokumenterade rutiner och arbetssätt.	Ja ☒	Nej ☐

14. Planen för hantering av kriser och planerna för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet kontrolleras minst en gång per år och revideras vid behov.

Motivering: Krisledningsorganisationens dokumentation ses över vid behov.	Ja ☐	Nej ☒

MSBFS 2015:3

Samverkan

15. Myndigheten har tagit initiativ till att aktörer inom ansvarsområdet samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet inför hanteringen av kriser.

Motivering: Ja, t.ex. genom att stötta Elsamverkan (störningsberedskap för lokala och regionala störningar), utveckling och förvaltning det webbaserade nationella verktyget SUSIE som används för att underlätta samverkan mellan elnätsföretag under störningar. Det finns också en mer operativ samverkan mellan de nordiska systemoperatörerna som har slutit ett avtal om ömsesidigt bistånd vid stora driftstörningar inom det nordiska samarbetet Nordic Asset Management Forum (NordAM), vilket innebär att reparationsresurser kan avropas.	Ja ☒	Nej ☐

16. Myndigheten har fastställda rutiner för att upprätta och förmedla en samlad lägesbild inom myndighetens ansvarsområde avseende kriser.

Motivering: Det pågår ett arbete med att utveckla rutiner för detta, inom ramen för arbetet med TiB-organisationen och krisledningsorganisationen, men dessa är inte formellt fastställda även om ansvaret för att ta fram lägesbilden över ansvarsområdet är fastställt. Det finns också ett nationellt webbaserat verktyg som kan tillhandahålla en nationell lägesbild i form av SUSIE, men denna omfattar i dagsläget enbart eldistribution.	Ja ☐	Nej ☒

17. Myndigheten har fastställda rutiner för deltagande i samverkanskonferenser.

Motivering: Ja, dels i TiB-dokumentation och dels i instruktioner för krisledningsorganisationen. Dessa ska också utvecklas under vår medverkan i den nationella utvecklingsprocessen för implementering av gemensamma grunder.	Ja ☒	Nej ☐

18. Myndigheten har fastställda rutiner för att information till allmänheten vid en kris samordnas.

Motivering: Ja, rutinerna finns uttryckta inom anvisning i Svenska kraftnäts	Ja ☒	Nej ☐

MSBFS 2015:3

krisledningsorganisation. Det finns checklistor för informering via sedvanliga kanaler vid kris (webbar, pressträffar etc) samt förberedda distributionslistor för media i kris. Informationen samordnas i samverkanskonferenser som kallas till och leds av MSB.		

Kommunikation

19. Det finns informationskanaler för att ta emot och dela information vid kriser.
    - internt inom myndigheten Ja ☒ Nej ☐
    - till andra krisberedskapsaktörer Ja ☒ Nej ☐
    - till allmänheten Ja ☒ Nej ☐

    Exempelvis genom WIS, Rakel, sociala medier, webbsidor, VMA, informationsnumret 113 13 eller motsvarande.

Motivering: Utöver de kommunikationskanaler som extern webb och intranät, e-post, telefoni, sociala medier osv. används också informationskanaler som SUSIE, WIS och Rakel.	Ja ☒	Nej ☐

20. Det finns alternativa lösningar för att upprätthålla myndighetens prioriterade kommunikation.
    - inom myndigheten Ja ☒ Nej ☐
    - gentemot andra krisberedskapsaktörer Ja ☒ Nej ☐
    - till allmänheten vid inträffad händelse Ja ☒ Nej ☐

    Exempelvis alternativa lösningar för IT-, tele- och radiosystem.

Motivering: Ja, vi har RAKEL för alternativ lösning för talkommunikation, både internt inom myndigheten och externt med aktörer inom elförsörjningen samt gentemot andra krisberedskapsaktörer. Vi har även vårt drifttelefoninät för talkommunikation med viktigare elanläggningar och driftcentraler, vilket har en mycket god tillgänglighet. Avseende information till allmänheten finns det en särskild webbplatsstartsida som är slimmad och föreberedd för krissituationer. Det finns en rutin för utökad bevakning av telefonväxelfunktionen i vår krisledningsorganisation.	Ja ☒	Nej ☐

MSBFS 2015:3

Informationssäkerhet

- Myndigheten hanterar information säkert. Systematiskt säkerhetsarbete bedrivs i enlighet med MSB:s föreskrifter (MSBFS 2009:10) om statliga myndigheters informationssäkerhet. Ja ☒ Nej ☐
- Myndigheten har rutiner för att identifiera och hantera kritiska beroenden till system och tjänster för informationshantering som är av central betydelse för myndighetens verksamhet. Ja ☐ Nej ☒

Motivering: Vid Svenska kraftnät bedrivs ett systematiskt säkerhetsarbete i enlighet med MSB:s föreskrifter (MSBFS 2009:10) om statliga myndigheters informationssäkerhet. Verket har ett ledningssystem för informationssäkerhet. Vi har kunskap om beroenden mellan verksamhetens kritiska system (drift- och övervakningssystemet och driftdata- samt drifttelefoninätet), men det finns inte fastställda rutiner för identifiering av kritiska beroenden. En sådan process håller på att ta form inom ramen för IT-arkitektursprocessen.	Ja ☒	Nej ☐

21. Myndigheten ställer krav på informationssäkerhet när informationshantering upphandlas av en extern leverantör.

Motivering: Svaret är "ja" när det gäller upphandling av nya IT-system och – tjänster. När det gäller kravställning på informationshantering i samband med anläggningsprojekt finns det en del brister som har uppmärksammats på senare tid och åtgärder har vidtagits och/eller håller på att vidtas för att förbättra situationen. Bristerna kan härledas till komplexiteten i kravställning och att följa upp informationssäkerhetsarbetet hos samverkande entreprenörföretag.	Ja ☒	Nej ☐

MSBFS 2015:3

Kompetens

Utbildning

22. Personalen i krishanteringsorganisationen har utbildning och kännedom om sin och myndighetens roll och ansvar vid en kris.

Motivering: Det har genomförts ett antal utbildningsinsatser som riktat sig till hela krisledningsorganisationen under 2012. Därefter har viss repetition skett i samband med övningar och andra aktiviteter. Nya medlemmar i krisledningsorganisationen får en särskilt introduktionsutbildning som bland annat omfattar sin och myndighetens roll och ansvar vid en kris.	Ja ☒	Nej ☐

23. Personalen i krishanteringsorganisation har kännedom om andra relevanta aktörers roller och ansvar vid kriser.

Motivering: Kunskapen om aktörers roller och ansvar inom elförsörjningen bedöms som god, medan det finns vissa brister när det gäller andra myndigheter. Denna kunskap bedöms dock vara mer utvecklad i den funktion som ansvarar för samverkan med myndigheter, än i organisationen i stort.	Ja ☒	Nej ☐

Övning

24. Det finns en utbildnings- och övningsplan för mandatperioden som efterföljs.

Motivering: Det finns en övnings- och utbildningsplan som ses över årligen och uppdateras vid behov. Den är alltså inte specifikt framtagen för mandatperioden, men det bedöms inte heller vara relevant för vår verksamhet.	Ja ☒	Nej ☐

25. Har myndighetens ledning övats under det gångna året?

Motivering: Årets inplanerade övning är flyttad till början av nästa år, och ersätts under innevarande året delvis med utbildning.	Ja ☐	Nej ☒

26. Har krishanteringsorganisationen övats under det gångna året?

Motivering: Funktioner inom krisledningsorganisationen har övats under det senaste året och det kommer att genomföras en övning för	Ja ☒	Nej ☐

hela krisledningsorganisationen i november. Enligt riktlinjen för krisledning ska organisationen övas minst en gång per år.		

27. Har myndigheten under det gångna året deltagit i planering, genomförande eller utvärdering av samverkansövning på lokal, regional och/eller nationell nivå?
Exempelvis övas rutiner för samlad lägesbild, deltagande i samverkanskonferenser och samordning av information till allmänheten vid en kris.

Motivering: Myndigheten deltar i planeringen av AURORA 2017, men myndighetens krisledningsorganisation genomför ingen samverkansövning under året.	Ja ☒	Nej☐

28. Har myndigheten utvärderat de övningar som genomförts under det gångna året?
För att svara ja krävs att både styrkor och svagheter hos myndighetens egen krisberedskap har utvärderats. Vidare ska myndighetens förmåga att samverka med andra aktörer ha utvärderats.

Motivering: Myndighetens förmåga att samverka med andra aktörer har dock inte utvärderats eftersom vi inte genomfört någon samverkansövning.	Ja ☐	Nej☒

29. Myndigheten har rutiner för att ta till vara erfarenheter från inträffade händelser och övningar.

Motivering: Ja, rutinerna finns dokumenterade i stabsinstruktionen.	Ja ☒	Nej☐

Resurser

30. Myndigheten har en behovsanalys av vilka materiella och personella resurser som krävs för att hantera kriser.

Motivering: För Svenska kraftnäts roller som stamnätsförvaltare och Elberedskapsmyndighet har det gjorts behovsanalyser utifrån olika scenarer.	Ja ☒	Nej☐

MSBFS 2015:3

31. Myndigheten har uppdaterad/aktuell dokumentation rörande vilka interna materiella och personella resurser som finns att tillgå vid en kris. *Exempelvis mobil reservkraft, pumpar, sandsäckar.*

Motivering: Ja, det finns register på utbildade förstärkningsresurser samt materiel och utrustning registerhålls i Svenska kraftnäts underhållssystem.	Ja ☒	Nej ☐

32. Det finns rutiner för att genomföra underhåll och kontrollera funktionalitet på de materiella resurserna som endast används vid kriser.

Motivering: Ja, gäller främst fordon och utrustning som underhålls och besiktas.	Ja ☒	Nej ☐

33. Det finns avtal och/eller överenskommelser med externa aktörer om förstärkningsresurser vid kriser.

Motivering: Ja det finns avtal med Försvarsmakten, avtal med ett antal frivillig organisationer (FRO, FFK, FAK och Bilkåren), dessutom finns frivilligavtal för f.d. civilpliktiga linjemontörer samt avtal med ett antal elnätsföretag och elentreprenörer.	Ja ☒	Nej ☐

34. Det finns rutiner för att begära och ta emot förstärkningsresurser (materiella och personella) från externa aktörer (lokala/regionala/nationella/internationella) i samband med kriser.

Motivering: Svenska kraftnät kan både ha ett eget behov av resurser (vilket är testat under elövning 2012) men kan även bidra med eller förmedla resurser till företag inom elförsörjningen (testat under en övning 2015).	Ja ☒	Nej ☐

35. Lokalerna till krishanteringsorganisationen är utrustade och testade avseende åtminstone

- elförsörjning, med möjlighet till reservkrafts-försörjning, till lokaler, arbetsplatser och tekniska system med en uthållighet om minst en vecka, Ja ☒ Nej ☐
- it-försörjning, Ja ☒ Nej ☐
- tekniska system för kommunikation och samlad lägesbild (t.ex. Rakel och WIS), Ja ☒ Nej ☐
- tillgång till vatten för hantering av mat, dryck och hygien som medger uthållighet om minst en vecka. Ja ☒ Nej ☐

Motivering: Lokalerna till krishanteringsorganisation och utrustade och testade. Tillgång till vatten finns så länge det inte är störningar i vattenförsörjningen.	Ja ☒	Nej ☐

36. Det finns utpekad alternativ lokalisering för krishanteringsorganisationen.

Motivering: Ja, det finns en utpekad och utrustad alternativ lokalisering för krisledningsorganisationen.	Ja ☒	Nej ☐

bilaga 11

SVENSKA KRAFTNÄT

Ärendenr: Svk 2017/3349

Risk- och sårbarhetsanalys för år 2018

Affärsverket svenska kraftnät

Innehåll

Sammanfattning 7

1 Svenska kraftnäts ansvarsområde 8

2 Beskrivning av arbetsprocess och metod 8

2.1 Uppdraget 8
2.2 Mål och syfte 9
2.3 Mottagare 9
2.4 Sekretess 9
2.5 Metod och genomförande 10
2.5.1 Arbetet under 2017- 2018 10
2.5.2 Bedömningsgrunder 13

3 Identifierad samhällsviktig verksamhet som är av nationell betydelse 15

4 Identifierade kritiska beroenden för identifierad samhällsviktig verksamhet 17

5 Identifierade och analyserade hot och risker 19

5.1 Hotbildsanalys 19
5.2 Omvärldsanalys av icke-antagonistiska hot 21
5.3 Fördjupning: höga flöden och dammhaveri 23
5.4 Fördjupning: informationssäkerhet för samhällsviktig verksamhet inom elförsörjningen 25

6 Bedömning av elförsörjningens krisberedskapsförmåga 27

6.1 Bedömning av myndighetens generella krisberedskap enligt indikatorer i bilaga 1 27
6.1.1 Ledning 27
6.1.2 Informationssäkerhet 27
6.1.3 Planering och övning 27
6.1.4 Samverkan och kommunikation 28

6.1.5 Resurser *28*
6.2 Krisberedskapsförmågan inom elsektorn *28*

7 Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskapen 29

7.1 Sårbarheter och brister kopplade till höga flöden och dammhaveri *29*
7.2 Sårbarheter och brister kopplade till informationssäkerhet för samhällsviktig verksamhet *30*

8 Genomförda, pågående och planerade åtgärder sedan föregående rapportering 30

8.1 Höga flöden och dammhaveri *31*
8.2 Informationssäkerhet inom samhällsviktig verksamhet *32*
8.3 Pågående och genomförda åtgärder sedan föregående rapportering (2016) *32*
8.3.1 Brister i försörjning av drivmedel *32*
8.3.2 Exponering av skyddsvärda informationsresurser *32*

Sammanfattning

Svenska kraftnät ska enligt förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap genomföra risk- och sårbarhetsanalys i syfte att stärka krisberedskapen inom myndighetens ansvarsområde, och vartannat år sammanställa en rapport som redovisas till regeringen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) senast den 31 oktober.

I rapporten redovisas den aktuella hotbilden och möjliga framtida utmaningar som elförsörjningen står inför, i syfte att öka kunskapen om den mångfald av risker, hot och sårbarheter som föreligger. Detta kunskapsunderlag används i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys och fortsatta åtgärder.

I årets rapport görs också fördjupningar inom områdena: ”höga flöden och dammhaveri” och ”informationssäkerhet för samhällsviktig verksamhet inom elförsörjningen”. Syftet är att analysera faktorer som kan påverka förmågan att förebygga, motstå och hantera konsekvenser av ovan nämnda riskkällor på elförsörjningen. Fokus har legat på att identifiera eventuella brister och ta fram åtgärdsförslag. Analysen är en fortsättning på tidigare års rapportering.

Svenska kraftnäts svar på regeringsuppdraget ”Klimat- och sårbarhetsanalys” ingår i rapporten, likaså en sammanfattning av bedömningen av myndighetens generella krisberedskap utifrån de indikatorer som MSB har tagit fram.

I arbetet med risk- och sårbarhetsanalys ska även höjd beredskap och krig beaktas. Den återupptagna planeringen för totalförsvaret innebär utökade krav på uthållighet och robusthet för att kunna upprätthålla nödvändiga samhällsviktiga funktioner även under särskilda förhållanden. Förmågan vid svåra påfrestningar inom elförsörjningen är avhängig av infrastrukturens robusthet, adekvat säkerhetsskydd och förmågan till reparationsberedskap. Att ha den kunskap och beredskap som behövs för att möta kommande utmaningar är av central betydelse.

1 Svenska kraftnäts ansvarsområde

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) har till uppgift att på ett affärsmässigt sätt förvalta, driva och utveckla ett kostnadseffektivt, driftsäkert och miljöanpassat kraftöverföringssystem (stamnät), sälja överföringskapacitet och bedriva verksamheter i övrigt som är knutna till stamnätet.[1]

Utöver ansvaret för stamnätet har Svenska kraftnät också ett antal systemövergripande myndighetsuppgifter. Svenska kraftnät är systemansvarig myndighet för det nationella elsystemet[2], elberedskapsmyndighet[3], bevakningsansvarig myndighet[4], säkerhetsskyddsmyndighet[5] för elförsörjningen samt främjande[6] och tillsynsvägledande myndighet för dammsäkerhet[7]. Svenska kraftnät är även en av de myndigheter som är utpekad som särskilt ansvarig för krisberedskapen inom sin sektor.[8]

Vid en allvarlig händelse inom elförsörjningen ska Svenska kraftnät samverka med berörda aktörer och kunna lämna en samlad lägesbild för elförsörjningen till Regeringskansliet och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Vid krig ska Svenska kraftnät tillgodose samhällets behov av elkraft genom att planera, leda och samordna elförsörjningens resurser. Vid en fredstida allvarlig händelse krävs det ett regeringsbeslut för att Svenska kraftnät ska få motsvarande mandat.[9]

2 Beskrivning av arbetsprocess och metod

2.1 Uppdraget

Svenska kraftnät ska, som särskilt ansvarig myndighet för krisberedskapen, analysera hot och risker inom myndighetens ansvarsområde som synnerligen allvarligt kan försämra förmågan till verksamhet inom området. I analysen ska särskilt beaktas:

- situationer som uppstår hastigt, oväntat och utan förvarning, eller en situation där det finns ett hot eller en risk att ett sådant läge kan uppstå,
- situationer som kräver brådskande beslut och samverkan med andra aktörer,

[1] Förordning (2007:1119) med instruktion för Affärsverket Svenska kraftnät
[2] Ellag (1997:857) och Förordning (1994:1806) om systemansvaret för el
[3] Elberedskapslag (1997:288) och Förordning (1997:294) om elberedskap
[4] Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap
[5] Säkerhetsskyddslag (1996:627) och Säkerhetsskyddsförordning (1996:633)
[6] Förordning (2007:1119) med instruktion för Affärsverket Svenska kraftnät
[7] Miljötillsynsförordningen (2011:13) Rapportering till regeringen om utvecklingen av dammsäkerheten i landet görs årligen. Se dammsäkerhetsutvecklingen i Sverige 2017, Dnr: 2017/3466
[8] Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap
[9] Förordning (2007:1119) med instruktion för Affärsverket Svenska kraftnät

- att de mest nödvändiga funktionerna kan upprätthållas i samhällsviktig verksamhet, samt
- förmågan att hantera mycket allvarliga situationer inom myndighetens ansvarsområde.

Analysen ska värderas och resultatet sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.[10] Svenska kraftnät, förutom att analysera hot, risker och sårbarheter inom sitt eget ansvarsområde, upprättar en nationell risk- och sårbarhetsanalys för elsektorn (produktion av, distribution av och handel med el) enligt elberedskapslagen.[11] Dessa båda aspekter sammanställs i en samlad risk- och sårbarhetsanalys.

2.2 Mål och syfte

Målet med den samlade risk- och sårbarhetsanalysen är att Svenska kraftnät, elsektorn samt andra intressenter ska ha en god kännedom om hot, risker och sårbarheter inom elförsörjningen som kan orsaka störningar av en sådan karaktär att de kan medföra svåra påfrestningar på samhället.[12]

Arbetet med risk- och sårbarhetsanalys syftar till att öka medvetenheten och kunskapen om vilka hot, risker och sårbarheter som föreligger. Analysen ska ligga till grund för åtgärder inom myndigheten och elsektorn med syfte att förebygga, motstå och hantera störningar som kan medföra svåra påfrestningar på samhället, både i fredstid och vid höjd beredskap och krig.[13]

2.3 Mottagare

Föreliggande rapport är en sammanställning av Svenska kraftnäts risk- och sårbarhetsanalys för elförsörjningen.[14] Rapporten redovisas till Regeringskansliet och MSB.

Rapporten delges de myndigheter som ingår i Samverkansområde Teknisk infrastruktur, och görs tillgänglig för företag inom elsektorn.

2.4 Sekretess

Svenska kraftnät gör bedömningen att innehållet i denna rapport inte föranleder sekretess.

---

[10] Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap, § 8
[11] Elberedskapslag (1997:288) 4 §
[12] Händelser som kan medföra svåra påfrestningar på samhället är ofta extrema situationer som är svåra att förutse, som kräver samordning mellan flera aktörer i samhället för att klara konsekvenserna (till exempel elföretag, Svenska kraftnät, kommun och länsstyrelse, frivilligorganisationer) och som uppstår när en eller flera händelser utvecklar sig eller trappas upp. Jfr rapport Skyldigheter och befogenheter vid svåra påfrestningar på samhället i fred, Ds. 1998:32. Hur allvarligt samhället drabbas av störningar inom elförsörjningen beror på omfattning av händelsen eller en kombination av händelser.
[13] Jfr Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap, Förberedelser för och verksamhet under krissituationer § 8 och Bevakningsansvariga myndigheters åtgärder inför och vid höjd beredskap, §16, punkt 2
[14] Analyser i föreliggande rapport baseras på kvalificerade bedömningar från sakkunniga inom olika verksamhetsområden på Svenska kraftnät, internt kunskapsunderlag och annat material såsom öppna rapporter och sammanställningar.

2.5 Metod och genomförande

2.5.1 Arbetet under 2017- 2018

Utveckling av processen för risk- och sårbarhetsanalys

Under 2017-2018 har processen för risk- och sårbarhetsanalys fortsatt utvecklats så att den kan samordnas med säkerhetsanalysen samt utgöra ett mer systematiskt stöd till Svenska kraftnäts interna verksamhet samt arbetet med beredskapsplanering. Ett exempel på samverkan mellan risk- och sårbarhetsanalys, säkerhetsanalys och beredskapsplanering är genomfört arbete med att identifiera och kartlägga det som är skyddsvärt inom elförsörjningen på den nationella nivån (jfr kapitel 3 och 4). Arbetet har utgått från tre perspektiv; krisberedskap, rikets säkerhet och beredskapsplanering/civilt försvar.

En viktig del av processutveckling är att samordna arbetet med nationell risk- och sårbarhetsanalys för elförsörjningen med andra riskanalyser som tas fram på myndigheten, särskilt avseende riskanalys enligt förordning om intern styrning och kontroll (FISK).

Under 2017-2018 har arbetet med hotbildsbeskrivning och omvärldsanalys utvecklats så att detta omfattar både antagonistiska och icke-antagonistiska hot samt framtida utmaningar. Syftet med arbetet har varit att bidra till en mer systematisk och aktuell riskidentifiering – vilka risker bör prioriteras i den fortsatta analysen utifrån det underlag vi har idag?

Uppdrag i årets regleringsbrev: Klimat- och sårbarhetsanalys

Regeringen har i regleringsbrevet för 2018 uppdragit åt Svenska kraftnät att redovisa en analys av klimatförändringarnas negativa påverkan på elsystemet i Sverige.

Analysen har sammanställt hur följdverkningar av klimateffekter, t.ex. stormar, nedisning, höga flöden och erosion, förväntas påverka produktion och distribution av el i Sverige fram till år 2100. En översiktlig uppföljning har gjorts av slutsatserna om elförsörjningen som redovisades i klimatutredningen[15] och Energimyndighetens rapport[16] som är grunden för föreliggande uppdrag.

De effekter av klimatförändringarna som kan beröra elförsörjningen kommer att ske gradvis över lång tid. Befintliga anläggningar bedöms generellt klarar sig fram till sin tekniska livslängd. Svenska kraftnäts erfarenheter som elberedskapsmyndighet är att åtgärder för att höja robustheten i allmänhet är verkningsfulla oavsett vilken typ av händelse som orsakar störningen.

[15] Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter SOU 2007:60

[16] Statens Energimyndighet: Extrema väderhändelser och klimatförändringens effekter på energisystemet (ER 2009:33)

En stor utmaning för elförsörjningen i framtiden på grund av klimatförändringarna är översvämningar och höga flöden. Även extremvärme kan innebära utmaningar för elsystemet. Överföringskapaciteten på luftledningar kan minska på grund av säkerhetsskäl då ledningstemperaturen ökar. Även andra komponenter i elsystemet, som behövs kylas vid generering och distribuering av el, t.ex. transformatorer och jordkablar, kan påverkas av värme. Elförsörjningens anpassning till ett klimat i förändring kommer att utvecklas när klimatscenarier tillämpas i fler analyser och bedömningar.

Slutsatsen är att klimatförändringarna inte medför någon väsentlig risk för elförsörjningen fram till år 2100, under förutsättning att klimatanpassning sker. Bedömningen har gjorts utifrån den kunskap som finns idag. Andra hot mot elförsörjningen bedöms ha större konsekvenser och vara mer prioriterade att vidta åtgärder mot i närtid (se aktuell hotbild i kap. 5.1).

Uppdraget redovisas i sin helhet i bilaga 2.

Fördjupning: Höga flöden och dammhaveri

Inom ramen för den nationella risk- och sårbarhetsanalysen 2016[17] analyserade elsektorns aktörer händelser med höga flöden respektive dammhaverier. Svenska kraftnäts sammanfattande analys visade att 100-årsflödet[18] ofta beaktas i elföretagens risk- och sårbarhetsanalyser och vid projektering av nya anläggningar. Ett flertal aktörer gjorde bedömningen att anläggningarna i hög grad skulle klara av höga vattennivåer. Analysen visade dock att mer extrema flöden och dammhaverier inte i lika hög grad omfattas av aktörernas planer och analyser.

Under 2017-2018 har det genomförts en fördjupning av den nationella analysen avseende höga flöden och dammhaverier, i syfte att analysera förmågan att förebygga, hantera och återställa efter höga flöden respektive dammhaveri. I det följande ligger fokus på mer extrema (naturliga) flödesförhållanden och dammhaverier i kraftverksdammar med stora konsekvenser vid haveri, dvs. risker med karaktären låg sannolikhet och stor konsekvens. Övergripande sammanfattning redovisas i kapitel 5.

Fördjupning: Informationssäkerhet för samhällsviktig verksamhet inom elförsörjningen

Inom ramen för arbetet med 2015 års risk- och sårbarhetsanalys analyserades informationssäkerheten inom myndigheten och dess ansvarsområde utifrån ett antal risker och hot av olika karaktär avseende tillgänglighet, riktighet, konfidentialitet och spårbarhet.[19] I analysen lyftes bland annat fram exponering av skyddsvärda resurser mot mindre säkra system/nät som en eventuell risk. Även minskad förmåga till egen kon-

[17] Risk- och sårbarhetsanalys, dnr 2015/1294, 2016 (http://www.svk.se/siteassets/om-oss/rapporter/161031-rsa---rapport.pdf)
[18] Flöde med återkomstid på 100-år.
[19] Svenska kraftnät: Risk- och sårbarhetsanalys för år 2015

troll över säkerheten i styr- och kontrollsystem i samband med utkontraktering och/eller användning av molntjänster identifierades i analysen. Dessa två spår analyserades vidare under 2016 i syfte att bedöma faktorer som kan påverka förmågan att förebygga, motstå och hantera de negativa konsekvenserna av omfattande störningar i/angrepp mot kritisk IT-infrastruktur.

Under 2017 har fokus för arbetet legat på samhällsviktig verksamhet inom elförsörjningen utifrån den aktuella hotbilden. Övergripande sammanfattning redovisas i kapitel 5.

Fortsatt fokusområde: outsourcing

Utkontraktering av delar av elförsörjningsverksamhet sker i en större omfattning under senare tid. Okontrollerad utkontraktering kan resultera i att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i övrigt säkerhetskänslig verksamhet utsätts för risker i samband med utkontraktering, upplåtelse och överlåtelse av sådan verksamhet. Konsekvenserna kan slå mot förmågan att effektivt och samordnat förebygga och möta omedelbara hot mot och utmaningar för Sveriges säkerhet. I årets rapport berörs detta i analys om informationssäkerhet för viktiga verksamheter inom elförsörjningen (se delkapitel 5.4 respektive 7.2).

Den nya säkerhetsskyddslagen[20] kommer att innebära en skärpning av kraven på statliga myndigheter när de utkontrakterar säkerhetskänslig verksamhet.[21] Enligt regeringens förslag ska den nya lagen gälla i alla verksamheter som är av betydelse för Sveriges säkerhet, vilket skulle bland annat innebära att kravet på säkerhetsskyddsavtal vid upphandling utvidgas även till privata aktörer som ansvarar för säkerhetskänslig verksamhet.

En fortsatt analys av konsekvenser av utkontraktering av samhällsviktiga verksamheter inom elförsörjningen pågår inom ramen för arbetet med den nationella risk- och sårbarhetsanalysen.

Inventering av risk- och sårbarhetsanalyser inom elsektorn

Under 2017-2018 gjordes en inventering av risk- och sårbarhetsanalyser inom elsektorn. Begäran om risk-och sårbarhetsanalys skickades till 25 elföretag som angett att de har anläggningar med betydelseklass 3 och 4. Utöver detta fick företagen även svara på frågor om hur man arbetar med risk- och sårbarhetsanalys; kring metodik, organisation och uppföljning.

Arbetet har genomförts med stöd i Svenska kraftnäts föreskrifter om elberedskap (SvKFS 2013:2) i följande syften:

[20] Lagen kommer att träda i kraft i april 2019

[21] Justitieutskottets betänkande 2017/18:JuU21 , se s.6-7

> Att säkerställa att risk- och sårbarhetsanalys genomförs inom elsektorn

> Att säkerställa att risk-och sårbarhetsanalyser uppfyller krav enligt elberedskapsföreskrifterna

> Att undersöka om det inom elförsörjningen finns ytterligare behov av stöd eller vägledning.

Uppgifter från företag är värdefulla för Svenska kraftnäts arbete med den nationella risk-och sårbarhetsanalysen och elberedskapsåtgärder. Underlaget ger också en aktuell bild av hur risk- och sårbarhetsanalyser inom elsektorn ser ut samt hur sektorn arbetar med risk- och sårbarhetsanalys vad gäller metodik och organisation.

Inom ramen för arbetet med beredskapsplanering har det gjorts en kartläggning av hur stor andel av elföretag som har en aktuell risk- och sårbarhetsanalys enligt Svenska kraftnäts föreskrifter om elberedskap [22]. Resultatet visade att en majoritet av de tillfrågade har en aktuell risk- och sårbarhetsanalys.

2.5.2 Bedömningsgrunder

Skalan för bedömning av konsekvenser

I arbetet med den nationella risk- och sårbarhetsanalysen har en fyrgradig kvalitativ skala använts som utgångspunkt.

En liknande skala finns i vår vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser för sektorn.[23]

Det förekommer osäkerhet i bedömningen av hur allvarliga konsekvenserna kan bli för olika riskkällor. Några gemensamma faktorer som kan påverka bedömningen är:

> händelsens omfattning, geografiska läge och varaktighet,

> tiden innan reparations- och återställningsinsatser kan sättas in,

> vilka och hur stora delar av verksamheten (t.ex. viktiga anläggningar som kan vara utspridda i ett stort geografiskt område) som är drabbade

> huruvida överliggande nät/kraftsystemet är drabbat samt

> eventuella andra sammanfallande händelser/en upptrappning av händelsen.

För båda fördjupningsområdena görs sammanfattande konsekvensbedömningar av övergripande karaktär i rapporten.

---

[22] 5-7 §§ SvKFS 2013:2

[23] Svenska kraftnät och Energiföretagen Sverige: Vägledning för risk-och sårbarhetsanalyser för elsektorn. Finns tillgänglig online på < https://www.svk.se/aktorsportalen/elberedskap/risk--och-sarbarhetsanalys/>

I arbetet ska ”situationer som uppstår hastigt, oväntat och utan förvarning”[24] beaktas. För de riskkällor där det saknas eller finns bristfällig statistik över frekvensen görs inga kvantitativa/kvalitativa sannolikhetsbedömningar i denna rapport.

[24] Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap, § 8, punkt 1

3 Identifierad samhällsviktig verksamhet som är av nationell betydelse

Med samhällsviktig verksamhet avses en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor:

- Ett bortfall av eller en svår störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.[25]

Elförsörjningen består av aktörer som producerar, distribuerar och handlar med el och är en av de samhällsviktiga verksamheter som är helt avgörande för samhällets funktionalitet. Ett elavbrott påverkar bland annat elektroniska kommunikationer, transporter, kommunalteknisk försörjning, vård- och omsorg, energiförsörjning och finansiella tjänster. Flera samhällsviktiga verksamheter avstannar omedelbart vid ett elavbrott om de saknar reservkraft.

Verksamhet inom elförsörjningen vars bortfall kan leda till att en allvarlig kris inträffar:

Operativ driftverksamhet för elnät och storskalig elproduktion (vattenkraft och kärnkraft)

Möjlighet till styrning och övervakning av stamnät och distributionsnät av el och elproduktion är grundläggande för ett fungerande elsystem. Inom detta faller till exempel att reglera elproduktion samt att styra elnätet.

Balanshållning i kraftsystemet

Det måste finnas balans i elsystemet, det vill säga mellan den el som produceras och förbrukas i elsystemet. Om denna balans inte kan regleras, är risken att det blir stora störningar i elnätet med allvarliga konsekvenser som följd. Svenska kraftnät tillsammans med övriga nordiska systemoperatörer ansvarar för att balansen hålls.

Verksamhet inom elförsörjningen som behövs för att hantera en redan inträffad kris:

För att kunna hantera redan en inträffad kris, behövs en förmåga att minimera konsekvenser samt återställa verksamhet, genom exempelvis:

[25] Jfr Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter1 om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser MSBFS 2016:7

Reparationsberedskap

Om en viktig del av den tekniska infrastrukturen inom elförsörjningen skadas måste det finnas en verksamhet med effektiva rutiner som möjliggör avhjälpning av fel, både inom distribution och produktion av el.

Verksamhet för att starta elsystemet

För att minimera konsekvenserna för samhället och för att underlätta en driftåteruppbyggnad efter ett totalt elbortfall är det viktigt att det finns en strategi, utrustning och rutiner för att återstarta elsystemet. I dessa situationer kan det med vissa produktionsanläggningar finnas möjlighet att starta upp små delar av elsystemet. Ett sådant driftläge innebär att ett region- eller lokalnät eller en enskild anläggning försörjs med elkraft från en eller flera produktionsanläggningar inom ett avgränsat ödriftområde utan elektrisk förbindelse med omkringliggande nät.

4 Identifierade kritiska beroenden för identifierad samhällsviktig verksamhet

För den identifierade samhällsviktiga verksamheten på nationell nivå i kapitel 3 har följande kritiska beroenden identifierats:

- Elektroniska kommunikationer
  - Driftkommunikation
  - Talkommunikation
  - Styr- och kontrollsystem
- Teknisk infrastruktur
  - Beroende till överliggande nät. Drift av väsentliga anläggningar inom elförsörjningen är också beroende av sammanhållande systemfunktionalitet i omkringliggande nät.
  - Radiella matningar (en enda matning) för elförsörjningen
  - Avbrottsfri krafttillförsel till kontrollrum
  - Reservkraft
- Kritisk materiel
  - Tillgång till bränsle och vatten
  - Tillgång till reservdelar och reparationsmateriel för lokal- och regionnät för felavhjälpning vid en störning.
- Framkomlighet
  - Framkomlighet för transport av materiel och personal, till exempel vid reparationsarbete.
- Personella resurser
  - Tillgång till personal, för att upprätthålla de identifierade samhällsviktiga verksamheterna inom elförsörjningen.
  - Spetskompetens, inom till exempel elkraftteknik, elhandel, ödrift mm.
  - Externa entreprenörer (då till exempel de stora verksamheterna inom elnät inte har egna reparationsresurser)
- Samverkan
  - Samverkan med andra företag inom elsektorn, till exempel för att kunna kalla fältpersonal från andra företag till reparationsarbete.

- Stöd från aktörer i samhället, till exempel räddningstjänst, polis, Försvarsmakten mm.
- Ömsesidigt beroende mellan produktion, överföring och handel med el

> Beredskapsorganisation

- Fungerande krisberedskapsorganisation/storstörningsorganisation
- Tillgång till reservdriftställe som medger teknisk drift om ordinarie driftsställe och IT- system faller bort.

> Information

- Tillgång till störningsinformation och en aktuell och riktig lägesbild för att kunna hantera en störningssituation.

Värt att notera är att de kritiska beroendena listade ovan i vissa fall är kritiska för den dagliga driften, i vissa fall är kritiska för att kunna upprätthålla verksamheten i en krissituation.

För flera av de identifierade beroendena finns alternativa sätt att tillgodose behovet. För till exempel talkommunikationer finns alternativ som fast telefoni, mobil telefoni, radiokommunikationssystemet Rakel och satellittelefon. Vid långvariga elavbrott påverkas dock alla alternativ.

5 Identifierade och analyserade hot och risker

Kapitlet inleds med en aktuell hotbildsanalys med fokus på antagonistiska hot samt en omvärldsanalys som beskriver ett axplock av icke-antagonistiska hot och framtida utmaningar inom elförsörjningen.

I detta kapitel redovisas även en fördjupad analys av de två riskkällor som analyserats under 2017-2018.

5.1 Hotbildsanalys

Inom ramen för arbetet med myndighetens säkerhetsanalys har Svenska kraftnät genomfört en hotbildsanalys som sammanfattar de antagonistiska hoten mot Sveriges elförsörjning. Med ett antagonistiskt hot avses en aktör som har avsikt och förmåga att skada elförsörjningen på en nivå som får konsekvenser för rikets säkerhet.

Hotbildsanalysen är indelad på delområdena underrättelseverksamhet, sabotage (bl.a. inom ramen för hybridkrigföring), terrorism och brottslighet.

Underrättelseverksamhet

Ett antal länder bedriver olovlig underrättelseverksamhet i Sverige och energiförsörjningen är ett område som bedöms vara av särskilt intresse för främmande makt. Spionage och underrättelseinhämtning utgör det enskilt största hotet mot Sveriges elförsörjning. Till skillnad från övriga hot är underrättelseinhämtning mot elförsörjningen en pågående realitet av omfattande karaktär och bedrivs på ett systematiskt och långsiktigt vis.

Spionage och underrättelseinhämtning bedrivs bland annat genom cyberangrepp, värvning av insiders, signal-, flyg- och satellitspaning samt genom granskning av öppna källor. Syftet är att kartlägga sårbarheter i elförsörjningen och förbereda för framtida angrepp. Det förekommer även industrispionage mot elförsörjningen som kan innebära att främmande makt kommer över uppgifter som rör rikets säkerhet, även om spionaget huvudsakligen är ekonomiskt motiverat.

Den huvudsakliga metoden för spionage och underrättelseinhämtning mot elförsörjningen är teknisk inhämtning genom främst avancerade cyberangrepp, men det förekommer även traditionell inhämtning genom värvning av insiders, samt inhämtning via öppna källor där information som aggregeras uppnår en skyddsvärd nivå.

Cyberhotet inbegriper bland annat riktad e-post som innehåller skadlig kod. Sådana e-postmeddelanden utformas på ett mycket trovärdigt vis där angriparen simulerar tidigare kommunikationsmönster. Andra former av angrepp kan exempelvis vara att förse

USB-stickor med skadlig kod, och sedan på något sätt se till att de används i den skyddsvärda verksamheten.

Insiderhotet utgörs av utländska underrättelseofficerare som värvar insiders på de elföretag som utgör mål för angrepp. Insiders kan efter påtryckning eller på frivillig grund lämna ut skyddsvärd information eller bistå i angrepp mot företaget.

Om elföretag utkontrakterar skyddsvärda verksamheter till tredje part kan även dessa bli attraktiva mål för underrättelseinhämtning.

Sabotage

Sabotage mot elförsörjningen bör betraktas inom ramen för gråzonsproblematiken, där attacker mot elnätet ämnar destabilisera samhällets funktionalitet. I förlängningen kan allvarliga angrepp mot elförsörjningen utgöra ett påtryckningsmedel i syfte att utöva inflytande på Sveriges handlingsförmåga och utrikes- och säkerhetspolitiska agerande. Sabotage kan även genomföras i syfte att testa elförsörjningens förmåga att förebygga och hantera angrepp.

I händelse av att Sverige blir utsatt för väpnad konflikt bedöms sabotage mot elförsörjningen utgöra ett led i hybridkrigsföring. Sabotage kan ske både genom cyberangrepp och genom fysiskt sabotage.

Det har skett en markant ökning av cyberangrepp mot svenska myndigheter och företag i form av avancerad skadlig kod. Statliga och statsunderstödda aktörer har även i högre utsträckning börjat genomföra enklare former av överbelastningsattacker i syfte att lamslå system och informationskanaler.

Det går heller inte att utesluta att kvalificerade angripare placerar avancerad skadlig kod i hårdvara hos leverantörer som sedan köps in och används i samhällskritiska IT-system, som exempelvis SCADA-system.

Även fysiskt sabotage kan få allvarliga konsekvenser för elförsörjningen. Resursstarka antagonister kan genomföra avancerade former av fysiska angrepp genom större sprängladdningar, elektromagnetiska hot eller beskjutning med vapen som är avsedda att förstöra material. Mindre kvalificerade angripare kan med relativt enkla medel angripa ledningsstolpar.

Terrorism

Terrorhotet mot Sverige utgörs företrädesvis av den våldsbejakande islamistiska miljön. Hoten motiveras av upplevda kränkningar av islam, samt svensk militär närvaro i länder med stark anknytning till islam.

Terrorhotet riktar sig främst mot allmänheten, polis och andra symboliska mål, i syfte att sprida skräck och skapa motsättningar i samhället. Det har inte förekommit några

terrorattentat mot elförsörjningen i Västeuropa, men däremot attentat mot dammar och annan kritisk infrastruktur i Syrien och Irak.

Vidare bedöms terrorhotet främst komma från ensamagerande aktörer som genomför småskaliga attentat med enkla medel, vilket är ett tillvägagångssätt som inte bedöms vara effektivt för terrorattentat mot elförsörjningen.

Brottslighet

Den traditionella organiserade brottsligheten bedöms sakna avsikt att utgöra ett hot mot elförsörjningen. Däremot föreligger det en förhöjd risk att elföretag utsätts för utpressningsvirus, så kallad ransom ware. Även om den typen av angrepp är ekonomiskt motiverade kan det få negativa konsekvenser för delar av elförsörjningen.

5.2 Omvärldsanalys av icke-antagonistiska hot

Omvärldsanalysen syftar till att identifiera tänkbara trender och omvärldsförändringar i samhället som kan komma att ha bäring på riskbilden inom elförsörjningen.[26]

Att utveckla elsystemet innebär långa ledtider vilket ytterligare stärker behovet av att analysera möjliga framtidsutvecklingar. Det finns flera tänkbara händelseutvecklingar som kan komma att påverka elförsörjningens robusthet negativt, med konsekvenser som exempelvis kapacitets- eller energibrist, olyckor och tekniska fel.

Analysen innehåller inte värderingar av hur troliga händelseutvecklingarna är, utan fokus ligger på att finna händelseutvecklingar som skulle kunna påverka robustheten i elförsörjningen nu och i framtiden.

Människor och arbetsmarknad

Åldrande befolkning kan medföra en förlust av upparbetad kompetens och expertis genom omfattande pensionsavgångar, som inte kan kompenseras genom nyrekryteringar, vilket ökar risken för bristande djup kompetens inom traditionell elkraftskunskap. Parallellt med detta ställer teknikutvecklingen krav på ny kompetens. Automatisering av arbetsuppgifter innebär att behovet av kompetens inom de digitala processer som understödjer robotiken och den artificiella intelligensen ökar.[27]

Ökande urbanisering kommer att leda till större befolkningscentra, vilket innebär en koncentration av förbrukningen till vissa punkter. Detta kan komma att ställa nya krav

[26] Delkapitlet baseras mestadels på Totalförsvaret forskningsinstitutets (FOI) Litteraturstudie om framtidens elförsörjning och elberedskap (2018). Beskrivningar i rapporten är baserade på strategiska framtidsanalyser och bedömningar genomförda av flertal myndigheter, forskningsinstitut mm. Jfr även Svenska kraftnäts omvärldsanalys. Vad gäller utmaningar kopplade till naturhändelser hänvisas till vårt svar på regeringsuppdrag om klimatförändringars påverkan på elsystemet, se sammanfattning på s. 2.5.1.

[27] Å andra sidan kan säkerheten tänkas öka, särskilt hos mindre aktörer med färre personella resurser som istället kan använda sig av automatiseringslösningar. På samma sätt kan automatiseringen tänkas hålla medelgamla anläggningar lönsamma eftersom färre personer behövs på plats. Automatisering kan dock leda till nya risker och beroenden, t.ex. risk för cyberincidenter av skilda slag, antagonistiska såväl som icke-antagonistiska, i och med ett ökat beroende av it. Automatiseringen skulle också kunna skapa nya typer av beroenden, bland annat genom ett förändrat behov av reservdelar. Se "Litteraturstudie om framtidens elförsörjning och elberedskap..."

på hur elsystemet byggs ut. Konsekvenserna av avbrott riskerar att bli allvarligare i städer genom att fler människor drabbas.

Dagens elproduktion sker till stor del i glesbygden och en utflyttning därifrån skulle därför kunna medföra en brist på arbetskraft i produktionsorterna. Även möjligheten till underhåll av lokal- och regionnät skulle kunna påverkas då avstånden mellan arbetskraften och behoven växer.

Energitillgång och elproduktion

Parallellt med att användningen av fossila bränslen minskar så ökar andelen förnybar energi i elförsörjningen. Till exempel ökar produktion genom vindkraft, vattenkraft, solenergi och elproduktion baserat på förnybara bränslen. Flera av dessa kännetecknas av variabel produktion som är väderberoende och därmed inte kan planeras, vilket kräver balansering från andra kraftkällor eller på användarsidan.

Ur ett beredskapsperspektiv kan det vara intressant att fråga sig hur avbrottshantering och elberedskap påverkas vid en annan energimix och en mer distribuerad produktion. De energikällor som uppges öka är bland annat vindkraft och solenergi. Dessa energislag skiljer sig sinsemellan och från vatten- och kärnkraft med avseende på relevanta hotbilder. Till exempel påverkar olika typer av väderhändelser vindkraftverk beroende på om de finns till havs eller i skogen. Att produktionsenheter finns utspridda på stora ytor skulle kunna medföra att det är svårare att skydda sig till exempel mot stormar. Detta tillsammans med en avveckling av kärnkraften ger en helt ny situation med avseende på hot.

Vid omfattande skador på stamnätet är förmågan till ö-drift (regional försörjning utan elektrisk förbindelse med stamnätet) av yttersta vikt. För ö-drift har lokala kraftvärmeverk en viktig roll att spela då dess produktion ligger i närheten av områden där förbrukningen är som mest behövd. Nedläggning och minskad nybyggnation av kraftvärmeverk samt omvandlande av kraftvärmeverk till fjärrvärmeverk begränsar möjligheten till ö-drift, särskilt i närheten av större städer. Elproducenterna har allt svårare med lönsamheten när det gäller elproduktion i kraftvärmeverk på grund av lägre elpriser och höga reinvesteringskostnader. Dessutom har flera företag som strategi att bli fossilfria. Detta medför att äldre oljeeldade anläggningar läggs ned då de inte uppnår lönsamhets- eller miljökrav.

Det finns begränsade möjligheter att använda förnybar energi såsom vindkraft i ö-driftverksamhet, då vindkraften är väderberoende och inte bidrar med den svängmassa i systemet som behövs för att driften ska förbli stabil även under ansträngda förhållanden. Dessutom är vindkraftverken ofta placerade allt för långt bort från ö-driftområden för att vara brukbara i ö-driften.

Teknik och infrastruktur

Elsystemet sammankopplas allt mer med infrastrukturen för telekommunikation - ett

modernt, intelligent nät är inte möjligt utan internet. Så kallade smarta elnät, artificiell intelligens och digitala stationer medför stora möjligheter för framtidens elsystem, men för också med sig sårbarheter som behöver beaktas. Sårbarheten hos kraftsystemet för cyberincidenter ökar i och med att det finns fler kontaktytor som exponeras.

Digitaliseringen, parallellt med utvecklingen mot ett mer decentraliserat elsystem genom mer distribuerad produktion och lagerhållning, gör kunderna till mer aktiva komponenter i systemet. [28] Fler system och enheter ska kunna fjärrstyras eller fjärravläsas, vilket gör att de exponeras för intrång då de kopplas upp mot internet. Fler utplacerade mätenheter innebär också ökad fysisk sårbarhet.[29]

I samband med ny- och ombyggnationer av anläggningar avlägsnas ofta funktioner för lokal styrförmåga av aggregat. I allt högre utsträckning förlitar sig produktionsbolagen istället på att kunna styra anläggningar från en driftcentral. Det innebär att produktionen blir sårbar för störningar i den centrala styrningen, som exempelvis fel i IT-nätet.

Utvecklingen under de senaste årtiondena har dessutom inneburit en generell minskning av driftgrupper inom den egna organisationen, vilket medför svårigheter kring kompetensförsörjning och långvarig bemanning av kraftstationer i händelse av kris. Vid en svår påfrestning på elförsörjningen medför detta begränsade möjligheter att klara upprätthållande av drift.

Tillgång till reservdelar är ett kritiskt beroende inom elförsörjningen (jfr kap. 4). Det finns redan i dag ett omfattande beroende av leverantörer för bland annat reservdelshållning och underhållsarbete,[30] vilket innebär att brister i leverantörskedjan kan medföra stora konsekvenser för systemkritiska funktioner och verksamheter.

5.3 Fördjupning: höga flöden och dammhaveri

En vattenkraftdamm som dämmer upp en stor vattenvolym högt upp i en älv, kan vid ett haveri förorsaka stora översvämningar som sträcker sig längs hela vattendraget ned till havet. Högt upp i de stora kraftverksälvarna[31] finns totalt ca 25 dammanläggningar som skulle kunna förorsaka särskilt stora konsekvenser, med dominobrott och förstörelse längs en stor del av en älvdal. Ett dammhaveri i en sådan damm skulle förorsaka omfattande översvämningar och skador på bebyggelse, vattenkraftstationer, vägar, kraftledningar, ställverk, telenät m.m. längs hela älvsträckan ned till kusten. Det skulle

[28] Detta bland annat som följd av trenden med fler mikroproducenter, eller så kallade "prosumenter", som kopplas till elnätet för att sälja el och för redundans i den egna konsumtionen. Risker som kan förknippas med det stigande antalet aktörer på elnätet är exempelvis att det med många småproducenter blir svårare att överblicka och koordinera produktionen av el, som hela tiden måste överensstämma med användningen. Det finns också fler möjligheter till mänskliga misstag eftersom fler påverkar och agerar i systemet. Se "Litteraturstudie om framtidens elförsörjning och elberedskap..."

[29] Den ökande digitaliseringen ökar också risker kopplade till den personliga integriteten då kraftnät och företag hanterar personliga uppgifter. Mycket information om beteendemönster ner på individnivå kommer att finnas hos företagen och mätstationerna, vilket kräver säkerhetsskydd både avseende den personliga integriteten och verksamheter. Se "Litteraturstudie om framtidens elförsörjning och elberedskap..."

[30] Se även Svenska kraftnät: Risk- och sårbarhetsanalys för år 2016, SvK 2015/1294

[31] Luleälven, Skellefteälven, Umeälven, Ångermanälven, Indalsälven, Ljungan, Ljusnan, Dalälven, Klarälven, Göta älv

kunna medföra allvarliga störningar bl.a. i stamnätets funktion och i annan samhällsviktig verksamhet.

Högsta beräknade flöde[32] och dammhaveri[33] i större kraftverksdammar är scenarier som bedöms ge allvarliga, upp till katastrofala konsekvenser för verksamheterna och för samhället.

Stamnätsstationer ligger inte sällan direkt nedströms en större kraftverksdamm. Nätinfrastrukturen går genom hela landet och kommer därigenom att korsa de stora kraftverksälvarna och löper ibland även längs älvdalen. Vid översvämningar finns därmed risk att stamnätet skadas av kraften i flödet, underminering, skred eller bråte som följer med, överslag eller av vattnet i sig.

Konsekvenser för samhällets elförsörjning

Konsekvenserna av dammhaveri kan variera starkt och beror främst på volymen uppdämt vatten, dammens höjd och längd samt vad som finns i området som kan översvämmas till följd av haveriet. För elförsörjningen skulle det innebära ett storstörningsscenario, och nätstationer med tillhörande ledningar i direkt anslutning till större vattenkraftstationer, ledningar längs älvdalen och korsande ledningar är exempel på stamnätsobjekt som kan skadas vid översvämning.

Baserat på hur kraftverksälvarna är utbyggda, hur elsystemet är uppbyggt och översiktliga studier är det troligt att skadorna av ett större dammhaveri skulle bli mycket omfattande och att bortfallet skulle bli värre än det största fel stamnätet är dimensionerat att klara av.

I händelse av höga flöden eller dammhaveri kan förutsättningarna för driften av stamnätet förändras, på grund av eventuella skador på stationer, stolpar och utrustning, eller på grund av att ledningar behöver kopplas ur.

Behovet av att prioritera resurser och att samverka med andra aktörer kan bli stort om stora områden drabbas. På grund av ovan nämnda osäkerheter är återställningstider svåra att ange, och kan variera mellan några dagar upp till flera veckor eller mer. I svåra fall kan infrastrukturen vara skadad längs en hel älvsträcka. Vid ett större dammhaveri skulle elproduktionen längs en älv vara utslagen under mycket lång tid.

Reparationsarbetet skulle försvåras av brist på framkomlighet för personal och materiel, samt behovet av att låta vattnet sjunka undan och genomföra röjning före reparation. En omfattande översvämning av detta slag resulterar troligen även i störningar och

[32] Återkomsttiden för högsta beräknade flöde för ett vattendrag kan i medeltal uppskattas till i storleksordningen 10.000 år.
[33] Scenariot dammhaveri beskriver ett värsta scenario och visar vilket område längs vattendraget som skulle kunna översvämmas som en följd av att någon av dammarna brister och uppdämt vatten strömmar ut okontrollerat.

skador på övrig infrastruktur och påverkar till exempel transporter och telekommunikation, som behövs i återställningsarbetet.

Förmågan att hantera händelser är generellt sett god på den nationella nivån. Förmågan att kunna förebygga och återställa är av särskilt stor vikt vid extraordinära händelser (såsom dammhaverier) som kan orsaka omedelbara och omfattande skador.

I detta fall är förmågan att kunna hantera och återställa beroende av expertis och befintlig kunskapsunderlag samt en reparationsberedskap som är dimensionerad utifrån scenariot "storskaliga översvämningshändelser".

Den förebyggande förmågan kan förstärkas genom dimensionering av den tekniska infrastrukturen utifrån storstörningsscenariot.

5.4 Fördjupning: informationssäkerhet för samhällsviktig verksamhet inom elförsörjningen

Den samhällsviktiga verksamheten inom elförsörjningen (se kapitel 3 om "Identifierad samhällsviktig verksamhet") är beroende av information som kännetecknas av konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Av antagonistiska hot bedöms spionage och underrättelseinhämtning samt cyberspionage och cyberattacker vara de största aktuella hoten mot elförsörjningen (se kapitel 5.1 om aktuell hotbild). I detta sammanhang är informationssäkerheten kopplat till kritiska IT-miljöer och – system inom elförsörjningen samt information som rör skyddsvärda delar i det svenska elsystemet av särskilt vikt att analysera.

Icke-antagonistiska hot mot informationssäkerheten omfattar i första hand tekniska fel och handhavandefel som berör skyddsvärd information eller IT-system. Sådana fel kan handla om tekniska fel i datautrustning, utrustning för datakommunikation, operativsystem och andra stödsystem, tillämpningsprogram, kablage m.m. Tekniska fel är relativt vanliga och kan i sitt värsta fall resultera i informationsläckage och avbrott i IT-system som är vitala för det svenska elsystemet.

Bristande rutiner för uppdateringar av IT-system kan öka risken och öppna för att sårbarheter i IT- och kommunikationsutrustning samt programvara utnyttjas. Det kan i första hand härledas till leverantörers oförmåga att snabbt leverera uppdateringar som svarar mot sårbarheter i sina IT- system och -tjänster. Det krävs även effektiva interna rutiner för att uppdateringar ska ske snarast möjligt efter att en leverantör publicerar nya uppdateringar.

Utkontraktering av IT eller användning av molntjänster innebär ofta att leverantören placerar olika kunders system och information i samma fysiska datorsystem. Detta medför en ökad risk eftersom en störning i en kunds system kan orsaka störningar eller avbrott hos flera andra kunders system. Hamnar en stor mängd skyddsvärd information hos en enskild leverantör riskerar denne dessutom att bli ett attraktivt mål för bland

annat andra länders underrättelseinhämtning. Begränsade möjligheter till uppföljning och kontroll av säkerheten hos leverantörer och leverantörers underleverantörer är ett annat problem. Det kan bidra till att säkerhetsbrister och sårbarheter hos leverantörer inte identifieras/upptäcks och åtgärdas.

Utkontraktering eller användning av molntjänster innebär också en sårbarhet som ökar riskerna med cyberspionage. Till exempel ökar antalet möjliga mål för en attack samtidigt som möjligheterna att säkerställa fullgod informationssäkerhet i alla led minskar.

Konsekvenser för den egna verksamheten/samhällets elförsörjning

Cyberattack mot en organisations IT-miljö kan leda till att skyddsvärd information röjs eller att system som innehåller sådan information eller system som är viktiga för drift och övervakning av elförsörjningen påverkas negativt.

En cyberattack kan göra information och IT-system otillgängliga vilket i sin tur kan ha negativ påverkan för effektiviteten i de samhällsviktiga verksamheterna och tjänsterna. Vilken verksamhet som drabbas av en störning och hur omfattande konsekvenserna blir beror på vilken information eller vilket IT-system som drabbas samt hur lång tid återställningsarbetet tar. Konsekvenserna för en organisations egen verksamhet och samhället kan således variera från försumbara till allvarliga.

Om information som rör skyddsvärda delar i elförsörjningen blir föremål för illegal underrättelseverksamhet kan detta utgöra underlag för analys av eventuella svagheter i viktiga delar av elsystemet. Resultatet av en sådan analys kan användas i fientligt syfte och för att rikta attacker mot och orsaka avbrott i delar av eller hela det svenska elsystemet under såväl normalläge som svåra påfrestningar eller höjd beredskap.

Svenska kraftnät bedömer att förmågan att förebygga och motstå ett cyberangrepp hos de större elaktörer i Sverige överlag är god. Dessa aktörer arbetar systematiskt och riskbaserat med informations- och IT-säkerhet.

För att hantera konsekvenserna efter ett cyberangrepp är elföretag dock delvis beroende av samhällets tillgängliga expertresurser. De statliga aktörer som kan stödja ett drabbat elföretag är i första hand MSB, Säkerhetspolisen och FRA.

6 Bedömning av elförsörjningens krisberedskapsförmåga

6.1 Bedömning av myndighetens generella krisberedskap enligt indikatorer i bilaga 1

Bedömning av myndighetens generella krisberedskap redovisas i sin helhet i bilaga 1. Här redovisas enbart en sammanfattning utifrån ett urval indikatorer som MSB beslutat och som ligger till grund för bedömningen.

Den övergripande bedömningen är att myndighetens generella krisberedskap är god och där svagheter och brister har identifierats vidtas åtgärder.

6.1.1 Ledning

Det finns framtagna arbetssätt och rutiner för arbetet med risk- och sårbarhetsanalys. Berörda verksamheter inom Svenska kraftnät involveras vid behov i arbetet. Risk- och sårbarhetsanalys används som underlag vid planering och beslut om åtgärder i syfte att stärka krisberedskapen inom myndigheten och dess ansvarsområde.

En ny TiB[34]-organisation bildades på Svenska kraftnät i januari 2018 med representanter från olika delar av verksamheten. Funktionen syftar till att skapa bra förutsättningar för en effektiv krisberedskap i samhället. TiB:s uppgift är att initiera och samordna det inledande arbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera vid allvarliga kriser som berör elförsörjningen.

6.1.2 Informationssäkerhet

Systematiskt säkerhetsarbete bedrivs vid Svenska kraftnät i enlighet med MSB:s föreskrifter (MSBFS 2009:10) om statliga myndigheters informationssäkerhet. Det finns kunskap om beroenden mellan verksamhetens kritiska system. Myndigheten ställer krav på informationssäkerhet när informationshantering (nya IT-system och -tjänster) upphandlas av en extern leverantör.

6.1.3 Planering och övning

Delar av planeringen för att förebygga risker och sårbarheter samt plan för att hantera kriser är framtagen i samverkan med andra aktörer. För den operativa driften finns kontinuitetsplaner samt handlingsplaner för situationer där en kritisk resurs faller bort eller där uppbemanning krävs. För reparationsberedskapen inom Svenska kraftnät finns dokumenterade rutiner och arbetssätt.

Övnings- och utbildningsplan för krisledningsorganisationen ses över årligen och uppdateras vid behov. Enligt övnings- och utbildningsplanen ska organisationen övas minst

[34] Tjänsteman i beredskap

en gång per år. Rutiner för att ta till vara erfarenheter från inträffade händelser och övningar finns dokumenterade i stabsinstruktion för krisledningsorganisationen.

6.1.4 Samverkan och kommunikation

Genom att stödja Elsamverkan (störningsberedskap för lokala och regionala störningar i elnät) samt utveckling och förvaltning av det webbaserade nationella verktyget SUSIE (som används för att underlätta samverkan mellan elnätsföretag under störningar) har Svenska kraftnät tagit initiativ till att aktörer inom ansvarsområdet samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet inför hantering av kriser. Samverkan sker även med nordiska systemoperatörer på en operativ nivå och inom det nordiska samarbetet Nordic Asset Management Forum (NordAM) har de nordiska systemoperatörerna slutit ett avtal om ömsesidigt bistånd vid stora driftstörningar, som innebär att reparationsresurser kan avropas.

Myndigheten har rutiner för att upprätta och förmedla en samlad lägesbild inom ansvarsområdet vid kriser. I SUSIE visas en aggregerad lägesbild över störningar hos huvuddelen av elnätsverksamheten. Samverkan på den operativa nivån är dock mer utvecklad än på krisledningsnivå.

Rakel används som en alternativ lösning för talkommunikation, både internt inom myndigheten och externt med aktörer inom elförsörjningen samt gentemot andra krisberedskapsaktörer. Svenska kraftnät har även ett drifttelefoninät som har en mycket god tillgänglighet.

För information till allmänheten finns det en särskild förberedd webbplatsstartsida som kan aktiveras vid krissituationer. Det finns också en rutin för utökad bevakning av telefonväxelfunktionen i Svenska kraftnäts krisledningsorganisation.

6.1.5 Resurser

Svenska kraftnät har rollen bland annat som stamnätsförvaltare och elberedskapsmyndighet. För båda dessa verksamheter har det genomförts behovsanalyser av vilka materiella och personella resurser som krävs för att hantera kriser utifrån olika scenarier.

Avseende personella resurser finns det avtal med Försvarsmakten, avtal med ett antal frivilligorganisationer (FRO, FFK, FAK och Bilkåren), frivilligavtal för f.d. civilpliktiga linjemontörer samt avtal med ett antal elnätsföretag och elentreprenörer.

När det gäller materiella resurser finns det rutiner för att genomföra underhåll och kontrollera funktionalitet på fordon och utrustning som underhålls och besiktigas.

6.2 Krisberedskapsförmågan inom elsektorn

Den övergripande bedömningen är att krisberedskapsförmågan inom elsektorn överlag är god. Företag inom elsektorn bedöms i relativt stor utsträckning har planer för att hantera störningar i den egna verksamheten och det finns inom elförsörjningen erfarenheter av att hantera störningar som orsakats till exempel av kraftiga stormar.

Inom elsektorn finns nätverk för samverkan samt en reparationsberedskap med både materiella och personella resurser. Vid omfattande störningar finns det dock en risk för brist på viss nyckelmateriel och på nyckelkompetenser. Vad gäller uthållighet vid längre störningar och krisledningsförmåga görs bedömningen att det i vissa fall saknas lämpliga lokaler för krisledning och förmåga att verka under en längre tid.

Vid störningar inom elförsörjningen är det viktigt att kunna kommunicera kring inträffad händelse samt ta fram prognos för reparationsarbete. Det finns även ett stort behov av samverkan och informationsutbyte mellan el-och telekommunikationsföretag. Vid störningar i elektroniska kommunikationer finns alternativa kommunikationslösningar att tillgå genom Rakel, satellittelefon och Svenska kraftnäts drifttelefoninät.

Förändringar i elberedskapslagen[35] har medfört nya krav på elföretagens förebyggande arbete, exempelvis risk- och sårbarhetsanalys avseende säkerheten i den egna verksamheten. Övning och utbildning är också en viktig del av det förebyggande arbetet för att öka förmågan att motstå och hantera kriser och störningar inom elförsörjningen. Förutom övningar inom den egna organisationen finns det även större samverkansövningar där elföretagen, Svenska kraftnät och andra aktörer, exempelvis inom tele- och transportsektorn, deltar.

Aktörer inom elförsörjningen bedriver i huvudsak ett systematiskt informationssäkerhetsarbete och vidtar åtgärder för att hantera identifierade risker och sårbarheter. Svenska kraftnäts övergripande bedömning är att kvaliteten i säkerhetsarbetet hos företag inom elförsörjningen dock är varierande och det finns ett fortsatt behov av utbildningsinsatser inom området.

7 Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskapen

Nedan redovisas de sårbarheter och brister i förmåga som framkommit vid fördjupade analyser av risker inom myndigheten och dess ansvarsområde (elsektorn). De identifierade bristerna utgör en utgångspunkt för fortsatt arbete med åtgärder. Bristerna är av övergripande karaktär och förekommer i varierande grad inom elförsörjningen.

7.1 Sårbarheter och brister kopplade till höga flöden och dammhaveri

> Brister i anläggningars lokalisering, utformning och dimensionering avseende höga flöden/dammhaveri.

[35] Förändringar trädde i kraft 2013

> Bristande systematik i riskanalyser och riskbedömningar, vad gäller höga flöden/dammhaveri. Detta gäller även för sårbarhetsanalyser för befintliga objekt och elsystemet.

> Bristande rutiner för nyttjande av befintligt kunskapsunderlag och expertis, kopplat till höga flöden/dammhaveri.

7.2 Sårbarheter och brister kopplade till informationssäkerhet för samhällsviktig verksamhet

> Bristande rutiner för eller avsaknad av kontinuitetsplaner som är viktiga för att stärka förmågan till fortsatt verksamhet vid alla typer av störningar eller händelser. Det är av vikt att det finns ett heltäckande internt ramverk för kontinuitetsplanering som process med fokus på kritiska verksamhetsgrenar inom hela organisationen.

> Bristande kravställning och uppföljning av informations- och IT-säkerhet vid upphandlingar, utkontraktering eller användning av molntjänster. Särskilt problematiskt är att säkerställa kontroll i situationer där leverantören kan tänkas använda underleverantörer.

> Brister i tillgång till djup teknisk kompetens. I takt med multinationalisering av IT-företag ökar beroendet av teknisk kompetens och support som finns i utlandet. I händelse av svåra påfrestningar eller höjd beredskap lär tillgången till den typen av kompetens bli begränsad.

> Bristande kvalitet i datautrustning, utrustning för datakommunikation, operativsystem och andra stödsystem gör att det inte sällan rapporteras om allvarliga säkerhetsbrister och sårbarheter som inte tidigare varit kända (exempelvis: säkerhetshål i tjänster och produkter, bristande säkerhet i lösningar för överföring av filer mellan kontorsnätverket och SCADA-miljön, bristande säkerhet i teknisk lösning för fjärruppkoppling).

> Begränsade möjligheter till uppföljning och kontroll av säkerheten vid informationsutbyte i det europeiska samarbetet inom ramen för ENTSO-E (det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem) kan bidra till att säkerhetsbrister och sårbarheter inte identifieras/upptäcks och således åtgärdas.

8 Genomförda, pågående och planerade åtgärder sedan föregående rapportering

Svenska kraftnät arbetar aktivt med identifierade risker och sårbarheter. Beredskaps- och säkerhetshöjande åtgärder vidtas inom elförsörjningen för att hantera olika slags händelser och dess konsekvenser.

I detta kapitel redogörs för åtgärder kopplade till årets fördjupningsområden (delkapitel 8.1 och 8.2) samt åtgärder kopplade till föregående års risk- och sårbarhetsanalys (delkapitel 8.3).

Dels redovisas specifika åtgärder som har genomförts eller ska genomföras, dels redovisas exempel på åtgärder av mer generell karaktär, som kan komma att ligga till grund för eventuella elberedskapsåtgärder och åtgärder inom myndigheten framöver. Dessa kan också utgöra rekommendationer till aktörer inom elförsörjningen.

8.1 Höga flöden och dammhaveri

Förebyggande åtgärder är inriktade dels på att förebygga dammhaverier, dels att förebygga att infrastrukturen påverkas vid en översvämningshändelse. Åtgärdernas effekt på bristerna kan förstärkas genom intern kommunikation, utbildning och övning.

Exempel på behov av åtgärder:

> Tydliggöra vilken förmåga som ska finnas inom elförsörjningen för att förebygga att elförsörjningen påverkas vid storskaliga översvämningshändelser och återställa efter inträffad händelse.

> Komplettera befintliga risk- och sårbarhetsbedömningar med bedömning av risker och sårbarheter för höga flöden/dammhaveri.

Svenska kraftnät genomför aktiviteter i sin egen verksamhet som handlar om att planera för att kunna motstå och hantera översvämningar. Dessa omfattar bland annat en krisledningsövning med tema "höga flöden och dammhaveri som påverkar elförsörjningen", tillgängliggörande av översvämningskarteringar samt kartläggning av sårbarheter för anläggningar.

Inom ramen för arbetet med beredskapsplanering för dammhaveri[36] genomförs aktiviteter under perioden 2017-2020 som handlar om att stärka samhällsaktörers och dammägares förmåga att hantera ett dammhaveri och dess konsekvenser. Dessa handlar bland annat om avtal med SOS Alarm om larmberedskap vid dammhaveri, stöd till Energiforskprojekt om vattenhantering vid svåra situationer, upprättande av en kunskapssammanställning om beredskapsplanering för dammhaveri och höga flöden samt stöd till upprättande av planeringsunderlag för samordnad beredskapsplanering.

[36] Se Handlingsplanen för utveckling av beredskap för dammhaveri, 2017-2020, SvK 2017/2681

8.2 Informationssäkerhet inom samhällsviktig verksamhet

Informations- och IT-säkerhetsarbetet har som inriktning att skapa en förmåga inom elförsörjningen att förutse, motstå, begränsa och snabbt återhämta sig från en informations- och eller cyberattack.

Exempel på behov av åtgärder på den nationella nivån:

> Uppdatera befintliga vägledningar med utgångspunkt i aktuell hotbild.

> Vidta åtgärder som bidrar till att höja säkerhetsmedvetande - utbildningar inom elförsörjningen avseende cybersäkerhet och säkerhetsskydd genomförs löpande.

8.3 Pågående och genomförda åtgärder sedan föregående rapportering (2016)

8.3.1 Brister i försörjning av drivmedel

Utmaningar kopplade till scenariot om störningar i drivmedelsförsörjning och dess påverkan på elförsörjningen analyserades i föregående rapportering. I arbetet identifierades behovet av att undersöka olika alternativ för hur tillgodose behovet av drivmedel inom elförsörjningen i bristsituationer, inklusive logistiken kring distribution av drivmedel. En analys som tar avstamp i detta har påbörjats på den nationella nivån.

8.3.2 Exponering av skyddsvärda informationsresurser

Vikten av att fortsätta ställa krav på aktörers säkerhetsarbete samt uppföljning avseende lagefterlevnad lyftes i föregående års arbete. Under 2017-2018 har ett antal utbildningar rörande säkerhetsskydd och cybersäkerhet hållits för aktörer inom elförsörjningen. Det har också genomförts tillsyn av säkerhetsskyddet hos ett antal elföretag under perioden.

"Energisäkerhetsportalen"[37] används som plattform för att informera om aktuella hot samt ge stöd till aktörer inom säkerhetsarbetet.

Det finns fortsatt behov av att tydliggöra företagens roller och ansvar inom säkerhetsskydd, t.ex. genom utbildning. Det uppstår ett särskilt utbildningsbehov under 2019, exempelvis avseende säkerhetsskyddade upphandlingar, med anledning av att den nya säkerhetsskyddslagen träder i kraft.

[37] <https://www.energisakerhetsportalen.se/>

Bilaga 1 Formulär för bedömning av myndighetens generella krisberedskap
(bifogas separat)

Bilaga 2 Svar på regeringsuppdrag ”Klimat- och sårbarhetsanalys”
(bifogas separat)

bilaga 1c

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps författningssamling

Utgivare: Key Hedström, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
ISSN 2000-1886

MSBFS 2015:3
Utkom från trycket den 5 februari 2015

Bilaga

Indikatorer för bedömning av statliga myndigheters generella krisberedskap

Syftet med en bedömning av de statliga myndigheternas generella krisberedskap är att få en övergripande bild av de förutsättningar myndigheterna har att förebygga och hantera kriser oavsett händelse.

Ledning

Riskhantering

1. Ledningen har fattat beslut om hur arbetet med risk- och sårbarhetsanalys ska bedrivas.

Motivering: Det finns arbetssätt och rutiner kring hur vi arbetar med risk- och sårbarhetsanalys enligt förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap.	Ja ☒	Nej ☐

2. Samtliga delar av myndighetens verksamhet beaktas och vid behov involveras i arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser.

Motivering: Berörda delar av myndighetens verksamhet beaktas och vid behov involveras i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.	Ja ☒	Nej ☐

3. Redovisningen av risk- och sårbarhetsanalysen fastställs av myndighetens ledning.

Motivering: Ja, av generaldirektören.	Ja ☒	Nej ☐

4. Risk- och sårbarhetsanalysen används som underlag vid planering och beslut om åtgärder för att stärka myndighetens krisberedskap.

MSBFS 2015:3

Exempel: myndigheten beslutar hur de risker som identifierats i risk- och sårbarhetsanalysen ska hanteras.

Motivering: Risk- och sårbarhetsanalysen används som underlag vid inriktning och planering av elberedskapsåtgärder som syftar till att stärka elförsörjningens förmåga att motstå, förebygga och hantera sådana störningar som kan medföra svåra påfrestningar på samhället. Underlaget används även i den interna verksamheten för att stärka myndighetens krisberedskap.	Ja ☒	Nej☐

5. Relevanta delar av redovisningen från risk- och sårbarhetsanalysen görs tillgänglig för
   - beslutsfattare och anställda inom myndigheten, Ja ☒ Nej☐
   - berörda aktörer inom ansvarsområdet. Ja ☒ Nej☐

Motivering: Redovisningen publiceras på vår hemsida och aktörer inom elförsörjningen informeras om relevanta delar. Risk- och sårbarhetsanalysen delges också för myndigheter inom samverkansområdet Teknisk infrastruktur (SOTI).	Ja ☒	Nej☐

6. Det finns en övad och utbildad Tjänsteman i Beredskap (TiB) som har beredskap dygnet runt alla dagar på året.

Motivering: Ja. Tidigare har vår vakthavande ingenjör varit tillika TiB, men från och med januari 2018 har en ny TiB-organisation bildats med representanter från olika delar av vår verksamhet. Under 2018 har dessa utbildats och majoriteten har övats i sin roll.	Ja ☒	Nej☐

7. Myndigheten bedriver omvärldsbevakning i syfte att tidigt kunna identifiera och varna för kriser.

Motivering: En för verket heltäckande omvärldsanalys görs inom ramen för verkats verksamhetsplanering och riskanalys enligt Förordning om intern styrning och kontroll. TiB genomför daglig omvärldsbevakning för att upptäcka händelser/situationer som kan innebära ett	Ja ☒	Nej☐

hot mot Sveriges elförsörjning, Svenska kraftnäts verksamhet, medarbetare/konsulter och/eller anseende. Inom ramen för andra funktioners uppdrag genomförs också mer riktad omvärldsbevakning, t.ex. gällande faktorer som påverkar driften av stamnätet.		

Planering

8. Myndigheten har en fastställd plan för hur de ska hantera kriser som beskriver

- hur myndigheten ska organisera sig under en kris (krishanteringsorganisation), Ja ☒ Nej ☐
- hur myndighetens krishanteringsorganisation leder, samordnar, samverkar samt säkerställer samband för att hantera en kris, Ja ☒ Nej ☐
- vilka lokaler för ledning och samverkan som disponeras vid en kris. Ja ☒ Nej ☐

Motivering: Det finns en av generaldirektören beslutad krisledningsorganisation vars styrande dokument har reviderats under 2017. De styrande dokumenten behandlar aspekter som organisation, ledning, samordning och samverkan, samband och vilka lokaler som ska nyttjas för krisledning.	Ja ☒	Nej ☐

9. Myndighetens planering för att förebygga risker och sårbarheter samt plan för att hantera kriser är framtagen i samverkan med andra aktörer, såväl offentliga som privata.

Motivering: Delar av planeringen för att hantera kriser är framtagen i samverkan med andra aktörer. Myndigheten deltar aktivt i arbetet för planering inför höjd beredskap, vilket bidrar till att öka samverkan med framförallt bevakningsansvariga myndigheter. Svenska kraftnät stödjer även Elsamverkan som är elnätsföretagens frivilliga överenskommelse om att samarbete vid större störningar. Stödet består av en treårig utbildnings- och övningsplan samt av stödsystemet Susie för gemensam lägesbild och resurshantering.	Ja ☒	Nej ☐

10. Det finns dokumenterade rutiner för att aktivera krishanteringsorganisationen.

MSBFS 2015:3

Motivering: Ja, det finns en anvisning för larm och inkallning av krisledningsorganisationen. Det genomförs inkallningsprov två gånger per år.	Ja ☒	Nej☐

11. Det finns en beslutsordning och mandat för krishanteringsorganisationen.

Motivering: I vår riktlinje för krisledning fastställs att ordinarie delegationsordning gäller även vid kris. Mandat specifikt för krisledningsorganisationen, t.ex. för beslut om aktivering och ledning av organisationen, behandlas i organisationens styrande dokumentation.	Ja ☒	Nej☐

12. Inom krishanteringsorganisationen finns möjlighet att bedriva

- operativ ledning	Ja ☒	Nej☐
- samverkan	Ja ☒	Nej☐
- omvärldsbevakning	Ja ☒	Nej☐
- framtagande av lägesbild	Ja ☒	Nej☐
- kriskommunikation	Ja ☒	Nej☐
- analys av händelseutvecklingen av en händelse på kort och lång sikt	Ja ☒	Nej☐

Motivering: I vår organisation finns förberedda och bemannade funktioner med ansvar för operativ ledning, samverkan, omvärldsbevakning, framtagande av lägesbild, kriskommunikation och analys av händelsen.	Ja ☒	Nej☐

13. Det finns rutiner och planer för att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter som myndigheten bedriver eller ansvarar för. *Exempelvis kontinuitetsplaner. De samhällsviktiga verksamheter som myndigheten bedriver eller ansvarar för ska vara beskrivna inom risk- och sårbarhetsanalysen.*

Motivering: För den operativa driften finns kontinuitetsplaner samt handlingsplaner för situationer där en kritisk resurs faller bort eller där uppbemanning krävs. För reparationsberedskapen inom Svenska kraftnät finns dokumenterade rutiner och arbetssätt.	Ja ☒	Nej☐

14. Planen för hantering av kriser och planerna för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet kontrolleras minst en gång per år och revideras vid behov.

Motivering: Krisledningsorganisationens dokumentation ses över årligen och revideras vid behov.	Ja ☒	Nej☐

Samverkan

15. Myndigheten har tagit initiativ till att aktörer inom ansvarsområdet samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet inför hanteringen av kriser.

Motivering: Ja, t.ex. genom att stötta Elsamverkan (störningsberedskap för lokala och regionala störningar), utveckling och förvaltning det webbaserade nationella verktyget SUSIE som används för att underlätta samverkan mellan elnätsföretag under störningar. Det finns också en mer operativ samverkan mellan de nordiska systemoperatörerna som har slutit ett avtal om ömsesidigt bistånd vid stora driftstörningar inom det nordiska samarbetet Nordic Asset Management Forum (NordAM), vilket innebär att reparationsresurser kan avropas.	Ja ☒	Nej☐

16. Myndigheten har fastställda rutiner för att upprätta och förmedla en samlad lägesbild inom myndighetens ansvarsområde avseende kriser.

Motivering: TiB ansvarar för detta fram till dess att krisledningsorganisationen vid behov kan ta över ansvaret. Det finns vissa brister vad avser rutiner för insamling av underlag från sektorn, men det pågår ett utvecklingsarbete kopplat till detta. Det finns också ett nationellt webbaserat verktyg som kan tillhandahålla en nationell lägesbild i form av SUSIE, men denna omfattar i dagsläget enbart eldistribution.	Ja ☐	Nej☒

17. Myndigheten har fastställda rutiner för deltagande i samverkanskonferenser.

Motivering: Ja, dels i TiB-dokumentation och dels i instruktioner för krisledningsorganisationen.	Ja ☒	Nej☐

MSBFS 2015:3

18. Myndigheten har fastställda rutiner för att information till allmänheten vid en kris samordnas.

Motivering: Ja, rutinerna finns uttryckta inom anvisning i Svenska kraftnäts krisledningsorganisation. Det finns checklistor för informering via sedvanliga kanaler vid kris (webbar, pressträffar etc) samt förberedda distributionslistor för media i kris. Informationen samordnas i samverkanskonferenser som kallas till och leds av MSB.	Ja ☒	Nej☐

Kommunikation

19. Det finns informationskanaler för att ta emot och dela information vid kriser.
    - internt inom myndigheten Ja ☒ Nej☐
    - till andra krisberedskapsaktörer Ja ☒ Nej☐
    - till allmänheten Ja ☒ Nej☐

    Exempelvis genom WIS, Rakel, sociala medier, webbsidor, VMA, informationsnumret 113 13 eller motsvarande.

Motivering: Utöver de kommunikationskanaler som extern webb och intranät, e-post, telefoni, sociala medier osv. används också informationskanaler som SUSIE, WIS och Rakel.	Ja ☒	Nej☐

20. Det finns alternativa lösningar för att upprätthålla myndighetens prioriterade kommunikation.
    - inom myndigheten Ja ☒ Nej☐
    - gentemot andra krisberedskapsaktörer Ja ☒ Nej☐
    - till allmänheten vid inträffad händelse Ja ☒ Nej☐

    Exempelvis alternativa lösningar för IT-, tele- och radiosystem.

Motivering: Ja, vi har RAKEL för alternativ lösning för talkommunikation, både internt inom myndigheten och externt med aktörer inom elförsörjningen samt gentemot andra krisberedskapsaktörer. Vi har även vårt drifttelefoninät för talkommunikation med viktigare elanläggningar och driftcentraler, vilket har en mycket god tillgänglighet.	Ja ☒	Nej☐

Avseende information till allmänheten finns det en särskild webbplatsstartsida som är slimmad och förberedd för krissituationer. Det finns en rutin för utökad bevakning av telefonväxelfunktionen i vår krisledningsorganisation.		

Informationssäkerhet

- Myndigheten hanterar information säkert. Systematiskt säkerhetsarbete bedrivs i enlighet med MSB:s föreskrifter (MSBFS 2009:10) om statliga myndigheters informationssäkerhet. Ja ☒ Nej ☐
- Myndigheten har rutiner för att identifiera och hantera kritiska beroenden till system och tjänster för informationshantering som är av central betydelse för myndighetens verksamhet. Ja ☐ Nej ☒

Motivering: Vid Svenska kraftnät bedrivs ett systematiskt säkerhetsarbete i enlighet med MSB:s föreskrifter (MSBFS 2009:10) om statliga myndigheters informationssäkerhet. Verket har nyligen startat ett projekt för att införa ett ledningssystem för informationssäkerhet baserat på ISO 27001. Vi har kunskap om beroenden mellan verksamhetens kritiska system (drift- och övervakningssystemet och driftdata- samt drifttelefoninätet), men det finns inte fastställda rutiner för identifiering av kritiska beroenden. En sådan process håller på att ta form inom ramen för IT-arkitektursprocessen.	Ja ☒	Nej ☐

21. Myndigheten ställer krav på informationssäkerhet när informationshantering upphandlas av en extern leverantör.

Motivering: Svaret är "ja" när det gäller upphandling av nya IT-system och – tjänster. När det gäller kravställning på informationshantering i samband med anläggningsprojekt finns det en del brister som har uppmärksammats på senare tid och åtgärder har vidtagits och/eller håller på att vidtas för att förbättra situationen. Bristerna kan härledas till komplexiteten i	Ja ☒	Nej ☐

kravställning och att följa upp informationssäkerhetsarbetet hos samverkande entreprenörföretag.		

Kompetens

Utbildning

22. Personalen i krishanteringsorganisationen har utbildning och kännedom om sin och myndighetens roll och ansvar vid en kris.

Motivering: Det har genomförts ett antal utbildningsinsatser som riktat sig till hela krisledningsorganisationen under 2012. Därefter har viss repetition skett i samband med övningar och andra aktiviteter. Nya medlemmar i krisledningsorganisationen får en särskilt introduktionsutbildning som bland annat omfattar sin och myndighetens roll och ansvar vid en kris.	Ja ☒	Nej☐

23. Personalen i krishanteringsorganisation har kännedom om andra relevanta aktörers roller och ansvar vid kriser.

Motivering: Kunskapen om aktörers roller och ansvar inom elförsörjningen bedöms som god, medan det finns vissa brister när det gäller andra myndigheter. Denna kunskap bedöms dock vara mer utvecklad i den funktion som ansvarar för samverkan med myndigheter, än i organisationen i stort.	Ja ☒	Nej☐

Övning

24. Det finns en utbildnings- och övningsplan för mandatperioden som efterföljs.

Motivering: Det finns en övnings- och utbildningsplan som ses över årligen och uppdateras vid behov. Den är alltså inte specifikt framtagen för mandatperioden, men det bedöms inte heller vara relevant för vår verksamhet.	Ja ☒	Nej☐

25. Har myndighetens ledning övats under det gångna året?

Motivering: Ja.	Ja ☒	Nej☐

26. Har krishanteringsorganisationen övats under det gångna året?

Motivering: Hela krisledningsorganisationen övades senast i november 2017. Under 2018 har mindre delar av krisledningsorganisationen övats i samband med NISÖ 2018 och SAMÖ 2018.	Ja ☒	Nej☐

27. Har myndigheten under det gångna året deltagit i planering, genomförande eller utvärdering av samverkansövning på lokal, regional och/eller nationell nivå?
Exempelvis övas rutiner för samlad lägesbild, deltagande i samverkanskonferenser och samordning av information till allmänheten vid en kris.

Motivering: Ja, i NISÖ 2018 och SAMÖ 2018.	Ja ☒	Nej☐

28. Har myndigheten utvärderat de övningar som genomförts under det gångna året?
För att svara ja krävs att både styrkor och svagheter hos myndighetens egen krisberedskap har utvärderats. Vidare ska myndighetens förmåga att samverka med andra aktörer ha utvärderats.

Motivering: Ja, interna utvärderingar har genomförts i samband med NISÖ 2018 och SAMÖ 2018.	Ja ☒	Nej☐

29. Myndigheten har rutiner för att ta till vara erfarenheter från inträffade händelser och övningar.

Motivering: Ja, rutinerna finns dokumenterade i stabsinstruktionen.	Ja ☒	Nej☐

Resurser

30. Myndigheten har en behovsanalys av vilka materiella och personella resurser som krävs för att hantera kriser.

Motivering: För Svenska kraftnäts roller som stamnätsförvaltare och Elberedskapsmyndighet har det gjorts behovsanalyser utifrån olika scenarier.	Ja ☒	Nej☐

31. Myndigheten har uppdaterad/aktuell dokumentation rörande vilka interna materiella och personella resurser som finns att tillgå vid en kris.
Exempelvis mobil reservkraft, pumpar, sandsäckar.

MSBFS 2015:3

Motivering: Ja, det finns register på utbildade förstärkningsresurser samt materiel och utrustning registerhålls i Svenska kraftnäts underhållssystem.	Ja ☒	Nej ☐

32. Det finns rutiner för att genomföra underhåll och kontrollera funktionalitet på de materiella resurserna som endast används vid kriser.

Motivering: Ja, gäller främst fordon och utrustning som underhålls och besiktas.	Ja ☒	Nej ☐

33. Det finns avtal och/eller överenskommelser med externa aktörer om förstärkningsresurser vid kriser.

Motivering: Ja det finns avtal med Försvarsmakten, avtal med ett antal frivillig organisationer (FRO, FFK, FAK och Bilkåren), dessutom finns frivilligavtal för f.d. civilpliktiga linjemontörer samt avtal med ett antal elnätsföretag och elentreprenörer.	Ja ☒	Nej ☐

34. Det finns rutiner för att begära och ta emot förstärkningsresurser (materiella och personella) från externa aktörer (lokala/regionala/nationella/internationella) i samband med kriser.

Motivering: Svenska kraftnät kan både ha ett eget behov av resurser (vilket är testat under elövning 2012) men kan även bidra med eller förmedla resurser till företag inom elförsörjningen (testat under en övning 2015).	Ja ☒	Nej ☐

35. Lokalerna till krishanteringsorganisationen är utrustade och testade avseende åtminstone

- elförsörjning, med möjlighet till reservkrafts-försörjning, till lokaler, arbetsplatser och tekniska system med en uthållighet om minst en vecka, Ja ☒ Nej ☐
- it-försörjning, Ja ☒ Nej ☐
- tekniska system för kommunikation och samlad lägesbild (t.ex. Rakel och WIS), Ja ☒ Nej ☐
- tillgång till vatten för hantering av mat, dryck och hygien som medger uthållighet om minst en vecka. Ja ☒ Nej ☐

Motivering: Lokalerna till krishanteringsorganisation och utrustade och testade. Tillgång till vatten finns så länge det inte är störningar i vattenförsörjningen.	Ja ☒	Nej ☐

MSBFS 2015:3

36. Det finns utpekad alternativ lokalisering för krishanteringsorganisationen.

Motivering: Ja, det finns en utpekad och utrustad alternativ lokalisering för krisledningsorganisationen.	Ja ☒	Nej☐

Bilaga 13

SVENSKA KRAFTNÄT

2018-02-20 2018/409

Planering för det civila försvaret och systematiskt säkerhetsskyddsarbete

En lägesredovisning från Affärsverket svenska kraftnät

Innehåll

1 Uppdraget 4

2 Planering för civilt försvar 4

2.1 Vidtagna åtgärder och uppnådda resultat 4
2.1.1 Uppstart av planeringsarbetet 4
2.1.2 Elaktörer med samhällsviktiga verksamheter 5
2.1.3 Stöd till Försvarsmaktens försvarsplanering 5
2.1.4 Utredning om elsamverkansorganisationen 5
2.1.5 Medverkan i Aurora 2017 6
2.1.6 Elberedskapsåtgärder med beröring på civilt försvar 6
2.2 Åtgärder som planeras 2018 6
2.2.1 Krigsplacering 6
2.2.2 Vägledning för elaktörers beredskapsplanering 6
2.2.3 Utveckling av beredskapsorganisation för elförsörjningen 6
2.2.4 Samverkan 6
2.2.5 Planering för stöd till Försvarsmakten 7
2.3 Kommentarer 7

3 Systematiskt säkerhetsskyddsarbete 7

3.1 Vidtagna åtgärder och uppnådda resultat 7
3.2 Åtgärder som planeras 2018 8
3.3 Kommentar 9

1 Uppdraget

Regeringen beslutade i december 2015 att bevakningsansvariga myndigheter enligt förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap[1] ska återuppta planeringen för sin beredskap inom ramen för det civila försvaret (Ju 2015/00054/SSK). Planeringen ska ske med utgångspunkt från prop. 2014/15:109 Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016 – 2020. Regeringen beslutade att de bevakningsansvariga myndigheterna ska redovisa till Regeringskansliet hur planeringsarbetet inom det egna ansvarsområdet fortskrider och vilka resultat som har uppnåtts.

I regleringsbrevet för 2017 fick Svenska kraftnät i uppdrag att redovisa vilka övergripande åtgärder som affärsverket har vidtagit för att bedriva ett systematiskt säkerhetsskyddsarbete i enlighet med säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633). Uppdraget ska redovisas tillsammans med det som anges inom ramen för uppdraget om Planeringsanvisningar för det civila försvaret (dnr Ju2015/09669/SSK) till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet med kopia till Justitiedepartementet).

2 Planering för civilt försvar

I detta avsnitt beskrivs det genomförda arbetet inom elförsörjningen 2017 samt det arbete som planeras genomföras 2018. Arbetet följer i stort handlingsplanen för elförsörjningens planering för höjd beredskap 2017 – 2020[2].

2.1 Vidtagna åtgärder och uppnådda resultat

2.1.1 Uppstart av planeringsarbetet

Kunskapsuppbyggnad och planering
2017 har ägnats åt kunskapsuppbyggnad och planering av arbetet som ska göras. Planeringen förutsätter en förståelse för vad som förväntas av elförsörjningen inför och vid höjd beredskap samt var vi står idag.

Möten med referensgruppen
En referensgrupp för elförsörjningens planering för höjd beredskap har upprättas. Referensgruppen utgörs av utsedda personer från elförsörjningens aktörer samt branschorganisationen Energiföretagen Sverige. Under 2017 har workshopar anordnats vår och höst. Till workshoparna i februari bjöds även berörda myndigheter, såsom Energimyndigheten, Strålsäkerhetsmyndigheten och Myndigheten för Sam-

[1] Nu ersatt av förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap och förordningen (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap

[2] Elförsörjningens planering för höjd beredskap - Handlingsplan 2017-2020, Svenska kraftnät dnr. 2016/2220, 2016-12-15

hällsskydd och Beredskap in. Syftet med de workshoparna var dels att informera om det kommande arbetet för elförsörjningens aktörer, dels att diskutera de förmågor som ska finnas redan idag samt förmågor som ska finnas 2020. Syftet med workshopen i oktober var att planera de grupparbeten som skulle genomfördas vid Kraftsamling samt att lyfta farhågor och möjligheter med planeringsarbetet.

Kraftsamling
Svenska kraftnät anordnar varje höst ett antal informationstillfällen för aktörer i elbranschen, så kallade Kraftsamlingar. I oktober 2017 anordnades två Kraftsamlingar. Temat var civilt försvar och grupparbeten avseende beredskapsorganisationen, vägledning om elaktörers beredskapsplanering samt inriktning för Elövning 2019 genomfördes. Ca 80 personer deltog vi de två träffarna. Resultatet från grupparbetena analyseras och utgör underlag för den fortsatta utvecklingen under 2018.

Samverkan
Myndighetssamverkan i planeringsarbetet för civilt försvar har påbörjats inom energiområdet.

Svenska kraftnät har medverkat vid de möten som anordnats av MSB för samverkansområde Teknisk infrastruktur (SOTI).

2.1.2 Elaktörer med samhällsviktiga verksamheter

Svenska kraftnät har skickat ut ett informationsbrev om den återupptagna totalförsvarsplaneringen till elaktörer inom Energiföretagen Sverige. Informationsbrevet innehöll även en enkät där aktörerna ombads att lämna uppgifter om samhällsviktiga verksamheter och efterlevnad av ett urval av regelverk. De inkomna svaren har sammanställts och analyserats och utgör underlag för Svenska kraftnäts vägledning och vidare arbete.

2.1.3 Stöd till Försvarsmaktens försvarsplanering

Svenska kraftnät har deltagit i försvarsplaneringsarbetet under året.

2.1.4 Utredning om elsamverkansorganisationen

Svenska kraftnät har genomfört en utredning om förutsättningar för att använda elsamverkansorganisationen som regional beredskapsorganisation inför och vid höjd beredskap. Svenska kraftnäts målbild är att den regionala beredskapsorganisationen, tillsammans med Svenska kraftnäts krisledningsorganisation, ska utgöra en grund för elförsörjningens krigsorganisation. Utredningen belyser möjligheter och begränsningar. Utredningen belyser även de regelverk som är relevanta för elförsörjningens aktörer inför och vid höjd beredskap. Slutsatsen av utredningen var att elförsörjningen bör ha en skalbar och flexibel beredskapsorganisation som kan aktiveras helt eller delvis för olika typer av händelser från kris till krig, från regionala till nationella händelser.

2.1.5 Medverkan i Aurora 2017

Svenska kraftnät deltog i Försvarsmaktens övning Aurora 2017, dels genom att medverka som observatörer och dels genom att upplåta en mobil fördelningsstation för bevakning och skydd vid tillfällig uppställningsplats.

2.1.6 Elberedskapsåtgärder med beröring på civilt försvar

I sin roll som elberedskapsmyndighet prioriterar och beslutar Svenska kraftnät om anslagsfinansierade elberedskapsåtgärder[3] i elförsörjningen. Under 2017 har Svenska Kraftnät påbörjat ett arbete med att se över inriktningen på elberedskapsverksamheten för att säkerställa att de behov som totalförsvaret har tas i beaktande vid planering och beslut av elberedskapsåtgärder. Den nya inriktningen planeras vara färdigställd under andra kvartalet 2018.

2.2 Åtgärder som planeras 2018

2.2.1 Krigsplacering

Arbetet för att krigsplacera Svenska kraftnäts personal påbörjades 2017 med en disponibilitetskontroll. Under 2018 kommer krigsplaceringen slutföras.

2.2.2 Vägledning för elaktörers beredskapsplanering

Svenska kraftnät avser att upprätta en vägledning för elaktörers beredskapsplanering. Den kommer att innehålla vägledning både om beredskap avseende störningar i den egna verksamheten samt vägledning om den beredskapsplan för höjd beredskap som ska upprättas på begäran av Svenska kraftnät[4].

2.2.3 Utveckling av beredskapsorganisation för elförsörjningen

Baserat på den utredning som genomfördes 2017 kommer beredskapsorganisationen utvecklas under 2018 och 2019 med målsättningen att den ska vara flexibel och skalbar för att kunna hantera olika typer av händelser inkl. fungera som krigsorganisation.

2.2.4 Samverkan

Under våren kommer Svenska kraftnät medverka i MSBs samverkansövning SAMÖ 2018. Fokus på den övningen är höjd beredskap.

Myndighetssamverkan inom SOTI och energiområdet kommer att utvecklas vidare och fördjupas under året.

---

[3] Med beredskapsåtgärder avses dels åtgärder som behövs för att förebygga, motstå och hantera sådana störningar i elförsörjningen som kan medföra svåra påfrestningar på samhället, dels åtgärder som krävs för att göra det möjligt att vidta åtgärder som behövs vid höjd beredskap.

[4] §§ 3-4, Affärsverket svenska kraftnäts föreskrifter och allmänna råd om elberedskap (SvKFS 2013:2)

2.2.5 Planering för stöd till Försvarsmakten

Under våren kommer Svenska kraftnät medverka i det uppdrag som regeringen gett åt MSB och Försvarsmakten avseende planering för stöd till Försvarsmakten under höjd beredskap avseende försörjning av kritiska förnödenheter, egendom och tjänster genom t.ex. avtal, lager, förfogande och ransonering.

2.3 Kommentarer

Inom elförsörjningen kan det finnas behov att krigsplacera personal vid bolag som är statliga, privata eller kommunala samt personal hos frivilligorganisationer. Det råder en oklarhet om möjligheten för sådana organisationer att krigsplacera sin personal. Svenska kraftnät anser att det skulle vara önskvärt att regeringen skyndsamt beslutar om formerna för att utse krigsviktiga företag och hur personal vid dessa företag ska krigsplacering.

I regleringsbrevet för 2018 nämns att Svenska kraftnät i arbetet med civilt försvar bl.a. ska prioritera att planera för att kunna verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats samt att stärka former för samverkan, inkl. utrustning och tekniska system, som möter de höga krav på robusthet och sekretess som ställs vid höjd beredskap. Svenska kraftnät anser att en tydligare vägledning avseende skyddade ledningsplatser samt arbetsformer för samverkan skulle främja enhetligheten och underlätta implementeringen för berörda aktörer.

3 Systematiskt säkerhetsskyddsarbete

I detta avsnitt beskrivs det säkerhetsskyddsarbete som Svenska kraftnät genomfört.

3.1 Vidtagna åtgärder och uppnådda resultat

Svenska kraftnät arbetar för att upprätthålla ett högt säkerhetsmedvetande i samtliga delar av sin verksamhet och inom elförsörjningen. För elföretag anordnades under året två informationsdagar för säkerhetsskyddsfunktioner och fem utbildningstillfällen avseende IT-/cybersäkerhet. Svenska kraftnät deltagit också i ett antal konferenser och informerade om vikten av ett systematiskt säkerhetsskyddsarbete inom elsektorn.

Internt har tre kurser i tre IT-/cybersäkerhet för medarbetare som arbetar med drift och förvaltning av verkets IT-miljö hållits. Cirka 300 medarbetare inom verket har under 2017 genomgått utbildning i säkerhetsskydd vilket är ca hälften av affärsverkets anställda. Ett utbildningspaket för chefer inom Svenska kraftnät avseende säkerhetsprövningsintervju tagits fram och ett antal utbildningstillfällen har genomförts.

Arbetet med att vidareutveckla rutiner och processer samt IT-stödet för hantering av registerkontrollärende fortgått under 2017. Svenska kraftnät handlade under

den gångna verksamhetsåretåret cirka 12 000 säkerhetsprövningsärenden. Dessa ärenden omfattar personutredningar och registerkontroll av personer som har säkerhetsklassade tjänster eller som deltar i kritisk verksamhet inom elförsörjningen.

I syfte att kontrollera säkerhetsskyddet inom elförsörjningen genomförde Svenska kraftnät tillsyn av två elföretag samt begärde in och kvalitetsgranskade säkerhetsanalyser från ett tiotal elföretag under 2017.

Arbetet med uppdatering av verkets säkerhetsanalys startade under hösten 2017 och kommer att slutföras under första kvartalet 2018. I uppdateringen ingår bland annat framtagande av för elförsörjningen en aktuell hotbild. Denna del av analysarbetet sker i samverkan med och kvalitetsgranskas av Säkerhetspolisen och Försvarets militära underrättelse- och säkerhetstjänst, MUST.

Svenska Kraftnät fortsatte under 2017 att utveckla sin process för att samordna riskanalyser enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap och förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll. Dessutom har Svenska kraftnät under 2017 genomfört bland annat en fördjupad kartläggning av samhällsviktig verksamhet inom elsektorn och påbörjat kartläggning av för elförsörjningen konsekvenser av utkontraktering vitala verksamhetsgrena och IT-system.

3.2 Åtgärder som planeras 2018

Under verksamhetsåret 2018 kommer Svenska kraftnät bland annat vidta åtgärder inom följande områden:

- Vidta åtgärder som bidrar till att höja säkerhetsmedvetande hos medarbetare som deltar i elförsörjningsverksamhet. Ett antal utbildningstillfälle avseende cybersäkerhet och säkerhetsskydd är planerade att genomföras.
- Kontrollera säkerhetsskyddet hos elföretag.
- Uppdatera befintliga vägledningar med utgångspunkt från aktuell hotbild.
- Vidareutveckla rutiner och processer samt tekniska lösningar för en effektivare incidentrapportering.
- Vidta riktade beredskapsåtgärder avseende säkerheten i vitala delar inom den svenska elförsörjningen.
- Slutföra och sammanställa rapporten över elförsörjningens risk- och sårbarhetsanalys.
- Uppdatera Svenska kraftnäts gällande säkerhetsanalys och kontrollera säkerhetsskyddet inom sen egna organisationen.
- Slutföra översyn av verkets interna ledningssystem för informationssäkerhet.

3.3 Kommentar

Resultatet efter genomförda tillsyner påvisar att elföretag tar säkerhetsskyddsfrågorna på största allvar och att kvalitetsnivån på säkerhetsskyddet inom elförsörjningen har ökat succesivt under senare åren. Det förekommer dock problemområden som behöver angripas för att främja det systematiska säkerhetsskyddsarbetet.

- Det systematiska säkerhetsskyddsarbetet behöver ett aktivare stöd och prioriteringar från företagsledningarna. Ledningens engagemang är helt avgörande för framgång för att säkerhetsskyddsarbetet blir en del av styrningen och således ett sätt att förverkliga samhällets strategier inom området.
- Utkontraktering av delar av elförsörjningsverksamhet sker i en större omfattning under senare tid. Okontrollerade utkontraktering kan resultera till att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i övrigt säkerhetskänslig verksamhet utsätts för risker i samband med utkontraktering, upplåtelse och överlåtelse av sådan verksamhet. Konsekvenserna kan slå mot förmågan att effektivt och samordnat förebygga och möta omedelbara hot mot och utmaningar för Sveriges säkerhet.
- I nuvarande säkerhetsskyddlag saknas tydligt stöd för sanktioner vilket har effekter på tillsynsverksamheten hos tillsynsmyndigheter. Effekten av sanktionsmöjligheter kan bli att minska antalet överträdelser av författningskraven, så att säkerhetsskyddet inom elförsörjningen blir bättre.

SVERIGES RIKSDAG

Dnr 1428-2018/19

Anteckning inför tryckning av bet. 2018/19:KU20

Bilaga 8 och 14 till promemorian den 12 mars 2019 från Miljö- och energidepartementet kan innehålla uppgifter som omfattas av sekretess. Handlingarna tas därför inte med här.

Handlingarna förvaras i granskningsärendets akt (dnr 1428-2018/19).

Konstitutionsutskottet

SVERIGES RIKSDAG 100 12 Stockholm • Telefon 08-786 40 00 • www.riksdagen.se

Bilaga A3.1.3

Regeringskansliet

2019-03-28
SB2019/00367/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -03- 28
Dnr 1428-2018/19

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 15 – Regeringens styrning av Svenska kraftnät

Härmed överlämnas promemorior med bilagor från Miljö- och energidepartementet, Justitiedepartementet, Statsrådsberedningen och Näringsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktpersoner i ärendet är expeditions- och rättschefen Lena Ingvarsson, Miljö- och energidepartementet, rättschefen Daniel Ström, Justitiedepartementet, rättssakkunnige Per Fabricius, Statsrådsberedningen, och expeditionschefen Fredrik Ahlén, Näringsdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-28

3 bilagor

Miljö- och energidepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 15 – Regeringens styrning av Svenska kraftnät

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor 1, 2 och 5 i rubricerat ärende.

1. Utskottet önskar ta del av den information som inhämtades sommaren 2017 om det it-säkerhetsarbete som bedrevs hos Svenska kraftnät och sammanställningen av den inhämtade informationen (se svaret på fråga 2 i promemorian från Miljö- och energidepartementet).

Information och sammanställning bifogas, bilaga 1 och 2.

2. Utskottet önskar ta del av kopian av den begäran som Säkerhetspolisen i juni 2018 sände till Svenska kraftnät med anledning av den då pågående omorganisationen vid verket (se svaret på fråga 7 i promemorian från Miljö- och energidepartementet).

Kopia av Säkerhetspolisens begäran bifogas, bilaga 3.

5. Vilka synpunkter och kommentarer föranleder den kronologiska sammanställningen som finns i bilagan?

Den kronologiska sammanställningen ger inte anledning till några synpunkter eller kommentarer.

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-28

Justitiedepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 15 - Regeringens styrning av Svenska kraftnät

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande fråga 3 i rubricerat ärende.

3. Har Statsrådsberedningen och/eller Justitiedepartementet vid något tillfälle fått information om den begäran som Säkerhetspolisen i juni 2018 sände till Svenska kraftnät med anledning av den då pågående omorganisationen vid verket eller information om de omständigheter som föranledde begäran och Säkerhetspolisens fortsatta arbete i frågan? När och av vem fick man i så fall den informationen och föranledde den några åtgärder?

Justitiedepartementet har inte fått information om den begäran som Säkerhetspolisen i juni 2018 sände till Svenska Kraftnät med anledning av den då pågående omorganisationen vid verket eller information om de omständigheter som föranledde begäran och Säkerhetspolisens fortsatta arbete i frågan.

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-28

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 15 - Regeringens styrning av Svenska kraftnät

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande fråga 3 i rubricerat ärende.

3. Har Statsrådsberedningen och/eller Justitiedepartementet vid något tillfälle fått information om den begäran som Säkerhetspolisen i juni 2018 sände till Svenska kraftnät med anledning av den då pågående omorganisationen vid verket eller information om de omständigheter som föranledde begäran och Säkerhetspolisens fortsatta arbete i frågan? När och av vem fick man i så fall den informationen och föranledde den några åtgärder?

Statsrådsberedningen har inte fått information om den begäran som Säkerhetspolisen i juni 2018 sände till Svenska kraftnät med anledning av den då pågående omorganisationen vid verket eller information om de omständigheter som föranledde begäran och Säkerhetspolisens fortsatta arbete i frågan.

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-28

Näringsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 15 – Regeringens styrning av Svenska kraftnät

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande fråga 4 i rubricerat ärende.

4. I svaret på fråga 14 i promemorian från Miljö- och energidepartementet anges att Miljö- och energidepartementet inte fått några signaler om brister i Svenska kraftnäts arbete med säkerhetsskydd och informationssäkerhet under den aktuella perioden (åren före det uppdrag regeringen gav de bevakningsansvariga myndigheterna att i sina risk- och sårbarhetsanalyser 2015 särskilt beakta och analysera informationssäkerheten). Till och med den 31 december 2014 hörde enligt förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet Svenska kraftnät till Näringsdepartementet. Fick Näringsdepartementet under tidsperioden några sådana signaler?

Näringsdepartementet har inte fått några signaler om brister i Svenska kraftnäts arbete med säkerhetsskydd och informationssäkerhet under den aktuella perioden.

bilaga 1

Från: Lars Guldbrand
Till: Eva Centeno López; Fredrik Norlund; Åsa Persson
Ärende: SV: VB: IT-säkerhetsfrågor
Datum: den 18 mars 2019 15:17:51

Från: Persson, Bertil [mailto:Bertil.Persson@svk.se]
Skickat: den 27 juli 2017 10:54
Till: Lars Guldbrand <lars.guldbrand@regeringskansliet.se>
Ämne: IT-säkerhetsfrågor

Hej!

Med hänvisning till vårt tidigare telefonsamtal och de frågor som du har lyft fram i ditt mejl kan följande sägas om Svenska kraftnäts hantering av IT-säkerhetsfrågor.

Då frågeställningarna är av allmän karaktär kan det i nuläget bara bli fråga om en inte särskilt omfattande och detaljerad redovisning. Dessutom är ju e-post ur ett sekretessperspektiv inte ett särskilt säkert sätt att kommunicera detaljerad information av nu aktuellt slag.

Vilken typ av känsliga uppgifter och register hanterar myndigheten

Särskilt känslig information som hanteras av Svenska kraftnät är uppgifter om elsystemets uppbyggnad, drift och förvaltning och också information om svensk elberedskap och då även i händelse av höjd beredskap/krig. För större delen av dessa uppgifter råder sekretess enligt bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen varav en del uppgifter sekretesskyddas med hänsyn till rikets säkerhet. Vad avser av Svenska kraftnät förda register innehållande personuppgifter innehåller majoriteten av dessa inte någon hemlig information. Det handlar om anställningsregister, fastighetsägarregister, avtalsregister m.m. Ett register som bedöms kunna innehålla viss sekretesskyddad information är ett register över all säkerhetsklassad personal inom elförsörjningen.

Vilken information som berör rikets säkerhet finns angiven i den säkerhetsanalys som sänts till SÄPO. Denna säkerhetsanalys är hemlig.

Hur hanteras data? I egen regi och egna datorer eller något annat?

Den största delen av Svenska kraftnäts datahantering sker i verkets egen datormiljö. Så är fallet med alla verksamhetskritiska system och sådana som innehåller uppgifter som är känsliga med hänsyn till rikets säkerhet. Vissa i sammanhanget mindre viktiga system har till viss del outsourcats. Det gäller bl.a. system som hanterar verksamhetsplanering (IN-Grid) och resursplaneringssystem (SUSI) samt incidentrapporteringssystem för miljö, arbetsmiljö, lokaler och kvalitet (ENIA). Dessa outsourcade system innehåller inga uppgifter som är känsliga för rikets säkerhet.

Finns det någon beslutad IT- eller säkerhetsstrategi?

Säkerhetsarbetet grundar sig i verkets säkerhetsanalys (inlämnad till och granskad av SÄPO). Det finns en säkerhetsskyddsstrategi. En s.k. roadmap för IT-säkerhetsstrategi finns också. Det finns ett antal ytterligare dokument/skrifter som också reglerar hantering av information, exempelvis skrifterna Riktlinjer och anvisningar om hantering av information och Säkerhet på svenska kraftnät.

Rutin för hantering av kravställandet på säkerhetsskydd inom upphandling och avrop

När en leverantör/konsult skall upphandlas eller avropas av Svenska kraftnät skall först en bedömning ske om hemliga uppgifter ingår i uppdraget eller om uppdraget kräver tillträde på egen hand till Svenska kraftnäts kontor eller anläggningar. Först när säkerhetsunderlaget har granskats och godkänts av säkerhetsskyddsansvarig enhet kan upphandlingen eller avropet

påbörjas.

När upphandlingen eller avropet är genomfört och leverantör/konsult är vald skall SUA-avtal tecknas med leverantören/konsulten (dvs. i de fall hemliga uppgifter kommer att hanteras i uppdraget) och när SUA-avtal är tecknat skall underlag för registerkontroll av namngiven konsult som skall arbeta i uppdrag åt Svenska kraftnät skickas till enheten för säkerhetsskydd och en registerkontroll göras.

Genom denna rutin tas diskussionen om säkerhetsfrågor (däribland SUA och registerkontroll) upp i ett tidigt skede och inblandade parter får tydligare besked och förhoppningsvis förståelse för vilka tidsaspekter som kan förväntas i respektive ärende. Samt att rätt krav kring säkerhetsskydd ställs i förfrågningsunderlaget och på så sätt är leverantören/konsulten införstådd med uppdragets krav kring säkerhet och vad som krävs för att uppfylla dem.

Övrigt

Då Svenska kraftnät är säkerhetsskyddsmyndighet för elförsörjningen har också en hel del informationsmaterial avseende IT-säkerhet tagits fram. En stor del av detta material finns tillgängligt på webbplatsen www.energisakerhetsportalen.se där också en hel del annat av IT-säkerhetskaraktär finns tillgängligt.

Det bör också nämnas att Svenska kraftnät beslutar enligt säkerhetsskyddsförordningen om registerkontroll av personer som skall anställas eller på annat sätt delta i verksamhet vid sådana anläggningar som är skyddsobjekt, t.ex. vid kärnkraftverk. För elförsörjningsverksamhet beslutar Svenska kraftnät i vissa fall om placering i säkerhetsklass 2 och 3 samt registerkontroll. Svenska kraftnät har även meddelat föreskrifter och allmänna råd om säkerhetsskydd, SvKFS 2013:1.

Slutligen kan nämnas att Svenska kraftnät anordnar IT- och cybersäkerhetsutbildning både internt och externt för elsektorn.

Med vänlig hälsning

BERTIL PERSSON

CHEFSJURIST

SVENSKA KRAFTNÄT
BOX 1200
172 24 SUNDBYBERG
STUREGATAN 1

TEL 010 475 80 05
MOBIL 070 521 03 53
FAX 08 475 89 50

BERTIL.PERSSON@SVK.SE
WWW.SVK.SE

bilaga 2

Regeringskansliet

Promemoria

2017-07-27
M2017/ /01894/R

Miljö- och energidepartementet
Rättssekretariatet
Kansliråd
Susanne Classon
08-405 32 76
072-532 55 00
susanne.classon@regeringskansliet.se

Redovisning från myndigheter angående IT-säkerhet

Elsäkerhetsverket, Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Statens Geotekniska Institut, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Strålsäkerhetsmyndigheten och Svenska kraftnät har på Miljö- och energidepartements begäran lämnat uppgifter om sitt IT-säkerhetsarbete till departementet.

Uppgifterna i denna promemoria är en sammanfattning av den information som myndigheterna har lämnat. Uppgifterna är inte känsliga och kan lämnas ut. Om inte annat anges nedan finns ytterligare information om myndigheternas arbete med IT-säkerhet i akten. En del av den informationen kan omfattas av sekretess.

Elsäkerhetsverket

Elsäkerhetsverket äger sin IT-miljö och servrarna finns i en datahall som myndigheten hyr av Kristinehamns kommun. IT-driften har upphandlats i enlighet med de statliga ramavtalen. Elsäkerhetsverket ingår alltid personuppgiftsbiträdesavtal med de företag som har tillgång till myndighetens IT-miljö.

Elsäkerhetsverkets bedömning är att myndigheten inte hanterar någon information som är av betydelse för rikets säkerhet. Information som kan omfattas av sekretess på andra grunder enligt offentlighets- och sekretesslagen kan dock finnas i vissa av myndighetens tillsynsärenden. Dessutom finns personuppgifter i myndighetens register över auktoriserade

elinstallatörer. Myndigheten har rutiner för att hantera personuppgifter för de som eventuellt har skyddad identitet.

Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionen har lagt ut IT-driften på IBM och Atea i enlighet med Kammarkollegiets ramavtal för IT-driftstjänster. Serverhallen finns i Sverige. Leverantören arbetar med ett ledningssystem för informationssäkerhet baserat på standarden ISO 27001:2006. Leverantören är enligt avtalet skyldig att genomföra riskanalyser löpande.

Energimarknadsinspektionen hanterar inte information som är säkerhetsklassad. Inga anställda har säkerhetskontrollerats varför inte heller krav på säkerhetskontroll för underleverantörer har ställts. Myndigheten följer MSBs föreskrifter (MSBFS 2016:1) om statliga myndigheters informationssäkerhet. När informationshantering upphandlas av en extern leverantör ställs krav på informationssäkerhet.

Energimyndigheten

Huvuddelen av Energimyndighetens data lagras för närvarande i myndighetens eget datacenter och driften hanteras internt av myndigheten. Energimyndigheten har dock för avsikt att lägga ut driften på en extern svensk leverantör.

Energimyndigheten hanterar känsliga och sekretessbelagda uppgifter inom flera olika områden. Det rör t.ex. uppgifter om energistatistik, tekniska och affärsmässiga uppgifter i ansökningar om stöd, beredskapsuppgifter och planering inom det civila och militära försvaret samt mätdata från tester och marknadstillsyn av produkter.

Information med högsta sekretessklass (dvs. information som rör rikets säkerhet) lagras i säkra datorer utan kommunikation med övrig IT-miljö eller nätverk. Dessa datorer hanteras av myndighetens egen personal. Molntjänster används inte för sekretessbelagd eller känslig information.

Myndigheten säkerställer i avtal med externa leverantörer att kraven på sekretess och säker hantering av myndighetens data efterlevs och att myndigheten kan kontrollera leverantörernas underleverantörer i de fall det bedöms nödvändigt. Om leverantörerna använder personal (IT-utvecklare) lokaliserade utanför EU/EES säkerställer myndigheten att dessa inte får

tillgång till sekretessbelagda uppgifter. Myndigheten avser att i kommande avtal förbehålla sig rätten att säkerhetspröva leverantörernas personal när det bedöms nödvändigt.

Energimyndigheten har nyligen fattat ett beslut om en informationssäkerhetspolicy som rör användarfrågor, drift och förvaltning. Principer, förhållningssätt och rutiner för policyn är under framtagande och beräknas vara beslutade under tredje kvartalet 2017.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas)

Formas har ingått avtal med Verket för innovationssystem (Vinnova) om skötsel av myndighetens IT-drift. Avtalet med Vinnova innebär bl.a. att en extern säkerhetskonsult ska granska IT-säkerheten varje år. Vinnova har egna serverhallar och egen personal anställd som sköter dessa servrar. Vinnovas IT-chef är ansvarig för driften.

Formas använder Office Microsoft 3:65 och en molntjänst för e-post och arbetsdokument.

(Uppgifterna har lämnats muntligt av enhetschef Emma Gretzer, Formas. Det finns inga ytterligare uppgifter om Formas i akten.)

Havs- och vattenmyndigheten (HaV)

HaV har egna serverhallar för all IT och driften sköts internt på myndigheten. HaV har avropat telefoni- och datakommunikationstjänster i enlighet med Kammarkollegiets ramavtal. Tjänsterna levereras av Tele2. Datavärdskap för miljödata står bl.a. universitet och länsstyrelser för.

HaV hanterar endast i mycket liten utsträckning information som kan omfattas av sekretess.

Myndigheten har ett ledningssystem för informationssäkerhet som är utformat i enlighet med ISO 27001. I enlighet med ledningssystemet arbetar HaV med informationsklassificering för att ge skyddsvärd information rätt skydd. Verksamheten utvärderas regelbundet och förbättras när det är nödvändigt. Under slutet av 2016 utvärderade säkerhetsföretaget Veriscan HaVs informationssäkerhetsarbete. Resultatet var nära godkänt och myndigheten arbetar nu med de synpunkter som lämnats av Veriscan.

För att säkerställa att myndigheten lever upp till dataskyddsförordningens krav när förordningen börjar gälla pågår ett arbete med att kartlägga och sammanställa i vilka sammanhang personuppgifter hanteras i myndighetens IT-system.

Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionens IT-produktion bedrivs i egen regi av egen personal på två av varandra oberoende driftställen. Ingen data hanteras utanför den egna organisationen förutom ett HR-system och e-fakturasystem som båda sköts av Statens Servicecenter. Endast vissa stödtjänster (t.ex. kvalitets- ooch rekryteringssystem) är outsourcade.

Myndigheten hanterar ingen information som rör rikets säkerhet. Däremot hanterar Kemikalieinspektionen uppgifter som kan omfattas av sekretess på andra grunder enligt offentlighets- och sekretesslagen. Myndigheten hanterar också personuppgifter i enlighet med personuppgiftslagen. Samtliga dessa informationstillgångar hanteras internt i egna system. Den enda IT-funktionen som inte hanteras av egen personal är de delar som sköts av Statens Servicecenter.

Kemikalieinspektionen arbetar med att införa ett ledningssystem för informationssäkerhet som ett stöd för arbetet med att göra en inventering av myndighetens information samt att klassificera den.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverkets IT-hantering har lagts ut på externa leverantörer. IT-drift, Support/Servicedesk, IT-arbetsplats och Datakommunikation/Infrastruktur sköts av CGI. Samtliga servrar finns i Sverige och hanteras av CGIs egen personal i Sverige. Driften av E-förvaltningsstödjande tjänster, applikations-utveckling och underhåll samt utveckling av IT-system har lagts ut på Softronic. Även här sker driften i Sverige och hanteringen sker av Softronics egen personal. Metria är leverantör av geografiska informationssystem, geodata och fjärranalys som Naturvårdsverket nyttjar. Metria har all drift och all personal i Sverige. Vidare hanteras viss administration av Statens servicecenter. På miljödataområdet samarbetar Naturvårdsverket med andra myndigheter, länsstyrelser och universitet.

Naturvårdsverket har påbörjat ett arbete med informationssäkerhetsklassning enligt ett system för klassning och registrering av informationsmängder. Arbetssättet kräver att informationsägare utses och att informationshanteringen följs upp regelbundet.

Myndigheten utvecklar kontinuerligt arbetssättet kring utkontraktering utifrån de krav som finns på hantering av känslig information. Nya och befintliga avtal kvalitetssäkras successivt med personuppgiftsbiträdesavtal, sekretessförbindelser och revisioner av leverantörens säkerhetsarbete. Naturvårdsverket genomför regelbundet risk- och sårbarhetsanalyser och vid behov vidtas åtgärder. Åtgärderna kan gälla att till exempel se över samarbetet med externa resurser, sätta rutiner och säkerhetsutbilda intern och extern personal. Det kan också gälla att anpassa IT-system och arbetssätt. Exempelvis har myndigheten skaffat en lösning för krypterad e-post och har valt att införa nya digitala verktyg för samverkan internt och externt med utgångspunkt i att e-postlösningar ska driftas i Sverige.

En särskild handlingsplan har tagits fram inför ikraftträdandet av dataskyddsförordningen och den genomförs nu på myndigheten.

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM)

Huvudregeln i SSM:s ledningssystem är att drift av IT-system ska hanteras internt på myndigheten. Myndighetens personal- och ekonomiadministration samt system för verksamhetsplanering och uppföljning utgör ett undantag från den regeln och hanteras av Statens Servicecenter. Även myndighetens rekryteringsverktyg samt externa web hanteras av externa leverantörer.

Myndigheten hanterar regelbundet information som omfattas av sekretess.

SSM har ett ledningssystem för informationssäkerhet i vilket informationsklassning utgör en grundläggande del. Det innebär bl.a. att all information som hanteras inom myndigheten bedöms och märks med relevant informationsklass av den medarbetare som hanterar informationen. När information säkerhetsklassas görs en bedömning av vilka konsekvenser som skulle uppstå om informationen kom i orätta händer. Den personal som hanterar säkerhetsklassad information är säkerhetsprövad och registerkontrollerad av säkerhetspolisen. Även konsulter som anlitas av myndigheten registerkontrolleras. Konsulterna har tillgång till begränsad information.

SSM har informerat om att Transportstyrelsen i sina system har viss information som rör transporter av radioaktivt materiall. Den informationen har Transportstyrelsen fått direkt från kärnkraftsindustrin. Tillståndshavarna har naturligtvis uppgifter som avser infrastruktur och transporter men SSM har inte närmare kännedom om i vilken utsträckning dessa uppgifter delges Transportstyrelsen och/eller andra myndigheter och aktörer.

Statens geotekniska institut (SGI)

SGI har en egen serverhall för all IT och driften sköts internt på myndigheten. Datacentret hanteras av SGI:s personal eller av inhyrda konsulter. SIG har ingått ett avtal rörande IT- och informationssäkerhetsarbete på myndigheten med en extern part, Atea. Arbetet sker i samarbete med IT-ansvarig och systemägare på myndigheten. Delar av myndighetens katalogtjänst finns i Microsofts moln Azure för licensering av Office 365.

SGI har ett fåtal ärenden som omfattas av sekretess. Tillgång till sådant material styrs via behörigheter internt på SGI.

Vid årsskiftet 2015–2016 gjorde myndigheten en genomgripande analys av informationssäkerheten. Syftet med analysen var att kunna prioritera säkerhetsinsatserna på myndigheten.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)

SMHI sköter IT-systemet för kärnverksamheten internt. Driften av administrativa system har lagts ut på externa leverantörer.

SMHI hanterar endast i mycket liten utsträckning information som kan omfattas av sekretess. Myndigheten har dock ett visst ansvar för signalskyddsverksamheten och i den verksamheten kan det förekomma säkerhetsklassad information. Medarbetare som arbetar med dessa frågor är säkerhetsprövade.

SMHIs informationssäkerhetsarbete baserat på ISO 27000. Det innebär bl.a. att alla informationstillgångar och IT-resurser ska ha en utsedd ägare. Ägaren ansvarar för att informationen klassificeras och säkras efter skyddsbehov.

Myndigheten beslöt under 2016 att påbörja ett flerårigt fokusarbete kring säkerhet. Arbetet är inlett och delar av arbetet görs i nära samarbete med

Försvarsmakten. Arbetet innefattar bl.a. en översyn av funktioner som ska kräva säkerhetsprövad personal.

Svenska kraftnät

Huvuddelen av Svenska kraftnäts datahantering sker i verkets egen datormiljö. Det gäller alla verksamhetskritiska system och sådana som innehåller uppgifter som är känsliga med hänsyn till rikets säkerhet. Vissa i sammanhanget mindre viktiga system har till viss del outsourcats. Det gäller bl.a. system som hanterar verksamhetsplanering och resursplaneringssystem samt incidentrapporteringssystem för miljö, arbetsmiljö, lokaler och kvalitet. Dessa system innehåller inga uppgifter som är känsliga för rikets säkerhet.

Särskilt känslig information som hanteras av Svenska kraftnät är uppgifter om elsystemets uppbyggnad, drift och förvaltning och också information om svensk elberedskap. Större delen av dessa uppgifter omfattas av sekretess varav en del uppgifter sekretesskyddas med hänsyn till rikets säkerhet. Register innehållande personuppgifter som förs av myndigheten innehåller i regel inte någon hemlig information. Det handlar om anställningsregister, fastighetsägarregister, avtalsregister m.m. Ett register som bedöms kunna innehålla viss sekretesskyddad information är ett register över all säkerhetsklassad personal inom elförsörjningen.

Vilken information som berör rikets säkerhet finns beskriven i en säkerhetsanalys som har skickats till SÄPO. Denna säkerhetsanalys är hemlig.

Säkerhetsarbetet på myndigheten grundar sig i verkets säkerhetsanalys (inlämnad till och granskad av SÄPO). Det finns en säkerhetsskyddsstrategi samt en s.k. roadmap för IT-säkerhetsstrategi.

När en leverantör/konsult skall upphandlas eller avropas av Svenska kraftnät görs alltid en bedömning av om hemliga uppgifter ingår i uppdraget eller om uppdraget kräver tillträde på egen hand till Svenska kraftnäts kontor eller anläggningar. Först när säkerhetsunderlaget har granskats och godkänts av säkerhetsskyddsansvarig enhet kan upphandlingen eller avropet påbörjas.

bilaga 2

Magnus Blümer

Från: Stridh, Malin <Malin.Stridh@svk.se>
Skickat: den 15 januari 2019 10:32
Till: Magnus Blümer
Ämne: 1_Med anledning av pågående omorganisation.pdf
Bifogade filer: 1_Med anledning av pågående omorganisation.pdf

Hej,

Underlag från Säpo enl. ök.

Återkommer map när hemställan skickats in (mkt snart).

Malin

[Sida]

Säkerhetspolisen

PM

1 (1)

Säkerhetsskyddsenheten

Fredrik Agemark
Enhetschef

Datum
2018-06-13

Diarienummer
2018-12089-02

Mottagare
Svenska Kraftnät
Attn: Alireza Hafezi

SVENSKA KRAFTNÄT
Enhet/handl Verk.omr:
2018 -06- 18
Ärendenr 2018/1505
Namn Ad acta datum:

Med anledning av pågående omorganisation

Säkerhetspolisen har, i telefonsamtal den 31 maj 2018, fått kännedom om den omorganisation som för närvarande genomförs hos Svenska Kraftnät (SVK).

Med anledning av de uppgifter som framkommit om säkerhetsskyddets organisation och säkerhetsskyddschefens föreslagna roll vill Säkerhetspolisen därför, i vår roll som tillsynande myndighet, säkerställa att SVK efter genomförd omorganisation har ett fortsatt gott säkerhetsskydd, väl anpassat för den egna myndigheten samt för dess roll som sektorsansvarig myndighet.

Säkerhetspolisen vill därför ha svar på nedanstående frågor

1. Beskriv den pågående omorganisationen och dess inverkan på
   a. SVKs eget säkerhetsskyddsarbete
   b. SVKs roll som tillsynande myndighet
2. Återge de analyser som legat till grund för beslut om omorganisation
3. Vilka behov SVKs avser möta med denna omorganisation

Svar kan lämnas muntligt eller i skrift, dock senast den 2018-06-29
Vid frågor, kontakta sakerhetsskydd@sakerhetspolisen.se eller ansvarig handläggare på telefonnummer 010-568 80 12

Fredrik Agemark
Enhetschef

Postadress
Box 12312
102 28 Stockholm

Besöksadress
Bolstomtavägen 2
171 69 Solna

Telefon
010-568 70 00
+46-10-568 70 00

Telefax
010-568 70 10
+46-10-568 70 10

E-post/Internet
sakerhetspolisen@sakerhetspolisen.se
www.sakerhetspolisen.se

Bilaga A3.2.1

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -09- 17
Dnr 2662-2017/18

Hemställan om förnyad granskning av regeringens hantering av transportstyrelsen

Konstitutionsutskottets granskning av nuvarande och förra regeringens hantering av bristerna inom transportstyrelsens IT-upphandling gav vid handen att mycket gjordes fel och att felen var av allvarlig art.

Den bild som framkom vid Konstitutionsutskottets senaste granskning av alliansregeringen är att arbetet med informationssäkerhetsfrågor var eftersatt under den granskade perioden och att den dåvarande regeringen inte gjorde tillräckligt för att de brister som påpekats skulle bli åtgärdade. Väl att märka hade Riksrevisionen kommit till liknande slutsatser vid två tillfällen nämligen 2007 och 2014.

Vidare anförde utskottet att det fanns skäl att ifrågasätta om ansvarsförhållandena för informationssäkerhetsfrågor inom den dåvarande regeringen var tillräckligt klara. Med oklara ansvarsförhållanden fanns en risk att problemen inte fick den uppmärksamhet som krävdes i regeringsarbetet och att nödvändiga åtgärder därför uteblev. KU underströk därvid vikten av tydliga ansvarsförhållanden, särskilt på områden som informationssäkerhet, där konsekvenserna av uteblivna åtgärder kan bli mycket allvarliga.

När det gäller nuvarande regering väcktes frågor om förmedlingen av information inom Regeringskansliet var till fyllest när det gäller frågor av betydelse för rikets säkerhet.

KU såg allvarligt på det faktum att det tog över ett år från att justitiedepartementet informerades fram till att statsminister Stefan Löfven delgavs informationen.

Vidare visade granskningen att Justitiedepartementet och Näringsdepartementet, i alltför stor utsträckning agerat var för sig. De borde gemensamt ha skaffat sig en bättre bild av läget och övervägt vad som ytterligare kunde göras för att hantera situationen. Anders Ygeman (S) såväl som Anna Johansson (S) fick kritik av utskottet.

I betänkande 2017/18:KU20 konstaterade utskottet i sitt ställningstagande också det faktum att Stefan Löfven, i egenskap regeringschef och chef för Regeringskansliet hade det övergripande ansvaret för regeringens och Regeringskansliets arbete. Inom Regeringskansliet fanns rutiner för att säkerställa informationsöverföring mellan departementen och mellan departementen och Statsrådsberedningen vid allvarliga situationer inom departementens ansvarsområden. Utskottet kunde konstatera att tillämpningen av dessa rutiner i detta fall hade brustit. Statsministern bar det yttersta ansvaret för detta.

Efter att Konstitutionsutskottets avslutat sin granskning utgick sannolikt flertalet från att både Transportstyrelsen och regeringen lärt sig något av allt detta, och förhoppningsvis att regeringen i sin styrande roll säkerställt att något som detta inte skulle kunna inträffa igen.

Nu har det dock visat sig att myndigheten fortfarande dras med allvarliga briser. I en artikel i DN[1] med rubriken "Nya säkerhetsbrister på Transportstyrelse" framkommer att:

> *Ett stort antal personer på it-jätten IBM har getts djup tillgång till myndighetens känsliga register – utan att Transportstyrelsen kan förklara varför. IBM tilläts så sent som i år att självt bestämma vilka som skulle ha tillgång till databaserna.*

Till DN medger myndigheten att man inte "*har den systematik som kan förväntas*.".

[1] https://www.dn.se/nyheter/sverige/transportstyrelsen-gav-ibm-personal-tillgang-till-kansligt-register-kan-inte-forklara-varfor/

I artikeln hänvisas också till en rapport från Riksrevisionen som enligt tidningen inte uppmärksammats. Där påtalas ett flertal brister.

Riksrevisionen har bl.a. uppmärksammat att en stor mängd personer haft, och kanske ännu har behörighet till känsliga databaser och att myndigheten inte kan förklara varför dessa haft denna tillgång.

I värsta tänkbara scenario kan detta innebära att samma myndighet och samma regering ännu en gång bär ansvaret för ett nytt information- och säkerhetshaveri där känsliga uppgifter hamnar i händerna på främmande makt.

Konstitutionsutskottet upprepade i ovan nämnda betänkande att det ingår en skyldighet i regeringens styrande funktion att leda den statliga förvaltningens verksamhet. Detta förutsätter att regeringen följer myndigheternas verksamhet och vid behov ser till att vidta de åtgärder som är nödvändiga från ett styrningsperspektiv.

Med beaktande av ovanstående hemställer jag därför att konstitutionsutskottet granskar om och hur regeringen efter förra skandalen säkerställde att något liknande inte skulle kunna inträffa igen. Utskottet bör också utreda hur regeringen hållit sig informerad om de säkerhetsbrister som nu tycks vara ett faktum och vilka åtgärder de vidtagit.

Särskilt bör KU följa upp sina slutsatser av tidigare granskning för att se hur regeringen tillvaratagit dessa.

Mikael Eskilandersson (SD)

Bilaga A3.2.2

Regeringskansliet

2019-02-07
SB2018/00042/RCK

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 12 – Förnyad granskning av regeringens hantering av Transportstyrelsen

Härmed överlämnas en promemoria med bilaga från Näringsdepartementet.

Observera att bilagan har försetts med sekretessmarkering.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditionschefen Fredrik Ahlén, Näringsdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-02-07

Näringsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 12 – Förnyad granskning av regeringens hantering av Transportstyrelsen

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Har regeringen vidtagit några åtgärder med anledning av revisionsrapporten Granskning av generella IT-kontroller i vägtrafikregistret? I sådant fall, vilka åtgärder har vidtagits? Om så inte är fallet, vilka bedömningar har gjorts för att inte vidta några åtgärder?

I budgetpropositionen för 2019 föreslog regeringen en ökning av Transportstyrelsens förvaltningsanslag med 44,5 miljoner kronor för 2019 för en it-satsning för ökad säkerhet och en tillförlitlig informationsöverföring (prop. 2018/19:1 utg.omr. 22, s. 74). I propositionen anförde regeringen att det i efterspelet till upphandlingen rörande Transportstyrelsens it-drift framkommit att myndigheten inte lever upp till de säkerhetskrav som ställs på verksamheten och att Transportstyrelsen, utöver den tekniska uppgradering som krävs till följd av eftersatt it-förvaltning, även behöver genomföra en teknisk uppgradering i syfte att förbättra säkerhet och stabilitet. För samma ändamål beräknade regeringen i propositionen att anslaget ökas med 37,5 miljoner kronor för 2020 och med 25,5 miljoner kronor för 2021 samt att anslaget ökas permanent med 6 miljoner kronor fr.o.m. 2022. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2018/19:TU1, rskr. 2018/19:109).

I regleringsbrevet för 2019 uppdrog regeringen åt Transportstyrelsen att redovisa hur arbetet med att säkerställa den centrala styrningen och processen för intern styrning och kontroll framskrider. Vidare uppdrog regeringen åt Transportstyrelsen att redovisa användningen och förväntat

resultat av de ovan nämnda medlen, som enligt anslagsvillkoret i regleringsbrevet ska användas för åtgärder som syftar till en ökad säkerhet och tillförlitlig informationsöverföring.

2. Utskottet önskar ta del av revisionsrapporten i dess helhet.

Revisionsrapporten bifogas, se bilaga. Ett avsnitt i rapporten har bedömts omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § och 18 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

3. Hur förhåller sig de brister vid Transportstyrelsen som Riksrevisionen tar upp till de brister i Transportstyrelsens it-miljö som uppmärksammades i utskottets granskning våren 2018 (bet. 2017/18:KU20 s. 365 f.)?

Riksrevisionen konstaterade att ett stort antal användare hade stående administratörsbehörighet till vägtrafikregistret, att cirka två tredjedelar av dessa hade åtkomst på registernivå samt att samtliga dessa personer tillhörde den externa driftleverantören. Vidare noterade Riksrevisionen att Transportstyrelsen inte kunde verifiera att användarna hade behov av aktuell behörighetsnivå. Frågan om vidsträckta behörigheter till Transportstyrelsens it-miljö för driftspersonal hos den externa driftleverantören utan att de hade genomgått svensk säkerhetsprövning uppmärksammades i konstitutionsutskottets granskning våren 2018 (se bet. 2017/18:KU20 s. 383). Riksrevisionen redovisade inte några brister avseende säkerhetsprövning i sin rapport.

4. Vilka särskilda åtgärder har vidtagits i förhållande till Transportstyrelsen för att följa upp eventuella kvarstående brister i myndighetens hantering vad gäller uppgifter av betydelse för rikets säkerhet?

I konstitutionsutskottets promemoria redogörs för åtgärder som har vidtagits i förhållande till Transportstyrelsen före 2018. I promemorian redogörs också för utskottets granskning under våren 2018 av den dåvarande regeringens agerande i samband med Transportstyrelsens it-upphandling. Även i den granskningen redogörs för olika åtgärder som vidtagits i förhållande till Transportstyrelsen (se bet. 2017/18:KU20 s. 371). Detta svar har därför avgränsats till åtgärder i Transportstyrelsens regleringsbrev för 2018 samt åtgärder som i övrigt har vidtagits under 2018 och 2019.

I regleringsbrevet för 2018 uppdrog regeringen åt Transportstyrelsen att vidta de åtgärder som krävs för att den centrala styrningen och processen för intern styrning och kontroll vid myndigheten ska fungera tillfredsställande. Enligt uppdraget skulle särskild vikt läggas vid arbete som rör informationssäkerhet. Ett liknande uppdrag gavs till myndigheten i regleringsbrevet för 2019, se svaret på fråga 1.

Vid de två möten för myndighetsdialog som hållits i februari respektive maj 2018 samt vid ett uppföljningsmöte i oktober 2018 lämnade Transportstyrelsens ledning information om myndighetens arbete med anledning av händelserna kring myndighetens utkontraktering av it-verksamheten. På mötet i februari behandlades dels justitierådet Thomas Bulls granskning av Transportstyrelsens upphandling av it-drift (Ds 2018:6), dels Transportstyrelsens redovisning av uppdrag att kartlägga hanteringen av vissa uppgifter (N2018/00471/SUBT).

På mötet i februari behandlades även de rapporter som Transportstyrelsen lämnat eller inom kort skulle lämna med anledning av regeringens uppdrag till de bevakningsansvariga myndigheterna om planering för beredskap inom ramen för det civila försvaret, om stärkt säkerhetsskyddsarbete samt om informationssäkerheten i den egna verksamheten.

På mötet i maj lämnades information med anledning av delredovisning av uppdraget i regleringsbrevet för 2018 om intern styrning och kontroll. Vidare lämnades information om åtgärder med anledning av Riksrevisionens synpunkter. Vid det mötet betonade Näringsdepartementet vikten av att implementera och följa upp åtgärder, dvs. vikten av central styrning och en fungerande process för intern styrning och kontroll.

Vidare har ett antal möten ägt rum mellan tjänstemän i Regeringskansliet och i Transportstyrelsen under 2018 och 2019, där bl.a. den aktuella revisionsrapporten, de ovan nämnda rapporterna med anledning av uppdragen till bevakningsansvariga myndigheter om planering för beredskap inom ramen för det civila försvaret, stärkt säkerhetsskyddsarbete respektive informationssäkerheten och Transportstyrelsens risk- och sårbarhetsanalys för 2018 har behandlats.

Säkerhetspolisen och Transportstyrelsen har haft en fortsatt dialog och uppföljning kring frågor om Transportstyrelsens it-drift.

5. Vilka åtgärder har vidtagits med anledning av utskottets granskning våren 2018?

Se svaren på fråga 1 och 4.

I mars 2018 gjordes ett tillägg i promemorian Samrådsformer i Regeringskansliet (SB PM 2012:1) som tydliggör att information som har lämnats till ett departement och som ur ett regeringskansliperspektiv bedöms vara av större betydelse inom ett annat departements ansvarsområde eller för Statsrådsberedningen, bör lämnas vidare dit.

Utanför statsrådet Tomas Eneroths ansvarsområde har därutöver en rad åtgärder vidtagits med anledning av de brister i säkerhetsskyddet som uppmärksammats hos Transportstyrelsen och i andra sammanhang. Bland dessa åtgärder kan nämnas följande.

Genom en ändring i säkerhetsskyddsförordningen som infördes den 1 april 2018 är statliga myndigheter skyldiga att samråda med Säkerhetspolisen respektive Försvarsmakten innan de genom upphandling ger externa leverantörer tillgång till eller möjlighet att förvara hemliga uppgifter utanför myndighetens lokaler (utkontraktering). Säkerhetspolisen och Försvarsmakten får ställa krav på åtgärder för att säkerställa säkerhetsskyddet och i sista hand besluta att myndigheten inte får genomföra utkontrakteringen.

En ny säkerhetsskyddslag har antagits av riksdagen och träder i kraft den 1 april 2019. Lagen innebär en utvidgning av det område som träffas av säkerhetsskyddslagen och en ambitionshöjning inom området.

Regeringen har mottagit betänkandet Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen (SOU 2018:82). I betänkandet föreslås bl.a. skärpta regler gällande utkontraktering, överlåtelse och upplåtelse av säkerhetskänslig verksamhet och införande av sanktioner i lagstiftningen. Betänkandet remitteras för närvarande.

I Regeringskansliets myndighetsdialoger har säkerhetsskydd varit ett återkommande tema. Säkerhetsskydd kommer även att vara en fråga i 2019 års myndighetsdialoger.

Interna utbildningsinsatser om säkerhetsskydd och informationssäkerhet i allmänhet har riktats mot departementens myndighetshandläggare.

6. Vilka kommentarer och upplysningar i övrigt föranleder anmälan och denna promemoria?

Anmälan och promemorian föranleder inte några kommentarer eller upplysningar i övrigt.

SVERIGES RIKSDAG

Dnr 2662-2017/18

Anteckning inför tryckning av bet. 2018/19:KU20

En bilaga till promemorian från Näringsdepartementet den 7 februari 2019 innehåller uppgifter som kan omfattas av sekretess. Handlingen tas därför inte med här.

Handlingen förvaras i granskningsärendets akt (dnr 2662-2017/18).

Konstitutionsutskottet

SVERIGES RIKSDAG 100 12 Stockholm • Telefon 08-786 40 00 • www.riksdagen.se

Bilaga A3.2.3

Regeringskansliet

2019-03-07
SB2019/00042/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -03- 07
Dnr 2662-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 12 – Förnyad granskning av regeringens hantering av Transportstyrelsen

Härmed överlämnas en promemoria från Näringsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditionschefen Fredrik Ahlén, Näringsdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-07

Näringsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 12 – Förnyad granskning av regeringens hantering av Transportstyrelsen

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande fråga i rubricerat ärende.

Vidtogs några åtgärder för att säkerställa att inga obehöriga hade tillgång till hemliga uppgifter i vägtrafikregistret efter oktober 2017? Om ja, vilka åtgärder vidtogs?

Av Transportstyrelsens redovisning av regeringens uppdrag till myndigheten att kartlägga hanteringen av vissa uppgifter (N2018/00471/SUBT) framgår att det sedan den 1 oktober 2017 endast är svensk säkerhetsprövad och godkänd personal som hanterar myndighetens samlade it-drift. Detta har Transportstyrelsen också bekräftat vid den uppföljning av myndighetens arbete som skett i samband med de myndighetsdialoger och uppföljningsmöten som nämns i svaret på konstitutionsutskottets fråga 4 i Näringsdepartementets promemoria av den 7 februari 2019.

Därutöver har Transportstyrelsen lämnat uppgift om att myndighetens administratörsbehörigheter har reducerats till en nivå som myndigheten anser vara rimlig för myndighetens drift. Sedan den 1 november 2018 är det endast Transportstyrelsens egen personal som innehar de högsta behörigheterna i myndighetens behörighetssystem. Transportstyrelsen har vidare infört manuella rutiner som ska säkerställa en ändamålsenlig tilldelning och uppföljning av behörigheter, vilket bl.a. innebär att samtliga användarkonton ska godkännas och förnyas regelbundet. Ett systemstöd för behörighetshantering ska vara på plats under 2020. Systemstödet för behörighetshantering kommer att till vissa delar automatisera och förenkla förfarandet och därmed minska risken för felkällor.

Bilaga A3.3.1

SVERIGES RIKSDAG

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -01- 30
Dnr 1087-2017/18

2018-01-29

Till konstitutionsutskottet

Frågan om regeringens påverkan på tillsättande av posten som chef för ledningsstabens totalförsvarsavdelning

"Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas." Så skriver Försvarsberedningen i sin rapport till försvarsminister Peter Hultqvist. I dokument från utrikesdepartementet framgår dock att UD gör en helt annan bedömning än Försvarsberedningen. I dokument skriver UD att "en attack riktad direkt mot Sverige förblir osannolik".

Generalmajor Anders Brännström skriver i en debattartikel i Svenska Dagbladet den 22 januari tillsammans med Överste Bo Hugemark och Jan Mörtberg att planeringen av Sveriges försvar måste utgå från de reella militära förmågorna hos potentiella angripare – inte från gissningar om sannolikheten för ett angrepp och att sådana bedömningar bör avskaffas i försvarspolitiska sammanhang.

Brännström citerar i artikeln vad statsminister Stefan Löfven sade i sitt tal i Sälen, d v s att "regeringens bedömning är fortsatt följande: Ett enskilt militärt angrepp direkt mot Sverige är osannolikt". Han skriver vidare:

"Det som har vållat uppståndelse är att "enskilt" överskuggas av "osannolikt". Uttalandet tolkas som ett försök att tona ner allvaret i situationen, inte bara av motståndare och medier. Rapporter förekommer också att Försvarsberedningens formulering sågs som "alarmistisk" på regeringshåll."

Förutom denna kritiska artikel i Svenska Dagbladet har Generalmajor Brännström den 14 januari uttalat sig i Dagens Nyheter om bristerna inom det svenska försvaret.

Den 26 januari blir Generalmajor Brännström informerad av Överbefälhavare Mikael Bydén att han inte får fortsätta som chef för ledningsstabens totalförsvarsavdelning, enligt Brännström på grund av sina uttalanden.

SVERIGES RIKSDAG

Brännströms uttalanden är besvärande för regeringen. Det är svårt att förstå att Försvarsmakten i sig skulle vara särskilt besvärat av dessa uttalanden. Brännströms analys av krigsrisken överensstämmer med försvarsberedningens analys, men avviker från statsministerns och utrikesminister Margot Wallströms uttalanden. Brännströms uttalanden om försvarets kapacitet idag avslöjar ju inga hemligheter utan är exakt vad både nuvarande som tidigare ÖB sagt, nämligen att försvaret måste rustas upp.

Befattningen som chef för ledningsstabens totalförsvarsavdelning tillsätts av ÖB och inte av regeringen. De sammantagna omständigheter som ovan redovisas gör dock att frågan måste ställas om det från regeringsnivå kommit signaler om att Brännström inte var politiskt önskvärd på posten.

Mot bakgrund av ovanstående anmäler jag regeringen och statsrådet Peter Hultqvist för granskning i konstitutionsutskottet. Granskningen bör avse om regeringen eller Försvarsdepartementet direkt eller indirekt medverkat till beslutet att lyfta bort Brännström från den befattning han tidigare utsetts till.

.....

Jan Björklund (L)

Bilaga A3.3.2

Regeringskansliet

2019-03-05
SB2019/00356/RCK

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 1 – Regeringens agerande i fråga om tillsättandet av chefen för ledningsstabens totalförsvarsavdelning

Härmed överlämnas en promemoria från Försvarsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditions- och rättschefen Maria Hedegård, Försvarsdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-05

Försvarsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 1 – Regeringens agerande i fråga om tillsättandet av chefen för ledningsstabens totalförsvarsavdelning

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Har det förekommit några direkta eller indirekta kontakter mellan försvarsminister Peter Hultqvist och överbefälhavare Micael Bydén i den aktuella frågan?

2. Om svaret på första frågan är ja, hur och när togs kontakten och vad var syftet med den? Gjorde regeringen några säkerhetspolitiska överväganden i frågan? Utskottet önskar en redogörelse för vad som framfördes vid en eventuell kontakt.

Efter det att Anders Brännström hade informerats om att han inte skulle tillträda som chef för ledningsstabens totalförsvarsavdelning lämnades den informationen av Försvarsmakten till tjänstemannaorganisationen vid Försvarsdepartementet.

Den 26 januari 2018 förekom uppgifter i media om Försvarsmaktens agerande. Därefter informerades statsrådet av överbefälhavare Micael Bydén.

Statsrådet har alltså inte medverkat till Försvarsmaktens agerande i den aktuella frågan. Några säkerhetspolitiska överväganden har inte gjorts av regeringen.

3. Vilka kommentarer i övrigt ger anmälan och innehållet i denna promemoria anledning till?

Anmälan och promemorian ger inte anledning till några ytterligare kommentarer.

Bilaga A3.4.1

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -12- 20
Dnr 1199-2018/19

SVERIGES RIKSDAG

Hemställan
2018-12-20

Hemställan om granskning av regeringens hantering av oegentligheter inom migrationsverksamheten vid utlandsmyndigheterna

Enligt 1 kap. 6 § regeringsformen styr regeringen riket och är ansvarig inför riksdagen. Enligt 12 kap. 1 § regeringsformen lyder en förvaltningsmyndighet under regeringen om myndigheten inte är lagd under riksdagen. I regeringens styrande funktion ingår en skyldighet att leda den statliga förvaltningens verksamhet, detta framgår bland annat av (prop. 1986/87:99 s. 25). Regeringen är i väsentliga avseenden fri att välja inriktning, utformning och omfattning av kontrollen av förvaltningsmyndigheterna.

I granskningsbetänkande 2017/18:KU20 sidan 10 anförde Konstitutionsutskottet, KU, därtill att:

Utskottet framhåller att det i regeringens styrande funktion ingår en skyldighet att leda den statliga förvaltningens verksamhet, vilket förutsätter att regeringen följer myndigheternas verksamhet och vid behov ser till att vidta de åtgärder som är nödvändiga från ett styrningsperspektiv

I Riksrevisionens rapport – *Skyddet mot oegentligheter inom migrationsverksamheten vid utlandsmyndigheterna, RiR 2018:13*, framgår flera allvarliga brister vid utlandsmyndigheterna. Dessa brister listas nedan:

- En genomgång av utlandsmyndigheternas riskanalyser visar att många riskanalyser inte håller tillräcklig kvalitet.

Ludvig Aspling
Riksdagsledamot • EU-nämnden • Utrikesutskottet • Sveriges riksdag
Mobil: 072-7165992 • E-post: ludvig.aspling@riksdagen.se

SVERIGES RIKSDAG

- Obehörig personal har tillgång till känsliga IT-system (ärendehanteringssystemet).
- Inom migrationsverksamheten vid utlandsmyndigheterna finns oegentlighetsrisker både i handläggningen och i hanteringen av verksamhetens tillgångar.
- Bestämmelser och stöd till utlandsmyndigheterna saknas också om vilka kontrollrutiner som bör finns i handläggningen av migrationsärenden, vilket skapar risk för instabila rutiner och därmed risk för oegentligheter i handläggningen av migrationsärenden.
- Oegentlighetsrisker för tidsbokningen för intervjutider vid utlandsmyndigheterna.
- Lokalanställd personal saknar dessutom, eller är dåligt utbildad om hur de ska hantera oegentligheter.

Det finns förvisso, sedan en tid tillbaka, en rapporteringsväg för att anmäla oegentligheter inom utrikesförvaltningen både för anställda och externa uppgiftslämnare. Det saknas dock enligt riksrevisionen information om rapporteringsvägen på utlandsmyndigheternas egna webbplatser.

Det framstår som sannolikt att betydligt fler oegentligheter hade kunnat upptäckas och anmälas om rutinerna och förutsättningarna varit bättre. Men enligt riksrevisionen säkerställer nuvarande rutin inte ens att utredningarna genomförs på ett oberoende och kompetent sätt eftersom ansvaret för utredningarna ligger på de berörda utlandsmyndigheterna. Detta kan i sin tur leda till att anmälningar avvisas eller inte utreds i grunden menar riksrevisionen.

Riksrevisionen konstaterar slutligen att kontrollen av utlandsmyndigheternas migrationsverksamhet är så undermålig och sker i så liten utsträckning av den inte bidrar till att upptäcka oegentligheter.

Även om mängden anmälningar om oegentligheter kan framstå som låg är det utifrån nuvarande förutsättningar omöjligt att avgöra om det beror på de allvarliga brister som nu framkommit, och i värsta tänkbara scenario kan detta innebära att det under lång tid pågått ett flertal oegentligheter och en omfattande korruption vid

SVERIGES RIKSDAG

utlandsmyndigheterna och deras handläggning av migrationsärenden som de facto saknat reell möjlighet att upptäckas.

När informationssäkerhetshaveriet hos Tranportstyrelsen blev känt inledde KU en av sina mest omfattande granskningar i modern tid. Det faktum att utländsk, ej säkerhetsprövad, personal som rimligtvis inte borde varit behöriga, ändå haft tillgång till känsliga IT-system i kombination med andra brister inom regeringskansliet ledde till bland annat till att flera statsråd och statssekreterare fick lämna sina uppdrag.

Att ej behöriga personer nu återigen visat sig haft tillgång till IT-system, med sannolikt mycket känsliga uppgifter hos utlandsmyndigheterna bör utredas. Vidare bör utredas vilken information dessa system innehåller, samt om ej behörig personal haft möjlighet att ändra uppgifter eller beslut i dessa system.

Vidare bör utskottet granska om utrikesdepartementets skriftliga rutin för hantering av anmälningar av påstådda oegentligheter levt upp till formella krav. Samt om det säkerställts att utredningarna genomförts på ett oberoende och kompetent sätt.

Konstitutionsutskottet bör även granska utrikesdepartementet och regeringskansliets hantering av migrationsverksamheten vid utlandsmyndigheterna, samt statsrådet Margot Wallströms ansvar i detta. Särskilt bör utskottet utreda frågor rörande regeringens informationshantering och kontroll med avseende på dessa myndigheter.

Slutligen bör utskottet granska om regeringen kan anses ha uppfyllt de krav och rekommendationer som finns gällande bestämmelser och stöd till sina utlandsmyndigheter.

Ludvig Aspling

Bilaga A3.4.2

Regeringskansliet

2019-02-14
SB2019/00233/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 14
Dnr 1199-2018/19

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 13 – Regeringens hantering av risker för oegentligheter inom migrationsverksamheten vid utlandsmyndigheterna

Härmed överlämnas en promemoria med bilagor från Utrikesdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är departementsrådet Maria Jonsson, Utrikesdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria 5 bilagor

2019-02-14

Utrikesdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 13 – Regeringens hantering av risker för oegentligheter inom migrationsverksamheten vid utlandsmyndigheterna

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

Till denna promemoria bifogas

- Etiska riktlinjer vid utlandstjänstgöring, beslut den 19 juni 2018 (UD2018/10558/RT), bilaga 1
- Vägledning för utrikesförvaltningens arbete med att förhindra oegentligheter, bilaga till beslut den 10 maj 2017, bilaga 2
- Användning av Migrationsverkets informationssystem, protokoll den 23 oktober 2014 (UF2014/69646/UD/SÄK), bilaga 3
- Checklista för verksamhetsstöd vid utlandsmyndigheterna 2019, bilaga 4
- Obligatorisk användning av checklista för verksamhetsstöd vid utlandsmyndigheterna, protokoll den 17 december 2015 (UD2016/00427/PLAN), bilaga 5

1. Vilka typer av uppgifter finns i Migrationsverkets ärendehanteringssystem? I vilken utsträckning är uppgifterna känsliga? Vad avses i så fall med "känsliga" uppgifter? Förekommer det uppgifter som rör förhållanden av betydelse för rikets säkerhet?

Migrationsverkets ärendehanteringssystem är anslutna till centrala utlänningsdatabasen (CUD). CUD innehåller de uppgifter som krävs för att handlägga utlänningsärenden. I CUD finns ärendeinformation, dokument och bilagor kopplade till ärenden. CUD kan innehålla uppgifter som är känsliga, i den meningen att de tillhör någon av de särskilda kategorier av personuppgifter som anges i EU:s dataskyddsförordning. Den övervägande delen av uppgifter i de ärenden som behandlas i CUD omfattas inte av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). I vissa ärendetyper är sekretessbelagda uppgifter mer vanligt förekommande, exempelvis uppgifter som kan ha betydelse för utlänningars säkerhet i vissa fall. CUD är inte godkänd för att hantera sekretessbelagda uppgifter som rör förhållanden av betydelse för rikets säkerhet, och det ska därför inte finnas sådana uppgifter i databasen.

2. Hur sker tilldelningen av behörighet till Migrationsverkets ärendehanteringssystem vid utlandsmyndigheterna? Utskottet önskar en redogörelse för vilka olika behörigheter som finns och vilka överväganden som görs när personal tilldelas behörighet vad t.ex. avser olika personalkategorier, omständigheter hänförliga till verksamhetslandet och eventuella andra omständigheter. Utskottet önskar också en redogörelse för i vilken utsträckning respektive behörighetskategori medför en möjlighet att fatta beslut eller att ändra uppgifter i systemet.

Wilma är det övergripande it-systemet för utlandsmyndigheternas migrationsärenden. Registreringsflödet för utlandsmyndigheterna benämns W2. Följande behörighetsgrupper finns i Wilma och i W2.

- W2-Lokalanställd UM
- W2-Beslutsfattare UM
- Wilma – Basic/Grundbehörighet
- Wilma – Extended/ utökad behörighet
- Wilma – Full/Full behörighet

Utlandsmyndighetens chef ska besluta om tillgång till myndighetens datorsystem, anpassat efter befattningshavarnas behov i arbetet och gällande

säkerhetsregler. Behörigheterna i Migrationsverkets ärendehanteringssystem är indelade i grupper, för att rätt användarkategori ska få rätt åtkomst och tillgång till systemet. Utgångspunkten är att användaren ska ha tillgång till den information och de systemfunktioner som krävs för att fullgöra sina arbetsuppgifter. Huruvida användaren är utsänd eller lokalanställd påverkar också vilken behörighet som tilldelas. Utlandsmyndigheten beställer behörigheter till systemet av Migrationsverket via en blankett som verket har tagit fram. Migrationsverket tar i sin prövning bl.a. hänsyn till omfattningen av migrationsverksamheten, antalet övriga medarbetare vid utlandsmyndigheten som redan har behörighet och andra faktorer som kan tänkas påverka ärendemängden och arbetssituationen.

För att utlandsmyndighetens chef ska kunna tilldela en medarbetare utökad behörighet krävs i vissa fall att Utrikesdepartementet fattar beslut om bemyndigande för utlandsmyndigheten.

När det gäller sekretessbelagda uppgifter finns särskilda begränsningar avseende behörigheten för lokalanställd personal. Den mer begränsade behörigheten innebär att den anställde inte kan se all information i ärendet, inte ta bort dokument och inte heller fatta beslut. En utlandsmyndighet kan hos Migrationsverket ansöka om utvidgad behörighet för en lokalanställd medarbetare. Verkets beslut om detta ska föregås av en säkerhetsprövning. Både Utrikesdepartementets och Migrationsverkets säkerhetsenheter måste tillstyrka ansökan.

3. Med vilket stöd beslutar Migrationsverket om tilldelning av behörigheter till ärendehanteringssystemet för personal vid utlandsmyndigheterna?

Migrationsverket är personuppgiftsansvarigt och informationsägare av den information som bearbetas i myndighetens system. Utifrån personuppgiftsansvaret har Migrationsverket en skyldighet att säkerställa korrekt åtkomst till den information som myndigheten förvaltar och hanterar i myndighetens system. Behovet av korrekt åtkomst till denna information styr tilldelningen av behörigheter.

4. Vilken myndighet ansvarar för uppföljning under anställningens gång av beslutet att tilldela en anställd vid en utlandsmyndighet en viss behörighet?

Chefen för utlandsmyndigheten har ansvar för att regelbundet kontrollera att beslut om behörigheter och delegering av beslutanderätt fortsatt är lämpliga

och att besluten är dokumenterade. Detta ansvar innefattar även att kontrollera att samtliga behörigheter för personal som lämnat utlandsmyndigheten är avslutade.

UD:s bemyndiganden att tilldela en utökad behörighet för lokalanställd personal är tidsbegränsade och departementet kan också återkalla ett bemyndigande om utbildningskravet förbigåtts, om förutsättningarna för ett givet bemyndigande ändras eller om bemyndigandet inte används på ett korrekt sätt.

5. Vilka åtgärder ska vidtas när en anställning vid en utlandsmyndighet upphör eller en anställd byter arbetsuppgifter med avseende på behörigheten till Migrationsverkets ärendehanteringssystem? Vilken myndighet ansvarar för att åtgärderna vidtas och i vilken utsträckning vidtas de vid utlandsmyndigheterna?

När en anställning vid en utlandsmyndighet upphör eller om den anställde byter arbetsuppgifter ska utlandsmyndigheten i förekommande fall anmäla till Migrationsverket att behörigheterna i Migrationsverkets ärendehanteringssystem ska återkallas. Härtill kommer de åtgärder som vidtas när en anställning upphör. Då avslutas den anställdes it-konto. I samband med det återlämnas även den anställdes smartkort, som krävs för inloggning i systemen.

Enligt vägledningen för utlandsmyndigheternas migrationshantering ska utlandsmyndigheten regelbundet se över sina behörigheter. Behörigheterna kontrolleras även i samband med Utrikesdepartementets inspektioner där Migrationsverket kan delta för att inspektera migrationsverksamheten.

6. Stämmer Riksrevisionens slutsats att brister i rutinerna för behörigheten till ärendehanteringssystemet när anställda slutar eller byter arbetsuppgifter kan innebära att obehöriga får tillgång till känslig information i ärendehanteringssystemet?

För att få tillgång till Migrationsverkets ärendehanteringssystem krävs, utöver behörighet och smartkort med personlig kod, att man har ett giltigt it-konto och använder sig av en nätverksansluten dator i vilken Migrationsverkets system är installerat, vilket bara sker på utlandsmyndighetens stationära datorer eller personligt utkvitterade bärbara datorer. Enbart en gällande behörighet innebär således inte att man har tillgång till ärendehanterings-systemet. I Riksrevisionens rapport konstateras att utlandsmyndigheterna inte alltid meddelat när behörigheter skulle avslutas. Detta föranledde inte

några rekommendationer från Riksrevisionens sida. Departementet har dock i skriftlig vägledning förtydligat att detta ska ske.

7. Vilka åtgärder vidtogs efter Utrikesförvaltningsutredningens delbetänkande 2010 avseende de av utredningen påtalade riskerna för oegentligheter i viserings- och migrationsverksamheten och informationssäkerhetsfrågorna? Hade några signaler om sådana risker inkommit till Regeringskansliet dessförinnan? Om ja, när inkom signalerna och vilka åtgärder föranledde de i Regeringskansliet?

För att öka rättssäkerheten och effektiviteten i migrationsärendena anställdes tjänstemän med migrationskompetens i Utrikesdepartementet. På utlandsmyndigheterna infördes regionalisering av viseringsärenden. Kompetensutvecklingen förbättrades genom interaktiva kurser, regionala seminarier och stödjande dokument. Under hösten 2010 inrättades även en funktion med ansvar för regeltillsyn på UD.

En ytterligare åtgärd som vidtogs med anledning av delbetänkandet var att ett avgiftshanteringssystem med tillhörande databas som lagrar betalningstransaktioner/ansökningsavgifter för resehandlings- och migrationsärenden infördes. Det skapade en koppling mellan ärende och betalningstransaktion, vilket gör att transaktionen blir möjlig att söka fram.

All utsänd personal i utrikesförvaltningen har sedan tidigare varit säkerhetsprövad. För viss utsänd personal som arbetat i Migrationsverkets ärendehanteringssystem sker numera även en kontroll av tidigare hantering av systemet. En regelrätt säkerhetsprövning genomförs numera av utlandsmyndigheten vad gäller den lokalanställda personalen. För personal som är svenska medborgare sker även en registerkontroll enligt gällande säkerhetsskyddslagstiftning. Om det blir aktuellt med behörighet för lokalanställd personal som inte är svenska medborgare kan undantagsvis registerkontroll ske även med en utländsk myndighet.

Det finns inte någon samlad bild av signaler om de av utredningen påtalade riskerna för oegentligheter som kom in till Regeringskansliet före 2010. Sedan UD inrättade sin funktion med ansvar för regeltillsyn finns det ett system på plats för att omhänderta den typen av signaler.

8. I vilken utsträckning får Utrikesdepartementet och eventuella andra svenska myndigheter kännedom om fall av oegentligheter vid utlandsmyndigheterna? Vilka

åtgärder kan sådan information leda till från Utrikesdepartementets eller någon annan myndighets sida?

År 2018 handlades 69 000 uppehållstillståndsärenden och över 250 000 viseringsärenden vid utlandsmyndigheterna. Totalt inkom år 2018 34 anmälningar om misstänkta oegentligheter till Utrikesdepartementet. Av dessa kunde de misstänkta oegentligheterna styrkas i två fall och i ett fall utreds de misstänkta oegentligheterna fortfarande.

Regeltillsynen vid Utrikesdepartementet är mottagare av anmälningar om misstänkta oegentligheter. Information om hur en anmälan kan göras finns på UD:s intranät för utsända och lokalanställda. För allmänheten finns informationen tillgänglig på regeringens webbplats samt, med start från 2018, även på samtliga utlandsmyndigheters webbplatser. Regeltillsynen har också infört ett särskilt elektroniskt anmälningsformulär för anmälan om oegentligheter inom utrikesförvaltningen. Formuläret är tillgängligt via Regeringskansliets intranät och via regeringens, Migrationsverkets och utlandsmyndigheternas webbplatser.

De flesta anmälningar kommer in via de kanaler som beskrivs ovan. Anmälningar kan även komma in till Migrationsverket. Vid en anmälan sker samråd mellan regeltillsynen och Migrationsverkets enhet för interna utredningar kring behovet av att inleda en utredning och vem som ansvarar för denna.

Vilka åtgärder som vidtas om en oegentlighet kan konstateras varierar utifrån ärendets art. Generellt sett gäller att en arbetstagare t.ex. kan tilldelas en varning eller skiljas från sin tjänst. Den enskilda utlandsmyndigheten kan få utökat stöd från UD och departementet ser alltid över om styrande och stödjande dokument bör uppdateras för att öka stödet till samtliga utlandsmyndigheter utifrån de lärdomar som dragits.

Migrationsverksamhetens karaktär innebär att bedömningar av risker för oegentligheter behöver ske kontinuerligt. Risker kan uppmärksammas både i den ordinarie verksamheten och genom att ta tillvara iakttagelser utifrån. Departementet arbetar aktivt med att följa upp utlandsmyndigheternas riskanalyser och ytterligare stärka det metodstöd som ges till utlandsmyndigheterna gällande riskhantering.

9. Vilka övriga kommentarer ger anmälan och uppgifterna i denna promemoria anledning till?

Anmälan och uppgifterna i konstitutionsutskottets promemoria ger inte anledning till några övriga kommentarer.

Bilaga 1

Regeringskansliet

Utdrag

19 juni 2018

UD2018/10558/RT

Utrikesdepartementet

Etiska riktlinjer vid utlandstjänstgöring

1 bilaga

Som representant för Sverige bidrar man med sitt uppträdande till den bild som förmedlas av Sverige. Det gäller såväl under stationering som under tjänsteresa och både i och utanför tjänsten. Uppgiften som företrädare kräver gott omdöme och ett etiskt förhållningssätt. Att vara innehavare av diplomat- eller tjänstepass förpliktar.

Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) beslutar "Etiska riktlinjer vid utlandstjänstgöring" enligt *bilaga*. Riktlinjerna gäller för samtliga utsända vid utlandsmyndigheterna, oavsett huvudman. Riktlinjerna ska vara vägledande även för den lokalt anställda personalen, med undantag av sådant som är uppenbart riktat till utsänd personal, såsom "lyhördhet för lokala seder" eller "diplomatiska privilegier". De etiska riktlinjerna ska uppmärksammas återkommande, exempelvis under planeringsdagar.

Utlandsmyndigheterna ska informera underställda honorärkonsuler om riktlinjerna. Konsulerna förväntas beakta vad som sägs i dem.

Riktlinjerna ersätter de tidigare riktlinjerna från år 2012.

Beslutet har fattats av expeditionschefen Håkan Åkesson.

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 76
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 39 Stockholm
Besöksadress: Tegelbacken 2
E-post: ud.registrator@regeringskansliet.se

Utdrag till

Samtliga utlandsmyndigheter

Sektionskanslierna

Svenska institutet, Alexandria

Samtliga enheter

Chefsjuristen, FA

Expeditionscheferna i Ju, Fö och N

Samtliga personalchefer i RK

Sida

Business Sweden

Försvarsmakten

Polismyndigheten

Säkerhetspolisen

Tullverket

Migrationsverket

Etiska riktlinjer vid utlandstjänstgöring

Om riktlinjerna

Som utsänd representant för Sverige har du ett viktigt ansvar att värna om och följa de regler, riktlinjer och rutiner som finns, såväl Utrikesdepartementets och Regeringskansliets som myndighetens egna. Utsända och i synnerhet chefen visar vägen genom att själva vara goda föredömen. Vårt goda omdöme ska inte kunna ifrågasättas.

Det som här tas upp är inriktat på områden där frågor om etik i samband med utlandstjänstgöring erfarenhetsmässigt uppstår. Riktlinjerna är ett komplement till regeringskansliets etiska riktlinjer. Tjänstemän med en annan huvudman än Regeringskansliet kan även behöva observera de riktlinjer som den egna huvudmannen har fastställt.

Medarbetare kan också få god vägledning i ”Den statliga värdegrunden – professionella värderingar för en god förvaltningskultur”, som Statskontoret publicerat (2018) och som beskriver vilka värderingar som ska prägla alla statsanställda.

Observera att riktlinjerna gäller just etik, d.v.s. att de i princip behandlar frågor som ofta befinner sig i ett gränsland mellan det explicit förbjudna handlandet och det klart riktiga handlandet. Man måste alltid följa gällande regler där sådana finns, i form av lagar, förordningar, myndighetsföreskrifter, avtal och bindande beslut. Som exempel kan nämnas bestämmelserna om jäv i förvaltningslagen (2017:900). En del former av handlande som kan beskrivas som oetiskt utgör även brott enligt svensk och andra länders lag.

Bristande respekt för de etiska riktlinjerna kan påverka bedömningen av en utsänd tjänstemans lämplighet för utlandstjänstgöring. Allvarliga fall kan bli föremål för prövning av personalansvarsnämnden. För lokalt anställda kan det bli fråga om varning eller annan disciplinär åtgärd och, i förekommande fall, personalansvarsnämnd. Handlingar som utgör brott behandlas i den ordning som detta föranleder.

Missförhållanden ska anmälas till chefen för utlandsmyndigheten eller till departementet (UD RT).

Officiell representant eller privatperson

För dig som är utsänd representant för Sverige finns det ingen klar gräns till den privata sfären. Inte heller i umgänget med vänner går det att i det egna uppträdandet helt frigöra sig från den officiella roll du har. Det du säger uppfattas också lätt som uttryck för en officiell svensk ståndpunkt.

Du är sällan en anonym privatperson. Din privata bil bär sannolikt registreringsskyltar av vilka det framgår att du tillhör en svensk officiell representation. Dina id-handlingar visar att du är en officiell svensk företrädare. Är du medlem i t.ex. en idrottsklubb eller någon annan förening blir du snart känd som svensk diplomat. På barnens skola och i samband med olika fritidsaktiviteter vet man snart vem du är. Då är du inte en anonym privatperson. Vid val av klädsel och bruk av politiska eller religiösa symboler måste du vara uppmärksam på hur du kan uppfattas.

Den verksamhet som utlandsmyndigheterna bedriver behöver resonerande och reflekterande tjänstemän. Det är lika viktigt att internt föra fram egna analyser och ståndpunkter som att utåt föra det officiella Sveriges talan. Även i de fall du personligen inte delar de svenska ståndpunkterna är det självklart att du förmedlar dessa vid officiella uppdrag och i umgänget med representanter för andra länder. Om du får svårt att fullgöra vissa arbetsuppgifter därför att din egen uppfattning starkt avviker från vad du har att verka för bör du ta upp saken med myndighetschefen

Som svensk och offentligt anställd har du självfallet rätt att engagera dig i olika frågor och att fritt uttrycka dig i tal och skrift. Som utsänd bör du ändå tänka på att utrymmet för att föra fram privata åsikter kan vara begränsat och att du i värdlandets ögon normalt uppfattas som en officiell representant för Sverige och utlandsmyndigheten. Det är en fråga om förtroendet för dig som svensk representant. Du bör t.ex. inte yttra dig förklenande om förhållanden i stationeringslandet.

Medföljare kan också uppfattas vara representanter för Sverige i olika situationer.

Arbetskultur

Du ska visa respekt för de lokalt anställdas kultur, situation och arbetsuppgifter. De interna umgängesformerna bör kännetecknas av vad som karaktäriserar en god svensk arbetsplats. Samtidigt är du lyhörd för lokala seder och förväntningar.

Du ska vara observant på och verka för att ingen otillbörligt särbehandlas, kränks eller trakasseras. Ingen får diskrimineras på grund av kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder eller sjukdom.

Förvaltningskultur

Utlandsmyndigheterna är förvaltningsmyndigheter och ska tillämpa förvaltningslagen. Från och med den 1 juli 2018 gäller en ny förvaltningslag som jämfört med den föregående lagen ytterligare tydliggör enskildas rättigheter vid kontakter med myndigheterna. Förvaltningslagens regler om en god förvaltning – bl.a. om service, tillgänglighet och samverkan – är uttryck för en övergripande princip att svenska myndigheter är tillgängliga, tillmötesgående och hjälpsamma, och gäller i all förvaltningsverksamhet hos myndigheten. Du vinnlägger dig om att alltid verka i denna anda och att ge alla som vänder sig till myndigheten ett gott bemötande.

Otillbörligt utnyttjande av maktställning

Som utsänd – och det gäller särskilt chefer – har man en speciell och privilegierad ställning i verksamhetslandet. Med hänsyn till ditt uppdrag eller din ekonomiska och sociala ställning kan människor i din omgivning uppfatta att de står i beroendeförhållande till dig. Du ska vara medveten om det och tänka på att inte uppträda så att du riskerar att uppfattas som att du kräver eller förväntar dig särskilda förmåner – eller ger sådana till andra. Det

är olämpligt att ha intima förbindelser, såsom sexuella relationer, med personer där man kan uppfatta att det finns ett beroendeförhållande.

Oegentligheter och korruption

Oegentligheter innebär att utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra, enligt Ekonomistyrningsverkets (ESV) definition i en vägledning om att förebygga oegentligheter hos statliga myndigheter.[1]

Det är vanligt att begreppet korruption används som ett samlingsbegrepp för olika oegentligheter. Korruption innebär att någon utnyttjar sin maktposition eller ställning för att gynna sina egna eller andras intressen på ett otillbörligt sätt.

Utlandsmyndigheterna verkar ibland i miljöer där korruption är vanligt förekommande. Det ställer extra stora krav på myndigheten att säkerställa att ett korruptionsbeteende inte får fotfäste inom myndigheten. Det interna kontrollsystemet ska vara genomtänkt och ska tillämpas på avsett vis. Då blir det också ett skydd för medarbetarna mot ogrundade anklagelser om korruption.

I det internationella samarbetet arbetar Sverige aktivt för att bekämpa korruption. Här har utlandsmyndigheterna en viktig roll. Vi ska vara särskilt uppmärksamma på att korruptionen inte förekommer inom svenskfinansierade biståndsinsatser, inom olika former av främjandeaktiviteter och i den författningsreglerade verksamheten.

Vid misstankar om oegentligheter inom myndigheten ska chefen i normalfallet uppmärksammas på saken. Du kan också vända dig till departementet (UD RT) eller, om misstankarna faller inom utvecklingssamarbetet, till Sida, Enheten för kvalitetssäkring och utredning (KUT). Man kan vara anonym vid anmälan om oegentligheter till UD.

[1] Ekonomistyrningsverkets vägledning Oegentligheter och intern styrning och kontroll – Att komma vidare i arbetet med att förebygga och upptäcka oegentligheter (2016-03-22)

Användning av Migrationsverkets informationssystem

Den information som finns tillgänglig i Migrationsverkets informationssystem får endast användas när det är nödvändigt för att utföra en viss tjänsteuppgift. Om någon använder systemen för annat ändamål, t.ex. för att av eget intresse ta del av informationen, kan det i vissa fall betraktas som en brottslig handling.

För närmare information hänvisas till UD:s beslut ”Användning av Migrationsverkets informationssystem.

Mottagande och givande av gåvor m.m.

Se även avsnittet Representation m.m. nedan, där det hänvisas till Regeringskansliets riktlinjer om representation, gåvor och vissa personalförmåner.

Gränsen mellan vad som är tillbörligt och otillbörligt är flytande och kan växla från tid till annan liksom mellan olika verksamhetsområden. Generellt gäller att ju mer ditt arbete eller dina beslut kan uppfattas påverka givarens ekonomi eller situation i övrigt, desto mer restriktiv måste du vara med att acceptera gåvor eller motsvarande. Vid myndighetsutövning finns det inte något utrymme för att ta emot gåvor av den person som påverkas av beslutsfattandet.

Att etablera, vidmakthålla och främja goda relationer är ett centralt inslag i den diplomatiska verksamheten. I likhet med hur UD gör i Sverige bjuder värdlandets myndigheter ofta diplomatiska kåren att i studiesyfte besöka olika delar av landet och där sammanträffa med företrädare för den lokala administrationen och kultur- och näringslivet. Det får anses vara legitimt att delta i en sådan resa. Om inbjudaren däremot är ett företag, svenskt eller utländskt, kan det finnas påtagliga kommersiella intressen som gör att gränsen till vad som är tillbörligt att acceptera får sättas snävare, inte minst om inbjudaren avser att stå för kostnaden.

Det kan hända att du blir erbjuden att i eller utom tjänsten delta i utbildningar, resor m.m. som bekostas av tredje land. Grundprincipen är att arbetsgivaren ska betala för sådant deltagande som sker i tjänsten. Sådant

som ligger utanför tjänsten ska betalas av tjänstemannen själv. Vid tveksamheter ska saken i första hand prövas av myndighetschefen. Frågan kan även hänskjutas till departementet (chefen UD RS).

Tagande – och givande – av gåvor (inbjudningar till kulturella arrangemang, avskedspresenter m.m.) kan också vara inslag i det diplomatiska arbetet eller umgänget. Det gäller även här att upprätthålla ett respektavstånd till gränsen för det tillbörliga.

Mer värdefulla gåvor bör inte tas emot. Här gäller de beloppsgränser som framgår av RK:s etiska riktlinjer. Om det av någon anledning är svårt att avvärja sådana gåvor kan en lösning vara att ta emot gåvan för myndighetens räkning och föra upp den på en lämplig inventarielista. Gåvor i form av konsumtionsvaror till ett mindre värde kan få komma hela personalen till del under exempelvis personalsammankomster. Kontanter eller motsvarande får däremot aldrig tas emot. Ge aldrig bort gåvor i tjänsten som överstiger det värde som du som svensk tjänsteman får ta emot.

I vissa fall kan mottagande och givande av gåva utgöra muta, och kan därmed vara en brottslig handling.

Representation m.m.

Regeringskansliets riktlinjer om representation, gåvor och vissa personalförmåner gäller.

Representation är ett viktigt medel för utlandsmyndigheterna att skapa, vårda och utveckla ett för verksamheten relevant kontaktnät. Med intern representation avses den representation som riktar sig mot de anställda och som har till syfte att främja den interna verksamheten och därmed bidra till att skapa goda arbetsförhållanden. Till intern representation räknas även måltider i samband med interna utbildningar och interna konferenser även om dessa redovisas på annat sätt. Kostnader för sällskapsliv av privat natur, personlig gästfrihet och liknande är inte representation.

Representation ska utövas med måttfullhet under beaktande av syftet med det enskilda representationstillfället och av bestämmelserna om mutor.

Se Vägledning för representation vid utlandsmyndigheterna, för mer information. Frågor om tillämpningen av regelverket kan också ställas till departementet (UD PLAN).

Immunitet och privilegier

Diplomater och andra utsända tjänstemän har i regel immunitet och privilegier med stöd av Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser eller Wienkonventionen om konsulära förbindelser. Det innebär att diplomater åtnjuter okränkbarhet som person, och att deras privatbostäder också är okränkbara. Diplomater kan få skattefri import av förbruknings- och kapitalvaror, inköp och skattefri försäljning av bilar m.m. i enlighet med vad det mottagandet landet har beslutat. Immuniteten och privilegierna har tillkommit för att underlätta den diplomatiska verksamheten och är avsedda för personligt bruk i tjänsten. De får inte utnyttjas på ett otillbörligt sätt. Det mottagande landets lagar och regler ska följas. Parkeringsböter ska t.ex. betalas. Lagföring av brott begångna utomlands kan komma att ske i Sverige. Eventuella frågor om att häva diplomatisk immunitet beslutas av rättschefen.

Jäv och chefers ekonomiska ansvar

Om jäv vid handläggning av ärenden finns utförliga bestämmelser i 16-18 §§ förvaltningslagen (2017:900).

På utlandsmyndigheterna, som ofta är små, är jävsfrågan påtagligt närvarande. Det gäller speciellt beslut som rör myndighetschefens kostnadsersättningar för tjänsteresor och representation och för reglering av chefens förmåner under UVA. Beslutsfattaren i ersättningsfrågan, oftast andreman eller redovisningsansvarig, kan uppfattas vara i en sådan beroendeställning till chefen att det kan vara fråga om en jävsliknande situation. Departementets regler om besluts- och attesträtt får därför särskild tyngd. Vid oenighet mellan chef och redovisningsansvarig/andreman ska frågan underställas departementet (chefen UD EKO).

Myndighetschefen beslutar inom ramen för chefskapet om utnyttjandet av de resurser som står till myndighetens förfogande. Särskilt de beslut som

direkt berör chefen själv, såsom fördelning av representationsmedel och utnyttjande av tjänstefordonen, sätter tonen på myndigheten. Chefen måste vara ett gott föredöme i alla sammanhang.

Även i den författningsreglerade verksamheten, bl.a. migrationsverksamheten, kan jävsituationer uppstå. Om det i vissa migrationsärenden upplevs som obekvämt eller anses som olämpligt att fatta beslut på utlandsmyndigheten p.g.a. risk för jäv kan ärendet lämnas över till Migrationsverket.[2]

Om chefen avser att hans eller hennes medföljare eller en annan närstående person ska anställas, anlitas för ett avlönat uppdrag eller engageras som praktikant, ska saken underställas departementet (chefen UD P). Samma rutin gäller om medföljare förväntas delta i tjänsteresa med finansiering från myndighetens egen budget eller stå värd för representation i ambassadens namn.

Om det blir fråga om en bisyssla som skulle kunna vara förtroendeskadande eller arbetshindrande, ska saken i första hand prövas av myndighetschefen. Saken kan även hänskjutas till departementet (rättschefen). Regler om bisysslor finns i lagen om offentlig anställning och i RK:s etiska riktlinjer.

Köp av sexuella tjänster m.m.

Var du än är respekterar du den svenska lagstiftningen om förbud mot köp av sexuella tjänster, sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi. Du besöker inte porrklubbar.

Sexuella trakasserier får inte förekomma. RK:s regler gäller.

Myndighetens datorer m.m. tillhandahålls för verksamheten och får naturligtvis inte användas för att inhämta eller sprida pornografiskt material.

[2] Se Migrationsverkets handbok för handläggning av migrationsärenden vid utlandsmyndigheterna, 5.8 Möjlighet att lämna över ärenden till Migrationsverket (finns tillgänglig på UM-Net).

Alkohol, narkotika och andra droger

I situationer där alkohol förekommer måste du vara uppmärksam på att du som utsänd är synlig, vare sig du är i tjänst eller är ledig. Din alkoholkonsumtion ska aldrig vara högre än att du uppfattas som en god representant för Sverige. Det är viktigt att komma ihåg att toleransen för vad som är acceptabelt kan vara betydligt mer restriktiv i utlandet än i Sverige.

När det gäller bilkörning och alkohol har många länder högre promillegränser än i Sverige. Vissa länder kan helt sakna gränser. Av dig som utsänd representant för Sverige förväntas att du följer de svenska reglerna om alkohol och bilkörning även utomlands. Om de lokala reglerna är än mer restriktiva är det naturligtvis de som gäller. Vid bilkörning i tjänsten bör nollkonsumtion iakttas.

Nolltolerans råder vad gäller bruk av narkotika. Vad avser innehav och bruk av narkotiska preparat och andra droger ska du som tjänstgör utomlands följer de regler som gäller i Sverige.

Det tål att påpekas att det egna säkerhetsmedvetandet avtrubbas under inflytande av alkohol och droger av olika slag.

Den som har alkohol- eller andra drogproblem ska inte tjänstgöra utomlands. Om missbruket uppdagas under utlandsstationeringen är det myndighetschefens uppgift att ingripa omedelbart. Även kollegor har ett ansvar för att missbruk uppmärksammas. Departementet (personalkonsulenterna) ska kontaktas.

Merkostnadsersättningar m.m.

Systemen för ersättningar vid utlandstjänstgöring eller vid resor utomlands bygger på att du tar ansvar för att arbetsgivaren får korrekt information om bl.a. aktuell familjesituation, utgifter och inkomster. Du är skyldig att fortlöpande hålla arbetsgivaren informerad om förhållanden som kan påverka dina ersättningar. Du måste informera arbetsgivaren om du får felaktiga ersättningar utbetalda. Oriktiga uppgifter om ekonomiska förhållanden kan medföra straffansvar. Illegal valutaväxling är inte acceptabel.

Av den bostadsförbindelse som varje utsänd ska underteckna framgår att bostaden, eller en del av den, inte får utnyttjas till annat än bostadsändamål för tjänstemannen och hans eller hennes familj.

Tjänsteresor

Du ska hålla nere kostnaderna för tjänsteresor genom att planera omsorgsfullt och boka i tid. De bonuspoäng som tjänas in vid tjänsteresor får bara användas för andra tjänsteresor. Du ska inte flyga ”business” eller första klass om du inte har beviljats ett särskilt undantag av expeditionschefen. I övrigt ska Regeringskansliets riktlinjer för möten och resor samt expeditionschefens förtydligande av reseriktlinjerna för utrikesrepresentationen, ligga till grund för reseplaneringen.

Flyttgods och bipackning

Det gods som du och din familj tar med er i samband med förflyttning får inom gällande ramar endast bestå av personlig egendom. Om det blir fråga om bipackning ska saken underställas departementet (UD FAST).

Medföljare

Utrikesdepartementet försöker underlätta för medföljare att få arbete på stationeringsorten. Avtal har ingåtts med ett antal länder om lättnader för medföljare när det gäller att få arbetstillstånd. Medföljarens arbete får dock inte innebära en intressekonflikt med den verksamhet som utlandsmyndigheten bedriver. Se även vad som sägs ovan om jäv.

För medföljare som är tjänstlediga från en anställning i Regeringskansliet eller annan statlig myndighet ska reglerna om förtroendeskadlig bisyssla särskilt uppmärksammas.

Bilaga 2

REGERINGSKANSLIET

Bilaga till beslut

2017-05-10

Utrikesdepartementet

EKO/FH/GA/IU/P/PLAN/RT/SÄK

Vägledning för utrikesförvaltningens arbete med att förhindra oegentligheter

Att stärka internkontrollen är ett prioriterat mål i utrikesförvaltningens verksamhetsplan, och arbetet med att förhindra oegentligheter ingår som en central del i sådan internkontroll. Att motverka korruption i bistånd och handel utgör sedan länge en viktig del i svensk biståndS- och handelspolitik.

Denna vägledning informerar samlat om regelverk och verktyg för att förhindra oegentligheter och bekämpa korruption. Syftet är även att uppmärksamma situationer som skulle kunna leda till oegentligheter och korruption.

1. Oegentligheter och korruption samt svensk lagstiftning

Oegentligheter innebär att utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra, enligt Ekonomistyrningsverkets (ESV) definition i en vägledning om att förebygga oegentligheter hos statliga myndigheter.[1]

Det är vanligt att begreppet korruption används som ett samlingsbegrepp för olika oegentligheter, noterar ESV. Korruption innebär att någon utnyttjar sin maktposition eller ställning för att gynna sig själv eller andras intressen på ett otillbörligt sätt.

Korruption är ett allvarligt samhällsproblem som existerar över hela världen, i och mellan alla samhällssektorer och inte minst i samspelet mellan privat och offentlig sektor. Korruption fördjupar fattigdomen i världen, undergräver demokratin, snedvrider handel och skadar svenska

[1] Ekonomistyrningsverkets Vägledning om Oegentligheter och intern styrning och kontroll – Att komma vidare i arbetet med att förebygga och upptäcka oegentligheter (2016-03-22)

Postadress 103 39 Stockholm
Besöksadress Gustav Adolfs torg 1
Telefonväxel 08-405 10 00
Telefax 08-723 11 76
E-post: registrator@foreign.ministry.se

affärsintressen samt minskar förtroendet för samhällets institutioner och för marknadsekonomin.

Det vi vanligen menar med oegentligheter och korruption kan inkludera både brottsliga handlingar och olämpliga beteenden. Många, men inte alla handlingar är straffbara och föremål för disciplinära åtgärder.

År 2012 skärptes den svenska mutbrottslagstiftningen. Det äldre begreppet bestickning togs bort och mutbrotten kallas nu tagande och givande av muta. Kapitel 10 i brottsbalken tar bl.a. upp givande och tagande av muta, vårdslös finansiering av muta, handel med inflytande samt förskingring och trolöshet mot huvudman.

Förvaltningslagen reglerar förbjudet beteende i form av jäv.

För svenska medborgare inom utrikesförvaltningen gäller Lagen om offentlig anställning och dess regler om disciplinära åtgärder.

2. Tecken på oegentligheter/korruption

Oegentligheter/korruption kan ta sig många uttryck och uppstå när som helst. Det finns varningssignaler som det kan vara bra att vara uppmärksam på.

a) Här är några exempel på **varningstecken** vid en utlandsmyndighet:

- *Brist på insyn*

Brist på eller ovilja till insyn i redovisning, kassa, kvitton, fakturor, betalningar eller ärendehantering (bl.a. migration) kan tyda på att allt inte står rätt till.

- *Bristande tydlighet i utlandsmyndighetens bankkontakter*

Otydligt mandat från ambassaden till banken vad gäller behörighet för utsända och lokalanställda. Bristande insyn och tydlighet i medarbetares kontakter med ambassadens bank.

- *Samma inköpskanaler används ofta*

Att ofta använda samma inköpskanaler, butiker, konsulter, mäklare, resebyrå eller liknande kan vara tecken på vänskapskorruption eller ekonomisk vinning för beställaren.

- *Gåvor eller tjänster till personalen*

Om personalen vid en utlandsmyndighet får gåvor eller tjänster av personer eller företag, som kan dra nytta av personalens position, kan det vara tecken på oegentlighet/korruption.

- *Nyckelpersoner ovilliga att lämna ifrån sig ansvar*

Om nyckelpersoner - t.ex. kassören - är ovilliga att låta någon annan vikariera eller få insyn, kan det vara tecken på att allt inte står rätt till.

b) Här är några exempel på **varningstecken** i biståndsinsatser eller bidragsärenden:

- *Jämna siffror*

En redovisning med mycket jämna siffror kan vara ett tecken på ”avrundning” och uppskattning snarare än verklighetsbaserade poster i redovisningen.

- *Orimlig fakturering*

Om ett företag eller en organisation alltid fakturerar upp till budgettaket kan det finnas anledning misstänka att det inte alltid finns täckning för fakturorna.

- *Brist på transparens*

Brist på eller ovilja till insyn i t.ex. räkenskaper och upphandlingar kan tyda på att allt inte står rätt till.

- *Problematisk rapportering*

Om den finansiella rapporteringen är försenad eller bristfällig på något vis, särskilt om detta förekommer vid upprepade tillfällen, kan det vara tecken på att något inte står rätt till.

- *Val av revisor*

Om ett företag eller en organisation använt samma revisor under mycket lång tid, eller använt sig av en icke godkänd revisor, kan det vara anledning till vaksamhet.

- *”Ren revision”*

Om alla revisionsrapporter är helt utan anmärkning kan det tyda på att revisorn av någon anledning inte gjort sitt jobb.

- *Karismatisk ledartyp*

Om en mottagarorganisation eller ett företag styrs av en ledare som faller tillbaka på sin karismatiska personlighet snarare än fungerande kontrollfunktioner och organisatorisk uppbackning kan ledaren ha goda möjligheter att dölja ett korrupt beteende.

- *Svag styrelse*

En svag styrelse är mindre benägen att ifrågasätta ledarens beslut, vilket i förlängningen kan innebära en korruptionsrisk.

- *Nyckelpersoner byts plötsligt ut eller slutar hastigt*

Att nyckelpersoner plötsligt byts ut eller slutar hastigt kan vara tecken på att korruption har uppdagats inom mottagarorganisationen.

- *Rykten*

”En svala gör ingen sommar”, men rykten om korruption bör tas på allvar och undersökas.

Några vanliga exempel:

Hur ser oegentligheter/korruptionen ut? Rent konkret kan det t.ex. handla om:

- kassör ändrar siffror på kvitton och/eller i bokföringen
- manipulation av växelkurs
- otillåten användning av ambassadens checkar
- viseringar beviljas på falska grunder
- stöld av viseringsmärken (stickers) och präglingspress
- erbjudande om att ge förtur i migrationsärenden (besöks-/intervjutid) på ett oegentligt sätt
- anställda hämtar in anbud från vänner och släktingar
- felaktigt mottagande av rabatter
- leverantörer som fakturerar för arbeten som aldrig utförts eller som tar för mycket betalt
- faktura lämnas till ambassad på ett för högt belopp och "tillägget" delas mellan den som lämnat fakturan och ambassadanställd
- politiker eller statliga tjänstemän som kräver mutor från leverantörer i utbyte mot kontrakt
- företag som erbjuder stora summor pengar för att få kontrakt
- projektansvariga som anställer vänner och familjemedlemmar
- företag som erbjuder "förtäckta gåvor" i form av t.ex. resor, hotellkostnader och kvällsnöjen
- mottagare av biståndsmedel som använder dessa felaktigt

3. Förebygga oegentligheter/korruption

Det finns ett antal grundläggande demokratiska principer som generellt kan sägas utgöra viktiga förutsättningar för att förebygga och motverka korruption/oegentligheter, såsom:

- Öppenhet och ansvarsutkrävande
- Objektiv myndighetsutövning och oberoende rättsystem
- Rätt till information samt fria och granskande medier
- Starka, självständiga revisionsinstitut
- Starkt civilsamhälle

Vidare bidrar transparens och starka anti-korruptionsprogram till att förebygga och motverka korruption.

Grunden för ett aktivt arbete att förhindra oegentligheter och motverka korruption är att identifiera riskerna för var oegentligheter/korruption kan uppstå och att arbeta förebyggande.

Utrikesförvaltningens arbete sker på fyra nivåer:

a) internt inom UD och vid utlandsmyndigheterna
b) i biståndsinsatser, bidragshantering samt handels- och främjandeinsatser
c) i andra länder, inkl. Sveriges samarbetsländer
d) i internationellt antikorruptionsarbete

a) Förebygga interna oegentligheter/korruption inom utrikesförvaltningen

På utlandsmyndigheterna finns områden som kan vara särskilt riskutsatta, t.ex. myndigheter med omfattande migrationsverksamhet där tydligt regelverk, icke-kontant betalning och andra riskförebyggande åtgärder är av särskild vikt. Även vid andra utlandsmyndigheter med stor kontanthantering och/eller handskrivna kvitton finns ökad risk för ekonomiska oegentligheter. Internetbank rekommenderas.

För att förhindra interna oegentligheter/korruption finns bl.a. följande verktyg:

- Etiska riktlinjer
- Ekonomiadministrativt regelverk
- Intern styrning och kontroll
- Migrationsregelverk
- Utbildning för personalen

Etiska riktlinjer

Anställda på UD omfattas av Regeringskansliets etiska riktlinjer.

UD:s etiska riktlinjer vid utlandstjänstgöring gäller för alla utsända vid utlandsmyndigheterna. Riktlinjerna bör vara vägledande även för den lokalt anställda personalen. Missförhållanden ska anmälas till chefen för utlandsmyndigheten eller till UD:s Regeltillsyn (UD RT).

De etiska riktlinjerna vid utlandstjänstgöring tar bl.a. upp frågor om

- korruption och jäv
- gåvor och förmåner
- anlitande av närstående för uppdrag

Ekonomiadministrativt regelverk

Föreskrifter om ekonomiadministration vid utlandsmyndigheterna (UF 2012:2) innehåller regler om bl.a. granskning och kontroll på en utlandsmyndighet. [2] Föreskrifterna kompletteras av riktlinjer för utlandsmyndigheternas hantering av värdehandlingar samt vägledningar för utlandsmyndigheterna om

- Intern styrning och kontroll
- Bokföring/redovisning
- Cash management

Dessutom finns ytterligare ett 20-tal manualer, vilka innehåller detaljerade anvisningar och råd för olika händelser på en utlandsmyndighet.

[2] Ekonomiadministrativa föreskrifter, riktlinjer, vägledningar och manualer för utlandsmyndigheterna finns på Klaranätet under "Arbetssätt på utlandsmyndigheterna" och underrubriken "Budget och Ekonomistyrning UM".

Intern styrning och kontroll

Intern styrning och kontroll består av fem komponenter
1. Kontrollmiljö – regelverk, rutiner, organisationskultur
2. Riskbedömning – identifikation av risker, värdering och åtgärder
3. Kontrollaktiviteter – identifikation av kontrollpunkter
4. Information och kommunikation - relevant information i rätt tid
5. Uppföljning – utvärdering, förbättringar, bristhantering och dokumentation

Även när det gäller att förhindra oegentligheter och förebygga korruption i biståndsinsatser, bidragshantering samt handels- och främjandeinsatser (punkten b nedan) används metoden för intern styrning och kontroll.

Migrationsregelverk

Ansökan om Schengenvisering ska handläggas i enlighet med Viseringskodex som är gemensam för alla EU-länder. Denna viseringskodex samt ”Handledning för handläggning av viseringsansökningar och ändringar av utfärdare viseringar” finns på Migrationsverkets sida ”UM Net”, som nås via Klaranätet. På ”UM Net” finns även Migrationsverkets Cirk-UM som bl.a. innehåller relevanta rutinbeskrivningar för alla typer av migrationsärenden.

Regler om förvaring av viseringsmärken och präglingspress finns i RK:s Föreskrifter om säkerhet och skydd vid utlandsmyndigheterna (UF 2011:6). Föreskrifterna kompletteras av UD:s ovan nämnda riktlinjer för utlandsmyndigheternas hantering av värdehandlingar samt vägledning om säkerhetsärenden vid utlandsmyndigheterna.

Vägledning avseende utlandsmyndigheternas migrationshantering (arbetsformer) tar bl.a. upp frågor om god hantering av intervjubokningar.

Migrationsverkets regler för användning av Migrationsverkets informationssystem gäller även för all personal i utrikesförvaltningen, enligt beslut av expeditionschefen. Reglerna tar bl.a. sikte på s.k. otillåtna slagningar.

Utbildning

Risk för oegentligheter inom bl.a. administration, redovisning och migration uppmärksammas i utbildningar som UD-P arrangerar.

En anti-korruptionsutbildning (interaktiv) har tagits fram av Sida och

UD-P, i samarbete med berörda UD-enheter.[3] UD-P anordnar även utbildning i bidragshantering.

b) Förebygga oegentligheter/korruption i biståndsinsatser, bidragshantering samt i handels- och främjandeinsatser

I UD:s och Sidas[4] uppdrag ingår att förhindra oegentligheter och motverka korruption i biståndsinsatser, bidragshantering och främjandeinsatser. Oegentligheter/korruption ska förebyggas genom att identifiera, uppmärksamma och hantera riskerna under beredning, genomförande och uppföljning av en insats.

En viktig faktor är öppenhet. Regeringen har infört en transparens-garanti i biståndet. Den innebär att offentlig information om svenskt bistånd görs tillgänglig på internet (www.openaid.se).

För projektbidrag från UD har ett antal standardriskområden identifierats – ett av dem är "risk för korruption". UD delar upp riskerna i interna risker (exempelvis jäv), risker hos mottagarpart och omvärldsrisker.

När det gäller biståndsinsatser och bidragshantering är första steget i analysen av korruptionsrisk att ha god kunskap och förståelse för korruptionens former och uttryck i den aktuella kontexten (t.ex. landet och sektorn). Därefter görs en specifik analys av insatsen och involverade samarbetsparter. Förutom bedömning av samarbetspartnerns kapacitet och interna kontrollsystem görs en uppskattning av:

- samarbetspartnerns medvetenhet om korruptionsrisker
- samarbetspartners vilja att förebygga, upptäcka och hantera korruption inom insatsen
- hur de externa strukturerna för ansvarsutkrävande ser ut

Då korruptionsriskerna analyserats och värderats görs en bedömning om risken kan accepteras, delas, reduceras eller elimineras. I normalfallet ska åtgärder vidtas för att reducera risken, och dessa måste vara specifikt anpassade till den aktuella insatsen, sektorn och landet/regionen.

För mer information om förebyggandet av oegentligheter/korruption i UD:s bidragshantering, se UD:s vägledning för bidrag.[5]

På många utlandsmyndigheter i länder med omfattande korruption finns särskilda anti-korruptionsstrategier framtagna.

---

[3] Denna e-utbildning om Antikorruption finns i Kompetensportalen.
[4] Jfr bl.a. Sidas Antikorruptionsregel senast uppdaterad 2016-02-29.
[5] UD:s Vägledning för bidrag finns på Klaranätet under "Arbetssätt" och underrubriken "Bidragshantering".

UD gör vidare en värdering av multilaterala organisationers revisionssystem och arbete med antikorruption, främst inom ramen för övergripande organisationsbedömningar men även inom ramen för löpande styrelsearbete. Avsikten är dels att verifiera att godtagbara system, regelverk och arbetsformer finns på plats i de organisationer som Sverige ger stöd, dels att verka för att organisationerna inom sina resp. mandat arbetar systematiskt för att förebygga och minska korruption i samarbetsländerna.

Alla organisationer har en externrevisor (KPMG, PwC eller motsvarande) samt en kompetent internrevisor. På senare tid har några organisationer också infört en "whistleblowing"-funktion. Systemen för revision och organisationernas anti-korruptionspolicy fastställs och granskas genom styrelsen för respektive organisation, där Sverige är representerat. Utgångspunkten för svenskt engagemang med multilaterala organisationer som Världsbanken och FN-organen är således att vi har förtroende för att systemen fungerar och att vi agerar på information som uppkommer genom dem.

Arbetet mot korruption är också en viktig del inom ramen för handelspolitiken, främjandet och hållbart företagande. Korruption hör till de utmaningar som företag kan ställas inför. Regeringen har bl.a. uttryckt att den förväntar sig att svenska företag tillämpar en tydlig antikorruptionspolicy.[6]

Vad gäller främjandeinsatser är det angeläget att beakta de varningstecken som finns under punkten 2 ovan.

c) Motverka korruption i andra länder, inkl. Sveriges samarbetsländer

En viktig del av det svenska biståndet är att stödja samarbetsländernas egna ansträngningar att bekämpa korruption. Man måste anpassa insatserna till lokala förhållanden och ha god kunskap om förutsättningarna i det enskilda landet eller sektorn. Åtgärderna bör inte enbart vara inriktade på att minska korruptionen utan bör även bidra till att förändra de strukturer som finns i samhället, såväl formella som informella, som gör ett korrupt beteende rationellt.

d) Internationellt antikorruptionsarbete

Vid sidan av förebyggande antikorruptionsarbete i samarbetsländer via bilaterala och multilaterala kanaler deltar Sverige även i det internationella antikorruptionsarbetet. Till de viktigaste redskapen hör:

- FN-konvention mot korruption (UNCAC)[7], som bl.a. anger en skyldighet för anslutna stater att kriminalisera givande och tagande av muta.

---

[6] Åklagarmyndighetens Riksenhet mot korruption har behörighet att utreda misstankar om brott begångna utomlands av svenska företag.
[7] http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/

- OECD:s konvention om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförhållanden, som fokuserar på "givarsidan" i en mutsituation.[8]
- EU:s antikorruptionsrapport, som studerar medlemsstaternas ansträngningar att hantera korruption.

Andra viktiga internationella konventioner är "Inter-American Convention against Corruption", "African Union Convention on Preventing and Combating Corruption", "Anti-Corruption Action Plan for Asia and the Pacific" samt "The Santiago Commitment: Course of action on Fighting corruption and ensuring Transparency".

Några viktiga aktörer är "Transparency International", "U4 Anti-Corruption Resource Centre" och "DAC Anti-corruption task team". På anti-korruptionsportalen www.business-anti-corruption.com finns information om korruptionsrisker i över 100 länder i världen. Portalen är översatt till flera språk för att få stort internationellt genomslag.

4. Vart vänder man sig?

Om du misstänker oegentligheter/korruption ska du alltid rapportera dina misstankar.

Vid misstankar om oegentligheter inom UD eller vid en utlandsmyndighet ska du skyndsamt uppmärksamma din chef på saken, som sedan ska informera UD:s Regeltillsyn (UD-RT).

Du kan också vända dig direkt till UD:s Regeltillsyn, som nås på mailadressen ud-rt@gov.se, telefonnummer 08-405 1173 eller postadress: UD RT, Utrikesdepartementet, 103 39 Stockholm. Anonyma anmälningar kan göras via telefon, brev eller mail med mailadress som inte kan härledas till anmälaren. Externa tips och anmälningar om korruption inom utrikesförvaltningen kanaliseras också till UD:s Regeltillsyn, som koordinerar den utredning som följer. Om misstankarna rör migrationfrågor sker samarbete med Migrationsverkets tillsynsenhet och UD-PLAN.

Om misstankar om oegentligheter faller inom ramen för Sidas utvecklingssamarbete ska anmälan göras till Sidas korruptions-utredningsfunktion i Stockholm som nås på mailadressen: "investigation@sida.se".[9]

Sedan 2012 finns Sidas whistleblowing-system. På Sidas intranät finns ett formulär där vem som helst kan anmäla misstankar om korruption och oegentligheter. Om man vill kan man göra sin anmälan helt anonymt.

---

[8] http://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/

[9] Sidas avslutade korruptionsutredningar finns publicerade på www.openaid.se/sv/corruption-reports

Bilaga 3

REGERINGSKANSLIET

Utdrag
Protokoll **§ 1**

2014-10-23 UF2014/ 69646/UD/SÄK

Utrikesdepartementet

Användning av Migrationsverkets informationssystem

Migrationsverket har beslutat om en "Instruktion om säkerhet vid Migrationsverket".[1] Ett avsnitt innehåller regler för användning av Migrationsverkets informationssystem. Dessa regler, citerade nedan, ska även gälla för all personal i utrikesförvaltningen, såväl på UD som vid utlandsmyndigheterna.

> **"Användande av Migrationsverkets informationssystem**
>
> Informationen som finns tillgänglig i Migrationsverkets informationssystem får bara användas när det är nödvändigt för att genomföra en viss arbetsuppgift. Med arbetsuppgift menas uppgifter som följer av anställningsavtal, arbetsbeskrivning, instruktion, order från arbetsledare, eller som på annat sätt framgår av eller ingår i tjänstgöringen eller uppdraget.
>
> Om någon använder systemen för annat ändamål, till exempel för att av eget intresse ta del av informationen, kan det i vissa fall betraktas som en brottslig handling. Detta gäller särskilt samtliga de system som hämtar information ur den centrala utlänningsdatabasen.
>
> Handlingar som utförs i våra informationssystem registreras och sparas i form av loggar. Loggregistreringen visar vad som gjorts, av vem och vid vilken tidpunkt. Den omfattar allt från att någon har tittat på ett ärende till registrering av beslut."

Beslutet har fattats av expeditionschefen Fredrik Jörgensen.

[1] "Instruktion om säkerhet vid Migrationsverket" beslutad av Migrationsverkets Generaldirektör den 5 maj 2014.

Postadress 103 39 Stockholm
Besöksadress Malmtorgsgatan 3
Telefonväxel 08-405 10 00
Telefax 08-723 11 76
E-post: foreign.registrator@gov.se

2

Delges:

Samtliga utlandsmyndigheter
Expeditionschefen
Rättschefen
UD KC
UD PLAN
UD RS

Bilaga 4

MIGRATION	Januari 2019					
Aktiviteter	**Tidpunkt**	**Kommentarer**	**Ej aktuell**	**Ansvarig**	**Åtgärdsdatum**	**Status**
Riskanalys						
Genomföra riskanalys inom migrationsområdet.	November	*Riskanalyser görs även på andra områden, t.ex. inom ekonomi och säkerhet*			20190000	
Tillsyn av extern tjänsteleverantör						
Göra årlig översyn av överenskommelser med VFS samt uppdatera lokalt avtal, ffa bilaga Work instruction manual, i samband med nya överenskommelser.	Januari				20190000	
Tillse att checklistan för tillsyn av tjänsteleverantör (bilaga 1A i vägledningen) är omsatt till konkret tillsynsplan för verksamhetsåret.	Januari				20190000	
Årligen kontrolla VFS ansökningscenter (VAC), med stöd av checklista från UD-PLAN. Protokoll skickas till UM-SAM@migrationsverket.se med kopia till UD PLAN. Återkoppla ev. brister till VFS och följ upp.	Januari				20190000	
Redovisa planerade kontroller av VAC innevarande år samt redovisa genomförda kontroller föregående år, till UD-PLAN senast 31 mars. Ange VAC/ort, tidpunkt för kontroll, land som genomfört kontrollen.	Mars				20190000	
Migrationsarkivet						
Gallra allmänna viseringsärenden efter 10 år.	Januari				20190000	
Gallra ärenden om Schengenviseringar 2 år efter beslut. Gallra viseringsansökningar efter 2 år.	Januari				20190000	
Gallra kopior av handlingar i överklagade av viseringar och original i överklagandeskrivelse i viseringar 2 år efter beslut.	Januari				20190000	
Gallra makulerade tillstånds- och viseringsmärken efter kontroll. Se CiRK-UM 10/2012.	Månatligen				20190000	
Gallra redovisningstalonger för tillstånds- och viseringsmärken 5 år efter den dag då talongen utfärdades.	Januari				20190000	
Hantering av utlandsmyndigheternas värdehandlingar						
Kontrollräkna viseringsmärken i säkerhetsskåpet (till vilket endast de som står i UM:s arbetsordning ska ha tillgång till). Förkomna viserings-märken registreras omedelbart i Wilma och rapporteras till myndighetschef (se mer info nedan).	Månatligen				20190000	
Inventera passämnen för provisoriska främlingspass före utgången av januari. Förkomna provisoriska främlingspass registreras omedelbart i Wilma och rapporteras till myndighetschef (se mer info nedan).	Januari				20190000	
Migrationsinformation på Sweden Abroad						
Säkerställa att migrationsinformationen på utlandsmyndighetens hemsida är uppdaterad, att länkar fungerar och att informationen är lätt att förstå. Uppdatera varje kvartal och vid förändringar.	Februari April September				20190000 20190000 20190000	

Kontrollräkning av viseringsmärken utförs av utsänd som inte ansvarar för viseringsmärken och som inte har egen tillgång till säkerhetsskåpet, förslagsvis redovisningsansvarig. Förkomna viseringsmärken registreras omedelbart i Wilma och rapporteras till myndighetschef, som utan dröjsmål rapporterar till UD-RT och Migrationsverket (markeshantering@migrationsverket.se).
Vid stor åtgång av provisoriska främlingspass ska kontroll av passämnen ske oftare. Inventeringen ska ske av utsänd som inte ansvarar för passämnen. Antalet buntar och nummerserier ska då kontrolleras gentemot förteckningen och signeras av den som utfört kontrollen. Förkomna provisoriska främlingspass ska omedelbart registreras i Wilma och rapporteras till myndighetschefen, som utan dröjsmål ska rapportera detta till UD-RT och Migrationsverket (markeshantering@migrationsverket.se).

Riskanalys inom migrationsverksamheten:
Stöd och styrning till den operativa verksamheten

Vägledning för tillsyn av verksamhet hos extern tjänsteleverantör:
Vägledning för tillsyn av verksamhet hos extern tjänsteleverantör

Regeringskansliets föreskrifter (RKF 2009:14) om gallring av allmänna handlingar hos myndigheter inom utrikesrepresentationen:
Regeringskansliets föreskrift

Riktlinjer för utlandsmyndigheternas hantering av värdehandlingar:
Arbetssätt på utlandsmyndigheterna / Migrationsfrågor UM/ Stöd och styrning till den operativa verksamheten / UD2017 07503 RT hantering av värdehandlingar.pdf

Vägledning avseende utlandsmyndigheternas migrationshantering: arbetsformer:
Arbetssätt på utlandsmyndigheterna / Migrationsfrågor UM / Stöd och styrning till den operativa verksamheten / vl_plan_effektiva_migr_arbetsformer2.pdf

Bilaga 5

REGERINGSKANSLIET

Utdrag
Protokoll **§ 8**

2015-12-17 UD2016/00427/PLAN

Utrikesdepartementet

Obligatorisk användning av checklistan för verksamhetsstöd vid utlandsmyndigheterna

1 bilaga

Regeringskansliet (Utrikesdepartmentet) beslutar att användning av checklistan för verksamhetsstöd vid utlandsmyndigheterna ska vara obligatorisk från och med den 1 januari 2016.

Chefen för planeringsstaben (PLAN) ansvarar för en årlig revidering och sammanställning av aktiviteterna i checklistan.

En beskrivning av checklistan och hur den används finns i *bilagan*.

Beslutet har fattats av expeditionschefen Håkan Åkesson.

Utdrag till

Utrikesdepartementet EKO, EXPCH, FAST, INSP, KSS, P, PLAN, RS, RT, SÄK
Förvaltningsavdelningen JA AR
Samtliga utlandsmyndigheter
Personalorganisationerna UD-UPF, UD-ST

REGERINGSKANSLIET

Bilaga till RK-beslut
2015-12-17
Dnr UD2016/00427/PLAN

Utrikesdepartementet

Planeringsstaben (UD PLAN)

Checklistan för verksamhetsstöd vid utlandsmyndigheterna

Inledning

Användning av checklistan för verksamhetsstöd (tidigare benämnd checklista för internkontroll) vid utlandsmyndigheterna har gjorts obligatorisk från och med den 1 januari 2016 enligt beslut av expeditionschefen.

I denna promemoria anges syftet med checklistan för verksamhetsstöd och hur den ska tillämpas vid utlandsmyndigheterna.

Bakgrund

Arbetstiden som ägnas verksamhetsstöd ska minskas för att ge mer tid för kärnverksamheten i enlighet med utrikesförvaltningens strategiska inriktning för 2015-2018. Arbetet med effektiviseringar i arbetssätt och handläggningsrutiner är en pågående process i hela utrikesförvaltningen.

Ett verktyg för verksamhetsstöd vid utlandsmyndigheterna har utformats i form av en checklista med tillhörande kalendarium i syfte att ge stöd och en strukturerad bild över de återkommande administrativa aktiviteterna vid utlandsmyndigheterna.

Tillämpning

Tillämpningen av checklistan vid utlandsmyndigheterna motsvarar de underlag som behövs för vissa administrativa frågor i enlighet med revisorernas krav och bidrar till löpande kvalitetssäkring under verksamhetsåret samt vid chefsbyten.

Obligatorisk användning av checklistan vid utlandsmyndigheterna tydliggör och underlättar arbetet med verksamhetsstöd samt skapar förutsättningar för en effektivare resursanvändning, större kontroll och bättre uppföljning på området. Att vidta de åtgärder som anges räcker dock inte. Därutöver måste varje utlandsmyndighet göra en egen analys av vilka riskerna inom den administrativa verksamheten kan vara vid myndigheten och skapa rutiner och vidta andra åtgärder som minimerar dessa risker.

Checklistan är indelad i elva flikar för olika områden inom verksamhetsstödet i bokstavsordning (arkiv, bostäder, ekonomi, fastighetsfrågor, honorärkonsulat, hushållsanställda, personalfrågor, representation, säkerhet/beredskap, kunskapsöverföring, verksamhetsstyrning).

Kalendariet anger när respektive aktivitet ska genomföras. Om en åtgärd genomförs vid annan tidpunkt ska orsak anges i kommentarsfältet.

Checklistan finns tillsammans med lathund och rutinbeskrivning på Klaranätet under huvudrubriken "Arbetssätt", "Arbetssätt på utlandsmyndigheterna" och "Verksamhetsstyrning UM."

Uppföljning och revidering

Chefen för UD PLAN ansvarar för att en årlig sammanställning och revidering av aktiviteterna i checklistan genomförs i samråd med berörda administrativa enheter inför starten av varje kalenderår.

Chefen för utlandsmyndigheten ansvarar för att checklistan följs upp löpande under verksamhetsåret och att den skrivs ut halvårsvis för genomgång av respektive flik som ska paraferas av myndighetschefen, dock senast den 31 januari respektive den 31 juli.

Den administrativt ansvarige vid utlandsmyndigheten förvarar samlat de paraferade utskrifterna i kronologisk ordningsföljd i en pärm. I de fall utlandsmyndigheten endast har en utsänd bistår KSS i uppföljningen. Vid behov kan departementet begära in en kopia av den paraferade uppföljningen av checklistan från utlandsmyndigheterna.

Bilaga A3.4.3

Regeringskansliet

2019-03-21
SB2019/00233/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -03- 21
Dnr 1199 - 2018/19

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 13 – Regeringens hantering av risker för oegentligheter inom migrationsverksamheten vid utlandsmyndigheterna

Härmed överlämnas en promemoria från Utrikesdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är departementsrådet Maria Jonsson, Utrikesdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-21

Utrikesdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 13 – Regeringens hantering av risker för oegentligheter inom migrationsverksamheten vid utlandsmyndigheterna

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. *I svaret på fråga 7 anges att det för viss utsänd personal som arbetat i Migrationsverkets ärendehanteringssystem numera även sker en kontroll av tidigare hantering av systemet. Sedan när görs sådana kontroller?*

Migrationsverket utför sedan början av 2015 utökade kontroller av personal som kan vara aktuell för tjänstgöring vid utlandsmyndighet. Dessa utökade kontroller omfattar bl.a. tidigare aktiviteter i myndighetens handläggningssystem och övriga informationssystem. Beroende på personalkategori kan kontrollerna initieras av enheten för samband och utrikesstöd vid Migrationsverket eller av Utrikesdepartementet.

2. I svaret på fråga 7 anges vidare att om det är aktuellt med behörighet för lokalanställd personal som inte är svenska medborgare kan undantagsvis registerkontroll ske även med en utländsk myndighet. Vad menas i sammanhanget med att registerkontroll kan göras undantagsvis? Hur vanligt förekommande är sådana kontroller och vilka överväganden ligger till grund för beslutet att genomföra respektive inte genomföra kontrollerna?

Enligt Regeringskansliets riktlinjer för behörighetsfrågor avseende lokalt anställd personal vid utlandsmyndigheterna kan lokalt anställd personal ges utökad behörighet att lösa vissa uppgifter. Flertalet av dessa uppgifter är dock sådana att de förutsätter placering i säkerhetsklass och därmed svenskt medborgarskap eller ett regeringsbeslut enligt 29 § tredje stycket

säkerhetsskyddslagen (1996:627). För alla svenska medborgare med lokal anställning vid svenska utlandsmyndigheter innefattar säkerhetsprövningen också registerkontroll. Regeringskansliet har inte några uppgifter om att möjligheten att göra en registerkontroll vid en utländsk myndighet med anledning av en tilldelad behörighet har utnyttjats.

Bilaga A3.4.4

Peder Nielsen

Från:	Frank Belfrage <frank.belfrage@consiliointernational.se>
Skickat:	den 3 april 2019 16:03
Till:	Peder Nielsen; Jenny Jonasson
Ämne:	Granskningsärende 13

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -04- 03
Dnr 1199-2018/19

Konstitutionsutskottet har ställt följande två frågor till mig i anledning av granskningsärende 13:

1) ***Lämnades under din tid som kabinettssekreterare vid utrikesdepartementet några signaler om risker för oegentligheter inom migrationsverksamheten vid utlandsmyndigheterna? Om ja, när och från vem inkom signalerna och vilka åtgärder föranledde de i regeringskansliet?***

Svar: Nej, jag kan inte dra mig till minnes att några sådana signaler kommit mig till del. Jag har stämt av min minnesbild med dåvarande Expeditionschefen, Fredrik Jörgensen.

2) ***Hur bedrevs i övrigt arbetet för att minska riskerna för oegentligheter inom migrationsverksamheten vid utlandsmyndigheterna?***

Svar: Vid de återkommande chefsmötena och regionmötena samt i samband med inspektionerna av utlandsmyndigheterna fästes alltid uppmärksamheten på chefernas ansvar när det gäller att hålla god uppsikt över utlandsmyndighetens alla verksamhetsgrenar och dess personal samt inte minst vikten av grannlaga administration av all ärendehantering. Gällande riktlinjer lyftes fram.

Beträffande handläggningen av migrationsärenden försvårades den övergripande hanteringen och överblicken av den splittrade ansvarsfördelningen mellan 1) Justitiedepartementet som inom RK ansvarade för lagstiftning och policyfrågor, 2) Migrationsverket, som är den under Ju-dep ansvariga förvaltningsmyndigheten och 3) utlandsmyndigheterna som i UD:s regi lokalt skötte den dagliga handläggningen av inkomna ansökningar, intervjuer mm. I syfte att förbättra överblicken och enhetligheten samt effektivisera hanteringen föreslog jag internt inom RK under Alliansregeringens andra mandatperiod 2010-14 att en utredning skulle göras med siktet inställt på att handläggningen av migrationsärendena vid utlandsmyndigheterna skulle övergå från Utrikesrepresentationen till Migrationsverket – på samma sätt som SIDA, Försvarsmakten, Business Sweden, Tillväxtanalys mfl har egen personal placerad vid ett antal utlandsmyndigheter för hanteringen av verkets ärenden och angelägenheter. Det tog lång tid att få gehör för detta förslag men jag kunde med tillfredställelse konstatera att regeringen 2016 tillsatte en sådan utredning med Daniel Tarschys som utredare. Denne lämnade 2017 sitt betänkande till Justitieministern (SOU 2017:14) med just rekommendationen att låta Migrationsverket ta över hanteringen av migrationsärendena vid

utlandsmyndigheterna. Utredningen framhöll att genom en sådan ordning "skapas en tydlig koppling mellan ansvar, resurser, styrning av processer samt mätning, analys och förbättring för verksamheten". Utredningen framhöll vidare att "Det bör ge bättre förutsättningar och incitament i ansträngningarna att nå högre effektivitet och kvalitet i hela migrationsverksamheten oavsett om den bedrivs utomlands eller i Sverige". Utredningen belyser väl de negativa följderna av den oklara ansvarsfördelningen mellan berörda instanser – se avsnitt 8.4.2. Huruvida det nya greppet kan underlätta att stävja och beivra oegentligheter återstår naturligtvis att se. Men mycket talar för att höjd kvalitet av ärendehanteringen och ökad effektivitet också bidrar till att minska riskerna för oegentligheter.

Med vänliga hälsningar
Frank Belfrage

Bilaga A4.1.1

SVERIGES RIKSDAG

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -05- 17
Dnr 1978-2017/18

2018-05-16

Kultur- och demokratiministerns uttalande med anledning av regeringens vårändringsbudget

Den 15 juni 2016 beslutade riksdagen om regeringens filmpolitiska proposition (Prop. 2015/16:132, Bet. 2015/16:KrU11, Skr. 2015/16:289). I det beslutet gav riksdagen regeringen i uppdrag att skyndsamt utreda en alternativ finansiering av filmpolitiken med utgångspunkt i att behålla den nuvarande mervärdesskattesatsen på biografbiljetter och tillkännagav detta för regeringen, då regeringen med anledning av propositionen hade aviserat en höjning av den. Regeringen återkom trots det i sin budgetproposition för 2017 (Prop. 2016/17:1, Bet 2016/17:FiU1, Skr 2016/17:49) med förslag om en höjning av biografmomsen.

För att kompensera biografnäringen avsatte regeringen i budgeten för 2016 (Prop. 2015/16:1 utg.omr. 17 avsnitt 12.5.1, bet. 2015/16:KrU1, rskr. 2015/16:85) 25 miljoner kronor årligen för 2016–2019 i stöd för att stärka mindre biografer på mindre orter och även för att stärka festivaler, distributörer och visningsorganisationer. I regeringens vårändringsbudget för 2018 (Prop. 2017/18:99) har man tillfört ytterligare 15 miljoner kronor till utgiftsområde 17.

I en intervju med Sveriges Radios Kulturnytt (16/4) svarade kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (Mp) på kritik från bland annat Svenska Biografägareföreningen om kravet på medfinansiering för att erhålla regeringens biografstöd, att *"Det särskilda stödet till biografer på mindre orter är ett utvecklingsstöd med generösa villkor. För att få stödet krävs ingen matchning av egna medel eller annan medfinansiering. Biografen måste bifoga en utvecklingsstrategi för vilka åtgärder biografägaren planerar genomföra men det krävs inte några hårda investeringar i till exempel inredning eller teknik för att få stöd"*.

Svenska Filminstitutet – SFI - är en stiftelse som grundades 1963 av staten och filmbranschens olika organisationer, som sedan 1 januari 2017 förvaltar den statliga filmpolitiken och som finansieras helt och hållet med statliga medel. SFI har som uppdrag att stödja produktion av ny film samt distribution och visning av värdefull film, att bevara och tillgängliggöra det svenska filmarvet och att representera svensk film internationellt. I det uppdraget har SFI ansvaret att fördela det statliga filmstödet.

I SFI:s information om biografstöd står det skrivet under bidragsformen *"Stöd till upprustning av biograf"* att *"Sökt belopp ska matchas av en lika stor egeninsats*

Besöksadress: Mynttorget 2
SVERIGES RIKSDAG 100 12 Stockholm • Telefon 08-786 40 00 • www.riksdagen.se

SVERIGES RIKSDAG

som kan finansieras av biografägare, kommun, region eller andra aktörer.". I informationen om *"Stöd till publikarbete"* står det bland annat att *"För enskilda event eller aktiviteter upp till 20 000 kronor kan stödet uppgå till 50 procent av den totala kostnaden"* och *"För långsiktiga utvecklingsprojekt över 20 000 kronor kan stödet uppgå till 75 procent av projektkostnaden".*

SFI:s beskrivning av stödet till biografer står i min mening i skarp kontrast mot kultur- och demokratiministerns uttalande i media om att inga krav på medfinansiering ställs för att biografägare ska kunna söka de aktuella biografstöden. Det är en fråga vems ord som egentligen gäller. I riksdagens frågestund den 26 april (Protokoll 2017/18:105) ställde jag frågan till kultur- och demokratiministern om vad som egentligen stämmer.

Konstitutionsutskottet har i flera ärenden granskat statsråds uttalanden. Ofta har det rört sig om uppgifter som har lämnats vid kontakter mellan regeringen och dess myndigheter. Ibland har granskningen rört frågor kring instruktionsförbudet gentemot domstolar, förvaltningsmyndigheter och Riksbanken eller avsett uppgifter som statsråd har lämnat i anslutning till regeringsbeslut (se t.ex. bet. 1999/2000:KU20 s. 119 f., 2003/04:KU20 s. 189 f., 2004/05:KU20 s. 196 f., 2005/06:KU20 s. 156 f. och 2007/08:KU20 s. 163 f.). Återkommande under mandatperioden har utskottet understrukit vikten av att statsråds uttalanden ska vara korrekta.

Med anledning av vad som ovan anförts bör konstitutionsutskottet granska om kulturminister Alice Bah Kuhnkes (MP) uttalande i Sveriges Radio Kulturnytt den 16 april är förenligt med kravet på att statsråds uttalanden ska vara sakliga och korrekta.

Cecilia Magnusson

Riksdagsledamot (M)

Bilaga A4.1.2

Regeringskansliet

2019-02-12
SB2019/00198/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 12
Dnr 1978-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 9 – Kultur- och demokratiministerns hantering av filmstöd

Härmed överlämnas en promemoria med bilagor från Kulturdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditions- och rättschefen Helena Swenzén, Kulturdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-02-12

Kulturdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 9 – Kultur- och demokratiministerns hantering av filmstöd

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat granskningsärende.

1. Utskottet önskar en redogörelse för dels de villkor som gällde vid den aktuella tidpunkten för att mindre biografer i hela landet skulle kunna få statsbidrag (filmstöd), dels på vilken rättslig grund villkoren hade beslutats.

Förutsättningarna för mindre biografer i hela landet att få statsbidrag följer av förordningen (2016:989) om statsbidrag till film. Denna förordning är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen samt 7 § lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde.

Enligt 7 § lagen om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde prövar Stiftelsen Svenska Filminstitutet (Filminstitutet) frågor om fördelning av statliga medel inom stiftelsens verksamhetsområde.

Enligt 2 § förordningen om statsbidrag till film prövar Filminstitutet frågor om statsbidrag enligt förordningen.

2. Hur förhåller sig de villkor som anges på Stiftelsen Svenska Filminstitutets webbplats för att kunna få statsbidrag (filmstöd) till det som anges i promemorian om offentlig normgivning och privat rättsbildning?

Filminstitutet är ett privaträttsligt subjekt. Normgivningsmakt kan inte delegeras till enskilda rättssubjekt. Normgivningsmakt har inte heller

delegerats till Filminstitutet. Filminstitutet har i uppgift att fördela statliga medel.

3. Utskottet önskar ta del av det regeringsbeslut eller dylikt som ger Stiftelsen Svenska Filminstitutet "i uppgift att besluta om den närmare användningen av stöden till mindre biografer i hela landet" (se bilaga 5).

Som nämns i svaret på fråga 1 är det enligt 7 § lagen om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde Filminstitutet som prövar frågor om fördelning av statliga medel inom stiftelsens verksamhetsområde. Filminstitutets verksamhet styrs av stiftelseförordnandet, de av riksdagen fastställda filmpolitiska målen (prop. 2015/16:132), anslagsändamålen i budgetpropositionen, regeringens regleringsbrev till Kammarkollegiet och riktlinjebeslut till Filminstitutet (bilaga a till denna promemoria och bilaga 3 till konstitutionsutskottets promemoria).

Av regeringens beslut om riktlinjer för statens bidrag till Filminstitutet följer att Filminstitutet ska fördela 25 miljoner kronor inom ramen för regeringens särskilda satsning på spridning och visning i hela landet 2016–2019 som syftar till att stärka biografer i glesbygden och på mindre orter (samt andra aktörer som bidrar till en ökad spridning och visning i hela landet, t. ex. filmfestivaler och olika visningsorganisationer).

Det i frågan angivna citatet är hämtat från ett pressmeddelande på regeringens webbplats ("Regeringen stärker stödet till mindre biografer i hela landet") och syftar på Filminstitutets uppgift att fördela de ytterligare medel som tilldelades genom vårändringsbudgeten för 2018.

4. På vilket sätt följer regeringen upp att Stiftelsen Svenska Filminstitutets fördelning av medel sker i enlighet med gällande föreskrifter och villkor i regleringsbrev samt de riktlinjer som regeringen har beslutat inom ramen för regeringens särskilda satsning på spridning och visning i hela landet 2016–2019 (se bilaga 3, s. 3)?

Regeringen följer upp fördelningen av medel genom att ställa återrapporteringskrav i riktlinjebeslutet till Filminstitutet. Filminstitutet lämnar årligen resultat- och årsredovisning. Vid årliga dialogmöten med Filminstitutets vd och styrelsens ordförande diskuteras resultat och fortsatt inriktning.

Regeringen har vidare den 28 juni 2018 gett Statskontoret i uppdrag att analysera hur Filminstitutet har anpassat sin verksamhet till den statliga finansierings- och styrningsmodellen för svensk film som gäller sedan den 1 januari 2017. I analysen ska särskilt belysas bl.a. vilka förutsättningar regeringens styrning ger Filminstitutet (bilaga b).

5. Var avsikten att andra villkor skulle gälla för att kunna få statsbidrag (filmstöd) som finansierades med den tillfälliga förstärkningen i vårändringsbudgeten 2018 jämfört med vad som gällde för att kunna få statsbidrag (filmstöd) enligt tidigare beslut? Om ja, i vilket regeringsbeslut eller dylikt framgår detta?

Avsikten var inte att andra villkor skulle gälla för att kunna få statsbidrag som finansierades av den tillfälliga satsningen i vårändringsbudgeten 2018 jämfört med vad som gällde enligt tidigare beslut.

6. Hur förhåller sig statsrådet Alice Bah Kuhnkes uttalande i det skriftliga meddelande som skickades till radioprogrammet Kulturnytt i P1 till de villkor för statsbidrag (filmstöd) som angavs på Stiftelsen Svenska Filminstitutets webbplats?

Den dåvarande kultur- och demokratiministerns uttalande överensstämmer med vad som anges på Filminstitutets webbplats. På webbplatsen anges inte några krav på medfinansiering när det gäller *stödet till utveckling av biografverksamhet* (bilaga c), som hennes uttalande syftade på. Inte heller för de andra stöd som fördelas inom ramen för regeringens satsning på spridning och visning i hela landet 2016–2019 *stöd till biografägare för öppna visningar av film som fått lanseringsstöd* och *stöd till distribution och visning – årligt stöd* (bilaga d och e) ställs krav på medfinansiering.

7. Vilka kommentarer i övrigt ger anmälan och denna promemoria anledning till?

Anmälan och promemorian ger inte anledning till några kommentarer i övrigt.

bilaga a

REGERINGEN

Kulturdepartementet

Regeringsbeslut **63**

2015-12-17 Ku2015/02965/LS (delvis)

Stiftelsen Svenska Filminstitutet
Box 271 26
102 52 Stockholm

Riktlinjer för statens bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet 2016

Regeringen beslutar att följande riktlinjer ska gälla för bidraget till Stiftelsen Svenska Filminstitutet (Filminstitutet) 2016.

De finansiella villkoren för Filminstitutets bidrag redovisas i ett regleringsbrev till Kammarkollegiet, anslag 10:1 *Filmstöd.*

Inriktningen för filmpolitiken anges i den filmpolitiska propositionen Bättre villkor för svensk film (prop. 2012/13:22, bet. 2012/13:KrU2, rskr. 2012/13:112). I 2013 års filmavtal regleras stöden till svensk filmproduktion samt till distribution och visning av film i hela landet.

1 VERKSAMHET

Statens bidrag till Filminstitutet ska användas i enlighet med de ändamål för verksamheten som anges i stiftelseförordnandet.

Genomföra filmpolitiken

Filminstitutet ska aktivt verka för att den svenska filmpolitiken genomförs. Den övergripande inriktningen för filmpolitiken – kvalitet, förnyelse och tillgänglighet – ska vara utgångspunkt för Filminstitutets verksamhet. Särskilt viktigt är att stärka förutsättningarna för film avsedd för barn och unga.

Filminstitutet ska ständigt utveckla verksamheten för att kunna möta nya utmaningar på filmområdet. Filminstitutet ska bistå Regeringskansliet (Kulturdepartementet) med underlag angående utformningen av den nya filmpolitik som ska börja gälla när 2013 års filmavtal upphör den 31 december 2016.

Postadress 103 33 Stockholm
Besöksadress Drottninggatan 16
Telefonväxel 08-405 10 00
Telefax
E-post: ku.registrator@regeringskansliet.se

Spridning och visning

Filminstitutet ska verka för att ett brett utbud av film i olika visningsformer kan göras tillgängligt för en så stor publik som möjligt i hela landet. Filminstitutet ska verka för att tillgängligheten till film för personer med funktionsnedsättning ökar.

Filmarvet

Filminstitutet ska främja ett levande filmarv som bevaras, används och utvecklas. Digitalt bevarande av både äldre och ny film ska prioriteras. Film som riktar sig till barn och unga ska särskilt beaktas.

Internationellt utbyte och samverkan

Filminstitutet ska främja svensk film i utlandet, internationellt utbyte och samverkan på filmområdet.

Barn och unga

Filminstitutet ska främja barns och ungas kunskap om film och rörlig bild och stimulera deras eget skapande.

Jämställdhet och mångfald

Filminstitutet ska främja jämställdhet och mångfald på filmområdet.

Uppföljning

Filminstitutet ska ansvara för statistikinsamling, omvärldsanalys och uppföljning av svensk filmproduktion och filmpolitiska insatser.

1.1 Övriga riktlinjer

Samverkan

Filminstitutet ska samverka med berörda myndigheter och aktörer, däribland ideella organisationer och andra delar av det civila samhället.

Regionalt utfall

Filminstitutet ska kartlägga, kommentera och redovisa det regionala utfallet av sin verksamhet enligt metodanvisningar från Statens kulturråd.

Samverkansråd inom ramen för kultursamverkansmodellen

Filminstitutet ska delta i det samverkansråd vid Statens kulturråd som ska hantera frågor om statens roll och ansvar inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Demokratiutveckling utanför Sveriges gränser

Filminstitutet får bistå Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) i arbetet med att verka för demokratiutvecklingen utanför Sveriges gränser.

1.2 Uppdrag

Förordnande av ny revisor

Filminstitutet ska till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) inkomma med underlag för regeringens beslut om förordnande av ny revisor (och revisorssuppleant) senast den 1 mars 2016. Underlaget ska innehålla namnförslag och en motivering med utgångspunkt i formella kompetenskrav och övriga omständigheter som kan behöva beaktas.

Stärka mindre biografer i glesbygden och på mindre orter

Filminstitutet ska under perioden 2016–2019 fördela 25 miljoner kronor årligen inom ramen för regeringens särskilda satsning som syftar till att stärka visningsverksamheten och därmed bidra till en ökad spridning och visning av film i hela landet. Filminstitutet ska senast den 1 mars 2016 redovisa en övergripande strategi för hur medlen ska användas under 2016.

Digitalisering av filmarvet

Filminstitutet tillförs 7,5 miljoner kronor årligen under perioden 2016–2018 för att digitalisera det svenska filmarvet och göra det tillgängligt. Film som riktar sig till barn och unga ska särskilt beaktas.

Kreativa Europa 2014–2020

Filminstitutet ska verka och utveckla sin roll som kontaktkontor för MEDIA-delen av EU-programmet Kreativa Europa 2014–2020. Filminstitutet ska senast den 30 april 2016 till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) redovisa antalet svenska ansökningar till mediedelen av Kreativa Europa 2014–2020, antalet svenska ansökningar som beviljats stöd och hur mycket EU-medel som utbetalats samt utvärdera programmen efter genomförda programperioder. Arbetet ska ske i samverkan med Statens kulturråd.

Kulturella och kreativa näringar

Filminstitutet ska utveckla och medverka i insatser för att främja kulturella och kreativa näringar.

2 ÅTERRAPPORTERING

Redovisning till regeringen

Filminstitutet ska redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till de riktlinjer som framgår ovan. Resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer utvecklats med avseende på kvalitet, volym, intäkter och kostnader. De kvalitativa aspekterna av verksamhetens resultat ska definieras och redovisas.

Filminstitutet ska särskilt redovisa:

- en sammanfattning av hur filmavtalets mål har uppnåtts samt hur arbetet för att nå dessa har bedrivits, särskilt med avseende på barn- och ungdomsfilm samt jämställdhet,
- utfallet av satsningen för att stärka mindre biografer i glesbygden och på mindre orter,
- utfallet av digitaliseringen av filmarvet med avseende på volym, kostnader och urvalet av titlar,
- planerade och genomförda insatser för att främja utbyte och samarbete med aktörer i utvecklingsländer och länder med bristande demokrati, mot bakgrund av antagandet av FN:s nya globala 2030-agenda för hållbar utveckling och nystarten av politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/4:UU3, rskr 2003/04:112) och i syfte att bidra till global utveckling där hållbarhet, rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv sätts i centrum,
- intäkter av sponsring,
- intäkter av bidrag – vid sidan av det ordinarie statliga bidraget – med fördelning mellan statliga bidrag, bidrag från mellanstatliga organ respektive icke statliga bidrag,
- kostnader för hyra inklusive uppvärmning och elektricitet, samt
- uppnådda resultat av samverkan med andra aktörer.

Informationen om resultatet ska avse det senaste året och ska jämföras med motsvarande information från minst de två föregående åren. Väsentliga förändringar ska kommenteras.

Den av styrelsen beslutade och av institutets chef underskrivna resultatredovisningen för 2016 ska lämnas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 1 mars 2017. Filminstitutets revisor ska granska resultatredovisningen. Utlåtande över granskningen ska ske i ett revisorsintyg som lämnas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 1 april 2017.

I samband med resultatredovisningen ska Filminstitutet inkomma med preliminära uppgifter om ekonomiskt resultat och finansiell ställning samt kommentera uppgifterna.

Övrig redovisning

Återrapportering rörande barn och unga ska även ställas till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Årsredovisning

Filminstitutet ska, i enlighet med stiftelseförordnandet, senast den 31 maj 2017 lämna en av styrelsen underskriven årsredovisning till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) avseende det senast avslutade räkenskapsåret. Revisionsberättelse ska lämnas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 31 maj 2017.

3 BUDGETUNDERLAG

Filminstitutet ska senast den 1 mars 2016 lämna ett budgetunderlag till Regeringskansliet (Kulturdepartementet). Budgetunderlaget ska innehålla Filminstitutets förslag till finansiering av verksamheten för 2017–2019. Om förslaget beräknas leda till ökade kostnader för staten bör Filminstitutet redovisa förslag till åtgärder inom den egna verksamheten som leder till motsvarande minskning av kostnaderna.

På regeringens vägnar

Alice Bah Kuhnke

Katja Björklund

Kopia till

Statsrådsberedningen, internrevisionen
Finansdepartementet/BA
Utrikesdepartementet/STYR
Utbildningsdepartementet/UF
Näringsdepartementet/HT/RTS
Näringsdepartementet/NV/KSR
Förvaltningsavdelningen/EKOL
Riksdagen, kulturutskottet
Riksrevisionen
Riksgäldskontoret
Ekonomistyrningsverket
Statens kulturråd
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Tillväxtverket

bilaga b

Regeringen

Regeringsbeslut I:12

2018-06-28
Ku2016/01557/MF (delvis)
Ku2018/01456/MF

Kulturdepartementet

Statskontoret
Box 8110
104 20 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att analysera verksamheten vid Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att göra en analys av Stiftelsen Svenska Filminstitutet (Filminstitutet).

Statskontoret ska analysera hur Filminstitutet har anpassat sin verksamhet till den statliga finansierings- och styrningsmodell för svensk film som är i kraft sedan den 1 januari 2017. Statskontoret ska även följa upp de utvecklingsbehov som framkom i den analys som Statskontoret genomförde på regeringens uppdrag 2013.

Statskontoret ska med utgångspunkt från vad som framkommer i analysen lämna förslag på hur Filminstitutets verksamhet kan utvecklas.

I analysen av hur Filminstitutet har anpassat sin verksamhet till den nya modellen ska följande faktorer särskilt belysas:

- Filminstitutets organisering och styrning av verksamheten,
- för- och nackdelar med olika organisationsformer för Filminstitutets verksamhet,
- vilka förutsättningar regeringens styrning ger Filminstitutet.

Statskontoret ska genomföra analysen efter samråd med Filminstitutet, som samtidigt ska bistå Statskontoret i behövliga delar. Statskontoret ska hålla Regeringskansliet (Kulturdepartementet) informerat under arbetets gång.

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 16
E-post: ku.registrator@regeringskansliet.se

Analysen ska redovisas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 3 maj 2019.

Skälen för regeringens beslut

Den 1 januari 2017 trädde en ny filmpolitik i kraft. Filminstitutet ska, enligt regeringens beslut om riktlinjer för statens bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet 2018 (Ku2017/02582/LS), aktivt verka för att den svenska filmpolitiken genomförs. Målen för filmpolitiken ska vara utgångspunkt för Filminstitutets verksamhet (Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik, prop. 2015/16:132, bet. 2015/16: KrU11, rskr. 2015/16:289).

Statskontoret gjorde 2013 en genomlysning av Filminstitutets verksamhet (Scener ur ett Filminstitut 2013:8). Regeringen har tidigare (bland annat i budgetpropositionen för 2017, prop. 2016/17:1) aviserat att under mandatperioden inleda en uppföljande studie som även innefattar en analys av Filminstitutets organisationsform i förhållande till den nya filmpolitiska modellen.

På regeringens vägnar

Alice Bah Kuhnke

Katja Björklund

Kopia till

Finansdepartementet/SFÖ
Stiftelsen Svenska Filminstitutet

bilaga C

Syftet med stödet är att stärka och utveckla biografstrukturen för att öka filmutbudets möjligheter att nå en större publik, att stärka biografens position samt att öka både intäkter och antalet besökare. Det kan gälla allt från investeringar i lokalen i form av ny teknik eller komfort till investering av nya digitala kommunikationskanaler.

Vem kan söka?

Stödet kan sökas av biografägare som uppfyller samtliga av nedanstående krav:

- Som är registrerade hos Filmägarnas kontrollbyrå
- Som är aktiva med öppna föreställningar under 2017
- Som finns på tätorter med upp till 25 000 invånare (enligt SCB:s tätortsregister)
- Som har max tre salonger

För vad kan man söka?

Stöd fördelas till biografen för att utveckla verksamheten långsiktigt. En utvecklingsstrategi för vilka åtgärder biografägaren planerar genomföra under perioden 2018 ska bifogas ansökan. Strategin ska innehålla en behovsanalys som beskriver nuläge och förändringsbehov samt åtgärder som behövs göras för att öka besökare och intäkter. Syftet med stödet är att höja standarden i biografen för att bli mer attraktiv för besökarna, öka antalet föreställningar samt att utveckla marknadsföringsarbetet för att öka kännedom kring verksamheten till fler publikgrupper i lokalsamhället.

Prioriterade åtgärder 2017:
Projektor, biografstolar, publikutveckling barn & unga, filmduk, biografljud, marknadsföring, utveckling av webbplats inkl. digitalt biljettsystem, digitala skärmar, mindre renovering (bygga/måla), bredda filmutbudet, personalutbildning, ridå & mask.
Även andra åtgärder, viktiga för biografen, kan prioriteras 2018. Utgå alltid från behoven ni identifierar inom er biografverksamhet.

När och hur ansöker man?

Stödet kan endast sökas en gång per biograf under 2018: Deadline är 3 september. Handläggningstiden är ca 8 veckor. Ansökan görs på särskild blankett och postas till Svenska Filminstitutet. En resultatrapport för första halvåret 2018 samt en utvecklingsstrategi ska bifogas ansökan.
Ta kontakt med handläggare för att initiera en dialog om du känner dig osäker på hur du skriver ansökan.

Observera att i princip allt material som inkommer till Filminstitutet blir allmän handling och kan komma att bergäras ut. Filminstitutet är skyldigt att lämna ut alla allmänna handlingar som inte omfattas av sekretess.

Hur bedöms ansökan?

Fördelning av stöd ska göras efter en bedömning av behov och ambitioner på sökandens utvecklingsstrategi och möjligheten att realisera denna.

Hur fattas beslut?

Ansökningarna bereds på Filminstitutets enhet Distribution & visning. Filminstitutets VD beslutar om stöd efter rekommendation från handläggaren. En referensgrupp är rådgivande. Beslutsbrev skickas till den adress som angetts i ansökan.

Hur betalas stödet ut?

75 % av stödet rekvireras på en blankett som skickas tillsammans med beslutsbrevet. Resterande stödsumma betalas ut när slutredovisning har inkommit och godkänts.

Hur redovisar man?

Biografägaren redovisar stödet genom att skicka in en redovisningsblankett samt en ekonomisk sammanställning av kostnaderna styrkt av revisor. Stödmottagare ska även i efterhand redovisa biografbesökarstatistik för 2019 med verifierad och säkerställd data. Stödmottagare måste därmed redovisa från Filmägarnas kontrollbyrå verifierad data för samtliga öppna föreställningar under denna period.

Dessa redovisningar ska skickas till Filminstitutet senast den 31 mars 2020. Om redovisning inte skickas in i tid blir biografägaren återbetalningsskyldig.

Se även dokumentet Generella villkor längst ner på sidan.

Sök stöd

Ansökningsblankett (word)
Tätorter 2016 (pdf)

Generella villkor 2017 (pdf)

Redovisningsblankett (word)

Bilaga d

SFI-2017-298-4

Filminstitutets stöd

Stöd till biografägare för öppna visningar av film som fått lanseringsstöd

Syftet med stödet är att stimulera biografer i hela landet att bredda filmutbudet.

Vem kan söka?

- Stödet kan sökas av biografägare registrerade hos Filmägarnas kontrollbyrå
- på orter med färre än 25 000 invånare*
- på orter med fler än 25 000 invånare* som uppfyller definitionen av komplementsbiograf**
- på orter med fler än 25 000 invånare om särskilda skäl föreligger.
- Även sammanslutning av flera biografägare för biografer som uppfyller kraven kan söka stödet.

*Antalet invånare bedöms i enlighet med SCB:s tätortsregister. **Biograf där 30 % av föreställningarna föregående spelår i en biograf, utgörs av filmer från Europa (Exklusive Sverige) och övriga världen (exklusive USA) med mindre än 150 000 besökare totalt per film.

För vad kan man söka?

Stödet får ges för öppna visningar av svensk och utländsk långfilm som fått lanseringsstöd från Svenska Filminstitutet. Med lanseringsstöd avses Stöd till lansering av svensk långfilm och Stöd till lansering av importerad kvalitetsfilm.

Vilka villkor måste uppfyllas?

Se Generella villkor

När och hur ansöker man?

Ansökan görs årligen senast 1 februari och avser föregående verksamhetsår.

- **Avtal** För biografer på orter med mindre än 25 000 invånare tecknas ett avtal mellan biografen och Filminstitutet, vilket gäller tills vidare. Se avtalsblankett nedan.
- **Särskild årlig ansökan** för biografer på orter med mer än 25 000 invånare görs en årlig ansökan på särskild blankett som tillhandahålls av Filminstitutet. Om särskilda skäl anropas ska en kort beskrivning av biografens verksamhet bifogas. Ansökan görs årligen senast 1 februari och avser föregående verksamhetsår.

Hur bedöms ansökan?

Fördelningen görs av Filminstitutet utifrån antalet sålda biljetter för öppna visningar av långfilmer som fått lanseringsstöd av Filminstitutet. Stödsökare måste därmed redovisa från verifierad biografbesökarstatistik för samtliga öppna föreställningar redovisade per filmtitel under föregående år för beviljat stöd.

Se även dokumentet Generella villkor längst ner.

Hur fattas beslut?

Ansökan bereds på Filminstitutets enhet Distribution & visning. Filminstitutets VD beslutar om stöd. Ett epost-meddelande skickas vid utbetalningstillfället till kontaktpersonen angiven på ansökan.

Hur betalas stödet ut?

Stödet utbetalas automatiskt tidigast i april efter föregående verksamhetsår för biografer som har avtal.

Övriga biografer på orter över 25 000 invånare* rekvirerar stödet på en blankett som skickas tillsammans med besked om beviljat stöd.

*Antalet invånare enligt SCB:s tätortsregister.

Sök stöd

Avtal mellan Svenska Filminstitutet och biograf med SFI nr (word)

Ansökan särskilda skäl öppna visningar (word)

Generella villkor 2017 (pdf)

Stödberättigade titlar 2016 (pdf)
Stödberättigade titlar 2015 (pdf)

Ramon Reissmüller
Handläggare
Tel: 08-665 11 59
ramon.reissmuller@filminstitutet.se

Pia Strandberg
Administratör/Handläggare
Tel: 08-665 11 29
pia.strandberg@filminstitutet.se

Publicerad 25 augusti 2015

Dela

Skriv ut

Stödguiden

Stöd till filmproduktion

Biografstöd

Stöd till distribution och visning

Stöd till internationell lansering

Barn och ungdom

Referensgrupper

Tillgänglig Bio

Filmkonsulenter

Beviljade stöd

Satsningar och samarbeten

Vi stärker filmen

Stiftelsen Svenska Filminstitutet har i uppgift att stödja produktion, distribution och visning av värdefull film, att bevara och tillgängliggöra det svenska filmarvet samt att representera den svenska filmen internationellt. Läs mer om vårt uppdrag

Kontakt

Postadress:
Box 271 26, 102 52 Stockholm

registrator@filminstitutet.se
08-665 11 00 (vx)
08-661 18 20 (fax)

Hitta hit

Besöksadress:
Filmhuset, Borgvägen 1-5

Om webbplatsen

Om filminstitutet.se
Bildförteckning

Facebook

Twitter

LinkedIn

Vimeo

© Svenska Filminstitutet

bilaga e

Filminstitutets stöd

Stöd till distribution och visning

Syftet med stödet är att öka filmutbudets möjligheter att nå en större publik i hela landet samt att öka mångfalden på den svenska filmrepertoaren.

- Årligt stöd

Vem kan söka?

Stödet kan sökas av aktör som främjar distribution och visning av film i olika visningsfönster; till exempel distributörer, filmfestivaler, föreningar och organisationer. Endast etablerad aktör i den svenska filmbranschen kan söka. Med etablerad avses en organisation som varit verksam i minst tre år. Biografägare hänvisas till biografstöden.

För vad kan man söka?

För kontinuerlig verksamhet som har som huvudsyfte att sprida film till publik. För kontinuerlig verksamhet vars främsta syfte är att upprätthålla och utveckla strukturer och kompetens för visning av film. Stöd kan sökas för ett eller två år.

Vilka villkor måste uppfyllas?

Se dokumentet Generella villkor längst ner på sidan.

När och hur ansöker man?

Stödet kan sökas en gång per år. Handläggningstiden är 9 veckor. 2017: 16 oktober. Beslut fattas i mitten av december. Ansökningsblankett finns att ladda ner längst ner på sidan.

Hur bedöms ansökan?

Stödet fördelas utifrån en bedömning av ansökan utifrån stödets syfte. Följande faktorer har stor betydelse:

- om verksamheten är av nationellt intresse
- om det finns en långsiktig finansiell förmåga att bedriva verksamheten
- om verksamheten ökar mångfalden i filmutbudet
- om verksamheten når en mångfald av publikgrupper
- om verksamheten bidrar till utveckling och innovation
- om verksamheten arbetar med filmutbud med begränsad ekonomisk bärkraft men med högt publikt eller konstnärligt värde

Filminstitutet prioriterar verksamhet för barn och unga i alla distributions- och visningsled.

Samma bedömningsgrunder används vid ansökan för ett och två år, men vid bedömning av ansökan för två-årigt stöd läggs särskild vikt vid verksamhetens långsiktiga finansiella förmåga samt strävan efter utveckling och innovation.

Hur fattas beslut?

Ansökningarna bereds på Filminstitutets enhet Distribution & visning. Filminstitutets VD beslutar om stöd efter rekommendation från handläggaren. En referensgrupp är rådgivande. Beslutsbrev skickas till den adress som angetts i ansökan.

Hur redovisar man?

Slutredovisning av stödet sker årligen via verksamhetsberättelse tillsammans med en detaljerad ekonomisk redovisning, genom resultaträkning underskriven av auktoriserad revisor (för stöd lägre än 500 000 kronor behöver revisorn inte vara auktoriserad).
Dessutom äger uppföljningsmöten mellan stödmottagaren och Filminstitutet rum var sjätte månad. Filminstitutet bjuder in till dessa möten.

Stödmottagare av stöd till lansering av utländsk film ska dessutom redovisa verifierad biografbesöksstatistik för samtliga öppna föreställningar per biograf per film. Andra uppgifter om publikt utfall (andra visningsfönster, geografisk spridning m m) redovisas i särskild enkät. Samtliga uppgifter ska redovisas skyndsamt under januari månad nästkommande år med möjlighet till senare komplettering om stödmottagaren är beroende av tredje part för uppgifter. Samtliga redovisningsblanketter finns att ladda ner längst ner på sidan.

Stödmottagare av stöd till lansering av utländsk film måste leverera film- och dokumentationsmaterial, så kallat säkerhetsmaterial, för den färdiga filmen till Filminstitutet (enligt liknande rutiner som vid beviljat produktionsstöd).

Hur betalas stödet ut?

Stödet rekvireras på en blankett som skickas tillsammans med beslutsbrevet. Stöd kan rekvireras från och med mitten av januari. För tvååriga stöd betalas stödet ut enligt beslutsbrev. Innan stöd som innefattar distribution av utländsk film kan betalas ut måste intyg om leverans av säkerhetsmaterial ha undertecknats av firmatecknare och skickats in till Filminstitutet.

Se även Generella villkor.

Sök stöd

Ansökningsblankett, årligt stöd (word)
Budgetmall (excel)
Generella villkor 2017 (pdf)

Tomas Johansson
Handläggare
Tel: 08-665 11 35
tomas.johansson@filminstitutet.se

Kristin Engstedt
Enhetschef
Tel: 08-665 12 95
kristin.engstedt@filminstitutet.se

Publicerad 25 augusti 2015

Dela

Skriv ut

Stödguiden

Stöd till filmproduktion

Biografstöd

Stöd till distribution och visning

Stöd till internationell lansering

Barn och ungdom

Referensgrupper

Tillgänglig Bio

Filmkonsulenter

Beviljade stöd

Satsningar och samarbeten

Vi stärker filmen

Stiftelsen Svenska Filminstitutet har i uppgift att stödja produktion, distribution och visning av värdefull film, att bevara och tillgängliggöra det svenska filmarvet samt att representera den svenska filmen internationellt. Läs mer om vårt uppdrag

Kontakt

Postadress:
Box 271 26, 102 52 Stockholm

registrator@filminstitutet.se
08-665 11 00 (vx)
08-661 18 20 (fax)

Hitta hit

Besöksadress:
Filmhuset, Borgvägen 1-5

Om webbplatsen

Om filminstitutet.se
Bildförteckning

Facebook

Twitter

LinkedIn

Vimeo

© Svenska Filminstitutet

Bilaga A4.1.3

Regeringskansliet

2019-03-07
SB2019/00198/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -03- 07
Dnr 1978-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 9 – Kultur- och demokratiministerns hantering av filmstöd

Härmed överlämnas en promemoria med bilagor från Kulturdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditions- och rättschefen Helena Swenzén, Kulturdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-07

Kulturdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 9 – Kultur- och demokratiministerns hantering av filmstöd

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat granskningsärende.

1. Utskottet upprepar och förtydligar fråga nr 1 i utskottets promemoria. Utskottet önskar en redogörelse för:
a) de villkor som gällde vid den aktuella tidpunkten för att mindre biografer i glesbygden och på mindre orter samt komplementbiografer i större städer skulle kunna få statsbidrag (filmstöd),
b) på vilken rättslig grund villkoren hade beslutats.
Utskottet hänvisar särskilt till de villkor som anges på Stiftelsen Svenska Filminstitutets webbplats för att kunna få statsbidrag (filmstöd), se bilaga s. 8, 12, 18–19, 32 och 37–38.

a) Förutsättningarna för att mindre biografer i glesbygd och på mindre orter samt komplementbiografer i större städer skulle kunna få statsbidrag vid den aktuella tidpunkten (april 2018) följer av förordningen (2016:989) om statsbidrag till film. I 12–14 §§ regleras de särskilda förutsättningarna för stöd till biografägare eller sammanslutningar av biografägare för att stärka biografverksamhet i hela landet. Vad en ansökan om statsbidrag ska innehålla framgår av 18 §. Vid beslut om statsbidrag till biografer ska enligt 14 § behoven hos ovan nämnda biografer särskilt beaktas. Stiftelsen Svenska Filminstitutet (Filminstitutet) beaktar dessa behov vid sin fördelning av statsbidrag och tar utifrån behoven fram riktlinjer med villkor för olika stödformer som publiceras på Filminstitutets webbplats. Dessa ändras vid behov. Hur riktlinjerna såg ut i april 2018 för samtliga stöd som riktas till biografer framgår av de bilagor som anges nedan.

Mindre biografer i glesbygd och på mindre orter kunde vid den aktuella tidpunkten få stöd enligt följande stödformer: *stöd till biografägare för upprustning* (bilaga 1 till denna promemoria), *stöd till biografägare för publikarbete* (bilaga 2 till denna promemoria), *stöd till nya biografer* (bilaga 3 till denna promemoria), *stöd till utveckling av biografverksamhet* (bilaga c till Kulturdepartementets promemoria 2019-02-12) och s*töd till biografägare för öppna visningar av film som fått lanseringsstöd* (bilaga d till Kulturdepartementets promemoria 2019-02-12). Komplementbiografer eller biografer med särskilda skäl till stöd i större städer kunde vid den aktuella tidpunkten få stöd enligt ovan nämnda stödformer förutom *stöd till utveckling av biografverksamhet.*

b) Enligt 7 § lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde prövar Filminstitutet frågor om fördelning av statliga medel inom stiftelsens verksamhetsområde. I propositionen Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik anges att det i Filminstitutets ansvar för fördelningen av de statliga filmpolitiska stöden ingår att i nära dialog med filmbranschen forma ett system av stöd som bidrar till att de filmpolitiska målen följs (prop. 2015/16:132 s. 28 f.). Det sätt på vilket Filminstitutet närmare fördelar filmstödet kommer till uttryck i institutets riktlinjer med villkor.

2. Mot bakgrund av svaret på utskottets fråga nr 6 önskar utskottet en redogörelse för i vilken utsträckning den tillfälliga förstärkningen om 15 miljoner kronor av anslaget 10:1 Filmstöd som beslutades i juni 2018 har kunnat omfatta de fem stödformer som anges på Stiftelsen Svenska Filminstitutets webbplats under rubriken Biografstöd, dvs.
a) stöd till biografägare för upprustning
b) stöd till biografägare för publikarbete
c) stöd till nya biografer
d) stöd till utveckling av biografverksamhet och
e) stöd till biografägare för öppna visningar av film som fått lanseringsstöd.

Den tillfälliga förstärkningen av regeringens särskilda satsning på spridning och visning i hela landet 2016–2019 som syftar till att stärka biografer i glesbygd och på mindre orter (samt andra aktörer som bidrar till en ökad spridning och visning i hela landet, t. ex. filmfestivaler och olika visningsorganisationer) har av ovan nämnda fem stödformer fördelats genom d*) stöd till utveckling av biografverksamhet* och e) *stöd till biografägare för öppna visningar av film som fått lanseringsstöd.* Den tillfälliga förstärkningen har

inte omfattat stödformerna a) *stöd till biografägare för upprustning*, b) *stöd till biografägare för publikarbete* eller c) *stöd till nya biografer*.

Eftersom det inte ställs några krav på medfinansiering för att kunna ta del av stöd enligt de stödformer som anges i punkterna d och e, som den tillfälliga förstärkningen bl.a. avsåg, kan det konstateras att dåvarande kultur- och demokratiministerns uttalande var korrekt.

BILAGA 1

Filminstitutets stöd

Stöd till upprustning av biograf

Syftet med stödet är att stärka och utveckla en biografstruktur med hög teknisk standard och god visningsmiljö i hela landet.

Vem kan söka?

- Stödet kan sökas av biografägare registrerade hos Filmägarnas kontrollbyrå
- på orter med färre än 25 000 invånare*
- på orter med fler än 25 000 invånare* som uppfyller definitionen av komplementsbiograf**
- på orter med fler än 25 000 invånare om särskilda skäl föreligger.
- Även sammanslutning av flera biografägare för biografer som uppfyller kraven kan söka stödet.

*Antalet invånare bedöms i enlighet med SCB:s tätortsregister. **Biograf där 30 % av föreställningarna föregående spelår i en biograf, utgörs av filmer från Europa (Exklusive Sverige) och övriga världen (exklusive USA) med mindre än 150 000 besökare totalt per film.

För vad kan man söka?

Stöd fördelas i första hand till inköp/installation eller upprustning av teknik för filmvisning såsom projektor (endast nya) med kringutrustning, ljudutrustning och filmduk.

Stöd kan även utgå till:

- Biograffåtöljer
- Teknik för web- och telefonbaserad biljettbokning eller liknande
- Teknik för elektronisk reklam och information
- Ljusskylt med biografens namn
- Enklare renovering av salong och foajé

Stöd kan beviljas upp till 200 000 kronor (tidigare 150 000 kronor). För digital projektionsutrustning kan stödet bli högre, upp till 300 000 kronor. Sökt belopp ska matchas av en lika stor egeninsats som kan finansieras av biografägare, kommun, region eller andra aktörer.

Vilka villkor måste uppfyllas?

Stödet kan uppgå till högst 50 procent av upprustningens totala kostnad. Ansökan ska innehålla minst två offerter från olika leverantörer. Stödet ges inte i efterhand till redan genomförda åtgärder. Upprustningen ska genomföras senast sex månader efter beslutsdatum.

Se även dokumentet Generella villkor.

När och hur ansöker man?

Stöd upp till 20 000 kronor kan sökas löpande. Handläggningstiden är 2-4 veckor. Ansökan måste komma in så att beslut kan fattas **innan** upprustning börjar.

Högre stöd kan sökas fyra gånger per år. 2017: 6 februari, 8 maj, 4 september och 30 oktober. Ansökan görs på särskild blankett.

Hur bedöms ansökan?

Stödet fördelas utifrån en bedömning av ansökan utifrån stödets syfte. Följande faktorer har stor betydelse:

- Att upprustningen ökar den lokala publikens möjlighet att se ett kontinuerligt brett utbud av film på biograf och uppleva god visningskvalitet.
- Att upprustningen är relevant och kostnadseffektiv.
- För ansökningar över 200 000 kronor ska en treårig verksamhetsplan bifogas ansökan om biografen inte skickat in en sådan tidigare till Filminstitutet. Nedlagda/vilande och nya biografer ska bifoga treårig utvecklingsplan som ska visa i vilket sammanhang upprustningen ingår.

Följande faktorer har stor betydelse:

- Att de övergripande målen är kopplade till platsen och den tänkta målgruppen.
- Att mångfald och barnperspektiv beaktats när målgruppen definierats.
- Att upprustningen är strategiskt viktig för att nå målen.
- Att publikmålet är realistiskt och att planen även i övrigt är konkret och genomförbar.

Hur fattas beslut?

Ansökningarna bereds på Filminstitutets enhet Distribution & visning. Filminstitutets VD beslutar om stöd efter rekommendation från handläggaren. En referensgrupp är rådgivande för stöd över 20 000 kronor.

Beslutsbrev skickas till den adress som angetts i ansökan.

Hur redovisar man?

Biografägaren redovisar stödet genom att skicka in underlag som styrker kostnaderna senast sex månader efter beslut.

Hur betalas stödet ut?

Stödet rekvireras på en blankett som skickas tillsammans med beslutsbrevet och betalas ut mot fakturaunderlag i efterskott. Även kvitton på att hela installationen/åtgärden är betald ska bifogas.
Se även dokumentet Generella villkor längst ner på sidan.

Sök stöd

Ansökningsblankett (word)

Bilaga: Information om stöd till digital projektion (pdf)

Digitala teknikleverantörer (pdf)

Generella villkor 2017 (pdf)

Gör en utvecklingsplan

Lathund - Utvecklingsplan för biografer (pdf)

Ramon Reissmüller
Handläggare
Tel: 08-665 11 59
ramon.reissmuller@filminstitutet.se

Publicerad 25 augusti 2015

Dela

Skriv ut

Stödguiden

Stöd till filmproduktion

Biografstöd

Stöd till distribution och visning

Stöd till internationell lansering

Barn och ungdom

Referensgrupper

Tillgänglig Bio

Filmkonsulenter

Beviljade stöd

Satsningar och samarbeten

Vi stärker filmen

Stiftelsen Svenska Filminstitutet har i uppgift att stödja produktion, distribution och visning av värdefull film, att bevara och tillgängliggöra det svenska filmarvet samt att representera den svenska filmen internationellt. Läs mer om vårt uppdrag

Kontakt

Postadress:
Box 271 26, 102 52 Stockholm

registrator@filminstitutet.se
08-665 11 00 (vx)
08-661 18 20 (fax)

Hitta hit

Besöksadress:
Filmhuset, Borgvägen 1-5

Om webbplatsen

Om filminstitutet.se
Bildförteckning

Facebook

Twitter

LinkedIn

Vimeo

© Svenska Filminstitutet

BILAGA 2

SFI-2017-298-2

Filminstitutets stöd

Stöd till publikarbete

Syftet med stödet är att stärka biografers arbete med att öka publiken till sina filmvisningar.

Vem kan söka?

- Stödet kan sökas av biografägare registrerade hos Filmägarnas kontrollbyrå
- på orter med färre än 25 000 invånare*
- på orter med fler än 25 000 invånare* som uppfyller definitionen av komplementsbiograf**
- på orter med fler än 25 000 invånare om särskilda skäl föreligger.
- Även sammanslutning av flera biografägare för biografer som uppfyller kraven kan söka stödet.

*Antalet invånare bedöms i enlighet med SCB:s tätortsregister.
**Biograf där 30 % av föreställningarna föregående spelår i en biograf, utgörs av filmer från Europa (Exklusive Sverige) och övriga världen (exklusive USA) med mindre än 150 000 besökare totalt per film.

För vad kan man söka?

Stödet får ges för användning för projekt som marknadsför biografen och dess filmutbud. Det kan handla om att göra målgruppsanalys, utveckling av webb och sociala medier samt särskilda reklamkampanjer. Även projekt som utvecklar kundservice kan få stöd. Man kan söka för en projektperiod på upp till två år.

Mindre summor kan sökas för intresseväckande aktiviteter, samarbeten, kringarrangemang och liknande. För mindre stöd prioriteras biografägare som tidigare inte har sökt och erhållit stöd för större projekt.

Stöd kan exempelvis inte sökas för kostnader för innehåll eller ordinarie biografverksamhet. Det innebär att kostnader för filmrättigheter/filmhyra, lokalhyra eller personalkostnader för föreståndare, eller kassa- och maskinpersonal inte kan ingå i budget för stöd.

Vilka villkor måste uppfyllas?

Hur stor del av den totala kostnaden som stödet kan uppgå till beror på summa och projektets inriktning.

- För enskilda event eller aktiviteter upp till 20 000 kronor kan stödet uppgå till 50 procent av den totala kostnaden.
- För långsiktiga utvecklingsprojekt över 20 000 kronor kan stödet uppgå till 75 procent av projektkostnaden.
- För kostnadsposter över 20 000 kronor ska två offerter från olika leverantörer bifogas ansökan(exempelvis från extern konsult inom webb, reklam etc. om).

Biografägare som beviljas stöd ska vara beredda att presentera projekt och resultat för andra biografer vid seminarier som Filminstitutet anordnar.
Se även Generella villkor.

När och hur ansöker man?

Stöd upp till 20 000 kr kan sökas löpande. Handläggningstiden är 2-4 veckor. Högre stöd kan sökas fyra gånger per år och handläggningstiden är ca 6 veckor lång. 2017: 6 februari, 8 maj, 4 september och 30 oktober.
Ansökan görs på särskild blankett.

Hur bedöms ansökan?

Stödet fördelas utifrån en bedömning av ansökan utifrån stödets syfte. Följande faktorer har stor betydelse:

- Att projektet utvecklar biografens publikarbete.
- Att aktiviteterna är nära kopplade till filmutbudet, platsen och målgruppen.
- Att det finns ett konkret och realistiskt publikmål.

- Att plan och budget är trovärdiga.
- För högre stöd, att projektet har långsiktiga effekter.
- Om projektet har som mål att öka mångfalden i filmutbud och hos publik.
- Om projektet har som mål att nå barn och unga.

Hur fattas beslut?

Ansökningarna bereds på Filminstitutets enhet Distribution & visning. Filminstitutets VD beslutar om stöd efter rekommendation från handläggaren. En referensgrupp är rådgivande för stöd över 20 000 kr. Beslutsbrev skickas till den adress som angetts i ansökan.

Hur redovisar man?

Stödmottagaren fyller i en redovisningsblankett och skickar in till Filminstitutet. Slutredovisning för stöd under 20 000 kr ska skickas in senast en månad efter att projektet avslutats. Samma gäller för utbildningsstödet. Slutredovisning för stöd över 20 000 kr ska skickas in senast tre månader efter att projektet avslutats.
Projekt som är längre än ett år ska delredovisas efter halva projektperioden. Stödmottagaren redovisar utfall av projektet samt kostnader genom huvudbok eller resultaträkning underskriven av revisor, eller i sista hand genom vidimerade fakturakopior. Samtliga redovisningsblanketter finns att ladda ner längst ner på sidan.
Stödmottagare ska redovisa nödvändig biografbesökarstatistik för bedömning och uppföljning med verifierad och säkerställd data. Stödmottagare måste därmed redovisa från Filmägarnas kontrollbyrå verifierad data för samtliga öppna föreställningar under projektperioden för beviljat stöd.

Hur betalas stödet ut?

Stödet rekvireras på en blankett som skickas tillsammans med beslutsbrevet. För projekt längre än ett år betalas stödet ut i flera omgångar. Först vid projektstart, sedan efter halva projektperioden när en delredovisning har skickats in och godkänts och slutligen när projektet är slutfört och slutredovisning har skickats in och godkänts.

Se även Generella villkor

Sök stöd

Ansökningsblankett upp till 20 000 kronor (word)
Ansökningsblankett över 20 000 kronor (word)
Ansökningsblankett Stöd till utbildning (word)
Generella villkor 2017 (pdf)
Lathund Publikundersökningar.(pdf)

Redovisning

Redovisning av publikarbete upp till 20 000 kr (word)
Redovisning av publikarbete över 20 000 kr (word)
Redovisning av utbildning (word)

Kajsa Finn
Handläggare
Tel: Tel: 08-665 12 14
kajsa.finn@filminstitutet.se

Publicerad 25 augusti 2015

Dela

Skriv ut

Stödguiden

Stöd till filmproduktion

Biografstöd

Stöd till distribution och visning

Stöd till internationell lansering

Barn och ungdom

Referensgrupper

Tillgänglig Bio

Filmkonsulenter

Beviljade stöd

Satsningar och samarbeten

Vi stärker filmen

Stiftelsen Svenska Filminstitutet har i uppgift att stödja produktion, distribution och visning av värdefull film, att bevara och tillgängliggöra det svenska filmarvet samt att representera den svenska filmen internationellt. Läs mer om vårt uppdrag

Kontakt

Postadress:
Box 271 26, 102 52 Stockholm

registrator@filminstitutet.se
08-665 11 00 (vx)
08-661 18 20 (fax)

Hitta hit

Besöksadress:
Filmhuset, Borgvägen 1-5

Om webbplatsen

Om filminstitutet.se
Bildförteckning

Facebook

Twitter

LinkedIn

Vimeo

© Svenska Filminstitutet

BILAGA 5

Vem kan söka?

Stödet kan sökas av nya biografägare registrerade hos Filmägarnas kontrollbyrå. Registreringen måste vara klar innan stöd betalas ut.Ta kontakt med handläggare innan du påbörjar ansökan för att initiera en dialog och få guidning till en komplett ansökan.

Förutsättningar som ska vara uppfyllda är följande:

- Det saknas helt biograf på orten, oavsett invånarantal, och närmaste biograf bedöms ligga så pass långt bort, både geografiskt och infrastrukturmässigt, att invånarna på orten har dåliga förutsättningar att ta sig dit.
- Det finns ett uttryckligt behov av ny biograf på orten, understött av invånare, civilsamhälle och kommunledning.
- Det saknas biograf, i relation till antalet invånare i upptagningsområdet, vars utbud gör att den kan definieras som komplementbiograf*.
- Det finns ett uttryckligt behov av ny komplementbiograf – understödd av invånare, civilsamhälle och kommunledning.

*Biograf där minst 30 % av de öppna visningarna föregående spelår i en biograf, utgörs av filmer som inte kommer från USA, Sverige, Australien, Storbritannien och Nya Zeeland..

För vad kan man söka?

Stöd ska sökas för två delar: teknisk utrustning och marknadsföring av biografen. Båda delarna hänger ihop men olika blanketter måste fyllas i för att särskilja olika åtgärder och kostnader.

Stöd till teknisk utrustning fördelas till inköp/installation av teknik för filmvisning såsom projektor med kringutrustning, ljudutrustning och filmduk. Stöd kan endast ges till inköp av ny utrustning, inte begagnad eller leasad. Stöd för teknisk utrustning kan beviljas för upp till 300 000 kronor per salong.

Stöd till marknadsföring fördelas till lanseringskampanj av ny biograf och kan inbegripa lönekostnader för kommunikatör/marknadsförare, annonsering, webbsida eller liknande. Stöd till marknadsföring kan beviljas med upp till 150 000 kronor per biograf.

Stödet kan uppgå till högst 50 procent av de totala kostnaderna (Egeninsatsen ska verifieras.). Stödbeloppets storlek bestäms utifrån storlek, investeringsbehov, finansiering och lokalisering. Stödet ges inte i efterhand till redan genomförda åtgärder.

Vilka villkor måste uppfyllas?

- Det finns redan bekräftade förutsättningar i form av finansiering av en lokal anpassad till biografverksamhet samt engagerad och kompetent personal (professionell eller ideellt driven) som ska driva biografen.

- Det finns en realistisk affärsplan med marknadsanalys av målgrupper i upptagningsområdet och plan på programutbud som relaterar till marknadsanalysen. I planen för programutbud ska aktiviteterna återspegla marknadsanalysen vad gäller filmutbud, plats och målgrupper.
- Det finns en trovärdig driftplan med bärkraftig kalkyl.
- Ansökan ska innehålla minst två jämförbara offerter från olika leverantörer. Som grund för beräkning av kostnaden för inköp och installation används den lägsta offerten som bifogas ansökan.
- En annan förutsättning för stöd är att mottagaren visar att den har en långsiktig finansiell förmåga och kompetens att bedriva verksamheten.

Nya biografer i kommuner som inte har en biograf, ligger i städer som saknar komplementbiograf eller på annat sätt fyller ett eftersatt behov, prioriteras. **Stöd ges inte till biografer med fler än tre salonger.**

En treårig verksamhetsplan ska bifogas ansökan och innehålla beskrivningar under följande rubriker:

- Bakgrund (beskrivning av plats, lokal, upptagningsområde, publikgrupper och konkurrens med närliggande biografer)
- Affärsplan (Budget och finansiering för investering och etablering samt långsiktig drift)
- Målsättning (Publikmål och programutbud, ordinarie repertoar, särskilda satsningar, etc.)
- Kompetens att driva biograf (Vem ska arbeta med daglig drift och vilka erfarenheter har personen/personerna av detta?)
- Marknadsplan

Bifogas: Årsredovisning (i de fall sökanden redan bedriver verksamhet sen tidigare).

När och hur ansöker man?

Stöd till nyetablering kan sökas två gånger per år, en gång på våren och en gång på hösten. Deadline 2018: 7 maj och 29 oktober.

Observera att i princip allt material som inkommer till Filminstitutet blir allmän handling och kan komma att bergäras ut. Filminstitutet är skyldigt att lämna ut alla allmänna handlingar som inte omfattas av sekretess.

Hur bedöms ansökan?

Stödet fördelas utifrån en bedömning av ansökan utifrån stödets syfte och att den är komplett på alla punkter. Följande faktorer har stor betydelse:

- Att det finns ett dokumenterat behov av en ny biograf.

- Att investeringen ökar den lokala publikens möjlighet att se ett kontinuerligt brett utbud av film på biograf och uppleva god visningskvalitet.
- Att åtgärderna är relevanta och kostnadseffektiva.
- Att mångfald och barnperspektiv beaktats när publikgrupperna har definierats.
- Att affärsplanen bedöms vara realistisk, konkret, finansierad och genomförbar.

Hur fattas beslut?

Ansökningarna bereds på Filminstitutets enhet Distribution & visning. Filminstitutets VD beslutar om stöd efter rekommendation från handläggaren. En referensgrupp är rådgivande.
Beslutsbrev skickas till den adress som angetts i ansökan.

Hur redovisar man?

Biografägaren redovisar stödet genom att skicka in underlag som styrker kostnaderna för teknisk utrustning senast sex månader efter beslut. Efter ett års verksamhet ska Biografägaren sammanfatta resultat och utfall vad gäller programutbud och publikantal.

Stödmottagare ska även i efterhand redovisa biografbesökarstatistik för det första verksamhetsåret med verifierad och säkerställd data. Stödmottagare måste därmed redovisa från Filmägarnas kontrollbyrå verifierad data för samtliga föreställningar under denna period.
Stödet för marknadsföring redovisas senast en månad efter avslutat projekt på särskild blankett samt en sammanställning av ekonomiskt utfall styrkt av huvudbok, resultaträkning eller i sista hand vidimerade kopior kvitton och fakturor.

Hur betalas stödet ut?

Stödbeloppet till teknisk utrustning rekvireras på en blankett som skickas tillsammans med beslutsbrevet och betalas ut mot fakturaunderlag i efterskott. Även kvitton på att hela installationen/åtgärden är betald ska bifogas.
75 % av stödbeloppet till marknadsföring rekvireras direkt efter beslut på en blankett som skickas tillsammans med beslutsbrevet. Resterande 25 % betalas ut när slutredovisningen av första verksamhetsåret är inkommen och godkänd.

Se även dokumentet Generella villkor längst ner på sidan.

Ansökningsblankett - marknadsföring (word)
Ansökningsblankett - teknisk utrustning word)
Redovisningsblankett (word)
Generella villkor 2017 (pdf)

Bilaga A4.2.1

SVERIGES RIKSDAG

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -03- 07
Dnr 1381-2017/18

2018-03-07

Hemställan om granskning av statsrådet Kuhnkes uttalanden med anledning av en nedlagd polisutredning

I en artikel publicerad på Nerikes Allehandas hemsida den 7:e mars 2018 uppges Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke ge uttryck för kraftfull frustration över Polismyndighetens beslut att lägga ned en utredning i ett enskilt ärende. Statsrådet uttalar enligt uppgift bland annat följande:

"- Det här gör mig så förbannad, så det är inte sant."

"- Vi måste se till att genast boka en tid med den nya rikspolischefen om det här – det är ju bra att han kommer från säpo."

"- Polisen har ett grunduppdrag att särskilt skydda yttrandefriheten och därmed också journalister – och de ska ha kontakt med varenda jäkla utgivare i vårt land."

Även om vi förstås är många som kan dela statsrådets frustration och uppfattning om det angelägna i att värna våra grundläggande demokratiska fundament så riskerar paradoxalt nog ministern att genom sitt agerande själv träda precis dessa förnär. Ett sådant grundläggande fundament är till exempel regeringsformens förbud mot ministerstyre. Ett annat, förvaltningsmyndigheternas grundlagsfästa självständighet om hur en förvaltningsmyndighet i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot en enskild eller som rör tillämpningen av lag. Utöver att granska hur statsrådets uttalanden förhåller sig till dessa lagrum så väcker hennes påståenden även en del övriga frågor, såsom:

- Var statsrådets avsikt att lyfta detta enskilda ärende med den nya rikspolischefen och i så fall i vilket syfte?
- Varför bedömdes det vara bra att han kommer just från Säpo?
- Vem avgör vilka polisen ska ha närmare kontakt med och hur?

SVERIGES RIKSDAG

Mot bakgrund av bland annat ovanstående och Konstitutionsutskottets tidigare ställningstaganden i snarlika ärenden hemställer sålunda undertecknad härmed om att Konstitutionsutskottet granskar också statsrådet Bah Kuhnkes påstådda agerande och uttalanden i det nu aktuella fallet.

Mikael Jansson (SD)

Bilaga A4.2.2

Regeringskansliet

2019-01-18
SB2018/01741/RCK

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -01- 18
Dnr 1381-2017/18

Konstitutionsutskottets granskningsärende 5 – Kultur- och demokratiministerns uttalanden med anledning av en nedlagd polisutredning

Härmed överlämnas en promemoria med bilaga från Kulturdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditions- och rättschefen Helena Swenzén, Kulturdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

1 bilaga

2019-01-18

Kulturdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 5 – Kultur- och demokratiministerns uttalanden med anledning av en nedlagd polisutredning

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Stämmer det att kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke har gjort de uttalanden som återges i anmälan?

Det är riktigt att kultur- och demokratiministern har gjort de uttalanden som återges i anmälan. Uttalandena har dock tagits ur sitt sammanhang. Av denna anledning gjordes ett förtydligande av kultur- och demokratiministerns uttalanden i Nerikes Allehanda som publicerades i samma tidning den 10 mars 2018. Artikeln med förtydligandet bifogas.

2. Om de återgivna uttalandena är korrekta,

a) vad var avsikten med uttalandet om att boka en tid med rikspolischefen och kommentaren att det är bra att han kommer från Säpo?

Avsikten med kultur- och demokratiministerns uttalande var att följa upp arbetet med handlingsplanen Till det fria ordets försvar – åtgärder mot utsatthet för hot och hat bland journalister, förtroendevalda och konstnärer. Hennes kommentar syftade på att rikspolischefen har gedigen erfarenhet och kunskap om dessa frågor från sitt tidigare uppdrag som chef för Säkerhetspolisen.

b) hur förhåller uttalandena sig till bestämmelsen om förvaltningsmyndigheternas självständighet i 12 kap. 2 § regeringsformen?

Kultur- och demokratiministerns uttalanden syftade inte på något enskilt fall.

3. Ägde något möte med rikspolischefen rum och vad blev i så fall resultatet av detta möte?

Nej, något möte ägde inte rum.

4. Vilka ytterligare kommentarer ger anmälan och uppgifterna i denna promemoria anledning till?

Anmälan och uppgifterna i promemorian ger inte anledning till några ytterligare kommentarer.

bilaga R

Mikael Jansson (SD): "Glasklart fall av ministerstyre" - men nu förklarar miljöpartiet Alice Bah Kuhnkes uttalande

Nerikes Allehanda Premium. 2018-03-10 08:28

Anna Leijon Birgitta Folenius

Ett ganska kristallklart fall av en minister som antyder att hon vill ägna sig åt ministerstyre - det anser Mikael Jansson (SD) om kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnkes (MP) uttalanden i NA i veckan,

och att det var en av anledningarna till att han på torsdagen KU-anmälde ministern. - Att en minister vill styra myndigheter på det här sättet för tankarna till en bananrepublik och hur det kan fungera i många andra länder, säger Mikael Jansson nu till NA.

- Det system som vi har valt att ha i Sverige är både mer sofistikerat och mer välfungerande, fortsätter han.

Från Alice Bah Kunkes sida avböjer man att kommentera själva anmälan till KU, konstitutionsutskottet, meddelar ministerns pressekreterare Anna Söderström under fredagen.

Men pressekreteraren gör ett förtydligande av Alice Bah Kuhnkes uttalande i NA:

"Förra året antog regeringen handlingsplanen Till det fria ordets försvar - åtgärder mot utsatthet för hot och hat bland journalister, förtroendevalda och konstnärer. I samband med det arbetet hölls ett antal möten, bland annat med polisen. Citatet i artikeln syftar till att boka ett möte med den nytillträdde rikspolischefen Anders Thornberg för att följa arbetet med handlingsplanen, inte tidigare eller pågående rättsfall som Nerikes Allehanda lyfte som exempel under Alice Bah Kuhnkes besök", står det bland annat i förtydligandet från Bah Kuhnkes pressekreterare.

Läs också chefredaktör Anders Nilssons krönika: " Nio månaders väntan för att utreda ett mordhot är inte att prioritera"

Mikael Jansson menar att det är viktigt att det utreds vilken nivå som uttalandet ligger på och det är därför han har KU-anmält ministern. Om det här är ett sätt

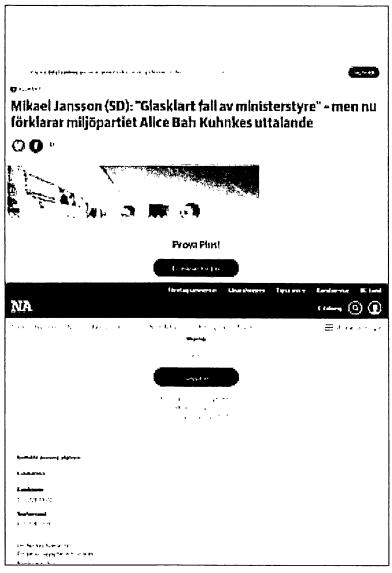

som regeringen jobbar på, om det är en enskild minister som vill jobba på det här sättet eller om Alice Bah Kuhnke uttryckte sig i vredesmod i stundens hetta.

Han menar att det bästa är om myndigheterna har möjlighet att verka självständigt utifrån sina uppdrag.

- Om en myndighet inte fungerar så är det viktigt att det går att byta ut den högsta chefen, men en minister ska inte kunna gå in och styra arbetet.

I sin anmälan till KU ifrågasätter Mikael Jansson även varför det bedömdes vara bra att rikspolischefen kommer just från Säpo.

- Betyder det här att Bah Kuhnke menar att Säpo ska få nya uppdrag eller ska de starta enskilda uppdrag utifrån hennes begäran, frågar han.

Måste det vara fel att en minister begär ett möte med rikspolischefen?

- En minister har självklart alltid rätt att ha ett möte för att inhämta information och är det det som det här handlar om så kan jag inte se något fel med det. Men är syftet att lägga ut nya uppdrag, så är det helt fel, svarar Mikael Jansson.

Anders Thornberg har gedigen erfarenhet och kunskap med sig från sitt tidigare uppdrag som myndighetschef för Säkerhetspolisen

Han hoppas att hans frågor kommer att ställas till kultur- och demokratiministern av konstitutionsutskottet.

- Om hon ursäktar sig med att det sas i vredesmod så är det ju klandervärt, men om syftet är ministerstyre, så kommer hon troligtvis bli prickad, anser Mikael Jansson.

Alice Bah Kuhnkes pressekreterare skriver i sitt förtydligande att Anders Thornberg har gedigen erfarenhet och kunskap med sig från sitt tidigare uppdrag som myndighetschef för Säkerhetspolisen.

"I arbetet med handlingsplanen har Polismyndigheten också fått uppdrag att redovisa vidtagna åtgärder mot brott som hotar den fria åsiktsbildningen och i vilken utsträckning det finns likvärdiga möjligheter för förtroendevalda, journalister och andra grupper att få hjälp i hela landet", står det också i förtydligandet.

Image-text:

Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke vid sitt besök på NA:s redaktion under onsdagen. NA:s chefredaktör Anders Niolsson visar artiklar om hat och trakasserier mot politiker. Mikael Jansson (SD), riksdagsledamot för Gävleborgs län, men tidigare aktiv i Örebro län.

© Nerikes Allehanda Premium

Alla artiklar är skyddade av upphovsrättslagen. Artiklar får ej distribueras utanför den egna organisationen utan godkännande från Retriever eller den enskilde utgivaren.
Se webartikeln på http://ret.nu/W2v6JJJi

Bilaga A4.2.3

Regeringskansliet

2019-02-21
SB2018/01741/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 21
Dnr 1381-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 5 – Dåvarande kultur- och demokratiministerns uttalanden i samband med en nedlagd polisutredning

Härmed överlämnas en promemoria från Kulturdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditions- och rättschefen Helena Swenzén, Kulturdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-02-21

Kulturdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 5 – Dåvarande kultur- och demokratiministerns uttalanden i samband med en nedlagd polisutredning

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat granskningsärende.

1. I artikeln i Nerikes allehanda 2018-03-08 förefaller dåvarande kulturministern yttra sig i direkt anslutning till uppgifterna om en enskild nedlagd polisutredning. Men i svar till utskottet och där bilagd artikel, anför hon att uttalandet syftade till att följa upp en handlingsplan. Hur förhåller sig dessa två sakomständigheter till varandra?

I samband med arbetet att följa upp handlingsplanen Till det fria ordets försvar – åtgärder mot utsatthet för hot och hat bland journalister, förtroendevalda och konstnärer, höll dåvarande kultur- och demokratiministern ett antal möten, bl.a. med chefredaktören för Nerikes allehanda. Det är riktigt att hon då yttrade sig på sätt som anges i artikeln i samband med att hon fick del av uppgifterna om en enskild nedlagd polisutredning. Som tidigare framförts har hennes uttalande tagits ur sitt sammanhang. Uttalandet syftade till att följa upp arbetet med handlingsplanen, vilket klargjordes i artikeln i Nerikes allehanda 2018-03-10. Uttalandet syftade alltså inte på den nedlagda polisutredningen.

2. En kommentar önskas till kulturministerns uttalande om att "polisen har ett grunduppdrag att särskilt skydda yttrandefriheten och därmed journalister, och de ska ha kontakt med varenda jäkla utgivare i vårt land" i förhållande till grundlagens förbud mot ministerstyre.

Polismyndigheten har i arbetet med handlingsplanen fått i uppdrag att redovisa vidtagna åtgärder mot brott som hotar den fria åsiktsbildningen och

i vilken utsträckning det finns likvärdiga möjligheter för förtroendevalda, journalister och andra grupper att få hjälp i hela landet, vilket också framfördes i artikeln i Nerikes allehanda 2018-03-10. Dåvarande kultur- och demokratiministerns uttalande ska ses som en allmän reflektion över det av regeringen lämnade uppdraget.

Bilaga A4.2.4

Regeringskansliet

2019-03-28
SB2018/01741/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -03- 28
Dnr 1381-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 5 – Dåvarande kultur- och demokratiministerns uttalanden i samband med en nedlagd polisutredning

Härmed överlämnas en promemoria från Kulturdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditions- och rättschefen Helena Swenzén, Kulturdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-28

Kulturdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 5 – Dåvarande kultur- och demokratiministerns uttalanden i samband med en nedlagd polisutredning

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat granskningsärende.

1. Var framgår det att Polismyndighetens uppdrag inom området för skydd av de grundläggande fri- och rättigheterna och den fria åsiktsbildningen innefattar att myndigheten ska ha kontakt med landets samtliga utgivare?

Det ingår inte i Polismyndighetens uppdrag att myndigheten ska ha kontakt med landets samtliga utgivare. Det har heller inte gjorts gällande att så är fallet.

I handlingsplanen Till det fria ordets försvar anges att regeringen avser att särskilt följa Polismyndighetens arbete på området och att regeringen avser att i regleringsbrev för 2018 ge Polismyndigheten ett krav att återrapportera vilka åtgärder som vidtagits som ett resultat av ambitionsnivåhöjningen och föra ett resonemang kring vilka effekter åtgärderna bedöms ha lett till eller bedöms komma att leda till samt hur detta arbete ska fortsätta utvecklas. Det anges även att det är av särskild vikt att det finns en upprättad kontakt mellan lokala medieaktörer och Polismyndigheten.

I Polismyndighetens regleringsbrev för 2018 gavs myndigheten i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att bekämpa brott som hotar den fria åsiktsbildningen och i vilken utsträckning det finns likvärdiga möjligheter för förtroendevalda, journalister och andra grupper att få hjälp i

hela landet. Redovisningen ska lämnas till regeringen senast den 29 mars 2019.

Som tidigare nämnts i Kulturdepartementets svar till konstitutionsutskottet den 21 februari 2019 ska dåvarande kultur- och demokratiministerns uttalande ses som en allmän reflektion över detta uppdrag.

2. Till vem var de i granskningen aktuella uttalandena riktade?

Uttalandena framfördes till chefredaktören för Nerikes allehanda i samband med dåvarande kultur- och demokratiministerns diskussion med honom.

Bilaga A4.3.1

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -03- 14
1457-2017/18
Dnr ~~1460-2017/18~~

SVERIGES RIKSDAG

2018-03-14

Hemställan om att KU skall granska bostadsministerns uttalande gällande Lidingö kommuns tillämpning av lag

I en artikel publicerad på SVT den 9 mars 2018 med rubriken "Uppsagda hyresgäster fick besök av bostadsministern" framgår att statsrådet haft synpunkter på Lidingö kommuns tillämpning av lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, den s.k. bosättningslagen.

I artikel framkommer:

"Den så kallade bosättningslagen som trädde i kraft i mars 2016 bestämde att kommuner ska bli ansvariga för att ge nyanlända någonstans att bo. Nu två år senare står det klart att kommuner har valt att tolka lagen olika när det kommer till hur länge det här ansvaret ska gälla. I Lidingö har man tolkat det som att det bara gäller under de två etableringsåren som de nyanlända får ekonomiskt stöd av Migrationsverket."

I artikeln på SVT uttalar sig Statsrådet enligt följande:

> *"Gör man på det här sättet motverkar man integrationen. Det finns ingen etableringstid som heter två år, utan det tar den tid det tar att etablera sig i samhället och vi ska hjälpa dem med det"*

I Sverige råder ett förbud mot ministerstyre. Detta framgår av regeringsformens enligt följande

Förvaltningens självständighet (12:2)
2 § Ingen myndighet, inte heller riksdagen eller en kommuns beslutande organ, får bestämma hur en förvaltningsmyndighet i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot en enskild eller mot en kommun eller som rör tillämpningen av lag. Lag (2010:1408).

Den kontext i vilket uttalandet sker – nämligen statsrådsbesöket av uppsagda hyresgäster – talar för att det föreligger en uppenbar risk att uttalandet kan tolkas som att statsrådet har synpunkter på förvaltningens tillämpning av lag. I detta fall kan det även röra sig om myndighetsutövning mot enskild.

Undertecknad hemställer därför att KU prövar hur statsrådets uttalande och agerande förhåller sig till de regler som stipuleras i Regeringsformen rörande förbud mot ministerstyre, samt de uttalanden utskottet tidigare yttrat.

Roger Hedlund (SD) Mikael Eskilandersson (SD)

Bilaga A4.3.2

Regeringskansliet

2019-02-12
SB2019/00231/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 12
Dnr 1457-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 6 – Dåvarande bostadsministerns uttalande gällande Lidingö kommuns tillämpning av lag

Härmed överlämnas en promemoria från Näringsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditionschefen Fredrik Ahlén, Näringsdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-02-12

Näringsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 6 – Dåvarande bostadsministerns uttalande gällande Lidingö kommuns tillämpning av lag

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Stämmer det att Peter Eriksson har uttalat sig på det sätt som återges i anmälan? Om nej, önskas en redogörelse för vad han har sagt.

Det är riktigt att Peter Eriksson har gjort det uttalande som anges i anmälan.

2. I vilket syfte gjordes det uttalande som avses i fråga 1?

4. Kommentarer önskas om hur det uttalande som avses i fråga 1 förhåller sig till regeringsformens bestämmelser om myndigheternas och domstolarnas självständighet och den kommunala självstyrelsen.

Utgångspunkten för uttalandet var att kommunerna har valt skilda sätt att hantera etableringsuppdraget.

Uttalandet gjordes som ett led i den allmänna debatten. Avsikten var att ge uttryck för uppfattningen att det är viktigt att tiden för integration kortas, så att människor får bostad och arbete så snabbt som möjligt, samt att det vore bra för hela Sverige om alla tar ett solidariskt ansvar för integrationen.

Uttalandet hade inte till syfte att ifrågasätta lagligheten av de beslut Lidingö kommun fattat. Uttalandet var inte heller avsett att påverka förvaltningens eller domstolarnas självständighet och inte heller den kommunala självstyrelsen.

3. Kände Peter Eriksson vid tidpunkten för det aktuella uttalandet till att Lidingö kommuns beslut hade överklagats till förvaltningsrätten?

Vid tidpunkten för uttalandet kände statsrådet Peter Eriksson till att kommunens beslut hade överklagats till förvaltningsrätten.

5. Vilka kommentarer i övrigt ger anmälan och innehållet i denna promemoria anledning till?

Anmälan och promemorian föranleder inte några kommentarer i övrigt.

Bilaga A4.4.1

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -05- 2 3
Dnr 2031-2017/18

SVERIGES RIKSDAG

Hemställan om granskning av utbildningsminister Gustav Fridolins uttalande i Sveriges television om företaget Vattenfall

Turerna kring Vattenfalls brunkolsverksamhet har varit långa och frågan aktualiserades då verksamheten skulle säljas till det tjeckiska bolaget EPH under 2016. Det var en fråga som redan i valrörelsen 2014 fick stor dignitet och där inget parti i sak troligen ansåg att det är särskilt angenämt med att det statliga företaget Vattenfall är involverat i en av Europas mest kontroversiella kraftproduktion baserat på brunkol.

Vid tidpunkten för när en försäljning var aktuell hävdade flera statsråd att det inte var möjligt att behålla verksamheten, utan att man var tvungna att sälja den med hänvisning till befintliga ägardirektiv. Detta föranledde en anmälan till Konstitutionsutskottet, KU, från undertecknad med uppmaning om att KU skulle granska det ansvariga statsrådet Mikael Dambergs uttalande om att varken styrelsen för Vattenfall eller regeringen kan stoppa försäljningen av bolagets brunkolsverksamhet, i förhållande till regeringsformens krav på saklighet och opartiskhet samt huruvida statsrådet Isabella Lövin höll sig till sanningen eller ej, när hon menade att man var tvungen att ändra bolagets ägardirektiv för att stoppa försäljningen.

I den granskning som följde på denna tidigare anmälan konstaterade KU i betänkande 2016/17:20, sidan 265 att:

"Av granskningen har framgått att det var möjligt att säga nej till avyttringen utan att ändra uppdraget för Vattenfall. Utskottet vill framhålla vikten av att statsråds uttalanden grundas på uppgifter som är korrekta."

I SVTs program Agenda den 13 maj 2018 blev Utbildningsminister Gustav Fridolin intervjuad och där framhöll han återigen att man var förhindrad att behålla gruvorna med hänvisning till ägardirektivet för Vattenfall.

Statsrådet Fridolin yttrade då:

"Där drev vi stenhårt att Sverige skulle ändra ägardirektiven för Vattenfall så vi kunde få behålla de här gruvorna och ta ansvar för att avveckla dem. Det var fel att vi köpte dem från början, det var Miljöpartiet emot men nu hade vi dem. Det lyckades vi inte med, de borgerliga och Sverigedemokraterna sa nej till det."

När KU i ovan nämnda betänkande redan konstaterat att det var möjligt att säga nej till avyttringen utan att ändra på uppdraget för Vattenfall bör KU granska om statsrådets uttalande varit korrekt, eller om det nu aktuella uttalandet riskeras framstå som vilseledande.

Mattias Bäckström Johansson

Bilaga A4.4.2

Regeringskansliet

2019-02-05
SB2019/00030/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 05
Dnr 2031 2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 10 – Utbildningsministerns uttalande i Sveriges television om företaget Vattenfall

Härmed överlämnas en promemoria från Utbildningsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditionschefen Katarina Back, Utbildningsdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-02-05

Utbildningsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 10 – Utbildningsministerns uttalande i Sveriges television om företaget Vattenfall

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Hur förhåller sig utbildningsminister Gustav Fridolins uttalande till vad som framgick vid utskottets granskning våren 2017, att det var möjligt att säga nej till Vattenfalls försäljning av brunkolsverksamheten utan att ändra uppdraget för Vattenfall?

Den dåvarande utbildningsministerns uttalande i tv-programmet Agenda tog sikte på att Vattenfalls brunkolsverksamhet skulle behållas och avvecklas. Att avveckla verksamheten bedömdes stå i strid med det i bolagets uppdrag angivna kravet på affärsmässighet. Det hade alltså krävts ett riksdagsbeslut om ett nytt eller väsentligt förändrat uppdrag för Vattenfall.

2. Vilka eventuella åtgärder vidtogs av regeringen i syfte att åstadkomma den i uttalandet omnämnda ändringen av ägardirektiven för Vattenfall?

Det bedömdes inte finnas någon majoritet i riksdagen för att fatta beslut om ett nytt eller väsentligt förändrat uppdrag för Vattenfall. Denna bedömning förstärktes av en debatt i riksdagen om Vattenfalls brunkolsverksamhet och klimatet den 24 maj 2016. Regeringen vidtog därför inte några åtgärder i syfte att åstadkomma ett sådant uppdrag.

3. Vilka kommentarer och upplysningar i övrigt föranleder anmälan och denna promemoria?

Anmälan och promemorian ger inte anledning till några kommentarer i övrigt.

Bilaga A4.5.1

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -02- 16
Dnr 1222-2017/18

Stockholm, 2018-02-16

Anmälan mot statsrådet Karolina Skog gällande hennes agerande och uttalanden om statliga bolag och myndigheters representation i branschorganisationen Svenskt Flyg

Statsrådet Karolina Skog har uttalat sig om att statligt ägda Swedavia och myndigheten Luftfartsverket inte längre bör vara med i branchorganisationen Svenskt Flyg.

I samband med att statsrådet i tidningen Dagens Nyheter kritiserar uttalanden från Svenskt Flygs VD uttrycker hon i otvetydiga ordalag hur Swedavia och Luftfartsverket bör agera i förhållande till branschorganisationen. I Dagens Nyheters den 15 februari 2018 citeras statsrådet:

”Därför menar jag att både Swedavia och Luftfartsverket borde lämna Svenskt Flyg omedelbart.”

”Jag vet att Swedavia och Luftfartsverket ser ett värde i det samarbete som finns inom Svenskt Flyg men som statliga aktörer måste de arbeta för att vi ska nå de klimatmål som finns.”

Enligt Dagens Nyheters referat menar statsrådet att Swedavia och Luftfartsverket bör lämna Svenskt Flyg och citeras vidare:

”Gör dom inte det, då tycker jag och Miljöpartiet att regeringen ska använda direktiv i den ägarstyrning som vi har tillgång till.”

Statsrådet Karolina Skogs uttalanden ovan menar jag är oförenliga med rollen som statsråd och är ett fall av ministerstyre.

Undertecknad vill att Konstitutionsutskottet granskar statsrådet Karolina Skog i enlighet med denna anmälan.

Anders Åkesson

Anders Åkesson (C), riksdagsledamot

Bilaga A4.5.2

SVERIGES RIKSDAG

2018-02-16

Konstitutionsutskottet
Ink 2018 -02- 16
Dnr 1225-2017/18

Hemställan om granskning av miljöminister Karolina Skog

Enligt en artikel publicerad i tidningen Dagen Nyheter har statsrådet gjort flera anmärkningsvärda uttalanden.

– Jag menar att uttalandet passerar anständighetens gräns. Det är en retorik som i det närmaste påminner om Donald Trumps klimatförnekande och jag kan inte acceptera att staten är med och finansierar en organisation som har samma inställning till klimatfrågan som Donald Trump, säger Karolina Skog och tillägger:

– Därför menar jag att både Swedavia och Luftfartsverket borde lämna Svenskt Flyg omedelbart.

Förutom att uttalandena uppenbart riskerar att vara i konflikt med förbudet mot ministerstyre finns det skäl att ifrågasätta om de över huvud taget är korrekta.

KU har i flera ärenden granskat statsråds uttalanden i olika sammanhang och påtalat vikten av att ett statsråd uttalande är korrekt. Ett exempel i närtid på detta är när utskottet våren 2016 granskade regeringens beslut om att ändra uppdraget för samordnaren för Bromma flygplats (bet. 2015/16:KU20 s. 47 f.). I ställningstagandet konstaterade utskottet att uppdraget till den statliga samordnaren för Bromma flygplats även efter ändringen av uppdraget innebar att samordnaren bl.a. skulle pröva förutsättningarna att utveckla flygkapacitet i Stockholmsregionen. Ett dåvarande statsråds svar i en tidningsintervju om att det ändrade uppdraget innebar att samordnaren inte alls fick titta på Brommas framtid överensstämde således enligt utskottet inte med hur uppdraget var utformat. Utskottet framhöll då vikten av att statsråds uttalanden är korrekta.

Vi hemställer därför att utskottet granskar uttalandenas förenlig med Konstitutionsutskottets praxis att statsrådens uttalande skall vara korrekta.

SVERIGES RIKSDAG 100 12 Stockholm • Telefon 08-786 40 00 • www.riksdagen.se

SVERIGES RIKSDAG

Därutöver anför statsrådet att hennes eget parti, Miljöpartiet står bakom henne i frågan, om Miljöpartiets regeringspartner Socialdemokraterna säger hon dock ingenting. Enligt miljöminister ha dessutom Svenskt Flyg under en längre tid ”haft ett aggressivt språkbruk och fokuserat på att spela ned flygets roll i klimatfrågan.”

Det finns därför skäl för KU att efterhöra om denna inställning delas av övriga regeringen och om uttalandena är ett utlopp för regeringens politik och därmed har beretts i vederbörlig ordning. Vi hemställer därför även KU om att granska om frågan hanterats i enlighet med det beredningskrav som framgår av Regeringsformen 7 kap 2 §.

Robert Stenkvist riksdagsledamot SD

Bilaga A4.5.3

Regeringskansliet

2019-02-14
SB2019/00232/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 14
Dnr 1222-2017/18

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 2–3 – Dåvarande miljöministerns uttalanden om Svenskt flyg

Härmed överlämnas en promemoria från Miljö- och energidepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditions- och rättschefen Lena Ingvarsson, Miljö- och energidepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-02-14

Miljö- och energidepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 2–3 – Dåvarande miljöministerns uttalanden om Svenskt flyg

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat granskningsärende.

1. Har Karolina Skog gjort de uttalanden som redovisas i promemorian? Om ja, i vilket syfte gjorde hon dem? Har det förekommit några direkta eller indirekta kontakter mellan Karolina Skog och Luftfartsverket respektive Swedavia i den aktuella frågan?

Det stämmer att Karolina Skog har gjort dessa uttalanden. Uttalandena gjordes som ett led i den allmänna debatten och syftade till att lyfta vikten av fakta och saklighet.

Det har inte förekommit några direkta eller indirekta kontakter mellan Karolina Skog och Luftfartsverket respektive Swedavia i den aktuella frågan.

2. Vilken kommentar föranleder påståendet i anmälan om att Karolina Skog med uttalandena har åsidosatt förbudet mot ministerstyre i regeringsformen respektive aktiebolagslagens regler om ägarstyrning?

Karolina Skog gav uttryck för sin och Miljöpartiets syn på Swedavias och Luftfartsverkets medlemskap i branschorganisationen Svenskt Flyg. Det framgår också av artikeln att varken Swedavia eller Luftfartsverket avsåg att vidta några åtgärder med anledning av uttalandena.

3. Vilket statsråd ansvarade vid tidpunkten för de aktuella uttalandena för frågor om Luftfartsverket respektive Swedavia?

Statsråden Tomas Eneroth respektive Mikael Damberg.

4. Föregicks Karolina Skogs uttalanden av förankring inom regeringen?

Nej. Uttalandena gav enbart uttryck för hennes och Miljöpartiets uppfattning.

5. Vilka kommentarer i övrigt ger anmälan och innehållet i denna promemoria anledning till?

Anmälan och promemorian föranleder inte några kommentarer i övrigt.

Bilaga A4.6.1

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -02- 01
Dnr 1441 - 2018/19

Anmälan till KU

2019-02-01

Under en konferens i Helsingfors uttryckte utrikesminister Margot Wallström sig i mycket skarpa ordalag om Storbritanniens hantering av utträdet ur den europeiska unionen. Hon sa att hon ”inte kan förlåta dem för detta”, att deras hantering av frågan var ”farlig” och ”dåligt hanterad”, att ”jag anser att de begått ett historiskt misstag och skapat ett problem för oss alla”, att ”Vet ni vad? Detta beror på dåligt politiskt ledarskap som pågått under väldigt lång tid i Storbritannien. Jag såg det under min tid som EU-kommissionär … det fanns ingen som försvarade deras [Storbritanniens] medlemskap i EU”. Hon sa också att ”Du ska inte lova en folkomröstning om du inte förbereder dig ordentligt”.

Wallströms ord är ett angrepp på inte bara den nuvarande regeringen i Storbritannien, utan även tidigare regeringar. Hon började sin tid som kommissionär 1999 och kritiserar genom sina uttalande indirekt fyra avgångna och en sittande brittisk premiärminister. Wallström lägger sig i en brittisk inrikespolitisk angelägenhet och genom sitt oförsiktiga uttalande kan hon skada processen med ett brittiskt utträde. Genom åren har Sverige och Storbritannien varit nära allierade och den relationen kommer vara fortsatt viktig även efter ett utträde. Den försvåras om det uppfattas att den svenska regeringen är fientligt inställd till inte bara nuvarande brittiska politiker, utan det politiska styret de senaste 20 åren.

Inom utrikespolitiken är så kallad uttalandepolitik en viktig del. Regeringen formar sin utrikespolitik mycket genom just de uttalanden den gör, att verka utrikespolitiskt är att göra något genom att säga något. Att utnyttja uttalandepolitik eller så kallade performativa uttalanden har också varit en central del av regeringen Löfvens utrikespolitik, företrädd av Margot Wallström. Ett tydligt exempel är den så kallade feministiska utrikespolitiken, som regeringen varit mycket angelägna att framhålla.

Konstitutionsutskottet uttalade i bet. 2015/16:KU20 att de ville ”understryka vikten av att utrikesministerns uttalanden till sitt innehåll är så formulerade att de inte leder till missförstånd eller ger upphov till motstridiga tolkningar.”. Granskningen gjordes efter att utrikesministern gjort en rad uttalande om Israel och Palestina som anmälaren inte ansåg var lämpliga. Utskottet konstaterade att uttalandena missförståtts och var känsliga för utländsk stat. Utskottet konstaterade också att ”utrikesministerns uttalanden [måste] anses ha särskild auktoritet när det gäller regeringens hållning i en utrikespolitisk fråga”.

Jag begär därför att Konstitutionsutskottet ska granska om utrikesministern har brustit i sin roll som utrikesminister genom sin ovan beskrivande uttalandepolitik.

Lars Adaktusson (KD)

Bilaga A4.6.2

Regeringskansliet

2019-03-07
SB2019/00370/RCK

Konstitutionsutskottet
Ink 2019 -03- 07
Dnr 1441 - 2018/19

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende 18 – Utrikesministerns uttalanden om Storbritanniens utträde ur EU

Härmed överlämnas en promemoria från Utrikesdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är departementsrådet Maria Jonsson, Utrikesdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

2019-03-07

Utrikesdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende 18 – Utrikesministerns uttalanden om Storbritanniens utträde ur EU

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Är de uttalanden som utrikesminister Wallström ska ha gjort om Storbritannien den 29 januari 2019 korrekt citerade i denna promemoria?

Ja, uttalandena är korrekt citerade.

2. Om ja, hur förhåller sig uttalandena till den svenska utrikespolitiska linjen?

EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena. Ett starkt och enigt EU är avgörande i ett osäkert omvärldsläge.

Den svenska regeringen har tydligt uttryckt respekt för utfallet av den brittiska folkomröstningen 2016 om medlemskapet i Europeiska unionen. Samtidigt har regeringen beklagat resultatet eftersom Storbritannien är en nära partner, inte minst i EU-arbetet.

Sverige verkar för att det brittiska utträdet ur EU ska ske under ordnade former. Det ger de bästa förutsättningarna för att Storbritanniens framtida relation med Sverige och EU blir nära och förtroendefull.

Uttalandena gav uttryck för en oro över den ovisshet som kringgärdar brexitprocessen, och för vilka konsekvenser den kommer att få för Sverige och Europa. Uttalandena bedöms ligga i linje med svensk utrikespolitik.

3. Föregicks utrikesministers uttalanden om Storbritannien av några överväganden kring om, och i så fall hur, dessa uttalanden skulle kunna påverka svensk utrikespolitik i olika avseenden?

Uttalanden av företrädare för regeringen om förhållanden i andra länder utgör en del av Sveriges utrikespolitik. Utrikesministerns nu aktuella uttalanden innebär inte någon ny svensk utrikespolitik.

4. Vilka kommentarer i övrigt ger anmälan och innehållet i promemorian anledning till?

Anmälan och uppgifterna i konstitutionsutskottets promemoria ger inte anledning till några övriga kommentarer.

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2019